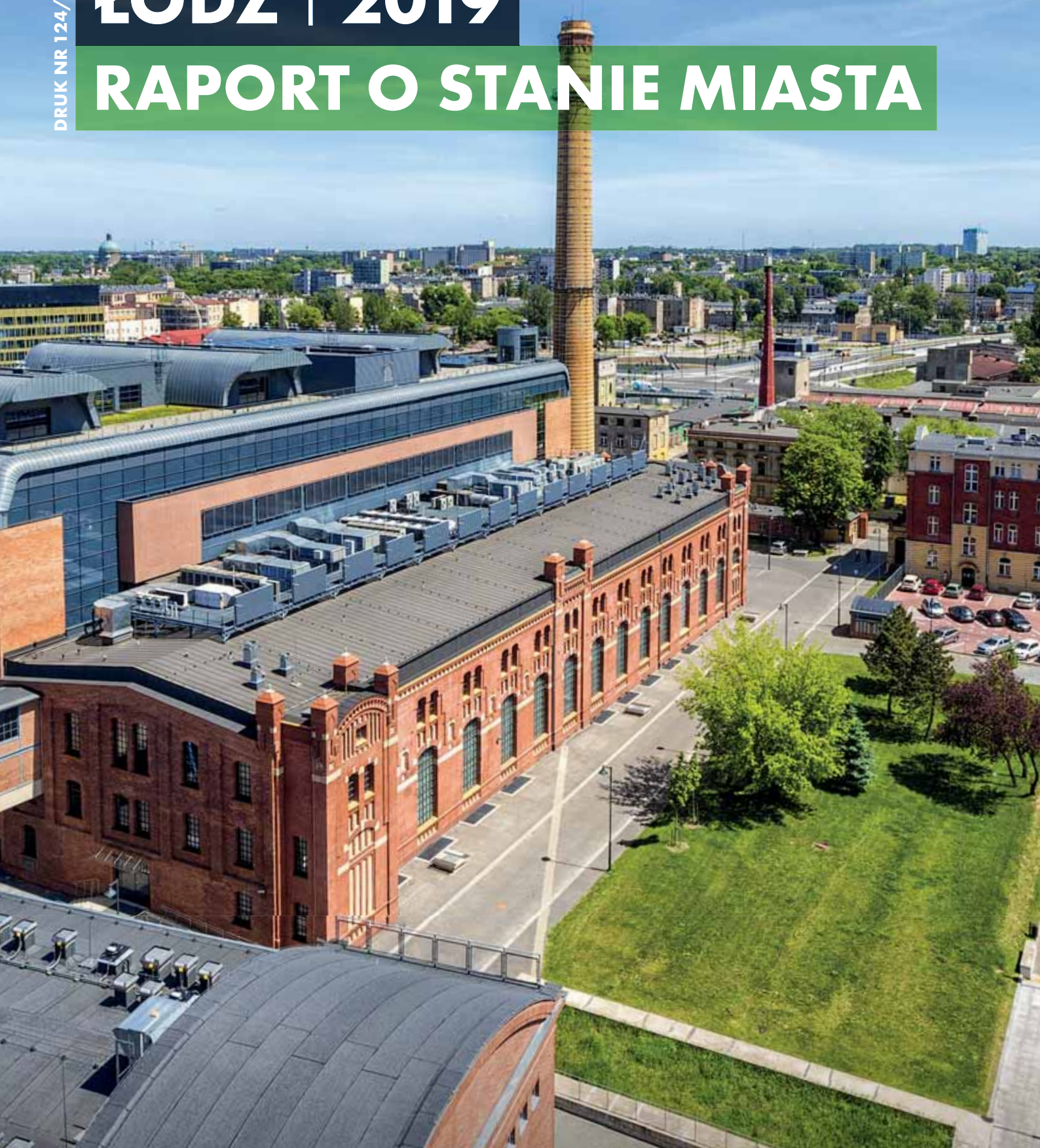


ŁÓDŹ | 2019

RAPORT O STANIE MIASTA



SPIS TREŚCI

REALIZACJA WIZJI MIASTA	3
FILAR: GOSPODARKA I INFRASTRUKTURA	9
1. NOWE CENTRUM ŁODZI	9
2. FUNKCJONALNA METROPOLIA ŁÓDZKA W PEŁNI WYKORZYSTUJĄCA POŁOŻENIE W CENTRUM EUROPY I KRAJU	14
3. ŁÓDŹ PRZEDSIĘBIORCZA, KREATYWNA I INNOWACYJNA	16
FILAR: SPOŁECZEŃSTWO I KULTURA	25
1. MIASTO – DOBRO WSPÓLNE	25
INFORMACJA DOTYCZĄCA REALIZACJI ZADAŃ Z BUDŻETU OBYWATELSKIEGO	26
2. KULTURA U PODSTAW	47
3. ŁÓDŹ UCZĄCA SIĘ	65
FILAR: PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	78
1. REWITALIZACJA ŚRÓDMIEŚCIA	78
2. ZIELONA, UPORZĄDKOWANA ŁÓDŹ	87
3. MIASTO ZRÓWNOWAŻONEJ KOMUNIKACJI	100
4. MIASTO BEZPIECZNE	106
FUNDAMENT	108
INFORMACJA NA TEMAT REALIZACJI UCHWAŁ RADY MIEJSKIEJ W ŁODZI	113
SPIS TABEL	114
SPIS RYSUNKÓW	114



REALIZACJA WIZJI MIASTA

Przyjazne, twórcze i dynamiczne miasto zrównoważonego rozwoju o konkurencyjnych warunkach życia, pracy i inwestowania, wykorzystujące historyczny, infrastrukturalny i kreatywny potencjał.

Jednym z uwarunkowań rozwoju miasta jest jego potencjał demograficzny. W znacznym stopniu zmiany w jego obszarze zależą od długookresowych, cywilizacyjnych trendów demograficznych i konsekwencji przeszłości, które nieznacznie mogą być modyfikowane przez globalną, centralnie prowadzoną politykę ludnościową kraju. Przekształcenia demograficzne w Łodzi wpisują się w te prawidłowości. W kontekście ruchu naturalnego następuje powolny spadek liczby mieszkańców – średnio o 0,8% rocznie, co można uznać za umiarkowany trend, nie mający decydującego wpływu na bieżący potencjał rozwojowy miasta. Główną jego przyczyną jest od lat ubytek naturalny (przewaga zgonów nad narodzinami – odpowiada on za 80% ujemnego salda demograficznego miasta). Co istotne, jednocześnie od kilku lat, w grupie wiekowej 20-29 lat obserwujemy za to dodatnie saldo migracji, co jest dobrym prognostykiem na przyszłość. Spadkową tendencję może zahamować obserwowany napływ imigracyjny. W ostatnich latach bowiem zwiększa się liczba cudzoziemców podejmujących pracę w naszym mieście. W przeważającej części są to Ukraińcy, wykonujący oprócz prostych prac, także te specjalistyczne - w nowoczesnych usługach i przemyśle. Szacuje się, że w całej aglomeracji łódzkiej pracuje już kilkadziesiąt tysięcy Ukraińców. Systematycznie rośnie też liczba dzieci imigrantów w łódzkich szkołach

i przedszkolach, z tego ok. 70% zjawiska dotyczy rodzin ukraińskich. Aby ułatwić cudzoziemcom pierwsze kroki w naszym mieście, UMŁ przygotował szereg ułatwień w tym zakresie, jak choćby aktywność łódzkiego Centrum Kontaktów z Mieszkańcami, gdzie osoby słabo znające język polski mogą uzyskać pomoc od urzędników znających język rosyjski i ukraiński.

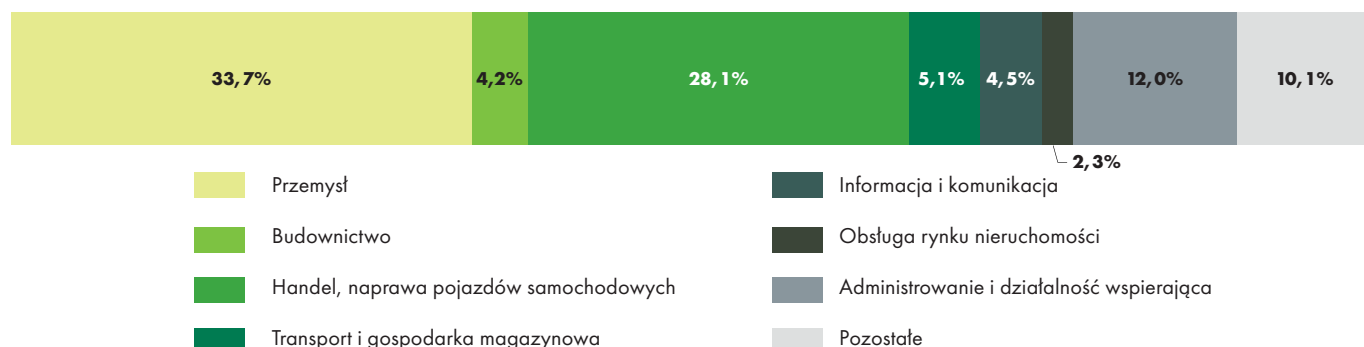
Według stanu na dzień 31.12.2019 r. Łódź liczyła 679,9 tys. mieszkańców, co stanowiło 27,7% populacji województwa łódzkiego. W ciągu roku liczba mieszkańców miasta zmniejszyła się o 5,4 tys. osób, tj. o 0,78 pkt. proc. Łódź jest trzecim, po Warszawie i Krakowie, miastem w Polsce pod względem liczby mieszkańców.

Od 2012 r. Urząd Miasta Łodzi konsekwentnie wdraża „Strategię Zintegrowanego Rozwoju Łodzi 2020+” (SZRŁ) usprawniając zarządzanie miastem, co skutkuje wzrostem liczby miejsc pracy, a także poprawą wizerunku miasta, ale przede wszystkim w znaczący sposób zwiększa jakość życia mieszkańców. Wszystkie cele SZRŁ są realizowane przez polityki sektorowe i programy operacyjne, opisane w poszczególnych filarach Raportu.

Liczba pracujących w sektorze łódzkich przedsiębiorstw w końcu grudnia 2019 r. wyniosła 150,3 tys. i w stosunku do zanotowanej w grudniu 2018 r. wzrosła o 3,8%, wobec wzrostu o 0,8% w całym województwie łódzkim. Udział pracujących w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w Łodzi wśród ogółu pracowników sektora przedsiębiorstw w województwie zwiększył się o 1,2 p. proc., do poziomu 40,0%. Pracujący w przemyśle stanowili 33,7% ogółu pracujących, a w handlu i naprawie pojazdów samochodowych – 28,1%. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 139 tys. osób, co oznacza wzrost o 3,9% r./r. W województwie w tym czasie wystąpił wzrost o 1,5%.

Największy wzrost zatrudnienia w skali roku odnotowano w sekcjach: informacja i komunikacja (o 26,2%), zakwaterowanie i gastronomia (o 21,1%) oraz administrowanie i działalność wspierająca (o 9,6%).

RYS. 1 | PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW



Źródło: Sytuacja społeczno-gospodarcza łodzi I-IV kw. 2019 r., Urząd Statystyczny w Łodzi.

W końcu 2019 r. w Łodzi działało (zgodnie z REGON) 20,5 tys. spółek handlowych, cywilnych oraz z udziałem kapitału zagranicznego (których było 1,58 tys.). W sumie w Łodzi prowadziło działalność 94,1 tys. podmiotów gospodarczych.

W omawianym okresie działalność rozpoczęło 898 nowych podmiotów gospodarczych (bez spółdzielni i stowarzyszeń). Produkcja sprzedana przemysłu w Łodzi w 2019 r. wyniosła 20 550,8 mln zł (w bieżących cenach bazowych). Wartość produkcji sprzedanej, w stosunku do 2018 r., zwiększyła się, licząc w cenach stałych, o 7,0%. Produkcja sprzedana przedsiębiorstw przemysłowych zlokalizowanych w Łodzi, stanowiła 24,3% produkcji sprzedanej firm przemysłowych w całym województwie oraz 53,3% produkcji sprzedanej w sektorze łódzkich przedsiębiorstw.

Łódź jest jednym z najlepiej skomunikowanych miast Polski. Decyduje o tym zarówno dostępność do sieci dróg kołowych oraz poprawiający się dostęp do systemu kolejowego, a także możliwość wykorzystywania komunikacji lotniczej.



Łódź Fabryczna - najnowocześniejszy dworzec kolejowo-autobusowy w Polsce

Położenie Łodzi w centrum Polski oraz jej obecność w Transeuropejskiej Sieci Transportowej, łączącej państwa członkowskie Unii Europejskiej, jest olbrzymim atutem rozwojotwórczym. Spośród dziesięciu głównych korytarzy sieci TEN -T (Trans-European Network - Transport) przez Polskę przebiegają 2 krzyżujące się w pobliżu Łodzi korytarze, należące do priorytetowej sieci bazowej:

Korytarz Bałtyk-Adriatyk prowadzący z polskich portów Gdańsk i Gdynia oraz ze Szczecina i Świnoujścia dalej przez Czechy lub Słowację i przez wschodnią Austrię do słoweńskiego portu Koper oraz do włoskich portów w Trieście, Wenecji i Rawennie. Obejmuje on trasy kolejowe, drogowe, porty lotnicze oraz terminale kolejowo-drogowe.

Korytarz Morze Północne-Bałtyk rozciągający się od portów Morza Północnego - w Antwerpii, Rotterdamie, Amsterdamie, Bremie i Hamburgu - przez Polskę (Poznań, Łódź, Warszawa) do granicy białoruskiej i do portów państw bałtyckich w Kłajpedzie, Windawie, Rydze i Tallinnie, jak również do Helsinek. Obejmuje on trasy kolejowe, drogowe, porty lotnicze, terminale kolejowo-drogowe, śródlądową drogę wodną „Mittelland Kanal” oraz połączenia „autostrady morskiej” do Finlandii. Kluczowym projektem jest w tym kontekście „Rail Baltica”, prowadząca do Kowna, Rygi i Tallinna oraz Kolej Dużych Prędkości na odcinku Poznań – Łódź - Warszawa.

Dzięki dogodnemu położeniu w krajowej sieci dróg kołowych (bliskość skrzyżowania autostrad A1 i A2, drogi ekspresowej S8 oraz realizowanej S14), jednemu z największych w Polsce kolejowych terminali przeładunkowych (Łódź Olechów) oraz lokalizacji Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Władysława Reymonta, Łódź i tereny z nią funkcjonalnie powiązane są szczególnie predysponowane do rozwoju funkcji transportowo – logistycznej i przemysłowej.

W mieście realizowany jest wieloetapowy projekt modernizacji łódzkiego węzła kolejowego, który ma dostosować infrastrukturę do potrzeb efektywnej obsługi Łodzi przez pasażerski transport kolejowy. Po wybudowaniu nowego dworca Łódź Fabryczna wraz z węzłem modalnym oraz pierwszego etapu tunelu średnicowego, rozpoczęła się budowa podziemnego odcinka pomiędzy dworcami Łódź Fabryczna, Łódź Kaliska i Łódź Żabieniec prowadzonego m. in. pod historycznym centrum miasta. Dzięki budowie tej linii Łódź Fabryczna stanie się dworcem przelotowym, co umożliwi bezpośredni dojazd do centrum Łodzi pociągami z wszystkich kierunków. W ramach inwestycji budowane będą także dwie dodatkowe stacje podziemne: Łódź Śródmieście i Łódź Polesie



wraz z węzłami przesiadkowymi. Wraz z linią w tunelu umożliwią one stworzenie wydajnego systemu kolei aglomeracyjnej, możliwej do wykorzystania w codziennych dojazdach do centrum, co zdecydowanie zwiększy jego dostępność i będzie dodatkowym bodźcem w procesie rewitalizacji i rozwoju miasta.

Łódź to także miasto akademickie z siedzibami 18 uczelni wyższych. W roku akademickim 2018/2019 kształciło się tu ponad 72 tys. studentów, a dyplom uzyskało ponad 19 tys. absolwentów. Systematycznie wzrasta liczba studentów zagranicznych – aktualnie to ok. 6,2 tys. osób z prawie 100 różnych krajów, m.in. Ukrainy i Białorusi, a także Chin, Indii, Kirgistanu czy Malezji. W mieście działa 6 wyższych uczelni publicznych – Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Medyczny, Politechnika Łódzka, Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów, Akademia Sztuk Pięknych im. W. Strzemińskiego (z jedyną w kraju Katedrą Ubioru), Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. Leona Schillera oraz Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi. Łódzka Szkoła Filmowa jest wymieniana w rankingach „The Hollywood Reporter – The Top 15 International Film School”. Łódź akademicka charakteryzuje się dużą koncentracją szkół o profilu artystycznym oraz kierunków kształcenia związanych ze specjalizacjami: ekonomia, rachunkowość i finanse, logistyka, architektura, budownictwo, informatyka, włókiennictwo, przemysł odzieżowy. Uniwersytet Medyczny w Łodzi posiada jedyny w Polsce kierunek kształcący oficerów lekarzy dla wojskowej służby zdrowia. Politechnika Łódzka posiada unikatowe Włókiennictwo połączone z przemysłem mody, a Uniwersytet Łódzki posiada utworzony przy współpracy z firmami, (w odpowiedzi na nowe potrzeby inwestorów) – kierunek Robotic Process Automation. Łódzkie uczelnie to także znaczący inwestorzy (nowe projekty to m.in. Biobank UŁ, MOlecoLAB UMED, Alchemium czy 5 G PŁ) i stali pracodawcy na łódzkim rynku pracy, a studenci przybywający do miasta na okres studiów to społeczność wzmacniająca lokalny popyt na rynku dóbr i usług konsumpcyjnych oraz kapitał rozwojowy dla miasta. W Łodzi działa także 11 uczelni niepublicznych oraz 30 instytucji badawczych.

Według Rankingu Uczelni Akademickich fundacji „Perspektywy” w 2019 r. Politechnika Łódzka uplasowała się na 5 miejscu wśród uczelni technicznych, a Uniwersytet Łódzki jest 6 uniwersytetem w kraju.

Wg raportu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego Politechnika Łódzka zajmuje 4 miejsce wśród uczelni technicznych, ciesząc się największym zainteresowaniem kandydatów. Ranking powstał na podstawie danych

z rekrutacji na studia na rok akademicki 2019/2020. Dodatkowo PŁ znalazła się na 6 miejscu w rankingu EngiRank - European Ranking of Engineering Studies przygotowanym przez Fundację Perspektywy we współpracy z Foundation for the Development of the Education System – FRSE. To była pierwsza edycja EngiRank - zestawienia uczelni kształcących inżynierów. W rankingu wzięło udział 81 uczelni technicznych z 12 krajów.

Zgodnie z rankingiem Perspektywy 2019 Uniwersytet Medyczny w Łodzi zajął 1 miejsce w kategorii kierunku studiów lekarsko-dentystycznych oraz 5 dla kierunku lekarskiego, a Politechnika Łódzka – 3 miejsce dla biotechnologii. Na 4 miejscu tego rankingu uplasował się Uniwersytet Łódzki z kierunkami prawa, administracji i stosunków międzynarodowych.



Budynek Wydziału Prawa i Administracji UŁ

Dzięki centralnemu położeniu, bogatemu zapleczu akademickiemu, konkurencyjnym kosztom prowadzenia działalności, dobrze wykształconej kadrze oraz dobremu klimatowi gospodarczemu, Łódź stała się jednym z największych centrów biznesowych w Polsce. Dynamicznie rozwijają się priorytetowe dla Miasta branże - centra usług biznesowych (BPO, IT oraz R&D), logistyka, produkcja AGD, przemysł elektroniczny, a także biotechnologia, produkcja gier komputerowych oraz nowoczesne włókiennictwo. Miasto systematycznie doskonali ofertę inwestycyjną i stosuje system zachęt do inwestowania, w tym m.in. zwolnienia od podatku od nieruchomości czy działania promujące markę firmy wśród potencjalnych

pracowników m.in. w ramach programu „Młodzi w Łodzi”.

Od kilku lat najdynamiczniej rozwija się w Łodzi sektor nowoczesnych usług dla biznesu, zatrudniający już ponad 22 tys. osób. Na czele firm o największym poziomie wzrostu znajdują się firmy Infosys, Fujitsu i Nordea. W ostatnim czasie pojawiło się kilka nowych firm specjalizujących się w robotyzacji, m.in. Digital Teammates, Digital Workforce czy Enigma Pattern. Na terenie Łodzi znajduje się 85 centrów nowoczesnych usług biznesowych (z czego 6 powstało w ciągu ostatniego półrocza 2019 r.). W większości są to miejsca zatrudniające poniżej 500 pracowników (w 11 z nich zatrudnienie wynosi powyżej



500). Przeciętnie w łódzkim centrum usług biznesowych jest zatrudnionych 273 pracowników. Prognozuje się, że w 2020 roku zatrudnienie w tym sektorze wyniesie w Łodzi ponad 25 000 osób. Największy odsetek zatrudnionych pracuje w sektorze IT, następnie w sektorze BPO. Tylko 6 procent pracowników zajmuje się badaniami i rozwojem (R&D). Przykładami nowych inwestycji na terenie miasta są BFF Banking Group, Digital Teammates, Enigma Pattern, Panasonic Electric Works, Solar Polska czy Philips, dla którego było to kolejne centrum usług w naszym kraju. Pozostałe przedsiębiorstwa na swój debiut w Polsce wybrały właśnie Łódź, dołączając do takich przedsiębiorstw jak Infosys, McCormick Shared Services, Whirlpool, Takeda SCE czy UPS GBS, które mają już tutaj swoje siedziby. Największy odsetek firm macierzystych, które otwierają swoje centra usług biznesowych w Łodzi, pochodzi z krajów azjatyckich i wynosi 24 procent. Na drugim miejscu są ex aequo firmy polskie i z krajów nordyckich (16 procent). W dalszej kolejności znajdują się firmy niemieckie i amerykańskie. Łódź oferuje do-

bre warunki dla rozwoju tego sektora gospodarki, lecz nie można go uznać za najważniejszą część lokalnego rynku pracy. Można stwierdzić, że w Łodzi ukształtowała się swoista równowaga między zatrudnieniem w sektorze nowoczesnych usług, a w pozostałych „tradycyjnych” sektorach gospodarki.

Atrakcyjność Łodzi zwiększają realizowane inwestycje infrastrukturalne. Przykładem może tu być unikatowy na skalę europejską program - budowa Nowego Centrum Łodzi (NCL) – nowoczesnej przestrzeni w centrum miasta, która łączy w sobie funkcje biznesowe, kulturalne, handlowe i transportowe. Dzięki trwającym pracom, blisko 100 hektarów terenu w śródmieściu Łodzi jest przedmiotem szeroko zakrojonych działań rewitalizacyjnych i rozwojotwórczych. W obszarze NCL znajdują się m.in.: budynek EC1, nowy podziemny dworzec Łódź Fabryczna oraz nowoczesne biurowce. Wyjątkowy charakter miejsca nawiązuje do przemysłowej przeszłości miasta. Obecnie EC1 pełni funkcje kulturalno-artystyczne oraz edukacyjne. W środku mieści się m.in. największe w Polsce Centrum Nauki i Techniki oraz najnowocześniejsze planetarium. Kompleks EC1 to także siedziba instytucji zrzeszających artystów i filmowców – Narodowego Centrum Kultury Filmowej, Łódź Film Commission oraz Centrum Komiksu i Narracji Interaktywnej.

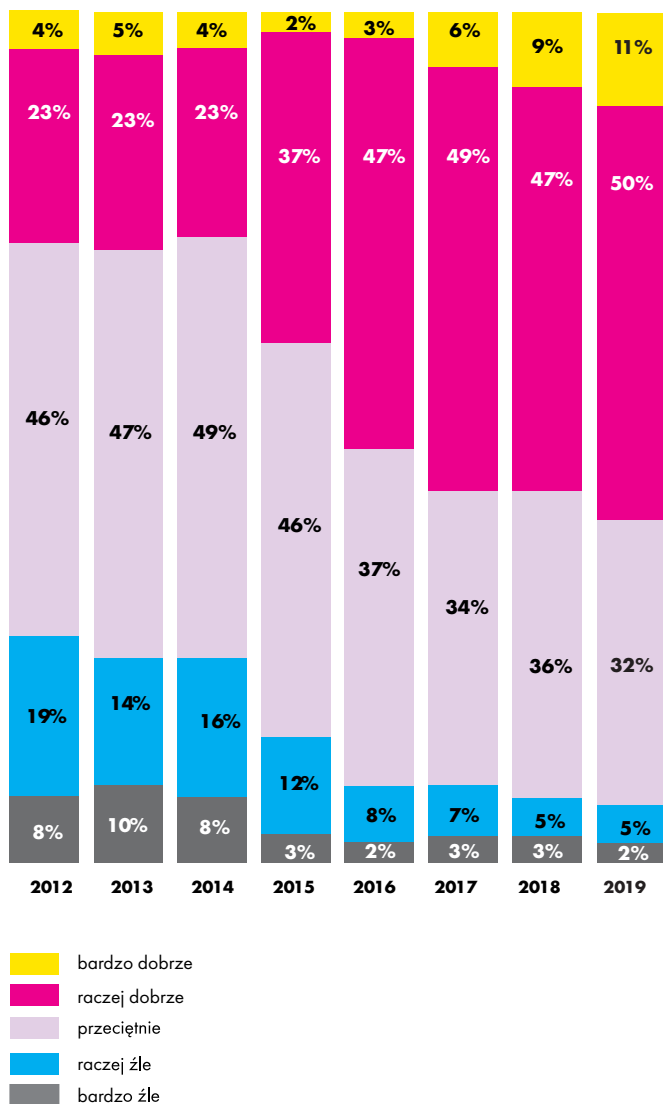
W ramach projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi, w 2019 r. zakończyła się przebudowa pałacu Steinertów oraz Lapidarium detalu architektonicznego z willą Józefa Bayera, tworząc unikatowe miejsca na mapie Łodzi i stanowiąc ważne punkty zwiedzania i poznawania łódzkiej architektury. Zakończyły się inwestycje odcinków ulic Gdańskiej, Ogrodowej, Traugutta, Tuwima, Nawrot i Jaracza. Aktualnie trwają rewitalizacyjne remonty 34 kamienic. 29 kolejnych jest w fazie projektowania. Zrewitalizowano kamienice przy ul. Kilińskiego 26 i ul. Tuwima 46. Wymieniane są fundamenty, stropy, odtwarzane zdobienia i sztukaterie. Realizowane są nowe komfortowe i funkcjonalne mieszkania, wśród których znajdzie się również miejsce dla osób spod pieczy zastępczej, osób niepełnosprawnych i mieszkania chronione. Dobięły też końca modernizacje parków im. Sienkiewicza oraz im. Moniuszki, ukazując nowe oblicze, z ekologicznymi rozwiązaniami. Czujniki zmierzchu do regulowania oświetlenia w energooszczędnych latarniach, zbiorniki na deszczówkę, automatyczne systemy nawadniania uruchamiane przez czujniki wilgoci i niska zieleń. Zrewitalizowane parki to również nowe alejki, ławki, multimedialne fontanny i place zabaw dostosowane również dla niepełnosprawnych dzieci.



Miasto, które pragnie odnieść długookresowy i stabilny sukces gospodarczy, musi umieć stworzyć mieszkańcom dobre warunki życia. To wysoka jakość życia powoduje bowiem, że ludzie chętnie podejmują decyzje o mieszkaniu i pracy w takim mieście, a inwestorzy chętniej podejmują decyzję o ulokowaniu tam swojej działalności i co za tym idzie – kolejnych wysokojakościowych miejsc pracy.

Urząd Miasta od 2012 r. prowadzi cykliczne badania jakości życia w Łodzi. Badania realizowane są techniką standaryzowanego wywiadu face to face, na próbie dobranej w sposób losowo-kwotowy, liczącej 800 mieszkańców Łodzi powyżej 18 roku życia. Badania te obiektywnie dowodzą coraz pełniejszej realizacji przez Miasto Wizji SZRŁ2020+.

RYS. 2 | OGÓLNA OCENA ŁODZI



Źródło: „Badania opinii publicznej w zakresie oceny jakości życia w Łodzi oraz oczekiwań mieszkańców dotyczących budżetu Miasta”, wykonawca: Media-tor Badania Rynku

Systematycznie rośnie bowiem ogólna ocena jakości życia w Łodzi. Liczba odpowiedzi pozytywnych na pytanie „Jak oceniasz Łódź jako miejsce do życia?“, wzrosła z 27% w roku 2012 do 61% w roku 2019. Jednocześnie liczba odpowiedzi negatywnych zmniejszyła się w tym okresie z 27% do 7%. Były to najlepsze wyniki od początku tych badań.

Łodzianie jako zalety mieszkania w naszym mieście także w roku 2019 najczęściej wymieniali: „dużo imprez, szeroką ofertę kulturalną, wszędzie blisko, a także specyficzny klimat”. Natomiast jako największe wady Łodzi wskazali „trudności w poruszaniu się po mieście, zniszczone kamienice, stan dróg, psie odchody na trawnikach, zanieczyszczenie powietrza”.

Wchodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców Miasto kontynuowało realizację „Planu dla osiedli” obejmującego bliskie łodzianom inwestycje na osiedlach w ramach różnych obszarów tematycznych, takich jak infrastruktura drogowa i komunikacyjna, sport i rekreacja, tereny zielone, zdrowie, edukacja itp. Program na 2019 rok obejmował ponad 70 różnego typu inwestycji.

Kolejną inicjatywą zorientowaną na mieszkańców, zainicjowaną w 2019 roku, był „Ekopak dla Łodzi”, czyli nowa polityka ekologiczna miasta realizowana w formule partycypacyjnej. Ekopak obejmuje 5 głównych obszarów działania w sferze ochrony środowiska: dbałość o zieleń i maksymalne poszerzenie terenów zielonych w mieście, walkę o czyste powietrze poprzez termomodernizację oraz kompleksowy program wymiany źródeł ciepła na ekologiczne, gospodarkę odpadami nie tylko poprzez selekcję i ich zagospodarowanie, ale również ograniczenie ilości produkowanych śmieci, konieczną ochronę jakości wody i budowę zbiorników retencyjnych, a przede wszystkim edukację proekologiczną we wszystkich grupach społecznych od dzieci po seniorów.

W Łodzi działa 20 muzeów, w tym unikalne na skalę Europy Centralne Muzeum Włókiennictwa, jedyne w Polsce Muzeum Kinematografii, Planetarium EC1 wraz z Centrum Nauki i Techniki oraz Muzeum Sztuki. Planetarium EC1 otwarte w 2016 r. jest najnowocześniejszym w Polsce i jednym z najnowocześniejszych obiektów edukacyjnych w Europie. Muzeum Sztuki w Łodzi posiada najstarsze oraz jedno z najważniejszych zbiorów sztuki nowoczesnej i współczesnej w naszej części Europy dzieła, m.in. Pabla Picassa, Maxa Ernsta, Władysława Strzemińskiego, Katarzyny Kobro. Widzów w Łodzi zaprasza blisko 35 scen teatralnych, m.in. Teatr Muzyczny, teatry dramatyczne, teatry dla dzieci i filharmonia, a także łódzki Teatr Wielki, będący drugim pod względem wielkości

gmachem operowym w Polsce i jednym z największych w Europie, ma ponad 1300 miejsc na widowni.

Miasto Łódź, od 2014 roku efektywnie współpracuje z gminami z otaczających powiatów, tworząc wspólnie Metropolię działającą w oparciu o JST zrzeszone w Stowarzyszeniu Łódzki Obszar Metropolitalny (SŁOM). Głównymi celami SŁOM są rozwój współpracy i integracja jednostek samorządu terytorialnego ŁOM oraz wspieranie jego rozwoju społeczno-gospodarczego, realizowane przez podejmowanie wielu wspólnych inicjatyw. W ramach Stowarzyszenia prowadzona jest stała współpraca ze wszystkimi podmiotami w zakresie rozwoju metropolitalnego gmin z obszaru ŁOM.

W skład Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego (ŁOM) wchodzi 28 gmin z 5 powiatów: powiatu grodzkiego łódzkiego oraz 4 powiatów ziemskich: brzezińskiego, łódzkiego wschodniego, pabianickiego i zgierskiego. Są to Aleksandrów Łódzki, Andrespol, Brójce, Dłutów, Dmosin, Dobroń, miasto Brzeziny, gmina Brzeziny, gmina miasta Głowno, gmina Głowno, Jeżów, Koluszki, Konstantynów Łódzki, Ksawerów, Lutomiersk, Łódź, Nowosolna, miasto Ozorków, gmina Ozorków, miasto Pabianice, gmina Pabianice, Parzęczew, Rogów, Rzgów, Stryków, Tuszyń, miasto Zgierz oraz gmina Zgierz. Obszar ten zajmuje teren w województwie łódzkim położony zasadniczo w jego centralnej części i obejmuje łącznie 2,5 tys. km² jego powierzchni.

Stowarzyszenie pełni również funkcję Związku Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), a w ramach systemu zarządzania funduszami unijnymi i ma status Instytucji Pośredniczącej. Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. w ramach mechanizmu ZIT podpisanych było 139 umów o dofinansowanie. Całkowita wartość ww. projektów wyniosła ponad 1,4 mld zł, natomiast łączna wartość dofinansowania ze środków UE dla ww. projektów wyniosła ponad 800 mln zł. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko realizowanych jest również szereg projektów z zakresu sieci ciepłowniczych oraz transportu metropolitalnego, komplementarnych w stosunku do projektów ZIT. Całkowita wartość ww. projektów wynosi 966 mln zł, natomiast całkowita wartość dofinansowania UE wynosi 511 mln zł. Oznacza to, że dzięki wdrażaniu mechanizmu ZIT na terenie ŁOM realizowane są projekty oddziałujące metropolitalnie o całkowitej wartości ponad 2,3 mld zł.

Miasto zdobywa liczne nagrody i wyróżnienia oraz jest wysoko pozycjonowane w różnych rankingach.

W rankingu Perły Samorządu 2019 nagradzano gminy wyróżniające się jakością zarządzania i jakością życia

mieszkańców, które nie tylko doskonale realizują powierzone prawem zadania, ale które obierają nowe zadania i dodatkowe cele. W kategorii miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców Łódź zdobyła w nim trzecie miejsce podobnie jak w 2018 r. Na podium obok Łodzi znalazły się Poznań i Gdańsk, na czwartym miejscu uplasowała się Gdynia.

Bardzo wysoko zostaliśmy spozycjonowani w Rankingu Miast 2019 prezentowanym podczas Dni Developera. W klasyfikacji generalnej, Łódź zajęła 2. miejsce, zostawiając w tyle 17 innych miast. W Łodzi 50% wszystkich decyzji o warunkach zabudowy zostało wydanych w terminie nieprzekraczającym 60 dni, stanowiąc swoisty rekord skuteczności i efektywnego działania.

W styczniu 2019 r. w Warszawie odbyła się 7. edycja dorocznej gali wręczenia nagród organizowanej przez CEE Business Media - CEE Shared Services And Outsourcing Awards. Przedstawiciele biznesu oraz największych firm doradczych dostrzegli potencjał Łodzi i przyznali naszemu miastu prestiżową nagrodę w kategorii „Most Dynamically Developing City - Poland”.

Według raportu ABSL „Sektor nowoczesnych usług biznesowych w Polsce 2019” Łódź znalazła się w czołówce miast oferujących najbardziej sprzyjające warunki do prowadzenia biznesu dla sektora BPO/SSC/IT. Raport został opracowany przez ABSL (Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych) we współpracy z EY, JLL, Randstad Polska i Randstad Sourceright. Wynika z niego, że Łódź jest dobrym miejscem dla prowadzenia przedsiębiorstw oferujących nowoczesne rozwiązania dla szeroko rozumianego sektora biznesowego. Chodzi tu przede wszystkim o działalność centrów outsourcingu procesów biznesowych (BPO), centrów usług wspólnych/globalnych centrów usług biznesowych (SSC/GBS), centrum IT i usług badawczo – rozwojowych (R&D). Łódź wyprzedziła takie miasta jak: Warszawa, Kraków, Wrocław i Trójmiasto, triumfując w trzech podkategorjach: współpraca z lokalnymi uczelniami, współpraca z lokalną jednostką wsparcia inwestora oraz dostępność talentów/wysoko wykwalifikowanych pracowników. Pod względem dostępności nowoczesnej powierzchni biurowej zajęła natomiast wysokie 3 miejsce. Co ciekawe, Łódź we wszystkich podkategorjach (oprócz współpracy z uczelniami, gdzie obroniła swoją pozycję) awansowała w porównaniu z rokiem poprzednim.



FILAR: GOSPODARKA I INFRASTRUKTURA

Łódź otwarta na świat - wzrost poziomu życia mieszkańców Łodzi dzięki pełnemu gospodarczemu wykorzystaniu potencjału infrastrukturalnego związanego z centralnym położeniem na mapie regionu, Polski i Europy, a także z jej wiodącą rolą w aglomeracji łódzkiej.

1. NOWE CENTRUM ŁODZI

Stworzenie służącego realizacji wizji nowoczesnego obszaru aktywności społecznej i gospodarczej o bardzo dobrej dostępności komunikacyjnej.



Drogi od strony wschodniej Dworca Łódź Fabryczna w NCL

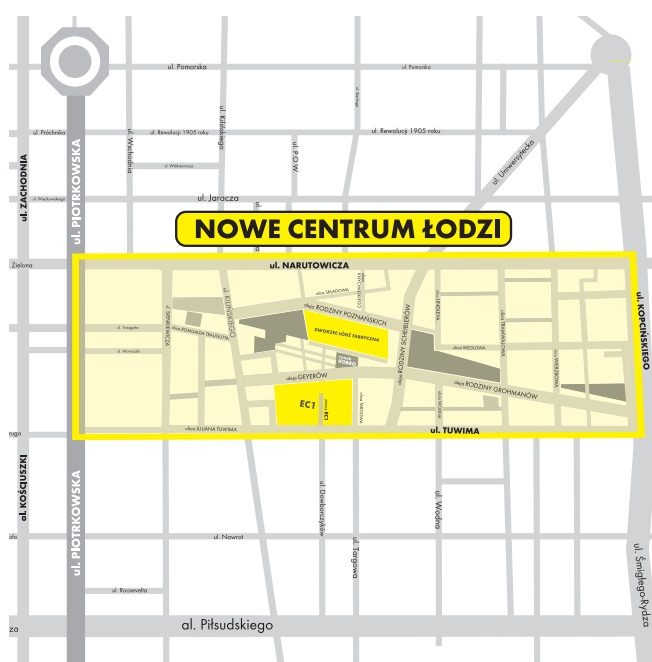
Nowe Centrum Łodzi to obszar śródmieścia obejmujący 100 hektarów w sercu Miasta, ograniczony ulicami Narutowicza, Kopcińskiego, Tuwima i Piotrkowską, podzielony na 3 strefy:

- a. Strefa I (ok. 40 ha) to teren, na którym ma toczyć się całodobowe życie dzięki zrównoważeniu funkcji kulturalnych, komercyjnych i mieszkaniowych (obszar priorytetowy w ramach obecnie wdrażanego Programu NCL).
- b. Strefa II (ok. 30 ha) to obszar, na którym powinny być realizowane przedsięwzięcia komercyjne z uwzględnieniem programów rewitalizacyjnych, mających na celu zachowanie historycznej tkanki miejskiej, a także stwo-

wienie struktury urbanistycznej powiązanej z sąsiednim obszarem.

- c. Strefa III (ok. 30 ha) to obszar historycznej zabudowy wielkomiejskiej z przełomu XIX i XX wieku, w postaci kwartałów wymagających intensywnej rewitalizacji i uzupełnień, a jednocześnie priorytetowych dla Lokalnego Programu Rewitalizacji 2014-2020.

RYS. 3 | **NOWE CENTRUM ŁODZI**



Źródło: UMŁ.

Realizacja Programu Nowego Centrum Łodzi przebiega w oparciu o wytyczne wynikające z Master Planu: Wizja NCL - Nowe Centrum Łodzi to symbol miasta budzącego się do życia. Silne centrum, czerpiące najlepsze wzorce z bogatej historii i emanujące nowoczesnością. Dostępna, bezpieczna i atrakcyjna przestrzeń do prowadzenia biznesu, pracy, życia oraz spędzania wolnego czasu. Miejsce inspirujące do nowych pomysłów i pobudzające do działania. Otwarte na ludzi, przyjazne dla każdego.

■ Cele strategiczne Programu NCL:

- 1) JAKOŚĆ ŻYCIA - Wzrost zaufania mieszkańców, turystów i środowiska biznesu do centrum miasta oraz stworzenie atrakcyjnego miejsca do życia i spotkań poprzez działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa oraz rozwój oferty komercyjnej, kulturalnej i rekreacyjnej.
- 2) REWITALIZACJA - Rewitalizacja Nowego Centrum Łodzi

dzi jako impuls do przyspieszenia procesu odnowy Strefy Wielkomiejskiej oraz rozwoju miasta do wewnątrz.

3) TRANSPORT - Wdrożenie usprawnień infrastruktury komunikacyjnej oraz rozwiązań organizacji transportu zbiorowego i indywidualnego zwiększających dostępność śródmieścia oraz miasta w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i międzynarodowej.

4) INNOWACJE - Wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań wprowadzanych na obszarze Nowego Centrum Łodzi, stanowiącego inkubator dla nowych pomysłów i technologii, jako bodźca do rozwoju całej Łodzi.

W zakres Programu NCŁ wchodzi 35 projektów o łącznej wartości 2,6 mld zł. Do końca 2019 r. zostało zrealizowanych 25 projektów, które w znaczącym stopniu wpływają na rozwój tego obszaru i Miasta.

Informacje na temat wybranych projektów w Nowym Centrum Łodzi:

TUNEL ŚREDNICOWY

W grudniu 2017 r. PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. podpisały umowę na budowę tunelu średnicowego - nowego połączenia Łodzi Fabrycznej ze stacjami Łódź Kaliska i Łódź Żabieniec. Budowa tunelu to kolejny etap prac, udrażniających Łódzki Węzeł Kolejowy. Pierwszym eta-



Tarcza do drążenia tunelu średnicowego

pem była przebudowa linii kolejowej (częściowo w tunelu) na odcinku Łódź Widzew – Łódź Fabryczna wraz z nowym podziemnym dworcem kolejowym Łódź Fabryczna. W grudniu 2019 r. rozpoczęto budowę komór startowych tarczy wiertniczej, która ma dotrzeć do Łodzi w 2020 r. Wartość inwestycji 1 293 000 000,00 zł netto (1 590 390 000,00 zł brutto). Zakończenie inwestycji planowane jest w grudniu 2021 r.

ALEJA GROHMANÓW - ULICA NOWOWĘGLOWA

W roku 2019 ukończono budowę ulicy Nowowęglowej – przedłużenie al. Grohmanów Ulica Nowowęglowa jest nową drogą równoległą do Tuwima nad tunelem kolejowym,



Aleja Grohmanów

wym, którym pociągi dojeżdżają do podziemnej stacji Łódź Fabryczna. Odcinek od ul. Wierzbowej do ul. Kopcińskiego był współfinansowany ze środków UE w ramach Projektu pn. „Budowa ul. Nowowęglowej w Łodzi na odc. od ul. Wierzbowej do ul. Kopcińskiego wraz z rozbudową skrzyżowania z ul. Kopcińskiego” W wyniku realizacji inwestycji powstały też specjalne łączniki, które umożliwią wjazd na ulicę Kopcińskiego. Wybudowana została także nowa pętla autobusowa przy ul. Wydawniczej oraz przebudowany został fragment ulicy Tuwima. Aleja Grohmanów (Nowowęglowa) jest jedną z dwóch głównych ulic prowadzących do dworca Łódź Fabryczna i całego Nowego Centrum Łodzi. Ulica ta ma dwie jezdnie z dwoma pasami ruchu wraz z chodnikami, oświetleniem oraz drogą rowerową. Rozpoczęto prace projektowe dla budowy nowego torowiska w ramach projektu „Tramwaj dla Łodzi”, a realizacja robót zaplanowana jest na kolejne lata w ramach pozyskanych środków unijnych.

DROGA PODZIEMNA W NCŁ

W ramach inwestycji wykonano dokumentację projektową. Podpisano w 2018 r. umowę z Wykonawcą w systemie zaprojektuj i wybuduj dla budowy drogi podziemnej oznaczonej w planie miejscowym jako 7KDY wraz z zagospodarowaniem obszaru i terenów nad drogą. Droga o długości ok. 500 m stanowić będzie główny dojazd do terenów inwestycyjnych zlokalizowanych pomiędzy dworcem Łódź Fabryczna a obiektami EC1. W 2018 r.



rozpoczęto etap realizacji dokumentacji projektowej zakładający rozpoczęcie robót budowlanych w II kwartale 2019 r. Wartość inwestycji określona została na ok. 85 mln zł.

Wybrane inwestycje prywatne na obszarze Nowego Centrum Łodzi

Obszar Nowego Centrum Łodzi to teren bardzo intensywnego rozwoju, w tym w sektorze inwestycji prywatnych. W 2019 roku, zgodnie z harmonogramem, ukończony został pierwszy z dwóch budynków Bramy Miasta o powierzchni 27 800 m². W trakcie realizacji był Budynek A (13 600 m²), którego otwarcie zaplanowano na 2020 rok. Brama Miasta to nowoczesne miejsce dla biznesu, gdzie docelowo będzie mogło pracować nawet 4 tys. specjalistów. Do dyspozycji pracowników i gości będzie dwupoziomowy parking podziemny z 231 miejscami parkingowymi i ok. 200 miejscami rowerowymi w samym kompleksie.



Podziemny rynek w Nowym Centrum Łodzi – wizualizacja

Kolejne projekty, które realizowano lub oczekują na rozpoczęcie to:

- a. Nowe Soho – jedna z kluczowych inwestycji w NCT. Na terenie ok. 2 hektarów pomiędzy Dworcem Łódź Fabryczna i EC1 powstanie wielofunkcyjny kompleks dewelopera Ghelamco, w skład którego wchodzić będzie przestrzeń biurowa, mieszkaniowa i hotelowa (w sumie ok. 100 tys. m² powierzchni użytkowej).

- b. Obiekt biurowy firmy HB Reavis (ok. 38 000 m²) przy ul. Targowej 2.
- c. Centrum Biurowe Fabryczna, o powierzchni użytkowej ok. 31 000 m², którego inwestorem jest lokalna firma JJ Invest.

W sąsiedztwie NCT powstają również mniejsze pod względem metrażu inwestycje biurowe: ukończony w 2019 roku Office-R (ok. 4 000 m²) oraz Łódź Work (ok. 5000 m²) zlokalizowany w zrewitalizowanym kompleksie willowo-fabrycznym Teodora Mayerhoffa. Otwarcie tego drugiego zaplanowano na 2020 rok. Nowa przestrzeń udostępniona zostanie także przy ul. Wierzbowej 44, gdzie zabytkowa fabryka zmieni się w nowoczesny budynek biurowy. Firma Mariański Group planuje tu stworzenie Fabryki Przedsiębiorczości (ok. 2800 m²). Projekt wystartuje w połowie 2020 roku. Nowe Centrum Łodzi to również nowe inwestycje mieszkaniowe o zróżnicowanej ofercie dla przyszłych lokatorów. Wkrótce zostanie ukończona budowa luksusowych apartamentowców usytuowanych przy ulicy Tuwima 32. Projekt „Perły Śródmieścia” nawiązuje formą do XIX wiecznych kamienic. Z myślą o potrzebach potencjalnych nabywców firma Samson-Dom zaprojektowała 45 apartamentów o różnorodnych rozmiarach i konfiguracjach: od mieszkań z jedną sypialnią (31 m²) do dużych penthousów liczących nawet 132 m². Kolejnym inwestorem doceniającym siłę napędową Nowego Centrum Łodzi jest Profbud, który rozpoczął budowę mieszkań u zbiegu ulic Lindleya i Węglowej. Inwestycja ruszyła w I kwartale 2018 r. Pierwszy etap (212 mieszkań) zakończono pod koniec 2019 roku. W kolejnym etapie firma planuje oddać 208 lokali. Deweloperskie projekty realizuje także NeoInvest (projekt „N23” obejmuje 69 mieszkań na wynajem przy ul. Narutowicza 23) zaś na wschodnim krańcu Nowego Centrum Łodzi, przy ul. Kopcińskiego, w inwestycji „Neopolis” firmy Real Development powstaje blisko 200 nowych mieszkań. U zbiegu ulic POW i Składowej powstaje nowa inwestycja firmy Hocan Estate. W budynku z odbudowaną, historyczną elewacją frontową planowany jest hotel. Zakładany termin ukończenia inwestycji to II połowa 2021 r.

Rewitalizacja przestrzeni miejskiej przy ul. Moniuszki 3, 5 i Tuwima 10 (Program Nowe Centrum Łodzi)

Inwestycja znajduje się na liście projektów strategicznych Miasta Łodzi i uzyskała dofinansowanie w trybie pozakonkursowym, w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Całkowity koszt przedsięwzięcia to 66 237 929 zł. Umowa o dofinansowanie przewiduje



EC1 Łódź

dofinansowanie projektu w wysokości 26 651 849 zł., ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Celem Projektu jest rewitalizacja kwartału ulic Piotrkowska, Tuwima, Moniuszki i Sienkiewicza wraz z przebudową budynków przy ul. Tuwima 10, rewaloryzacją budynków przy ul. Moniuszki 3 i 5. Budynki przeznaczone będą na funkcje użyteczności publicznej oraz kulturalne. Otwarcie kwartału nastąpi poprzez budowę drogi łączącej ul. Tuwima z ul. Moniuszki.

W zabytkowym budynku pod numerem 5 powstanie nowoczesna Mediateka MeMo, czyli kreatywna przestrzeń do czytania, pisania i słuchania. Mediateka będzie jedną z filii Biblioteki Miejskiej w Łodzi i będzie to najnowocześniejsza biblioteka w Łodzi. Zbiory nowej instytucji kultury stworzą książki, nagrania audio czy słuchowiska zgromadzone na różnych nośnikach. Będą też gadzety technologiczne przybliżające działalność kultury i sztuki za pomocą urządzeń mobilnych, dotykowych ekranów czy Internetu. Nowe miejsce na mapie Łodzi będzie pełniło funkcję centrum kultury. W planach są spotkania z autorami książek, panele dyskusyjne czy wystawy.

Zaplanowane działania były kontynuowane w 2019 r. Zgodnie z zawartymi umowami zostały wykonane projekty budowlane i wykonawcze dla nieruchomości ul. Moniuszki 3 i 5 i ul. Tuwima 10, uzyskano wszystkie uzgodnienia wymagane przepisami prawa budowlanego i decyzje służb konserwatorskich. Ze względu na fakt, że wpłynęły odwołania od wydanych decyzji, musiały być wszczęte nowe postępowania, co nie pozwoliło na rozpoczęcie realizacji pełnego zakresu robót objętych dokumentacją projektową. W tym okresie wykonano roboty rozbiórkowe, interwencyjne i zabezpieczające na podstawie odrębnie wydanych decyzji zezwalających na ich realizację.

Rewitalizacja EC1 i jej adaptacja na cele kulturalno-artystyczne

Jednym z najważniejszych przedsięwzięć w programie Nowego Centrum Łodzi jest „Rewitalizacja EC1 i jej adaptacja na cele kulturalno-artystyczne”. Rewitalizacji poddano obszar prawie 50 tys. m² oraz zaadoptowano



obiekty byłej Elektrociepłowni EC1 na cele kulturalno - artystyczne, co wzmocniło rangę Łodzi jako ośrodka filmowo-artystyczno-kulturalnego.

Na terenie dawnej Elektrowni Łódzkiej działa współprowadzona przez Miasto Łódź oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, instytucja kultury „EC1 Łódź – Miasto Kultury”. Przestrzeń EC1 jest otwarta dla artystów różnych dziedzin, przystosowana zarówno do twórczości indywidualnej, jak również warsztatów oraz imprez grupowych, z wymaganą do tego infrastrukturą.

W jej ramach działają:

- NARODOWE CENTRUM KULTURY FILMOWEJ (od 2016 r.) - centralny w Polsce i unikatowy w tej części Europy ośrodek kulturalno-edukacyjny dla osób zainteresowanych światem filmu i kinematografii,
- PLANETARIUM (w gmachu EC1 Wschód) - najnowocześniejsze w Polsce i jedno z najnowocześniejszych w Europie. Rocznie odwiedza je blisko 150 tys. widzów,
- największe w Polsce CENTRUM NAUKI I TECHNIKI ze sferycznym kinem 3D. Dzięki zachowaniu części dawnych instalacji i urządzeń oraz połączeniu ich z nowoczesnymi formami prezentacji, uzyskano unikatową możliwość zdobywania wiedzy m.in. na temat przetwarzania energii,
- ŁÓDŹ FILM COMMISSION - udzielająca filmowcom kompleksowej pomocy (od poszukiwania planów filmowych po wsparcie w uzyskaniu pozwoleń niezbędnych do realizacji projektu filmowego),
- CENTRUM KOMIKSU I NARRACJI INTERAKTYWNEJ, którego trzon tworzy renomowany Międzynarodowy Festiwal Komiksu i Gier Komputerowych.

W 2019 roku Instytucja kontynuowała działania inwestycyjne na wybranym obszarze, w tym 4 projekty dofinansowane z funduszy unijnych:

1. Narodowe Centrum Kultury Filmowej – rozwój funkcji i usług oferowanych przez „EC1 Łódź – Miasto Kultury” w Łodzi”. Całkowity koszt przedsięwzięcia to 37 187 187 zł, w tym dofinansowanie w wysokości 25 832 368 zł, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020. Celem projektu jest stworzenie nowoczesnej, interaktywnej oferty Narodowego Centrum Kultury Filmowej, która umożliwi prezentację i popularyzację historii kina polskiego oraz będzie stanowić punkt wyjścia dla dalszego rozwoju w zakresie edukacji, cyfryzacji oraz ekspozycji dorobku kinematografii polskiej i światowej. Planowane jest utworzenie atrakcyjnych i dostępnych funkcjonalności: atrakcyjnej ścieżki dydaktycznej oraz przestrzeni edukacji filmowej i cyfryzacji. Działania zrealizowane w 2019 roku

to m.in.: przygotowanie dokumentacji przetargowej do archiwizacji zbiorów, weryfikacja i opracowanie możliwości integracji systemów IT, zakupy licencji i wyposażenia;

2. „Poszerzenie oferty kulturalno-edukacyjnej Narodowego Centrum Kultury Filmowej” dofinansowany w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w kwocie 13 821 138 zł, ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 W ramach projektu przewiduje się roboty budowlane i dostosowanie istniejących obiektów EC1 Wschód do pełnienia nowych funkcji kulturalnych, w tym edukacyjnych. Projekt zakłada stworzenie miejsca skupiającego zbiory archiwalne łódzkiej wytwórni filmowej; stworzenie miejsca nawiązującego do tradycji i dziedzictwa kulturowego Łodzi filmowej, jako ośrodka filmoznawczego; rozwój zaplecza edukacji filmowej opartej na szkoleniach i warsztatach. Głównie zadania w 2019 skupiały się na przygotowaniu postępowania w sprawie zamówienia publicznego pn. Przebudowa i wyposażenie EC1 Wschód na potrzeby Narodowego Centrum Kultury Filmowej;
3. „Rozwój funkcji wystawienniczo-edukacyjnych Centrum Nauki i Techniki w Łodzi wraz z zapleczem warsztatowym” to przedsięwzięcie o szacowanej wartości 21 574 000 zł, w tym 13 821 138 zł dofinansowania z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. W ramach projektu zaplanowano roboty budowlane i dostosowanie istniejących obiektów EC1 Zachód do pełnienia nowych funkcji kulturalnych, w tym edukacyjnych: stworzenie nowej ścieżki dydaktycznej w formie ekspozycji stałej; działania wystawienniczo-edukacyjne oparte o rozwiązania multimedialne; ekspozycję zabytków techniki filmowej; stworzenie pracowni poświęconej tzw. martwym mediom; budowę i rozwój zaplecza warsztatowego. W 2019 roku w ramach przeprowadzonych działań opracowano projekt koncepcyjny i projekt budowlany, zakupiono wyposażenia (maszyn, narzędzi oraz elektronarzędzi do warsztatu technicznego);
4. „Rewitalizacja EC1 Południowy-Wschód” współfinansowana ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w wysokości 13 800 035 zł. W ramach projektu przewiduje się roboty budowlane i dostosowanie istniejących obiektów do pełnienia nowych funkcji kulturalnych, w tym edukacyjnych. Projekt zakłada stworzenie, w dawnych warsztatach EC1 Południowy - Wschód, Centrum Gier Komputerowych i Komiksu, które w przystępnej, interaktywnej formie, wyjaśniać będzie proces produkcji gier komputerowych oraz powstawania komiksów. W 2019 r. prowadzono roboty budowlane w budynku EC1 Południowy Wschód m.in. w zakresie elewacji oraz robót wewnątrz budynku, rozpoczęto prace wykończeniowe oraz zakup wyposażenia.

2. FUNKCJONALNA METROPOLIA ŁÓDZKA W PEŁNI WYKORZYSTUJĄCA POŁOŻENIE W CENTRUM EUROPY I KRAJU

Tworzenie konkurencyjnej, funkcjonalnie spójnej aglomeracji łódzkiej. Wykorzystanie szans związanych z infrastrukturą komunikacyjną łączącą aglomerację z europejskimi szlakami transportowymi, systemem sprawnego wewnętrznego transportu publicznego, dostosowanymi do potrzeb różnych przedsiębiorców terenami inwestycyjnymi. Uzyskanie korzyści z koncentracji potencjału intelektualnego i kulturowego aglomeracji. Wspomaganie branż, które mają najlepsze perspektywy rynkowe.

W roku 2019 kontynuowane były prace inwestycyjne przy istniejących dojazdach do węzłów autostradowych oraz prace o charakterze przygotowawczym i projektowym. Największą realizowaną inwestycją drogową była rozbudowa ul. Rokicińskiej – drogi wojewódzkiej nr 713 na odcinku od ul. Józefiaka (węzeł Łódź Wschód) do granicy miasta wraz z przebudową wodociągu w ul. Rokicińskiej i Wieńcowej oraz budową wodociągu w ul. Gajcego. Inwestycja rozpoczęta w 2018 roku obejmowała modernizację infrastruktury podziemnej, gruntowną przebudowę jezdnii z zachowaniem ilości pasów ruchu, a także budowę chodników, zatok przystankowych i drogi dla rowerów. W 2019 r. kontynuowano prace, skupiając się głównie na odcinku od ul. Gajcego do granicy miasta. Ostateczne oddanie inwestycji planowane jest na lipiec 2020 roku. Inwestycja o wartości 40,6 mln zł dofinansowana w kwocie 31 mln zł w ramach RPO WŁ na lata 2014-2020, realizowana w ramach projektu pn. „Rozbudowa drogi wojewódzkiej 713 - dojazd do autostrady A1 - Rozbudowa ul. Rokicińskiej od ul. Malowniczej do granic miasta”. Przeprowadzony był także remont estakady w ul. Pabianickiej nad torami MPK i rzeką Ner, która stanowi ciąg drogi krajowej nr 14. Wartość zadania wyniosła ok. 2 mln zł.

Kolejną przygotowywaną inwestycją z zakresu dojazdów do zewnętrznego systemu dróg jest budowa Trasy Górna na odcinku od ul. Rzgowskiej do ul. Kalinowskiego – Etap III. W roku 2019 opracowano kompletną dokumentację projektową i uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia. W toku są natomiast uzgodnienia realizacji z Zarządkiem Dróg Wojewódzkich w zakresie robót niezbędnych do wykonania odcinka od granicy miasta do węzła autostradowego.

Trwały również prace przygotowawcze do budowy obwodnicy Nowosolnej wraz z łącznikiem w rejonie ul. Jugosłowiańskiej do ul. Brzezińskiej oraz przebudowy/rozbudowy ul. Brzezińskiej od ul. Kerna do włączenia łącznika obwodnicy Nowosolnej w rejonie ul. Hanuszkiewiczza. W ramach zadania opracowano kompletną dokumentację projektową, a w procedowaniu była decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia.

W roku 2019 rozpoczęły się natomiast na terenie miasta prace nad budową drogi ekspresowej S14 łączącej S8 i A2, mającą stanowić zachodnią obwodnicę Łodzi. Prace realizowane były przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad. Do realizacji przyjęła ona wariant inwestycji z ograniczoną liczbą węzłów nieuwzględniającą węzłów „Teofilów” i „Lućmierz”, zaś w niepełnej wersji węzłów „Aleksandrów Łódzki” i „Emilia”. Zgodnie z informacją GDDKiA obecnie nie przyznano funduszy na realizację wymienionych węzłów, co w przyszłości może jednak ulec zmianie. Mimo to w projekcie S14 węzły zostały uwzględnione. Obecnie prawdopodobnie realizowane będą jedynie pasy wyłączenia i włączania do węzłów, tak by później bez utrudnień w ruchu można było wykonać całość planowanego układu włączeń dróg do S14.

W roku 2019 prowadzone były prace wstępne przy budowie tunelu średnicowego pomiędzy dworcem Łódź Fabryczna a stacjami Łódź Kaliska i Łódź Żabieniec, realizowanej przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Trwały prace projektowe, realizowane było zamówienie na budowę i dostarczenie do Łodzi tunelownic, które wykorzystane będą do drążenia podziemnych odcinków linii kolejowej, a także prowadzone były prace przy budowie komór startowych. Nastąpiła także, ze względu na problemy finansowe, zmiana lidera konsorcjum, którym zostało Przedsiębiorstwo Budowy Dróg i Mostów z Mińska Mazowieckiego. Zmiana ta spowodowała przyspieszenie prowadzenia prac.

Rok 2019 był trzecim z rzędu rokiem wzrostu ilości odprawionych pasażerów w porcie lotniczym Łódź, co jest sy-



gnatem stabilizującego się trendu wzrostowego. W 2019 roku kontynuowane były działania, w których główny nacisk skierowany był na rozwój połączeń lotniczych realizowanych z łódzkiego lotniska i wykorzystania posiadającego potencjału, a także zwiększenie rozpoznawalności Łodzi jako destynacji atrakcyjnej pod względem ruchu turystycznego (city break destination) oraz dogodnej lokalizacji w obszarze Polski Centralnej. Prowadzone rozmowy z nowymi przewoźnikami doprowadziły do zwiększenia oferty przewoźnika Ryanair - od sezonu letniego 2020 uruchomione miało być całotygodniowe połączenie do Londynu.

Największy udział we wzroście przewozów z łódzkiego lotniska miał rynek połączeń czarterowych - procentowy wzrost liczby obsłużonych pasażerów czarterowych wyniósł 177%. Bardzo dobre wyniki osiągnięte w 2019 roku poskutkowały sfinalizowaniem umowy z nowym touroperatorem Grecos Holiday oraz powiększeniem oferty latających już z łódzkiego lotniska touroperatorów Rainbow, Coral Travel i TUI. W efekcie podjętych działań w siatce połączeń pojawiły się destynacje: Antalya i Bodrum w Turcji, Burgas w Bułgarii i na cztery greckie wyspy – Kretę, Rodos, Zakynthos i Korfu.

Czasowe zawieszenie operowania przewoźnika Lufthansa na kierunku Monachium (od końca października 2019) nie wpłynęło na zmniejszenie łącznego ruchu obsługiwanego na lotnisku. Ogólny ruch pasażerski w 2019 roku to 241 609 pasażerów, co daje wzrost w stosunku do roku 2018 o 11%.

Rok 2019 był natomiast rokiem trudnym w zakresie obsługi cargo lotniczego – cała branża zanotowała spadek wolumenu przewozów i dochodowości. Główną przyczyną spadku przewozów towarowych są toczące i nasilające się wojny handlowe oraz dostrzegalne i odczuwalne spowolnienie gospodarcze. Przewozy cargo na łódzkim lotnisku pomimo spadku w wolumenie obsłużonych towarów o 21,8% nadal stanowią działalność dochodową - rok 2019 zamknął się kwotą przychodów ok. 2,5 mln zł oraz zyskiem operacyjnym na poziomie ok. 0,15 mln zł.

Kontynuowano eksploatację Wielostanowiskowego Przystanku Autobusowego Łódź – Fabryczna. Na koniec roku 2019 odjeżdżało stamtąd 21 przewoźników obsługujących 123 kursy dziennie w komunikacji krajowej i międzynarodowej.

W roku 2019 utrzymana była również sieć połączeń międzygminnych lokalnego transportu zbiorowego. Międzygminne linie transportu zbiorowego łączyły Łódź z 15 gminami łódzkiego Obszaru Metropolitalnego w ramach



Węzeł multimodalny Łódź Fabryczna

20 porozumień międzygminnych. Nie było jednak możliwe prowadzenie przewozów na części podmiejskich linii tramwajowych. Eksploatowana była linia do Pabianic, przy czym pod koniec roku rozpoczęła się jej kompleksowa przebudowa. Pozostałe linie podmiejskie były wyłączone z eksploatacji. W przypadku linii do Konstancyna i Zgierza (pl. Kilińskiego) przygotowywane były ich remonty. Miasto Zgierz pozyskało dodatkowe środki i podpisało z wykonawcami umowę na modernizację odcinka od granicy Łodzi do os. Kurak do połowy 2021 roku. Konstancynów Łódzki pozyskał dodatkowe środki na modernizację linii i przygotowywał przetarg na modernizację odcinka na swoim terenie, zaś Łódź przygotowała przetarg na opracowanie dokumentacji niezbędnej do przebudowy trasy do granicy z Konstancynowem. Przywrócenie ruchu na trasie Łódź – Konstancynów spodziewane jest na lata 2022-2023.

Na koniec 2019 roku w sieci lokalnego transportu funkcjonowało łącznie 35 linii międzygminnych w tym 1 tramwajowa dzienna (4 dalsze zawieszono z zapewnieniem autobusów zastępczych), 26 autobusowych dziennych i 4 nocne. Porozumienia podpisano z miastami Brzeziny, Konstancynów Łódzki, Ksawerów, Lutemiersk, Ozorków, Pabianice, Zgierz i gminami Aleksandrów Łódzki, Andrzejski, Brzeziny, Nowosolna, Ozorków, Rzgów, Stryków, Tuszyń i Zgierz.

W roku 2019 utrzymano dotychczasowe oferty biletów wspólnych. Wzajemne honorowanie biletów przewoźników kolejowych i lokalnego transportu zbiorowego w Łodzi po raz kolejny przyniosło oczekiwane rezultaty i wciąż stanowiło wzór dla innych samorządów w Polsce. Między innymi dzięki wzajemnemu honorowaniu biletów kolejowych i Lokalnego Transportu Zbiorowego w Łodzi Łódzka Kolej Aglomeracyjna odnotowała wzrosty przewozów pasażerów sięgające np. 165% na graniczącej z Łodzią stacji Bedoń.

3. ŁÓDŹ PRZEDSIĘBIORCZA, KREATYWNA I INNOWACYJNA

Rozwój na terenie aglomeracji łódzkiej gospodarki opartej na wiedzy, innowacjach i przemysłach kreatywnych, wykorzystującej potencjał łódzkiej nauki i przedsiębiorczości.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w Łodzi w końcu grudnia 2019 roku była niższa od krajowej i wyniosła 4,7%. Z kolei w porównaniu ze stopą bezrobocia dla województwa była niższa o 0,7 punktu procentowego. Stopa bezrobocia dla Łodzi na koniec grudnia 2019 roku, w stosunku do grudnia 2018, zmalała również o 0,7 punktu procentowego.



EC 1 – Centrum Nauki i Techniki

Znaczne polepszenie sytuacji na rynku pracy odzwierciedlone jest także w liczbie osób bezrobotnych. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy (PUP) w Łodzi na koniec grudnia 2019 r. (16 917) była niższa o 2 334 osób w stosunku do analogicznego okresu roku 2018.

Na koniec ubiegłego roku bezrobociem dotkniętych było 8 370 kobiet. Wskaźnik udziału bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 49,5%.

W porównaniu z grudniem 2018 roku nastąpił spadek liczby zarejestrowanych kobiet o 1 196 osób, a mężczyzn o 1 138 osób. Osoby z prawem do zasiłku stanowiły 12,6% bezrobotnych (w analogicznym okresie 2018 r. – 12,8%).

W strukturze wieku bezrobotnych dominowała, według stanu na koniec grudnia 2019 r., kategoria 35-44 lata - 27,1% ogółu zarejestrowanych (rok 2018 - 27,0%; 2017 rok - 26,8%). Wśród bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym niż gimnazjalne. Na koniec grudnia 2019 r. grupa ta stanowiła 39,0% ogółu zarejestrowanych (rok 2018 - 39,7%; 2017 rok - 39,8%). Natomiast najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym - 12,2% oraz wyższym - 15,1%. Najtrudniejszą sytuację na łódzkim rynku pracy w 2019 r. miały osoby ze stażem pracy do 1 roku - 3 970 osób, stanowiąc 23,5% ogółu bezrobotnych (rok 2018 - 23,4%; 2017 rok - 22,7%).

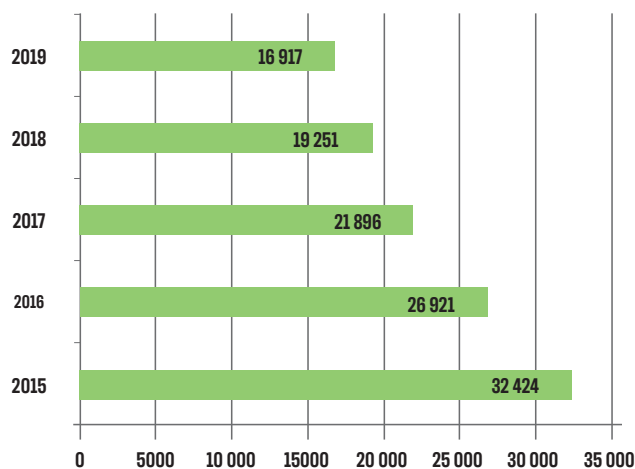
Na koniec 2019 roku blisko co trzecia osoba bezrobotna (29,8%) pozostawała bez zatrudnienia ponad 2 lata (rok 2018 - 29,7%; rok 2017 - 29,8%). Zdecydowana większość (84,1% wg stanu na 31.12.2019 r.) zarejestrowanych osób bezrobotnych znajduje się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Najliczniejszą grupą są osoby długotrwale bezrobotne, które stanowią 57,7% z 16 917 bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Łodzi (wg stanu na dzień 31.12.2019 r.).

Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi mając przede wszystkim na uwadze problemy osób najbardziej oddalonych od rynku pracy, z których zdecydowana większość (57,7%) to osoby długotrwale bezrobotne, wymagające kompleksowej pomocy, a nie standardowych instrumentów, które w przypadku tych osób są mało efektywne, realizował w 2019 r. Program Aktywizacja i Integracja (PAI). Zostało podpisane porozumienie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łodzi o realizacji PAI w ramach, którego rolą PUP w Łodzi była realizacja modułu związanego z aktywizacją osób bezrobotnych, natomiast MOPS w Łodzi koncentrował się na działaniach służących kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym poprzez poradnictwo specjalistyczne, warsztaty trenerskie realizowane w ramach modułu integracja.

W 2019 r. PUP w Łodzi otrzymał środki na aktywizację zawodową osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz wsparcie przedsiębiorców w wysokości 44,8 mln zł. Największe środki przeznaczone były na podjęcie działalności gospodarczej (24,2 mln zł) i refundację kosztów zatrudnienia bezrobotnego (6 mln zł).



RYS. 4 | LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W ŁODZI



Źródło: UMi

TAB. 1 | AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU

	ILOŚĆ OSÓB BEZROBOTNYCH I POSZUKUJĄCYCH PRACY OBJĘTA WSPARCIEM					ŚRODKI WYDATKOWANE W TYS. ZŁ				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Roboty publiczne	639	740	732	413	378	6 691,04	7 808,86	8 504,14	5 182,67	4 658,86
Prace interwencyjne	186	166	319	212	220	600,19	1 189,13	1 319,38	1 208,02	1 051,47
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	1 389	1 339	1 218	900	838	29 091,96	32 188,45	28 812,54	22 289,19	24 205,00
Refundacja kosztów zatrudnienia bezrobotnego	852	966	884	580	506	13 602,63	15 770,41	13 483,70	6 603,36	5 992,26
Staże (w tym bon stażowy)	1 311	1 187	1 080	556	451	9 925,07	9 102,06	6 820,89	5 392,18	4 002,67
Bon zatrudnieniowy	21	6	11	0	0	211,28	80,12	63,06	30,32	
Szkolenia (w tym bon szkoleniowy i egzaminy)	966	850	589	222	240	1 788,36	1 864,25	1 415,76	589,05	630,65
Krajowy Fundusz Szkoleniowy - Kształcenie ustawiczne	1 885	1 241	1 195	714	1 318	6 116,65	4 080,45	3 080,22	1 554,9	3 013,33
Prace społecznie użyteczne (w tym PAI)	279	158	107	59	83	172,8	157,88	103,76	64,69	89,03
Bon na zasiedlenie	18	34	43	28	39	166,55	272,59	397,39	233,52	385,40
Refundacja kosztów wynagrodzenia osób do 30 r.ż.	-	732	636	263	130	-	5 394,5	10 092,60	7 601,99	0**
Podjęcie pracy w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego pow. 50 r.ż.	31	53	131	25	73	106,71	392,17	790,06	923,99	408,27
Studia podyplomowe	51	58	37	28	27	99,17	201,51	198,59	121,49	109,09
Stypendium z tytułu podjęcia dalszej nauki	8	16	19	13	6	75,76	99,36	117,9	62,37	20,82
Refundacja kosztów opieki nad dzieckiem	5	5	7	12	8	4,35	3,96	8,55	8,98	6,39
Zwrot składek za członków spółdzielni socjalnej	42	9	-	-	-	132,45	6,64	-	-	-
Dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności	3	1	1	2	-	6,25	0,86	0,03	6,46	-
Pracownik pomagający PFRON	3	-	-	-	-	2,91	-	-	-	-
Grant na telepracę	2	-	-	-	-	19,40	-	-	-	-
Badania lekarskie*	-	-	-	-	-	114,05	113,29	98,67	51,68	51,43
Razem wydatki	-	-	-	-	-	68 927,58	78 726,49	75 307,24	51 924,86	44 624,67

* osoby są uwzględnione w poszczególnych zadaniach

** finansowanie wsparcia obejmowało lata 2016-2018

Źródło: UMi

W roku 2019 Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi realizował następujące projekty współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego:

- „Aktywizacja osób po 29. roku życia pozostających bez pracy w mieście Łódź (V)” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, realizowany w okresie styczeń 2019 – grudzień 2020 r., wsparcie w postaci jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodar-

czej, wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, prac interwencyjnych, planowana liczba uczestników projektu: 847 osób; wartość projektu 23 205 163,55 zł; środki wykorzystane w 2019 roku 11 206 001,64 zł; wsparciem objęto 425 osób.

- „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w mieście Łódź (IV)” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, realizowany w okresie lipiec 2018 – grudzień 2019 r., wsparcie w postaci bonów na zasiedlenie, staży, jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, prac interwencyjnych, wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, planowana liczba uczestników projektu - 905 osób; wartość projektu 17 689 045,00 zł; środki wykorzystane w 2019 roku 14 149 487,16 zł, ogółem wsparciem w projekcie objęto 921 osób.

Ponadto Urząd Miasta Łodzi również realizował projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego, które miały na celu m.in. aktywizację społeczno-zawodową, podnoszenie kompetencji i poziomu wiedzy mieszkańców obszaru rewitalizacji miasta Łodzi czy też wsparcie przedsiębiorstw z obszaru rewitalizacji. Realizowane było 7 projektów z dofinansowaniem Europejskiego Funduszu Społecznego dla ponad 300 miesz-

kańców obszaru rewitalizacji: bezrobotnych, zagrożonych utratą mieszkania lub bezdomnych, uzależnionych lub w trakcie terapii odwykowej, z niepełnosprawnościami, w tym z deficytami intelektualnymi. Wartość projektów to prawie 9,2 mln zł.

Ponadto, w 2019 roku w ramach dotychczasowych (jako kontynuacja) lub nowych umów, realizowano 7 projektów o wartości ponad 12 mln zł, na realizację przedsięwzięć skierowanych do niepracujących mieszkańców obszaru rewitalizacji po 29 r. ż. Projekty są bardzo atrakcyjną ofertą dla odbiorców ze względu na zapewnienie subsydiowanego zatrudnienia u pracodawcy w okresie nawet do 24 m-cy.

Miasto Łódź podjęło również intensywne działania w zakresie promocji i wsparcia rozwoju mikro przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji Miasta Łodzi. W ramach trzech projektów rozpoczętych przez Miasto w 2019 roku - „Przedsiębiorcza Łódź na obszarze rewitalizacji”, „Mój biznes – wsparcie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji Miasta Łodzi” oraz „Łódzka Rewita II” wspieramy rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji otrzymali możliwość pozyskania jednorazowej dotacji na rozwój własnego biznesu (prawie 28 000 zł) oraz wsparcie pomostowe na comiesięczne koszty prowadzenia własnej firmy w wysokości do 2100,00 zł/m-c w okresie pierwszego roku działalności. Łącznie, w ostatnim kwartale 2019 roku, w ramach powyższych trzech projektów, zarejestrowano 82 firmy prowadzone przez mieszkańców obszaru.

Należy zaznaczyć, że w ramach RPO wszystkie powyższe projekty realizowane są w formule partnerskiej, w której Miasto Łódź występuje jako partner, natomiast funkcję lidera pełnią fundacje, stowarzyszenia lub firmy szkoleniowe.

Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi w celu zwiększenia skuteczności oferowanego wsparcia aktywizacyjnego, realizuje szereg nowych form komunikacji, w celu dotarcia z ofertą Urzędu do grupy osób, które funkcjonują na rynku pracy poza rejestracją w Urzędzie. PUP w Łodzi niezmiennie jest obecny na portalu społecznościowym Facebook, który pełni funkcję informacyjno-promocyjną oraz daje możliwość kontaktu także z bardzo młodym odbiorcą, który wkracza albo dopiero będzie wkraczał na rynek pracy, a wiedza o usługach i instrumentach rynku pracy może być mu pomocna przy podejmowaniu pierwszych decyzji zawodowych.

W celu zwiększenia aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych PUP w Łodzi na bieżąco współpracuje z Miejskim

Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łodzi w zakresie prac społecznie użytecznych oraz w ramach Programu Aktywizacja i Integracja.

Widząc wzrastające zapotrzebowanie na pracowników wykwalifikowanych w opisywanym okresie w szkołach zawodowych, PUP w Łodzi kontynuował prelekcje dotyczące obecnej sytuacji na rynku pracy oraz możliwości korzystania z usług i instrumentów rynku pracy dla uczniów ostatnich klas, zachęcając w ten sposób osoby młode do większej świadomości oraz aktywności w wyborze drogi zawodowej.

Ułatwiając rejestrację firm, kontynuowano prowadzenie punktu, w którym wszystkie instytucje związane z procedurą rejestracji firmy świadczą usługi konsultacyjno-doradcze (szkolenia i doradztwo dla przedsiębiorców oraz zakładających własną firmę) w jednym miejscu.

W 2019 r. w ramach Łódzkiego Centrum Przedsiębiorczości odbyły się 22 spotkania dla przedsiębiorców MŚP oraz osób chcących rozpocząć własną działalność gospodarczą. W konsultacjach wzięło udział około 200 osób, którym udzielano informacji przez przedstawicieli ZUS, US, GUS, ŁARR, PUP, Sanepid, UMŁ (radca prawny, pracownik obsługujący centralną ewidencję). Zorganizowane zostały również bezpłatne szkolenia z zakresu przedsiębiorczości oraz prowadzone były prelekcje dla młodzieży szkół średnich z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. W roku 2019 w powyższych prelekcjach uczestniczyło ok. 1000 uczniów.



W 2019 r. Urząd Miasta Łodzi zorganizował 11 edycję konkursu „Młodzi w Łodzi – Mam Pomysł na Startup”, dedykowanego innowacyjnym projektom z zakresu nauki, technologii, a także kreatywnym pomysłom na biznes. Wydarzeniu towarzyszyły także spotkania startupów z Funduszami w ramach VC Speed Dating.

Do 11. edycji Konkursu zgłoszono 67 innowacyjnych i kreatywnych projektów biznesowych - nowości z różnych



W 2019 roku bezrobocie spadło do najniższego poziomu od 30 lat

obszarów m.in. z branży: medycznej, farmaceutycznej, informatycznej oraz artystycznej. Do II etapu zakwalifikowano 35 projektów, które do 10 października objęte były wsparciem oferowanym w ramach konkursu, z czego 24 prezentowały swoje pomysły biznesowe przed Członkami Kapituły Konkursu. Kapituła wyłoniła Laureata nagrody głównej oraz przyznała 13 wyróżnień od Partnerów konkursu (nagrody finansowe, rzeczowe oraz usługi dla przyszłego przedsiębiorcy). W tym roku w ocenę projektów zaangażowani zostali również Internauci, którzy poprzez udział w Plebiscyfie wyłonili Laureata Nagrody Internatów tj. zespół, który w najciekawszy sposób zaprezentował swój projekt biznesowy za pomocą minutowego spotu promocyjnego. Podczas zorganizowanego VC Speed dating prezentacje i rozmowy z inwestorami przeprowadziły 22 startupy. W 2019 r. w inicjatywę zaangażowanych było ponad 50 podmiotów, a wśród nich 5 największych łódzkich uczelni, przedsiębiorcy oraz działający na rynku inwestorzy oraz instytucje okołobiznesowe.

Miasto kontynuuje działania w zakresie pozyskiwania inwestorów. Nowe firmy obsługiwane i pozyskane w tym czasie to Nippon Seiki, Eko Energetyka, Epassi, Amazon, Netguru, BSH R&D, KOKI Europe, Peter Smith, PMP Group, Giełda Papierów Wartościowych (IT), Digital New Agency, Robotics Center of Excellence (as a part of Nordea), Payair Technologies, AOMB, Collabera. Nowi inwestorzy zadeklarowali utworzenie 4,6 tys. miejsc pracy.

Równocześnie Miasto prowadziło opiekę poinwestycyjną dla firm poprzez współpracę z innymi komórkami i jed-

nostkami UMŁ (m.in. ZDiT, ZIM, ŁCW, EC1), ułatwienie inwestorom współpracy z potencjalnymi partnerami, takimi jak: PUP, UŁ, PŁ, ŁSSE, PAIH itp., pomoc w komercjalizacji powierzchni biurowej i magazynowej oraz sprzedaży działek inwestycyjnych, organizację spotkań biznesowych, konferencji, seminariów, zaangażowanie inwestorów w inicjatywy Miasta, programy wspierające działania „employer brandingowe”.

W ramach programu Młodzi w Łodzi współpracuje aktywnie już 290 łódzkich firm (w tym firmy-Partnerzy karty rabatowej Młodzi w Łodzi) oraz największe łódzkie uczelnie publiczne i niepubliczne. W 2019 r. realizowane były następujące inicjatywy programu Młodzi w Łodzi:

- XII edycja programu stypendialnego Młodzi w Łodzi
Najlepsi studenci wybranych przez pracodawców kierunków łódzkich uczelni mogli ubiegać się o przyznanie jednego ze stypendiów fundowanych przez łódzkie firmy – Partnerów programu Młodzi w Łodzi. Studenci mogli też starać się o zwrot kosztów zakwaterowania w domu studenckim bądź udział w bezpłatnym kursie języka angielskiego technicznego, języka japońskiego lub kursie IT. W roku akademickim 2018/2019 pracodawcy wypłacali 23 stypendia w wysokości 700 zł brutto miesięcznie, fundowali zwrot kosztów zakwaterowania w domu studenckim dla 6 studentów, a także możliwość udziału w bezpłatnym kursie języka hiszpańskiego dla 10 osób oraz języka japońskiego dla 13 osób. Podczas rekrutacji do programu stypendialnego w październiku 2018 roku spłynęło łącznie ponad 400 aplikacji. W roku akademickim 2019/2020 pracodawcy wypłacają 29 stypendiów w wysokości od 700 zł do 1 000 zł brutto miesięcznie, fundują zwrot kosztów zakwaterowania w domu stu-



denckim dla 11 studentów, a także możliwość udziału w bezpłatnym kursie języka angielskiego technicznego dla 10 osób, języka japońskiego dla 13 osób oraz kursie „Współczesne budowanie środowisk developerskich” dla 5 osób. Podczas rekrutacji do programu stypendialnego w październiku 2019 roku spłynęło łącznie ponad 480 aplikacji.

■ Portal praktyk i staży www.praktyki.lodz.pl

Portal praktyk i staży (www.praktyki.lodz.pl) wspiera studentów łódzkich uczelni w zdobywaniu dodatkowych kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego w trakcie praktyk i staży. W 2019 r. opublikowano 655 ofert. Stronę odwiedza średnio 6900 unikalnych użytkowników miesięcznie.

■ Program płatnych staży wakacyjnych

Praktykuj w Łodzi!

Płatne staże wakacyjne dla łódzkich studentów i absolwentów w najlepszych łódzkich firmach. W roku 2019 zaoferowaliśmy studentom 420 ofert płatnych staży wakacyjnych (z wynagrodzeniem minimalnym 2 250 zł brutto miesięcznie) u 67 najlepszych łódzkich pracodawców; otrzymaliśmy blisko 4000 aplikacji. Po zakończonych stażach w tej edycji projektu ponad 75% stażystów otrzymało od swoich pracodawców propozycje dalszej współpracy.

■ XI edycja konkursu na najlepszy biznesplan Młodzi w Łodzi – Mam Pomysł na Startup

Bezpłatne szkolenia dla studentów „Twoja Kariera w Twoich Rękach”

Cykl bezpłatnych szkoleń dla studentów „Twoja kariera w Twoich rękach” organizowanych przy współpracy z Partnerami programu „Młodzi w Łodzi”. Przykładowa tematyka szkoleń to: komunikacja, autoprezentacja, wyznaczanie i realizacja celów, zarządzanie projektem czy wstęp do testowania oprogramowania. W okresie od stycznia do grudnia 2019 roku odbyło się 68 szkoleń, w których uczestniczyło 728 osób.

■ Wizyty w łódzkich firmach „Poznaj łódzkich Pracodawców”

W okresie od stycznia do grudnia 2019 r. studenci odwiedzili następujące łódzkie firmy: DELL, ABB, NORDEA, MABION, BSS, P&G, Hydro. łącznie w dniach otwartych udział wzięło 152 uczestników.

■ Karta rabatowa Młodzi w Łodzi

Dzięki Karcie Rabatowej studenci łódzkich uczelni oraz uczniowie objęci programem Mia100 Talentów, mogą uzyskać rabaty na produkty i usługi oferowane przez partnerów, m.in. teatry, szkoły językowe, szkoły tańca, auto szkoły, kluby fitness, centra rozrywki oraz lokale gastronomiczne. Karta wydawana jest bezpłatnie. Do końca 2019 roku przez zarejestrowanie się w systemie chęć posiadania karty wyraziło 33 123 osób, wydano łącznie 21 046 kart. Na koniec 2019 r. rabaty w ramach karty oferowało 116 partnerów.

■ Mia100 Talentów

Program Mia100 Talentów to inicjatywa, realizowana w ramach programu Młodzi w Łodzi, mająca na celu promowanie i wspieranie wybitnych uczniów szkół ponadgim-



nazialnych. Do współpracy włączyły się największe łódzkie uczelnie oraz szkoły ponadgimnazjalne z łodzi. W roku 2019 wyróżnionych zostało 28 uczniów klas maturalnych. Uczniowie ci są również promowani na stronie programu Młodzi w Łodzi. Na stronie dostępna jest również m.in. oferta łódzkich uczelni dedykowana osobom wybitnym, wachlarz stypendiów oraz informacje o wydarzeniach o charakterze akademickim, adresowanych do tej grupy odbiorców. Program Mia100 Talentów ma w założeniu również zachęcać zdolną i ambitną młodzież do wiązania swojej przyszłości edukacyjnej, prywatnej i w dalszej perspektywie - zawodowej z naszym miastem.

■ Patronat programu Młodzi w Łodzi

W okresie od stycznia do grudnia 2019 r. patronatem programu Młodzi w Łodzi objęte zostały 103 wydarzenia organizowane przez studentów lub dla studentów.

Strona internetowa www.mlodziwlodzi.pl

Strona www.mlodziwlodzi.pl ma ponad 51 tys. zarejestrowanych użytkowników oraz miesięcznie średnio prawie 24 tys. odsłon. Nasz fanpage na Facebooku ma już ponad 21 250 fanów.

DZIAŁANIA DEDYKOWANE DLA BRANŻY PRODUKCYJNEJ I LOGISTYCZNEJ

- Łódzkie Regionalne Targi Pracy i Rozwoju Osobistego oraz kolejna edycja konkursu TOP 5 Pracodawców Miasta Łodzi,
- Konferencja Logistyka & Produkcja Future 2to5 - wydarzenie współorganizowane z firmą Bluevine consulting w listopadzie 2019 r.,
- Cykl spotkań o charakterze dni otwartych wśród łódzkich pracodawców sektora produkcyjnego,
- Kongres AGD- maj 2019.

DZIAŁANIA DEDYKOWANE DLA BRANŻY BSS

- Organizacja „dni rekrutacyjnych” w UMŁ dla firm z branży (m.in. Clariant, BSS);
- Organizacja spotkania liderów biznesu pt. „Inicjatywy HR budujące efektywność i przewagę konkurencyjną – co się sprawdziło, a co było totalną klapą?” – z CBRE;
- Organizacja spotkania liderów biznesu pt. „Optymalizacja i relokacja procesów w sektorze usług dla biznesu – jak i gdzie podnieść efektywność w organizacji typu SSC/GBS, BPO lub hybrydowej” – z CBRE.

DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE ROZWÓJ BRANŻY DEWELOPERSKIEJ

- Konferencja w biurowcu Stara Drukarnia pn. „Drugie

życie budynków”;

- Publikacja wspólnie z firmą OPR raportu pn. „Łódzki Rynek Biurowy 2019”;
- Publikacja wspólnie z firmą OPG raportu pn. „Pierwotny Rynek Mieszkaniowy w Łodzi 2019” dotyczącego rynku nieruchomości mieszkaniowych;
- Przygotowanie wspólnie z firmą JLL raportu pn. „Revitalizing a vibrant business and living hub” dotyczącego rynku nieruchomości biurowych, mieszkaniowych i hotelowych;
- Przygotowanie wspólnie z firmą Colliers raportu pn. „Przyszłość zaczyna się tu.... Łódź” dotyczącego rynku nieruchomości, szkolnictwa wyższego, poziomu życia w mieście, rynku pracy oraz oferty turystycznej;
- Przygotowanie raportu pn. „Łódzki Rynek Prywatnych Akademików”.

W 2019 r. UMŁ realizował 2 projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej dotyczące promocji gospodarczej:

- Projekt „Internacjonalizacja gospodarcza przedsiębiorstw z regionu łódzkiego poprzez dedykowane działania promocyjne i terytorialny marketing gospodarczy”, współfinansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, realizowany do grudnia 2019 r. Celem projektu było zwiększenie poziomu handlu zagranicznego poprzez rozwój powiązań gospodarczych pomiędzy MŚP z regionu łódzkiego działającymi w regionalnych inteligentnych specjalizacjach, a partnerami zagranicznymi, a także prezentacja potencjału gospodarczego regionu łódzkiego.

W ramach projektu Miasto uczestniczyło w targach inwestycyjnych MIPIIM w Cannes (12-15.03.2019) oraz w Targach Expo Real w Monachium (7-9.10.2019), a także w wydarzeniach branżowych CEE Shared Services and Outsourcing Awards Gala, konferencji ABSL w Warszawie, Aspire 2019 w Krakowie European Conference on Networks and Communications 2019 w Walencji, XXIX Forum Ekonomicznym w Krynicy Zdroju, Deloitte Annual Summit 2019 w Dublinie, Web Summit w Lizbonie, City Nation Global 2019 w Londynie oraz Eurobuild Gala 2019 w Warszawie.

Ponadto Miasto zorganizowało 2 misje gospodarcze do Dubaju (styczeń/luty 2019) i Izraela (marzec 2019) oraz zleciło opracowanie „Programu rozwoju i promocji potencjału gospodarczego Miasta Łodzi i regionu łódzkiego”.

- Projekt „Internacjonalizacja gospodarcza przedsiębiorstw z regionu łódzkiego poprzez dedykowane działania promocyjne i terytorialny marketing gospodarczy – część II”,

współfinansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, realizowany do grudnia 2020 r. Celem projektu jest: intensyfikacja działań związanych z opracowywaniem i wdrażaniem kompleksowej oferty promocji gospodarczej Łodzi i regionu łódzkiego, zwiększenie poziomu handlu zagranicznego w Łodzi i regionie, zwiększenie międzynarodowej rangi Łodzi i regionu poprzez budowanie sieci międzynarodowej współpracy gospodarczej, a także wsparcie sektora MŚP z regionu łódzkiego działającego w regionalnych inteligentnych specjalizacjach (RIS) w internacjonalizacji działalności wzmocnieniu konkurencyjności.

W ramach projektu Miasto uczestniczyło w branżowych wydarzeniach gospodarczych: Regionalne Property Forum Łódź, Forum BSS i Gali Outsourcing Stars 2019, EU-MED Summit 2019, Łódź REdiscover 2019.

Ponadto w ramach projektu sfinansowano opracowanie i dystrybucję kolejnych edycji biuletynu „Łódź Kreuje Innowacje” (5 numerów) oraz realizowano study-tour’y i study press’y dla dziennikarzy zagranicznych i inne działania w zakresie promocji gospodarczej Łodzi.

Realizując cele Strategii Zintegrowanego Rozwoju Łodzi 2020+ w zakresie wspierania przedsiębiorczości od 2015 r. Miasto wdrażało 2 programy pomocowe:



1. Program pomocy de minimis na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane w budynkach wpisanych do gminnej ewidencji zabytków miasta Łodzi,
2. Program pomocy de minimis na remonty elewacji budynków niewpisanych do gminnej ewidencji zabytków miasta Łodzi. Prawo do zwolnienia od podatku od nieruchomości na ich podstawie można nabyć do dnia 31 grudnia 2020 r.

Podstawowym założeniem powyższych programów jest wsparcie rewitalizacji budynków zabytkowych oraz remontu elewacji budynków niebędących zabytkami, wybudowanych przed 1970 r. w centrum Miasta oraz w bezpośrednim sąsiedztwie z centrum.

W 2016 r. Miasto przyjęło kolejne 2 programy pomocowe, wspierające przedsiębiorców:

1. Program pomocy regionalnej miasta Łodzi na wspieranie inwestycji początkowych w działalność wytwórczą i usługową i tworzenie związanych z nimi nowych miejsc pracy,
2. Program pomocy regionalnej miasta Łodzi na wspieranie inwestycji początkowych w budynki i budowle wpisane do gminnej ewidencji zabytków i tworzenie związanych z nimi nowych miejsc pracy.

Prawo do zwolnienia od podatku od nieruchomości na ich podstawie można nabyć do dnia 31 grudnia 2020 r. Głównym celem powyższych programów jest pobudzenie rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta poprzez realizację nowych inwestycji w zakresie działalności wytwórczej i usług nowoczesnych oraz nowych inwestycji w budynkach zabytkowych, a także obniżenie poziomu bezrobocia.

Ze zwolnienia od podatku od nieruchomości na podstawie ww. programów pomocowych w roku 2019 skorzystało 18 podatników na łączną kwotę 609 770 zł, dla porównania w roku 2018 – 16 podatników na łączną kwotę 453 304zł.

Wzrost innowacji i rozwoju nowych technologii wspierają od lat działania spółki Bionanopark, której Miasto jest większościowym udziałowcem. Bionanopark, to park naukowo-technologiczny z ofertą badawczą, inwestycyjną oraz inkubacyjną skierowaną do firm i instytucji zaawansowanych technologii. Potencjał Bionanoparku to 3 budynki o powierzchni 18 tys. m², 70 pomieszczeń biurowych w Inkubatorze oraz 7 wyspecjalizowanych laboratoriów badawczych, a także nowoczesne centrum konferencyjne i 4 ha terenów inwestycyjnych.

W skład kompleksu wchodzi następujące laboratoria: Biofizyka Molekularna i Nanostrukturalna, Badania Strukturalne Nanomateriałów, Biotechnologia Moleku-



Badania w Bionanoparku

larna, Biotechnologia Przemysłowa, Medycyna Spersonalizowana, Biosensory i Elektronika Organiczna, Autentykacja Produktów, Symulacje Molekularne.

Laboratoria Bionanoparku posiadają certyfikat wystawiony przez Biuro ds. Substancji Chemicznych, będący potwierdzeniem zgodności działania z zasadami DLP - Dobrej Praktyki Laboratoryjnej (ang. Good Laboratory Practice) oraz certyfikat potwierdzający zgodność Systemu Zarządzania Jakością z normami ISO 9001:2009 i ISO 13485:2012. Mogą one prowadzić badania dla licznych gałęzi gospodarki, m.in. dla przemysłu chemicznego, farmaceutycznego, kosmetycznego, spożywczego, medycznego, ochrony środowiska, paliwowego i obronnego.

Na odrębną uwagę zasługuje - Pracownia Indywidualnych Implantów Medycznych, która na podstawie badań diagnostyki obrazowej wykonuje implanty „szyte na miarę” dla konkretnego pacjenta metodą tzw. szybkiego prototypowania. Pracownia wykonała już ponad 160 indywidualnych implantów medycznych czaszki, oczodołu i zuchwy. Implanty posiadają Świadectwa Wolnej Sprzedaży.

Zleceniodawcami laboratoriów Bionanoparku są firmy farmaceutyczne, chemiczne, spożywcze i kosmetyczne oraz instytuty badawcze. Laboratoria ściśle współpracują z uczelniami z regionu, kraju i zagranicy. Funkcjonujący inkubator technologiczny poprzez dostęp do nowoczesnej infrastruktury biurowej na preferencyjnych warunkach finansowych oraz pakiet bezpłatnych usług doradczych, szkoleniowych i promocyjnych oferuje młodym firmom

działającym w branży nowoczesnych technologii dobre warunki do rozwoju, dzięki pomocy de minimis.

Wybrane aktywności podjęte przez „Bionanopark” Sp. z o.o. w 2019 r.:

- a. Wykonanie 191 usług badawczo-rozwojowych (usługi wykonywane przez laboratoria; dane na podstawie liczby zleconych badań).
- b. Wsparcie eksperckie dla projektu „International Centre for Research on Innovative Biobased Materials (ICRI-BioM)” w ramach działania 4.3 „Międzynarodowe Agendy Badawcze” (MAB) POIR – kontynuacja działań zainicjowanych w 2018 roku.
- c. Szereg działań promocyjno-integracyjnych podjętych na rzecz firm zlokalizowanych w Inkubatorze Bionanoparku oraz łódzkich start’up’ów. Ogółem w 2019 roku z oferty Inkubatora Bionanoparku korzystało 46 firm z różnych branż
- d. W działalności laboratoriów Bionanoparku należy wyróżnić:
 - wykorzystanie potencjału Laboratorium Biofizyki Molekularnej i Nanostrukturalnej, w ramach którego Pracownia Indywidualnych Implantów Medycznych realizowała dla Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego WAM umowę na zaprojektowanie i wytworzenie implantów twarzoczaszki;
 - wykorzystanie potencjału Laboratorium Autentyka-

cji Produktów - laboratorium jako jedyne w Polsce posiada międzynarodową akredytację w obszarze badania win metodami izotopowymi, co zaowocowało nowymi zleceniami.

Systematycznie zyskuje na znaczeniu atrakcyjność turystyczna Łodzi. Główne atrakcje turystyczne w mieście to niezmiennie: ulica Piotrkowska, Księży Młyn, Manufaktura, Muzeum Miasta Łodzi i Centralne Muzeum Włókiennictwa wraz ze skansenem. Coraz większą popularnością wśród turystów cieszy się Nowe Centrum Łodzi. Budynek multimodalnego dworca Łódź Fabryczna, z racji swojego rozmiaru i nowoczesnej architektury, postrzegany jest jako atrakcja turystyczna sama w sobie, ale stanowi również doskonały wstęp do dalszego zwiedzania NCL.

Łódź staje się coraz bardziej atrakcyjnym celem przyjazdów służbowych. Rozwój gospodarki sprzyja wzrostowi liczby podróży służbowych, w tym także rozwojowi przemysłu spotkań profesjonalistów, konferencji i kongresów. Ogromnym atutem Łodzi jest centralne położenie w Polsce, coraz lepsza dostępność miasta, rozbudowa infra-

struktury hotelowej i poprawa estetyki. Turystyka biznesowa stała się ważnym segmentem rynku turystycznego w Łodzi.

Z danych Łódzkiej Organizacji Turystycznej, którą tworzy już ponad 80 podmiotów, wynika, że wielu turystów, którzy przyjechali do Łodzi na krótką, jednodniową wizytę, widząc jak wiele ciekawych miejsc jest w Łodzi i jak bogaty jest kalendarz wydarzeń, postanawia ponownie przyjechać do naszego miasta z dłuższą wizytą.

Łódź odwiedza już ponad 1,2 mln turystów rocznie. W większości są to Polacy, systematycznie rośnie liczba turystów zagranicznych.

Na coraz większe zainteresowanie Łodzią wśród turystów wpływają zarówno wyróżnienia (m.in. Best in Travel 2019 Lonely Planet) jak i pozytywne artykuły w zagranicznej prasie, przedstawiające nasze miasto jako atrakcję dla turystów indywidualnych oraz prężny ośrodek turystyki biznesowej. Oprócz prasy anglojęzycznej (m.in. „Independent”, „The Sun”, „Daily Telegraph”), przychylne Łodzi artykuły pojawiały się również w Niemczech i Francji.



Willa Leopolda Kindermanna, ob. oddział Miejskiej Galerii Sztuki



FILAR: SPOŁECZEŃSTWO I KULTURA

*Łódź aktywna, ucząca się i twórcza
– wzrost poziomu kapitału społecznego
i kulturowego dzięki rozwojowi edukacji,
wzmocnieniu aktywności mieszkańców
i zwiększeniu poziomu partycypacji
społecznej.*

1. MIASTO – DOBRO WSPÓLNE

Zbudowanie wysokiej jakości kapitału społecznego oraz partycypacji obywatelskiej łodzian.

Aktywne włączanie mieszkańców we współdecydowanie o przyszłości miasta wymaga stworzenia sprawnych kanałów komunikacji, w tym konsultacji społecznych, wsparcia samoorganizacji wokół ważnych lokalnych celów, a także informowania mieszkańców o działaniach Urzędu.

W 2013 r. uruchomiono Budżet Obywatelski, na który w pierwszej edycji przeznaczono 20 mln zł, a w latach kolejnych zwiększano pulę środków na zadania, by w 2019 r. było to już 50 mln zł. Do dziś jest to jeden z największych budżetów partycypacyjnych w kraju.

W 2019 r. od 23 maja do 6 października przeprowadzono konsultacje zasad budżetu obywatelskiego, które obejmowały:

- składanie propozycji zadań do budżetu obywatelskiego 2019/2020,
- wybór projektów do Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego 2019/2020 spośród projektów dopuszczonych do głosowania.

W ramach budżetu obywatelskiego 2019/2020 zgłoszono 1 438 projektów, z czego po weryfikacji, pod głosowanie poddano 1 027. W głosowaniu udział wzięło łącznie 162 658 osób, a do realizacji w 2020 r. wybrano 261 projektów. Na powyższe projekty w 2020 r. przeznaczono kwotę 49,1 mln zł.

Prowadzony jest stały monitoring realizowanych projektów budżetu obywatelskiego (cykliczne spotkania z realizatorami projektów, comiesięczne sprawozdania z postępów w realizacji). Wszystkie informacje są umieszczane na stronie www.uml.lodz.pl/bo.

Informacja dotycząca realizacji zadań z budżetu obywatelskiego

W 2019 r. realizowano 235 zadań wybranych w głosowaniu przeprowadzonym w 2018 r., z czego:

- 211 zadań zrealizowano, w tym 34 projekty na Bałutach, 54 projekty na Górnej, 47 projektów na Pole-siu, 13 projektów w Śródmieściu, 40 projektów na Widzewie i 23 projekty ponadosiedlowe. Projekty te dotyczyły m. in. zagospodarowania zieleni miejskiej, zakupów książek i audiobooków, doposażenia placówek/jednostek (tj. domów dziennego pobytu, domów pomocy społecznej, przychodni miejskich, ochotniczej straży pożarnej, szkół i przedszkoli), remontów w placówkach oświatowych, stworzenia miejsc rekreacji dla mieszkańców, programu badań dla mieszkańców oraz działań integrujących mieszkańców, remontów chodników, bezpieczniejszych przejść dla pieszych, rozbudowy monitoringu miejskiego, oświetlenia ulic.
- 24 projekty nie zostały zrealizowane w terminie, w tym:
 - 4 z powodu unieważnienia postępowania przetargowego (Rewitalizacja Uroczyska Lublinek, Sterlinga i Pomorska z nowymi drzewami i żywopłotami, Walczmy ze smogiem – Wspólnie sadźmy drzewa, Więcej zieleni przy Dworcu Łódź Fabryczna);
 - 7 z powodu przedłużających się uzgodnień do projektu (Tężnia solankowa z otoczeniem, Urządzamy świetlicę osiedlową dla dzieci i młodzieży przy Radzie Osiedla „Dolina Łódki”, Przyjazne osiedle, Budowa placu zabaw w parku pomiędzy ul. Lutomierską a ul. Drewnowską, Plac zabaw w Parku nad Jasieniem, Utwardzenie ścieżki przecinającej Park im. J. Piłsudskiego w kwartale ulic: Krakowska, Biegunowa, Wieczność i Siewna, Strefa Workout - Pasaż Abramowskiego);
 - 5 z powodu wpłynięcia oferty z ceną przewyższającą wartość środków, jakimi dysponował Zamawiający (Odkorkujemy Łódź - budowa prawoskrętu z ul. Drewnowskiej w al. Włókniarzy, Rejestracja pacjentów - remont i modernizacja parteru Przychodni Śródmieście, Park na Smulsku – rozbudowa alejek i oświetlenia, Hala widowiskowo - sportowa dla Osiedla Radogoszcz na terenie SP 206, „Mały sport - wielka radość” w SP nr 199 im. J. Tuwima ul. Elsnera 8 - remont i modernizacja sali gimnastycznej);
 - 1 z powodu niesprzyjających warunków pogodowych (Rozbudowa placu zabaw przy ul. Dyspozytorskiej);
 - 2 z powodu opóźnień po stronie Wykonawcy (Oświetlenie ulic na Złotnie, Ulica Przyjazna nie chce być ciemna i niebezpieczna w nocy);

- 4 z powodu kolizji z innymi pracami w danej lokalizacji (Remont sali gimnastycznej i szatni w szkole podstawowej nr 139 im. Wojska Polskiego przy ul. Giewont 28, „Osiłka - minisiłownia szkolna”, Sala gimnastyczna naszych marzeń, Budowa tężni solankowej w parku im. Andrzeja Struga);
- 1 projekt pn. Tężnia solankowa w parku miejskim przy ul. Leczniczej nie został zrealizowany z uwagi na szkodliwy wpływ aerozolu solnego na szatę roślinną parku.

W 2019 r. zorganizowano dziewięć konsultacji społecznych, wspomaganych również narzędziem elektronicznym Vox Populi, w których udział wzięło ponad 16 tys. osób. Vox Populi jest pierwszą w Polsce platformą umożliwiającą przeprowadzanie lokalnych e-referendów. Konsultacje dotyczyły Łódzkiego Budżetu Obywatelskiego 2019/2020, projektu budżetu miasta Łodzi na 2020 r. oraz projektu Wieloletniej Prognozy Finansowej miasta Łodzi na lata 2020-2040; projektu „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łodzi na lata 2020-2022”; projektu „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami miasta Łodzi na lata 2019-2022”; „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Łodzi na lata 2018-2023”, zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów oraz rodzajów materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane, dla miasta Łodzi; projektu uchwały Rady Miejskiej w Łodzi w sprawie określenia wymagań, jakie powinien spełniać projekt Łódzkie-

go Budżetu Obywatelskiego oraz projektu uchwały Rady Miejskiej w Łodzi zmieniającej uchwałę w sprawie zasad przyznawania środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań jednostek pomocniczych Miasta Łodzi – osiedli; w sprawie przyjęcia trybu powoływania członków oraz sposobu organizacji i trybu działania Łódzkiej Rady Pożytku Publicznego; zmian w granicach obwodów publicznych szkół podstawowych na obszarze Miasta Łodzi. W trakcie konsultacji złożono 601 formularzy konsultacyjnych, zawierających 480 niepowtarzających się propozycji i opinii.

W 2019 r. podjęto decyzję o organizacji pierwszego panelu obywatelskiego w Łodzi dotyczącego zieleni w mieście.

Łódzki Panel Obywatelski jest formą demokracji deliberycyjnej. Jest to sposób podejmowania ważnych dla miasta decyzji przez losowo wyłonioną grupę mieszkank i mieszkańców, której rolą jest rozstrzygnięcie danej sprawy biorąc pod uwagę dobro wspólne wszystkich Łódzian. Grupa ta ma odzwierciedlać ogólną populację miasta. 2 grudnia 2019 r. rozpoczął się nabór panelistek i panelistów.

W 2019 r. zorganizowano 10 „Spacerów badawczych” Prezydenta Miasta Łodzi z mieszkańcami Łódzkich osiedli dotyczących bieżących problemów, jak i planów na przyszłość poszczególnych osiedli.

Spotkania z Łódzianami pozwoliły wypracować kluczowy dla Miasta program rozwojotwórczy pn. „Plan dla



Tężnia miejska



osiedli” obejmujący inwestycje na łódzkich osiedlach w ramach różnych obszarów tematycznych, takich jak infrastruktura drogowa i komunikacyjna, sport i rekreacja, tereny zielone, zdrowie, edukacja itp. Harmonogram realizacji tych priorytetowych, z punktu widzenia interesu mieszkańców miasta, inwestycji obejmuje najbliższe 5 lat. Jego ostateczny kształt jest wynikiem konsultacji prowadzonych podczas licznych spotkań z mieszkańcami. Ze względu na skalę oraz złożoność Planu dla Osiedli, prace nad ustalaniem szczegółowego harmonogramu działań są prowadzone na bieżąco.

W 2019 r. w ramach „Planu dla osiedli” realizowane były remonty i modernizacje dużych ulic, a także niewielkie, ale również bardzo ważne dla mieszkańców, przedsięwzięcia takie jak nowe chodniki, place zabaw, tereny zielone i rekreacyjne, bezpieczeństwo oraz remonty szkół, w sumie ponad 70 inwestycji:

1. Zmodernizowano lub wyremontowano 24 drogi i chodniki – 29 mln

- Zmodernizowano 1 torowisko i przystanki – 2,4 mln zł
- Wyremontowano/rozbudowano 4 szkoły – 4,7 mln zł
- Rozpoczęto budowę 2 żłobków modułowych – 7,7 mln zł
- Rozbudowano 2 place zabaw – 0,15 mln zł
- Rozpoczęto budowę placu zabaw – 0,35 mln zł
- Zmodernizowano 2 budynki biblioteki miejskiej – 1 mln zł
- Zmodernizowano 2 budynki OSP – 0,18 mln zł
- Zmodernizowano 4 placówki opieki zdrowotnej – 0,9 mln zł
- Wykonano termomodernizację DPS „Dom Kombatanta” – 0,6 mln zł
- Zainstalowano monitoring w 2 miejscach – 0,7 mln zł
- Zmodernizowano 1 obiekt sportowy – 0,2 mln zł
- Zbudowano i zmodernizowano 5 obiektów rekreacyjnych – 0,7 mln zł
- Rozpoczęto modernizację lub remont 4 dróg i chodników – 11 mln zł

Mieszkańcy Łodzi na bieżąco biorą udział w konsultacjach społecznych dotyczących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Poza ich standardowymi formami tj. składanie wniosków i uwag do projektów planów oraz udział w dyskusjach publicznych organizowane są dodatkowe formuły umożliwiające aktywną partycypację mieszkańców w kształtowaniu przestrzeni miasta. W 2019 r. Miejska Pracownia Urbanistyczna w Łodzi realizowała w historycznej dzielnicy

„Ogrody Sukiennicze” proces poszerzonych konsultacji społecznych prowadzony w ramach grantu otrzymanego, w związku z udziałem Gminy Miasta Łódź w projekcie NR POWR.02.19.00-00-KP11/18 pt. „Przestrzeń gminna - lokalna wartość”. W ramach konsultacji przeprowadzono z udziałem mieszkańców dzielnicy spacerów badawczych i warsztaty, zebrano opinie w badaniu ankietowym, udzielano informacji w punktach konsultacyjnych.

W Łodzi działa ponad 3 000 organizacji pozarządowych, a ich działalność znacząco wpływa na jakość życia w naszym mieście. Podejmując ważne społecznie zadania, przyczyniają się do rozwoju demokracji i kształtowania postaw obywatelskich. Poprzez realizowanie własnych inicjatyw, jak również wspieranie i konsultowanie przedsięwzięć władz miasta, w istotny sposób wzbogacają możliwości działania samorządu na rzecz mieszkańców.

Miasto Łódź aktywnie współpracuje z trzecim sektorem, głównie poprzez zlecenie im zadań publicznych w ramach konkursu ofert oraz poprzez konsultacje aktów prawa miejscowego, prace Komisji Dialogu Obywatelskiego i Łódzkiej Rady Działalności Pożytku Publicznego.

Program współpracy Miasta Łodzi na dany rok z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wskazanymi w ustawie również podlega konsultacjom. Wszystkie zainteresowane organizacje pozarządowe mogą przysyłać propozycje nowych zadań do programu (do 30 czerwca roku poprzedzającego). Pula środków na realizację zadań z Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2019 r. wyniosła 62,41 mln zł.

W 2019 r. opracowany został projekt Wieloletniego Programu współpracy Miasta Łodzi z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na lata 2020 – 2022.

TAB. 2 | **WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI**

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba otwartych konkursów ofert	39	59	59	54	56	56
Liczba złożonych ofert	889	989	832	791	697	833
Liczba organizacji, z którymi podpisano umowy konkursowe	349	463	360	321	466	401
Wartość przeznaczona na program współpracy w mln zł	42,79	43,53	47,61	57,13	59,36	62,41

Źródło: UMŁ

We współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2019 r. realizowano między innymi następujące zadania publiczne:

- Łódzkie Centrum Obywatelskie – współpraca z konsorcjum organizacji: Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich „OPUS”, Fundacja Edukacji i Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego „FERSO”. Celem projektu było prowadzenie ośrodka wsparcia merytorycznego i technicznego dla organizacji pozarządowych, grup nieformalnych i partnerstw działających w Łodzi. W ramach projektu prowadzono szkolenia oraz indywidualne konsultacje dla organizacji pozarządowych, a także cykl spotkań informacyjnych i specjalistycznych. Organizacje pozarządowe otrzymywały również wsparcie techniczne i lokalowe.
- Wsparcie zadania publicznego dotyczącego wspomagania rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych – operator zadania wyłoniony w konkursie ofert w formie regrantingu, przekazał tzw. mikrogranty organizacjom pozarządowym i grupom nieformalnym, które zrealizowały zadania m.in. o charakterze integracyjnym, kulturalnym, edukacyjnym, sportowym, artystycznym, infrastrukturalnym.
- Wsparcie zadań publicznych skierowanych do mieszkańców, realizowanych przez organizacje pozarządowe w ramach programów finansowanych ze środków pochodzących spoza budżetu Miasta Łodzi – fundusz wkładów własnych.

Od kilku lat Miasto aktywnie wspiera działania trzeciego sektora dotyczące promocji i rozwoju idei wolontariatu. Wsparcie ma charakter finansowy jak i pozafinansowy. W 2019 r. kontynuowano realizację zadania publicznego dotyczącego prowadzenia łódzkiego Centrum Wolontariatu. W tej dziedzinie Miasto współpracuje z Regionalnym Centrum Wolontariatu „CENTERKO” Współpraca pozafinansowa polega m.in. na wsparciu organizacji corocznej Gali Wolontariatu organizowanej w ramach obchodów międzynarodowego dnia wolontariusza.

2019 rok to rok powołania Pełnomocnika Prezydenta Miasta Łodzi ds. Dzieci i Młodzieży. Do zadań pełnomocniczki należy przede wszystkim organizacja szkoleń, debat, konferencji, współpraca z instytucjami rządowymi i organizacjami pozarządowymi, których działalność jest adresowana do dzieci i młodzieży, inicjowanie programów służących poprawie warunków życia dzieci i młodzieży, monitorowanie i analiza zjawisk i problemów w mieście dotyczących dzieci i młodzieży.

Również w 2019 roku został powołany Pełnomocnik Prezydenta Miasta Łodzi ds. nowych narzędzi partycypacji społecznej, podejmujący działania na rzecz poszerzenia obszaru partycypacji w mieście Łodzi, a także skoordy-

nowania działalności komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Łodzi w zakresie monitorowania realizacji zadań z budżetu obywatelskiego oraz poszerzenia współpracy z jednostkami pomocniczymi Miasta – radami osiedli również w celu zwiększenia integracji mieszkańców, jak i budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Ponadto kontynuowano działania realizowane przez Pełnomocnika Prezydenta Miasta Łodzi ds. Równego Traktowania, w tym m.in. opracowywanie Wieloletniego Programu Działań Antydyskryminacyjnych w Łodzi.

Ważnym aspektem w zakresie rozwoju kapitału społecznego jest profilaktyka i promocja ochrony zdrowia.

Łódź jest członkiem założycielem i siedzibą powstałego w 1993 r. Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich. Stowarzyszenie skupia 39 miast i gmin aktywnych w lokalnych działaniach prozdrowotnych. Łódź jest też członkiem Europejskiej Sieci Zdrowych Miast Światowej Organizacji Zdrowia i uzyskała certyfikat Zdrowego Miasta oraz została przyjęta do Sieci w 1993 roku. Łódź jest jedynym miastem polskim, które posiada certyfikat Zdrowego Miasta nieprzerwanie od 1993 roku! Podstawowym kryterium uczestnictwa jest aktywność w lokalnych działaniach prozdrowotnych uwzględniających różnorodne czynniki wpływające na zdrowie.

Jednym z zadań Miasta jest promocja zdrowia, edukacja zdrowotna oraz opracowywanie programów zdrowotnych. Programy skupiają się na rozpoznanych, najbardziej istotnych problemach zdrowotnych łodzian, a prowadzone działania edukacyjne służą poprawie wiedzy i świadomości zdrowotnej różnych grup mieszkańców. Programami profilaktycznymi w 2019 r. objęto ponad 19 tys. mieszkańców Łodzi, a wydatkowano na ten cel ponad 1,9 mln zł.

W celu redukcji zachorowalności i umieralności na choroby, które stanowią największy problem zdrowotny prowadzone są działania profilaktyczne finansowane z budżetu miasta:

- wad i chorób występujących u dzieci i młodzieży - „Wyprostuj się!” realizowany w łódzkich szkołach – przebadano 1 119 dzieci, udział wzięło 130 placówek edukacyjnych,
- różnych problemów zdrowotnych osób w wieku dojrzałym – Bilans zdrowia kobiety dojrzałej i dojrzałego mężczyzny – z badań skorzystało 365 osób,
- chorób zakaźnych, w tym:
 - program szczepień ochronnych przeciw grypie (dla mieszkańców od 65 roku życia i innych grup ryzyka – zaszczepiono 4 827 osób),
 - program profilaktyki zakażeń HCV - (z badań skorzystało 1 455 osób),
 - wsparcie Punktu Konsultacyjno-Diagnostycznego - ano-



nimowe poradnictwo i testowanie HIV (39 godz., wykonano 130 badań przesiewowych),

- program profilaktyki zakażeń pneumokokowych (zaszczepiono 198 dzieci),

■ zdrowia psychicznego:

- w ramach których finansowano działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej, udzielającego kompleksowej, całodobowej pomocy dla osób i rodzin - w 2019 r. udzielono 2 194 konsultacji oraz 564 porad psychologicznych w ramach Telefonu Zaufania,
- prowadzono działania dla dzieci i młodzieży gimnazjalnej, w zakresie promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych,

■ edukacji:

- kobiet karmiących poprzez działalność Poradni Laktacyjnej – udzielono 1001 porad,
- w Szkole Świadomego Rodzicielstwa w Centrum Medycznym im. dr. L. Rydygiera odbyły się kursy dla 219 par oraz kobiet w ciąży,
- z Poradni Psychologii Prokreacji skorzystały 173 pary, 702 kobiety i 13 mężczyzn,
- „Profilaktyka ciąż wśród nastolatek, chorób przenoszonych drogą płciową, w tym profilaktyka HIV – zajęcia warsztatowe, którymi objęto 451 uczniów, 219 rodziców i opiekunów oraz 86 nauczycieli i wychowawców,
- Edukacja dzieci i młodzieży #FIT młodziaki (nowa inicjatywa zainaugurowana w 2019 r. polegająca na zachęcaniu dzieci i młodzieży do zdrowego stylu życia, wolnego od substancji psychoaktywnych, zapobieganiu otyłości poprzez promowanie zdrowych nawyków żywieniowych i aktywności fizycznej oraz pokazywaniu Łodzi jako przestrzeni miejskiej przyjaznej dla zdrowia). Projekt jest dedykowany uczniom ze szkół podstawowych (klasy 6 – 8) oraz ich rodzicom.

■ Miejski Program In Vitro dla Łodzi 2016 – 2020. Dotychczas do miejskiego programu In vitro złożono 598 wniosków. Udało się uzyskać 206 ciąż, w tym 13 mnogich. Urodziło się 116 dzieci, w tym 10 par bliźniąt, co świadczy o wysokiej, ok. 40% skuteczności. W 2019 r. przeprowadzono 175 procedur zapłodnienia pozaustrojowego z programu skorzystały 204 pary.

■ Profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci i młodzieży:

- Program profilaktyki uzależnienia od alkoholu oraz alternatywne formy spędzania czasu wolnego dla uczniów szkół podstawowych – zrealizowano 104 godziny programów profilaktycznych, w których udział wzięło 592 uczniów.
- Program promocji zdrowego stylu życia oraz przeciwdziałanie zażywaniu substancji psychoaktywnych dla

dzieci ze szkół podstawowych – zrealizowano 872 godziny zajęć, w których udział wzięło 2 193 uczniów.

Ponadto w ramach budżetu obywatelskiego prowadzono działania na rzecz dzieci przewlekle chorych: „Miłość na zdrowie! – opiekunki dla dzieci z Pałacu hospicjum stacjonarnego” oraz „Pozwól mi żyć – arteterapia dla dzieci z oddziałów onkologicznych”.

Kontynuowano Program Łódź – Zdrowe Miasto oparty na współpracy licznych partnerów. Obejmował on:

- dystrybucję podręczników pierwszej pomocy,
- edukację dzieci i młodzieży w ramach projektu #FITmłodziaki,
- zadanie realizowane przez PCK „Raz, dwa, trzy – ratujesz Ty”, którego celem jest edukacja w zakresie udzielania pierwszej pomocy wśród dzieci i młodzieży łódzkich przedszkoli i szkół – 637 uczestników,
- organizację kolejnej edycji WAMPIRIADY - kampania promująca honorowe krwiodawstwo wśród studentów łódzkich uczelni – 1154 osoby oddały honorowo krew,
- prowadzenie zajęć dla uczniów klas I – IV - „Zdrowie mam, bo o nie dbam!” – zajęcia aktywne prowadzone metodą warsztatu - 506 uczestników,
- „Promowanie zdrowego stylu życia oraz edukacji zdrowotnej, w szczególności edukacji w zakresie pierwszej pomocy kierowanej do dzieci i młodzieży” – zadanie realizowane przez Miejski Szkolny Związek Sportowy w Łodzi wśród uczniów szkół podstawowych – klas integracyjnych i szkół szkolnictwa specjalnego – 3 tys. uczestników,
- Zajęcia „Ćwiczę i jem zdrowo” - trener personalny, dietetyk w edukacji zdrowotnej dla dzieci i młodzieży (uczniów klas VII-VIII) oraz ich rodziców – 1,5 uczestników,
- wydarzenia kompleksowo poruszające i promujące zdrowy styl życia dla dzieci i dorosłych z uwzględnieniem integracji międzypokoleniowej i charakteru rodzinnego wydarzeń - „SMACZNIE ZDROWO KOLOROWO” - zadanie realizowane przez Fundację „KOLOROWO” – 300 uczestników,
- „X Meeting na rzecz walki z rakiem piersi i szyjki macicy” organizowany przez Fundację „Carpe Diem” – w ramach Meetingu przeprowadzono konferencję dla 239 maturzystek, wykonano: 75 badań USG, 54 konsultacji lekarskich oraz 36 mammografii),
- Zajęcia „Ruch i aktywność = zdrowie” realizowane przez Łódzki Uniwersytet Trzeciego Wieku – 405 uczestników,
- Zajęcia „Gimnastyka zdrowotna dla seniorów” – zadanie realizowane przez Oddział Rejonowy Polskiego

Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Łodzi – 60 uczestników.

Działania z zakresu edukacji zdrowotnej i promowania zdrowego stylu życia kierowane bezpośrednio do różnych grup były zlecane organizacjom pozarządowym wybranym w konkursie ofert. Łącznie zrealizowano 9 zadań o wartości 100 tys. zł. Działania dotyczące aktywności fizycznej osób starszych, promocji zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, organizacji wydarzeń służących poprawie świadomości zdrowotnej objęły ponad 8,2 tys. osób.

Od 2004 roku Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych organizuje otwarte wykłady pod wspólnym hasłem Łódzka Akademia Zdrowia. Wykłady odbywają się w Dużej Sali Obrad Urzędu Miasta Łodzi i są adresowane do wszystkich zainteresowanych daną tematyką. Dotyczą zagadnień z obszaru zdrowia fizycznego, psychicznego, promowania zdrowego stylu życia. Od 2006 roku mają formę comiesięcznych spotkań a od 2011 roku stali uczestnicy otrzymują „indeksy”, gdzie potwierdzają udział w kolejnych wykładach. W zajęciach uczestniczy każdorazowo ok. 200 osób. Osoby, które uczestniczą w największej liczbie zajęć, na zakończenie „roku akademickiego” otrzymują drobne upominki.

W roku akademickim 2019/2020 wydano ponad 200 indeksów dla stałych słuchaczy. Informacja o wykładach zamieszczana jest na stronie internetowej Urzędu Miasta Łodzi, na portalach społecznościowych, w informatorach dla łódzkich seniorów przygotowywanych przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych UMŁ oraz rozpowszechniana w mediach.

Łódzka Sieć Szkół i Przedszkoli Promujących Zdrowie powstała w 1996 roku i aktualnie skupia 131 placówek edukacyjnych: 52 przedszkola, 71 szkół podstawowych, 8 szkół ponadpodstawowych, w tym 4 placówki kształcenia specjalnego. Łącznie adresatami działań jest ok. 50% uczniów na terenie Łodzi. Jedna placówka ubiega się o certyfikat Łódzkiej Sieci Szkół i Przedszkoli Promujących Zdrowie.

Koordinacją działań Sieci zajmuje się Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych UMŁ oraz łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego. Członkostwo w Sieci jest dobrowolne a podstawą aplikacji jest uchwała rady pedagogicznej. Działania placówki nie są akcyjne, ale opierają się na analizie potrzeb i wyborze priorytetów. Miasto wspiera działania placówek należących do Sieci poprzez szkolenia, konferencje, zajęcia edukacyjne dla uczniów, wspólne przedsięwzięcia promujące zdrowie.

W 2019 r. w ramach Łódzkiej Sieci Szkół i Przedszkoli Promujących Zdrowie:

- Kontynuowano edycję programu „Rusz się – wyprostuj się”- 130 placówek, zorganizowano konferencję pod tym samym hasłem, w której wzięło udział 70 pracowników oświaty.
- Kontynuowano edycję programu „Znajdź w sobie moc” – 164 placówki, zorganizowano VIII Wiosenny Tydzień Promocji Zdrowia pod tym samym hasłem, które odwołuje się do zasobów osobistych w radzeniu sobie z sytuacjami trudnymi przez dzieci i młodzież. W wydarzeniu uczestniczyły 52 placówki szkolne, przeprowadzono również szkolenia dla pracowników oświaty (30 osób),

W ramach środków finansowych przeznaczonych na Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 5 Centrach Aktywnego Seniora i w 5 Domach Pomocy Społecznej funkcjonowały punkty informacyjno-konsultacyjne, w których udzielano bezpłatnie porad prawnych i psychologicznych dla seniorów. Łącznie zapewniono 1 470 godzin porad, z których skorzystało 257 osób.

Miasto Łódź przeciwdziało negatywnym zjawiskom, związanym z uzależnieniem i przemocą poprzez:

- Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

TAB. 3 | ŚRODKI PRZEZNACZANE NA MIEJSKIE PROGRAMY PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM W MLN ZŁ

	2015	2016	2017	2018	2019
Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	11,3	11,4	12,2	13,6	13,6
Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii	2,2	1,7	2,0	1,9	1,9
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	1,0	0,9	1,0	1,1	1,1
Razem	14,5	14,0	15,2	16,6	16,6

Źródło: UMŁ

Podstawą programów są ustawy, dlatego zadania w kolejnych latach nie ulegają zmianom. Różnice dotyczą wysokości nakładów finansowych oraz wprowadzania dodatkowych działań na podstawie analizy potrzeb.

Środki przeznaczone na miejskie programy przeciwdziałania uzależnieniom w 2019 r. wyniosły 16,6 mln zł.

Działania w obszarze minimalizacji dysfunkcji życia rodzinnego i społecznego oraz redukcji szkód zdrowotnych



spowodowanych piciem szkodliwym i uzależnieniem od alkoholu realizowane są poprzez programy terapeutyczne dla osób uzależnionych i ich rodzin, konsultacje specjalistyczne i poradnictwo, mediacje rodzinne, reintegrację społeczną i zawodową oraz działania wspierające (dożywianie dzieci w szkołach oraz placówkach wsparcia dziennego, refundację kosztów zakupu leków). Zadania w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie skierowane są zarówno do osób dotkniętych przemocą, jak i jej sprawców. Dla ofiar przemocy prowadzone są: poradnictwo specjalistyczne, obdukcje lekarskie, grupy wsparcia i zajęcia z psychologiem z rodziną w kryzysie, telefon zaufania, procedura „Niebieskiej Karty”, pomoc prawna i socjalna, a także udzielanie bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą.

W 2019 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wszczął 1 458 procedur Niebieskiej Karty, skierowano 386 wniosków do Sądu Rodzinnego informujące o wszczęciu procedury w rodzinach z nieletnimi dziećmi oraz zakończono 207 procedur Niebieskiej Karty w związku z ustaniem przemocy w rodzinie po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. W programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie wzięło udział i ukończyło łącznie 48 osób (5 kobiet i 43 mężczyzn).

Działania skierowane do sprawców przemocy zarówno dorosłych, jak i nieletnich, obejmują zajęcia korekcyjno-edukacyjne, poradnictwo specjalistyczne, a także możliwość pobytu w hostelu dla dorosłych sprawców przemocy. Monitorowano udział osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych. Do programów przystąpiło 142 osoby (21 kobiet i 121 mężczyzn), a ukończyły je 64 (6 kobiet i 58 mężczyzn). Istotnym elementem w zapobieganiu przemocy w rodzinie jest podnoszenie świadomości społecznej, przeprowadzanie mediacji oraz informowanie o możliwościach uzyskania pomocy.

Obok zadań ciągłych, organizowane są kampanie i akcje profilaktyczno-edukacyjne. Od 2013 r. prowadzona jest kampania społeczna pod hasłem „Nie pozwól dorosnąć przemocy”, której celem jest zmiana biernej postawy wobec stosowania przemocy względem dzieci. Działła całodobowy, bezpłatny telefon interwencyjny, który umożliwia anonimowe zgłoszenie podejrzenia o stosowaniu przemocy wobec dziecka, jak również wszelkich niepokojących przejawów zaniedbania wobec dzieci.

Od 2008 r. Miasto Łódź uczestniczy w ogólnopolskim projekcie Transition Facility „Wsparcie regionalnych i lokalnych społeczności w przeciwdziałaniu narkomanii

na poziomie lokalnym”, którego koordynatorem jest Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii. Corocznie na podstawie danych uzyskanych od instytucji i podmiotów działających w tym obszarze, sporządzany jest raport pn. „Monitorowanie problemu narkotyków i narkomanii na terenie gminy”. Zawarte w nim dane obrazują dane na przestrzeni lat, co pozwala śledzić trendy zjawiska, jak również podejmować stosowne działania.

W roku 2019 Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych UMŁ nie dokonywał zmian ani przekształceń miejskich podmiotów leczniczych wykonujących działalność leczniczą. Miasto nadzorowało 6 samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz sprawowano nadzór właścicielski nad jedną spółką prawa handlowego prowadzącą działalność leczniczą.

Inwestycje finansowane w ramach dotacji celowych z budżetu Miasta w 2019 r.:

- Centrum Medyczne im. dr. L. Rydygiera – modernizacja przychodni i jej otoczenia z Budżetu Obywatelskiego (0,34 mln zł).
- Centrum Medyczne im. dr. Karola Jonschera w Łodzi – zakup sprzętu medycznego, prace remontowe (0,55 mln zł).
- Miejskie Centrum Terapii i Profilaktyki Zdrowotnej w Łodzi – realizacja projektu – budowa noclegowni (2,27 mln zł).
- Miejskie Centrum Medyczne „Bałuty” – stworzenie Centrum Zdrowego i Aktywnego Seniora, poprawa bazy technicznej i zakup sprzętu medycznego, prace remontowe, (1,3 mln zł).
- Miejskie Centrum Medyczne „Górna” – zakup sprzętu medycznego, realizacja zadań z budżetu obywatelskiego, doposażenie (1,2 mln zł).
- Miejskie Centrum Medyczne „Polesie” – zakup sprzętu medycznego (0,56 mln zł).
- Miejskie Centrum Medyczne „Widzew” – modernizacja budynku, zadania z budżetu obywatelskiego, zakup sprzętu medycznego (0,92 mln zł).
- Inwestycje finansowane w publicznych domach pomocy społecznej prowadzonych przez Miasto Łódź w 2019 r.:
- Domy Pomocy Społecznej – zakupy sprzętów, poprawa bazy technicznej, prace budowlane i modernizacyjne (2,87 mln zł), w tym:
- Centrum Rehabilitacyjno-Opiekuńcze DPS - przebudowa wraz z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych łazienek i toalet, zakup samochodu, zakup podnośnika transportowo - kąpielowego oraz rozproszanie sieci komputerowej (0,48 mln zł).

Miasto prowadzi szereg działań na rzecz osób niepełnosprawnych. W 2019 r. realizowało:

- Konkursy ofert dla organizacji pozarządowych na wykonanie zadań publicznych na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym o charakterze integracyjnym oraz wspieranie osób niesłyszących w kontaktach z komórkami organizacyjnymi UMŁ. Środki publiczne przeznaczone na realizację konkursów wyniosły 137,5 tys. zł. (prowadzenie zajęć rehabilitacyjnych 57,8 tys. zł., prowadzenie działań z zakresu włączenia społecznego 29,7 tys. zł., świadczenie usług języka migowego 49,9 tys. zł).
- Zadania publiczne na rzecz osób niepełnosprawnych – realizowane przez organizacje pozarządowe w trybie uproszczonym. W 2019 r. zawarto 4 umowy na kwotę 25,1 tys. zł.
- Kontynuowano projekt Łódzka Karta „Bez Barier”, która wydawana jest osobom z niepełnosprawnością. Posiadacze Karty mogą korzystać z ofert, ulg, zniżek i promocji, które przygotowały dla nich firmy i instytucje będące partnerami w projekcie (58 partnerów).
- Wydawanie bezpłatnych abonamentów parkingowych uprawniających do darmowego parkowania na obszarze strefy płatnego parkowania – wydano 2 593 abonamenty.
- Wydawanie identyfikatorów typu „C” dla osób niepełnosprawnych uprawniających do parkowania na określonych odcinkach ul. Piotrkowskiej – wydano 7 identyfikatorów.
- Wspieranie osób niepełnosprawnych w załatwianiu spraw urzędowych, podejmowanie interwencji w sprawach indywidualnych, zapewnienie usług tłumacza języka migowego w celu umożliwienia kontaktu niesłyszących mieszkańców Łodzi z urzędnikami za pomocą komunikatora internetowego w budynkach Urzędu Miasta Łodzi i jednostek organizacyjnych.
- Zakup i montaż na budynkach instytucji i placówek istotnych dla załatwiania spraw przez mieszkańców 43 urządzeń elektronicznych ułatwiających osobom niewidomym i słabowidzącym orientację przestrzenną, tzn. znaczniki TOTUPOINT – umieszczone na słupach sygnalizacyjnych na ul. Piotrkowskiej oraz na peronach dworca autobusowego Łódź Fabryczna, zakup nowego sprzętu na potrzeby wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, prowadzonej we współpracy z Łódzkim Sejmikiem Osób Niepełnosprawnych – laski dla osób niewidomych z aktywatorami znaczników TOTUPOINT oraz wózki inwalidzkie.
- Realizacja, w wspólnie z Łódzkim Sejmikiem Osób Niepełnosprawnych, projektu „Łódzkie Centrum Wsparcia”, dofinansowywanego ze środków UE. W ramach projektu Miasto Łódź, jako Partner, zapewnia specjalistyczne doradztwo prawne i psychologiczne dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, współpraca w zakresie organizacji cyklicznych, comiesięcznych spotkań dla osób niepełnosprawnych, obejmujących m.in. warsztaty plastyczno-muzyczne, zajęcia teatralne, warsztaty fotograficzne, zajęcia integracyjne itp.
- Organizacja spotkań informacyjnych nt. świadczenia 500+ dla osób niepełnosprawnych. Spotkania, prowadzone przez pracowników łódzkiego oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, odbyły się w siedzibach kilku organizacji pozarządowych.
- Organizacja „Weekendu kultury bez barier”, podczas którego łódzkie instytucje kultury udostępniło swoje wydarzenia osobom z niepełnosprawnościami. W czasie tych wydarzeń zapewniono np. tłumacza Polskiego Języka Migowego, napisy, pętlę indukcyjną itp.
- Przeprowadzenie, wspólnie z firmami Infosys Poland i Bonjour, kampanii parkingowej „Pełnosprawni, jazda stąd!!!”, zwracającej uwagę na zajmowanie miejsc parkingowych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych przez osoby nieuprawnione.
- Zwiększenie dostępności strony internetowej UMŁ dla osób głuchych – zlecenie tłumaczenia informacji istotnych dla osób niepełnosprawnych na język migowy.
- Przeprowadzanie szkoleń i doradztwa dla pracowników innych komórek organizacyjnych UMŁ oraz instytucji zewnętrznych z zakresu spraw dot. niepełnosprawności (np. organizacje pozarządowe, zakłady karne, szkoły wyższe i inne).
- Zapewnienie możliwości skorzystania z wózków inwalidzkich przez osoby odwiedzające łódzkie cmentarze komunalne w dniu 1 listopada 2019 r.
- Pomoc w organizacji konferencji z okazji Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych w grudniu 2019 r. (głównym organizatorem było Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych).
- Współpraca z ZDiT i ZIM w zakresie opiniowania projektów architektoniczno-urbanistycznych pod kątem zgodności z „Łódzkim standardem dostępności”. W 2019 r. otrzymano i zaopiniowano 48 projektów.
- Udział w kapitule lokalnej edycji konkursu „Lodołamacze”.
- Porady dla osób z niepełnosprawnościami (osobiste, telefoniczne, internetowe) – 7 020 bezpłatnych porad prawnych we współpracy z Polską Organizacją Pracodawców Osób Niepełnosprawnych.
- Opiniowanie wniosków dotyczących przyznawania lokali mieszkaniowych dla osób z niepełnosprawnością – 42 opinie.
- W związku z realizacją działań na rzecz osób niepełnosprawnych Łódź otrzymała w 2019 r. nagrody:



- od Polskiego Związku Głuchych Oddział Łódzki – za dostępność Urzędu Miasta Łodzi dla osób niesłyszących,
- od Polskiego Związku Niewidomych Oddział Łódzki – za dostępność Urzędu Miasta Łodzi dla osób niewidomych i słabowidzących,
- od Towarzystwa Przyjaciół Niepełnosprawnych – tytuł ambasadora zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi,
- od Towarzystwa Przyjaciół Dzieci – za całokształt działalności na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Kursy komputerowe „Senior w sieci” – w szkoleniach wzięło udział ponad 1,1 tys. osób.
- Portal internetowy dla seniorów – każdego dnia korzysta z niego kilka tysięcy osób.
- Telefon Życzliwości dla Seniorów - Telefon życzliwości to wspólny projekt Oddziału ds. Polityki Senioralnej i Fundacji Subvenio, który opiera się na pracy seniorów - wolontariuszy oraz specjalistów (psychologów, prawników i Latarników Polski Cyfrowej). Dzwoniąc można zasięgnąć porad psychologicznych, prawnych oraz informacji dotyczących różnych form spędzania wolnego czasu dedykowanych osobom 60+.

Zmiany w strukturze społeczno-demograficznej oraz stan zdrowotny społeczeństwa skłoniły władze Miasta do rozszerzenia działań na rzecz osób starszych. Do roku 2012 współpraca z tym środowiskiem koncentrowała się na wsparciu kilku organizacji pozarządowych promujących zdrowy styl życia. Oferta była rozproszona i nie zaspokajała wszystkich potrzeb łódzkich seniorów. W 2012 roku rozpoczęto zakończone sukcesem prace nad stworzeniem systemowych rozwiązań aktywizujących starsze pokolenie.

W 2019 r. realizowano w ramach „Polityki zdrowia dla Miasta Łodzi 2020+” program „Aktywizacja 60+”, którego celem jest aktywizacja oraz poprawa jakości życia osób powyżej 60 roku życia, w ramach którego:

- podejmowano działania na rzecz seniorów służące zwiększeniu ich uczestnictwa w życiu społecznym, szczególnie w obszarze edukacji, zdrowia, kultury i sportu,
- wspierano i promowano inicjatywy seniorskie, tworzenie sieci kontaktów oraz współpracy pomiędzy Urzędem Miasta Łodzi, sektorem pozarządowym, instytucjami, biznesem i osobami 60+,
- rozwijano ideę wolontariatu oraz wspierano liderów działających w lokalnych środowiskach wśród osób 60+,
- wspierano integrację międzypokoleniową oraz międzypokoleniowy przepływ wartości.

Program jest w założeniu inicjatywą ciągłą, dlatego w 2019 r. realizowano działania zapoczątkowane w latach ubiegłych, ale również inicjowano nowe projekty. Różnymi działaniami w ramach projektów objętych zostało ponad 100 tys. uczestników, w tym:

W 2019 roku na rzecz seniorów realizowano działania:

- „Miejska Karta Seniora” – ulgi, zniżki i usługi przygotowane przez instytucje oraz firmy będące parterami projektu. Od 2014 roku wydano 45 tys. kart.
- VI Łódzkie Senioralia – 500 wydarzeń, w których wzięło udział 50 tys. osób.

➤ Łódzka Tytka Seniora – aktywizacja społeczna seniorów poprzez promowanie wydarzeń dedykowanych bezpośrednio lub pośrednio osobom 60+ organizowanych na terenie Miasta Łodzi. Publikacja wydawana jest w cyklu dwumiesięcznym w postaci koperty z wykazem wydarzeń, dystrybuowanej w miejscach najczęściej uczęszczanych przez seniorów (50 lokalizacji) oraz zamieszczana w formie PDF na portalu seniorzy.uml.lodz.pl. W roku 2019 ukazały się 4 edycje Łódzkiej Tytki Seniora. Łączny nakład 80 tys. egzemplarzy.

➤ Niezbędnik Emeryta - Projekt realizowany jest przez Urząd Miasta Łodzi we współpracy z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Łodzi. Jego celem jest aktywizacja społeczna osób przechodzących na emeryturę, a zaproszenie na pierwsze spotkanie wręczane jest przez ZUS. Nowi emeryci zapraszani są na spotkania informacyjne dotyczące m.in. kursów i szkoleń edukacyjnych, zajęć i wydarzeń kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych oraz zdrowotnych organizowanych przez Urząd Miasta Łodzi, organizacje pozarządowe oraz instytucje, placówek/ miejsc, w których osoby 60+ mogą m.in. rozwijać swoje pasje, spotykać się z rówieśnikami lub uzyskać wsparcie specjalistów różnych dziedzin. Uczestnicy spotkań otrzymują również pakiet materiałów informacyjnych pn. „Niezbędnik Emeryta”. Obecnie spotkania odbywają się w Oddziale ds. Polityki Senioralnej.

➤ Ułatwienie zmiany mieszkań osobom starszym – w ramach uchwały z 2013 r. możliwa jest zamiana zbyt dużych lokali na mniejsze dla seniorów. Każdy wniosek jest opiniowany przez Miejską Radę Seniorów.

➤ Centra Zdrowego i Aktywnego Seniora (CZAS) – tworzenie w miejskich przychodniach punktów, które będą pełnić równoczesne funkcje miejsc spotkań edukacyjnych, rekreacyjnych kulturalnych oraz towarzyskich, jak i kawiarenek internetowych oraz świetlic. Obecnie na terenie miasta znajdują się 3 Centra (na ul. Szpitalnej, Libelta i Cieszkowskiego). CZAS działa 5 dni w tygodniu w oparciu o ustalony harmonogram cyklicznych zajęć edukacyjnych, kulturalnych oraz rekreacyjnych.

- Mikrogranty dla seniorów - wsparcie finansowe projektów i inicjatyw realizowanych m.in. przez grupy nieformalnie i samopomocowe tj. kluby seniora, grupy sąsiedzkie, grupy międzypokoleniowe, hobbyści, członkowie spółdzielni lub wspólnot mieszkaniowych itp. Informacje o aktualnych edycjach konkursu na mikrogranty można uzyskać odwiedzając portal dla seniorów uml.lodz.pl/dla-seniorow/.
- Bezpieczny Senior - Projekty skierowane do osób starszych, schorowanych oraz samotnych. Projekt zakłada umieszczenie w pudełku lub na karcie bezpieczeństwa wszystkich ważnych informacji o pacjencie takich jak: informacje o chorobach, alergiach, przyjmowanych lekach, ale również telefonów osób bliskich, które należy powiadomić o stanie zdrowia lub pobycie w szpitalu osoby poszkodowanej.
- Łódź Miasto (Tele) Opieki – Każdy Uczestnik projektu otrzymał opaskę bezpieczeństwa na nadgarstek wyposażoną w przycisk SOS (alarmowy) z możliwością połączenia z Centrum Teleopieki oraz dodatkowe funkcjonalności jak detektor upadku, lokalizator GPS, czujnik tętna. Wydano 2 tys. opasek.
- Dzielnicowe Centra Aktywnego Seniora - służą wszechstronnej aktywizacji oraz integracji społecznej osób starszych w pobliżu miejsca zamieszkania. W Dzielnicowych Centrach seniorzy mogą korzystać z szerokiej oferty w ramach czterech bloków tematycznych (Akademia III Wiek, Aktywny Senior / Nowe Technologie / Kultura) oraz zasięgać bezpłatnie porad prawnika i psychologa.
- Wspieranie działań Miejskiej Rady Seniorów - w 2019 r. odbyły się wybory do III kadencji Miejskiej Rady Seniorów w Łodzi, do której powołano 15 osobowy skład. Głównym celem Rady jest służenie seniorom poprzez reprezentowanie ich interesów wobec władz Miasta. Rada

działa w takich obszarach jak: zapobieganie i przełamywanie marginalizacji seniorów, wspieranie aktywności ludzi starszych, mieszkalnictwo dla seniorów, profilaktyka i promocja zdrowia seniorów.

- Działalność Rzecznik ds. Seniorów, którego zadaniem jest inicjowanie różnych form wsparcia osób 60+, konsultowanie projektów skierowanych do seniorów, działania edukacyjne i interwencyjne oraz współpraca z instytucjami publicznymi, NGO i biznesem na rzecz środowiska ludzi starszych.

Ważnym elementem działań w zakresie wsparcia kapitału społecznego jest obszar pomocy społecznej. Klientami pomocy społecznej są osoby, które nie są w stanie zaspokoić we własnym zakresie podstawowych potrzeb życiowych. Liczba osób korzystająca z pomocy MOPS w 2019 roku wynosiła prawie 24 tys., co stanowi 3,83% mieszkańców miasta. W odniesieniu do roku ubiegłego, odnotowano zmniejszenie świadczeniobiorców o 3 098 osób.

TAB. 4 | OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY MOPS

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób	36 692	35 990	31 293	27 045	23 947
% mieszkańców	6,05	5,55	4,90	4,26	3,83

Źródło: UMŁ

Przyczyną konieczności udzielania pomocy były dysfunkcje wynikające ze złego stanu zdrowia, sytuacji na rynku pracy lub uzależnienia od środków psychoaktywnych. W wielu przypadkach dysfunkcje te były ze sobą sprzężone.

Najczęstszymi dysfunkcjami występującymi w rodzinach, którym przyznawano pomoc była długotrwała lub ciężka

TAB. 5. DYSFUNKCJE WYSTĘPUJĄCE W ŚRODOWISKACH OBJĘTYCH POMOCA

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI	LICZBA RODZIN*				LICZBA OSÓB W RODZINACH				
	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Ubóstwo	12 003	6 810	5 471	4 707	21 817	20 287	11 586	8 893	7 483
Sieroctwo	23	12	9	7	42	44	24	16	11
Bezdomność	1653	625	630	578	828	781	725	713	640
Potrzeba ochrony macierzyństwa	1 507	1 258	1 104	990	6 551	5 638	4 720	4 130	3 720
Bezrobocie	12 039	10 277	8 541	7 373	27 680	23 914	19 918	16 480	13 860
Niepełnosprawność	8 812	8 339	7 416	6 785	13 199	12 384	11 410	9 995	8 850
Długotrwała lub ciężka choroba	12 009	11 601	10 779	10 384	18 055	17 534	15 560	15 189	14 201
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	3 416	2 872	2 461	2 116	11 298	9 604	7 924	6 780	5 899
Przemoc w rodzinie	108	96	92	105	277	250	256	254	289
Alkoholizm	1 062	1 066	962	916	1 561	1 426	1 460	1 286	1 167
Narkomania	119	112	116	103	150	139	142	149	126
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	450	400	340	276	675	592	530	450	359

* Liczby rodzin w kolumnach nie należy sumować, ponieważ powodem przyznania pomocy mogła być więcej niż jedna przestanka.

Źródło: UMŁ



choroba (14,2 tys. osób), bezrobocie (13,9 tys. osób), oraz niepełnosprawność (8,8 tys.). Pomoc mieszkańcom miasta udzielana była w formie zasiłków pieniężnych oraz w formie bezgotówkowej, polegającej na pokrywaniu kosztów świadczeń (np. pokrywaniu kosztów posiłków, leków itp.). Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej świadczenia miały charakter stały, okresowy lub celowy (świadczenia jednorazowe przyznawane na zaspokojenie określonej potrzeby np. na zakup żywności, odzieży, opatu, leków). W 2019 r. łącznie na taką pomoc wydano 61,6 mln zł.

W ramach programu „Pomoc państwa w zakresie żywienia” stosowano 2 formy pomocy: wydawanie posiłku lub wypłatę zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności. Pomocą w formie posiłków objęte były dzieci do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osoby dorosłe (posiłki w jadalniach i kuchniach społecznych). W roku 2019 realizowano wieloletni program „Posiłek w szkole i w domu”. Na realizację zadania wydatkowano ogółem 14,8 mln zł, z czego 2,9 mln zł (tj. 20,06 %) pochodziło z budżetu gminy.

W przypadku dzieci oraz uczniów program „Posiłek w szkole i w domu” decyzję o potrzebie udzielenia dziecku pomocy w formie posiłku podejmował odpowiednio dyrektor przedszkola lub szkoły.

Przyznawanie pomocy bez wymogu przeprowadzania wywiadu środowiskowego było możliwe dzięki przyjęciu przez Radę Miejską w Łodzi Uchwały Nr III/64/18 z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia programu ostonowego „Szczególne zasady dożywiania dzieci i uczniów” na lata 2019-2023. W 2019 r. tego rodzaju pomocą objęto 14 dzieci, wydano 1 077 posiłków o wartości 7,9 tys. zł (dla porównania w 2018 r. pomocą objęto 25 dzieci, wydano 1 166 posiłków o wartości 7,7 tys. zł). Osoby i rodziny, w których występował problem uzależnienia od alkoholu, korzystały z jadalni i kuchni społecznych prowadzonych przez podmioty niepubliczne, usytuowanych w 4 punktach miasta. Kuchnie i jadalnie zapewniały od poniedziałku do piątku gorące posiłki oraz wydawały suchy prowiant na dni wolne od pracy. Z pomocy żywnościowej skorzystało 619 osób (2018 – 870). W 2019 r. dla najuboższych mieszkańców Łodzi, wymagających pilnego zaopatrzenia w leki i środki opatrunkowe, prowadzono projekt „Apteka Komunalna”, z którego skorzystały 3 204 osoby (2018 – 2 633), a wartość świadczeń wyniosła 404,8 tys. zł.

Najwięcej środków w 2019 r. wydatkowano na zasiłki stałe (24,4 mln zł) oraz okresowe (19,2 mln zł). Natomiast największa grupa świadczeniobiorców korzystała z zasiłków celowych, których koszt sięgał 14,5 mln zł.

TAB. 6. | ŚWIADCZENIA REALIZOWANE PRZEZ MOPS

		2015	2016	2017	2018	2019
Zasiłki stałe	Wartość w mln zł	24,67	27,07	26,0	24,05	24,44
	Liczba osób	5 591	5 484	5 433	5029	4 689
	Liczba świadczeń	54 570	53 810	52 081	49 512	45 868
	Średnia wysokość świadczenia w zł	452,16	503,00	499,21	485,77	532,77
Zasiłki okresowe	Wartość w mln zł	33,18	31,75	25,40	21,00	19,25
	Liczba osób	15 449	14 168	12 441	10 546	9 407
	Liczba świadczeń	117 100	106 863	90 429	76 143	65 900
	Średnia wysokość świadczenia w zł	283,31	297,13	280,83	275,82	292,09
Pomoc w formie posiłku*	Wartość w mln zł	5,2	4,2	3,56	3,04	2,52
	Liczba osób	7 806	6 729	5 515	4 934	3 739
	Liczba świadczeń	1 044 113	863 532	715 960	596 490	472 693
	Średnia wysokość świadczenia w zł	5,00	4,87	4,97	5,10	5,33
Zasiłki celowe**	Wartość w mln zł	14,39	12,52	15,82	15,45	14,52
	Liczba osób	17 181	15 832	13 534	15 114	14 947
	Liczba świadczeń	141 804	131 821	111 039	89 445	80 689
	Średnia wysokość świadczenia w zł	101,50	94,96	142,43	172,71	179,9
Sprawienie pochówku	Wartość w mln zł	0,9	1,0	0,92	0,76	0,85
	Liczba osób	277	286	265	216	239
	Liczba świadczeń	277	286	265	216	239
	Średnia wysokość świadczenia w zł	3 289,77	3 510,69	3 467,69	3 513,11	3 557,50
Zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	Wartość w tys. zł	28,00	23,7	57,2	27,3	16,05
	Liczba osób	32	30	47	33	16
	Liczba świadczeń	32	30	49	33	16
	Średnia wysokość świadczenia w zł	875,00	790,00	1 167,35	827,27	1 003,13
Bilety kredytowane	Wartość w zł	800,48	84,90	66,60	467,0	332
	Liczba osób	18	3	2	4	7
	Liczba świadczeń	26	4	4	13	10
	Średnia wysokość świadczenia w zł	30,79	21,23	16,65	35,92	33,20
Wynagrodzenie za sprawowanie opieki dla kuratorów osób częściowo ubezwłasnowolnionych	Wartość w zł	101 815,00	52 386,58	50 886,52	66 693	57 304
	Liczba osób	301	11	14	14	17
	Liczba świadczeń	301	210	242	378	231
	Średnia wysokość świadczenia w zł	338,26	249,46	210,27	176,44	248,07
Razem	Wartość w mln zł	78,5	76,6	71,8	64,4	61,6

* Liczba świadczeń równa się ilości posiłków.

** w pozycji wykazane zostały wszystkie zrealizowane zasiłki, w tym wypłacone w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie żywienia”, w ramach projektu „Apteka Komunalna” oraz Projektu systemowego „Nowy Obraz Pomocy Społecznej w Łodzi”

Źródło: UMŁ

W 2019 r. Centrum Świadczeń Socjalnych udzielało wsparcia finansowego w formie (liczba rodzin/gospodarstw domowych – kwota):

- zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego (14 555 – 43,15 mln zł),
- świadczenia wychowawczego (69 521 – 421,95 mln zł),
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego (3 638 – 18,13 mln zł),
- dodatku mieszkaniowego (9 662 – 21,84 mln zł) i energetycznego (3 727 – 0,47 mln zł),
- jednorazowego świadczenia na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (52 – 0,22 mln zł),
- świadczenie dobry start (46 633 – 18,44 mln zł).
- Z pozostałych świadczeń rodzinnych skorzystało 28 929 rodzin/gospodarstw domowych.

TAB. 7 | OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY CENTRUM ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH

RODZAJ ŚWIADCZENIA	LICZBA RODZIN/GOSPODARSTW DOMOWYCH			
	2016	2017	2018	2019
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	10 825	11 950	12 062	14 555
Pozostałe świadczenia rodzinne	22 436	23 273	23 241	28 29
Fundusz alimentacyjny	3 386	3 101	2 823	3 638
Świadczenia wychowawcze	35 910	40 069	37 598	69 521
Dodatki mieszkaniowe	13 604	12 204	10 934	9 662
Dodatki energetyczne	4 522	4 399	4 105	3 727
Jednorazowe świadczenie „Za życiem”	-*	53	51	52
Świadczenie dobry start	-*	-*	45 107	46 633

* nie obowiązywało

Źródło: UMŁ

Ponadto Centrum Świadczeń Socjalnych podejmuje działania wobec dłużników alimentacyjnych, na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. W 2019 r. podjęto działania wobec 3 589 dłużników (2018 – 3 446).

TAB. 8 | ŚWIADCZENIA WYPŁACONE PRZEZ CENTRUM ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH

RODZAJ ŚWIADCZENIA	WARTOŚĆ W MLN ZŁ			
	2016	2017	2018	2019
Dodatki mieszkaniowe	27,50	25,50	23,95	21,80
Dodatki do zasiłku rodzinnego	4,41	4,44	4,67	4,51
Zasiłek rodzinny	27,03	29,53	31,39	29,24
Zasiłek rodzinny z dodatkami	41,22	44,43	46,53	43,15
Zasiłek pielęgnacyjny	23,34	23,11	23,65	28,56
Świadczenie pielęgnacyjne	23,66	27,88	31,59	35,76
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	4,18	3,89	3,75	3,12
Fundusz alimentacyjny	22,70	21,44	19,81	18,13
Specjalny zasiłek opiekuńczy	1,17	1,34	1,38	1,62
Zasiłek dla opiekuna	1,29	0,95	0,62	0,53
Świadczenie rodzicielskie	9,90	12,66	11,92	10,52
Świadczenia wychowawcze	205,35	280,97	267,97	421,95
Dodatek energetyczny	0,56	0,55	0,52	0,47
Jednorazowe świadczenie „Za życiem”	-*	0,21	0,22	0,22
Świadczenie dobry start	-*	-*	17,81	18,44

* nie obowiązywało

Źródło: UMŁ

W 2019 r. wypłacono łącznie 638 mln zł (w 2018 –

485,7 mln zł) różnych świadczeń, a wzrost spowodowany był wprowadzeniem świadczenia „Dobry Start” oraz wzrostem skali wypłat zasiłku rodzinnego i świadczenia pielęgnacyjnego.

W obszarze pomocy społecznej istotną rolę pełnią asystenci rodziny. Ich zadaniem jest udzielanie pomocy w pokonywaniu bieżących problemów, w nabyciu i doskonaleniu umiejętności społecznych oraz zwiększeniu kompetencji rodzicielskich. O przydzielenie asystenta rodziny, który prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania wnioskuje pracownik socjalny.

W 2019 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dysponował 20 etatami asystentów rodziny. Wsparciem asystenta rodziny objęto łącznie 307 rodzin. Placówki wsparcia dziennego mają na celu udzielenie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. W 2019 r. placówki te prowadzone były w formie:

- opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewniającej dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- opiekuńczo-specjalistycznej, do której zadań należała opieka i wychowanie, pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego, zabawa i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań, organizacja zajęć socjoterapeutycznych, terapeutycznych, korekcyjnych, kompensacyjnych oraz logopedycznych,
- pracy podwórkowej obejmującej działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

Zadaniem pracowników placówek wsparcia dziennego było pomaganie rodzicom w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W tym celu podejmowali oni współpracę ze szkołami, kuratorami sądowymi, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej i innymi podmiotami działającymi w środowisku lokalnym. Wychowankowie placówek objęci byli pomocą w formie dożywiania, a także doposażenia w artykuły szkolne. Zapewniono im możliwość atrakcyjnego spędzania czasu wolnego, rozwijania swoich zainteresowań. Dzięki podejmowanym przez pracowników działaniom wychowankowie placówek wsparcia dziennego mieli szansę na zrównoważony rozwój oraz wyrównanie szans edukacyjnych.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone były przez organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Podmioty te prowadziły 28 placówek, dysponujących 910 miejscami. W 2019 r. z usług skorzystało 1 324 osób. Na terenie Łodzi funkcjonowało 28 placówek opiekuńczo-wychowawczych w tym 8 niepublicznych, zapew-



niających dzieciom pozbawionym opieki rodziców, całodobową opiekę i wychowanie dysponujących 536 miejscami w tym: w placówkach publicznych 472 miejsca oraz 64 miejsca w placówkach niepublicznych.

TAB. 9 | **MIEJSCA W PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH**

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Miejsca w placówkach	572	566	566	574	574	536
Dzieci objęte instytucjonalną formą pieczy zastępczej	634	612	571	573	536	759
Skierowania do łódzkich placówek	404	341	327	339	150	270
Dzieci oczekujące na miejsce w placówce (stan na 31 grudnia)	92	68	33	23	4	47

Źródło: UMŁ

W 2019 r. gotowość do podjęcia się opieki nad dziećmi zadeklarowały 84 osoby (kandydaci spokrewnieni i niespokrewnieni). Zorganizowano dla nich 5 cykli szkoleń podstawowych na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, a także dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, które ukończyło 50 kandydatów na rodzinę zastępczą niezawodową oraz 8 kandydatów na rodzinę zastępczą zawodową. Odbyło się również 9 szkoleń uzupełniających, w których wzięło udział 45 kandydatów, 23 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, 7 kandydatów na rodzinę zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego oraz 15 kandydatów na rodzinę zastępczą zawodową specjalistyczną.

W 2019 zawarto 13 umów z nowymi kandydatami, w tym 1 na prowadzenie rodzinnego domu dziecka, 3 na założenie rodziny zastępczej zawodowej i 7 na rodzinę zastępczą zawodową specjalistyczną, 2 na prowadzenie rodziny zastępczej zawodowej pełniące funkcję pogotowia. W wyniku przekształceń form rodzicielstwa zastępczego w 2019 r. podpisano 6 dodatkowych umów, w tym 1 na rodzinę zastępczą zawodową, 3 na prowadzenie rodzinnego domu dziecka i 2 na rodzinę zastępczą zawodową specjalistyczną.

W 2019 r. w Wydziale Wspierania Pieczy Zastępczej zatrudnionych było 11 specjalistów: 2 pedagogów i 8 psychologów oraz 1 psychoterapeuta. Dla porównania w 2018 r. w Wydziale Wspierania Pieczy Zastępczej pracowało 10 specjalistów (2 pedagogów, 8 psychologów). W ramach rodzinnych form pieczy zastępczej specjaliści udzielili:

- 1 384 specjalistycznych porad 568 rodzinom zastępczym (w 2018 r. - 631 porad dla 254 rodzin),
- 62 konsultacji rodzicom biologicznym dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej (w 2018 r. - 138),
- 2 081 konsultacji pracownikom sprawującym opiekę nad rodzinnymi formami pieczy zastępczej (w 2018 r. - 1 415),

- zbadali za pomocą testów psychologicznych 233 kandydatów deklarujących chęć podjęcia się funkcji rodzinnej pieczy zastępczej (w 2018 r. - 377),

- sporządzili 235 diagnoz psychofizycznych dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej (w 2018 r. - 279),

- sporządzili 171 opinii dla kandydatów na rodziców zastępczych (2018 - 300) oraz 101 opinii psychologicznych dla rodzin już funkcjonujących (w 2018 r. - 86),

a także:

- przeprowadzili 452 spotkania terapeutyczne dla rodzin zastępczych (w 2018 r. - 348),

- uczestniczyli w 1 184 zespołach, w tym 1 032 ds. oceny sytuacji dzieci, 35 ds. oceny sytuacji rodziny i 117 ds. oceny sytuacji dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego (w 2018 r. 1 155 zespołów, z czego 1 052 ds. oceny sytuacji dzieci, 23 ds. oceny sytuacji rodziny i 80 ds. oceny sytuacji dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego).

Z każdą rodziną zastępczą zawodową oraz z prowadzącymi rodzinny dom dziecka pracuje specjalista (psycholog lub pedagog) przydzielony do konkretnej rodziny. Specjaliści służą również wsparciem publicznym placówkom opiekuńczo - wychowawczym typu rodzinnego. W 2019 r. 25 rodzin prowadziło rodzinne domy dziecka dla 159 dzieci.

TAB. 10 | **RODZINNE FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ**

	Liczba rodzin					Liczba dzieci				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Rodziny zastępcze spokrewnione	739	749	753	658	709	932	940	953	842	905
Rodziny zastępcze niezawodowe	266	266	271	242	264	325	319	321	288	309
Rodziny zastępcze zawodowe	20	21	22	24	28	50	54	55	63	83
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	14	15	17	14	23	21	22	25	18	30
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	22	21	20	16	18	79	80	84	44	61
Zawodowe niespokrewnione z dzieckiem wielodzietne rodziny zastępcze	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rodzinnie domy dziecka	11	13	14	21	25	72	77	84	127	159

Źródło: UMŁ

W przypadku niemożności umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej (rodzinnej lub instytucjonalnej) na terenie powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, przepisy pozwalają na zawarcie odpowiednich porozumień. W 2019 r. Miasto Łódź miało porozumienia dotyczące:

- umieszczenia dzieci pochodzących z innych powiatów w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej



czej – z 16 powiatami (26 nowych porozumień z 14 powiatami) dotyczących 29 dzieci. łącznie na terenie łodzi przebywało 94 dzieci z innych powiatów, w pieczy instytucjonalnej przebywało 19 dzieci,

- umieszczenia łódzkich dzieci w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej w innych powiatach – zawarto 35 porozumień z 26 powiatami, porozumienia dotyczyły 36 dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej. W instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczono 7 dzieci (7 nowych porozumień). W pięciu Zakładach Opiekuńczo-Lecznicznych poza powiatem w 2019 r. przebywało 8 dzieci. łącznie Miasto łódź współpracowało z 92 powiatami, regulując sytuację 397 dzieci przebywających w pieczy zastępczej poza Miastem.

Wykonawcami usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania podopiecznych pomocy społecznej z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawnych były:

- Polski Komitet Pomocy Społecznej,
- łódzki Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża,
- Fundacja „Okaz Serce”,

- Zbór Kościoła Chrześcijan Baptystów,
- Stacja Opieki Środowiskowej Konwentu Bonifratrów (do końca marca 2019 r.),
- Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych.

Pomoc obejmowała zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnację zaleconą przez lekarza oraz w miarę możliwości utrzymywanie kontaktów z otoczeniem. Wymiar czasu świadczonych usług uzależniony jest od stanu zdrowia i sytuacji rodzinnej podopiecznego. Z usług opiekuńczych, w tym

specjalistycznych usług opiekuńczych, w 2019 roku w ilości ok. 654 tys. godzin skorzystało 2 957 osób. Ich koszty wyniosły ok. 14 mln zł.

Pomoc w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych w 2019 r. sięgała 2 682 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych (2018 – 5 842), z których skorzystało 21 osób (2018 – 36). Jej koszty wyniosły około 55 tys. zł (2018 – 120 tys. zł).

Osoby o obniżonej sprawności psychofizycznej, które z uwagi na zaawansowany wiek, stan zdrowia lub skomplikowaną sytuację rodzinną wymagały wsparcia korzystały z Dziennych Domów Pobytu. Placówki te prowadzone są przez Miasto oraz Caritas Archidiecezji łódzkiej. W strukturach organizacyjnych MOPS znajduje się 17 miejskich Domów Dziennego Pobytu i 1 w strukturze Domu Pomocy Społecznej. Dysponowały one łącznie 855 miejscami. W 2019 r. z placówek tych skorzystały 1 097 osoby (w 2018 r. – 973 osoby). Caritas Archidiecezji łódzkiej prowadził 2 Domy o łącznej planowanej liczbie miejsc – 95, w 2019 r. z usług placówek skorzystało 86 osób.

W ramach działających na terenie łodzi Dziennych Domów Pomocy funkcjonował Dzienny Dom „Senior-WIGOR” mieszczący się w łodzi przy ul. Senatorskiej 4. Dom był ośrodkiem wsparcia dziennego, z usług którego mogli korzystać mieszkańcy miasta łodzi - osoby nieaktywne zawodowo w wieku powyżej 60 roku życia. Placówka dysponowała 50 miejscami. W 2019 r. z usług placówki skorzystało narastająco 70 osób.

Dom realizował zadania wynikające z Programu wieloletniego „Senior +” na lata 2015-2020, w szczególności zapewniał usługi: socjalne, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowej, sportowo-rekreacyjne, aktywizujące społecznie, terapii zajęciowej.

Zgodnie z umową zawartą z Wojewodą łódzkim, w 2019 r. Miasto łódź otrzymało środki w wysokości 180 tys. zł na realizację zadania „Zapewnienie funkcjonowania Dziennego Domu Senior+”.



W okresie od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. Miasto Łódź – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi zlecało prowadzenie Rodzinnego Domu Pomocy dla 4 osób niepełnosprawnych intelektualnie.

W ramach MOPS działają 2 Domy Dziennego Pobytu dla Osób Niepełnosprawnych przy ul. Rojnej 18a (45 miejsc organizacyjnych), z filią przy ul. Piotrkowskiej 121 (20 miejsc dla osób powyżej 18 roku życia) oraz przy ul. Ćwiklińskiej (35 miejsc). Placówki dysponują miejscami przeznaczonymi dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, z dziecięcym porażeniem mózgowym, zespołem Downa i autyzmem. W wyjątkowych sytuacjach i w miarę wolnych miejsc, dopuszcza się pobyt osób w wieku powyżej 35 roku życia. Domy zapewniają podopiecznym opiekę medyczną, psychologiczną, terapeutyczną i wychowawczo-rewalidacyjną, opartą na indywidualnych programach usprawniania. Ogółem w 2019 r. Domy Dziennego Pobytu dla Osób Niepełnosprawnych zapewniały 100 miejsc, z których rotacyjnie w ciągu roku skorzystało 93 osoby (w 2018 r. do placówek uczęszczało 110 osób).

W 2019 r. w Łodzi funkcjonowało 15 domów pomocy społecznej o różnym profilu, w tym 13 prowadzonych przez Miasto Łódź i 2 prowadzone na zlecenie Miasta przez podmioty niepubliczne. Placówki te dysponowały miejscami dla 1 991 pensjonariuszy. Oczekujących na miejsce było 633 osoby.

Wydatki bieżące związane z prowadzeniem domów pomocy społecznej w 2019 r. wyniosły 92,5 mln zł (2018 - 81,9 mln zł). Wydatki inwestycyjne w DPS prowadzonych przez Miasto Łódź wyniosły 2,8 mln zł., wydatki związane z bieżącą działalnością wyniosły 4,6 mln zł., wydatki związane ze zleceniem osobie fizycznej prowadzenia Rodzinnego Domu Pomocy wyniosły 115,2 tys. zł.

Ponadto wydatki na utrzymanie mieszkańców Łodzi w domach pomocy społecznej położonych poza powiatem łódzkim wyniosły 5,5 mln zł (2018 - 5,3).

Zadania rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych określone w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej realizował Zespół do Spraw Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych i były nimi:

- dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych i sprzętu rehabilitacyjnego,
- dofinansowanie do pokrycia osobom niepełnosprawnym kosztów usuwania barier w komunikowaniu się, technicznych i architektonicznych,

- dofinansowanie organizacjom pozarządowym realizującym zadania na rzecz osób niepełnosprawnych kosztów organizacji zajęć i imprez sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych,
- usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika,
- finansowanie i nadzór nad działalnością warsztatów terapii zajęciowej,
- pilotażowy program „Aktywny samorząd”,
- wyrównywanie różnic między regionami III obszar D.

Wydatki poniesione na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych oraz na realizację programu pilotażowego „Aktywny samorząd” w 2019 roku wyniosły łącznie 14,6 mln zł, wydatki poniesione na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych (bez programu „Aktywny samorząd” i programu „Wyrównywania różnic między regionami III” w obszarach B i C) wyniosły 13,7 mln zł.

W ramach realizacji działań na rzecz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2019 znalazły się:

- Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych - skorzystało 977 osób,
- Dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych i sprzętu rehabilitacyjnego – skorzystało 3 454 osób,
- Dofinansowanie do pokrycia kosztów usuwania barier w komunikowaniu się, technicznych i architektonicznych – skorzystało 79 osób,
- Dofinansowanie organizacji pozarządowych realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych – skorzystało 20 osób,
- Dofinansowanie usług tłumacza migowego lub tłumacza przewodnika – skorzystało 15 osób,
- Udział w warsztatach terapii zajęciowej - skorzystały 323 osoby.

Głównym celem pilotażowego programu „Aktywny samorząd” było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestniczenie osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym oraz w dostępie do edukacji.

W omawianym roku do MOPS wpłynęło 585 wniosków dotyczących tego programu we wszystkich obszarach wsparcia, z czego pozytywnie rozpatrzono 190. Program był finansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, a jego koszt wyniósł 0,8 mln zł i będzie realizowany do 15 kwietnia 2020 r.

Program „Wyrównywanie różnic między regionami III” w obszarach D był finansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Koszt programu wyniósł 0,2 mln zł.

Działający przy MOPS Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w 2019 r. wydał 11 634 orzeczeń (w 2018 - 10 348). Ponadto Zespół wystawił 3 354 legitymacji potwierdzających posiadanie niepełnosprawności (w 2018 - 3 240) oraz wydał 2 606 kart parkingowych osobom niepełnosprawnym i 13 kart uprawnionym placówkom. W 2019 roku na działalność Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wydatkowano kwotę 1,99 mln zł.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne określonym grupom klientów, którzy nie podlegali obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu, w szczególności: 3 973 osobom pobierającym zasiłek stały, 202 osobom objętym indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej, 1 uchodźcy objętym indywidualnym programem integracji, 49 osobom realizującym kontrakt socjalny oraz 5 dzieciom przebywającym w domach pomocy społecznej - niepodlegającym obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu. W 2019 r. ww. grupom klientów opłacono 39 910 składek na łączną kwotę 2,1 mln zł.

W 2019 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przeprowadził postępowania administracyjne w wyniku których wydano 2 234 decyzje potwierdzające prawo do świadczeń opieki zdrowotnej. Prawo to przyznano osobom, które nie były ubezpieczone i spełniały kryterium dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Wydatki związane z wydawaniem decyzji w roku 2019 r. wyniosły 97,3 tys. zł – w ramach dotacji z budżetu państwa na ten cel.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznawane są na podstawie przepisów o ochronie zdrowia psychicznego. Dostosowane są do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Z takich usług Towarzystwa Przyjaciół Niepełnosprawnych oraz Stowarzyszenia Opiekuńczego „Nadzieja” o wartości 596,9 tys. zł skorzystało 31 osób (2018 - 50 osoby, wartość 676,1 tys. zł).

Osobom z zaburzeniami psychicznymi, bezpośrednio po zakończeniu hospitalizacji, umożliwiono pobyt w prowadzonych przez Towarzystwo Przyjaciół Niepełnospraw-

nych w 5 Mieszkaniach Chronionych w Łodzi.

W czasie pobytu podopieczni przygotowywani byli do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Ogółem w 2019 r. takie mieszkania zapewniały 40 miejsc, z których rotacyjnie skorzystały 34 osoby (2018– 49 osób).

Projekty dofinansowane, realizowane przez MOPS w 2019 r.:

■ ŚWIETLICE. ŁÓDŹ. Projekt realizowany w latach 2016 – 2019 we współpracy z organizacjami pozarządowymi, mający na celu poprawę funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców oraz niwelowanie deficytów rozwojowych i braków edukacyjnych u dzieci poprzez rozszerzenie oferty wsparcia świetlic środowiskowych funkcjonujących na terenie miasta. Dzięki wprowadzeniu do programu świetlic specjalistycznej kadry i dodatkowych zajęć edukacyjnych, sportowych, artystycznych zwiększyła się oferta świetlic środowiskowych i uatrakcyjnił sposób spędzania przez dzieci wolnego czasu.

■ OPIEKUŃCZA ŁÓDŹ. Projekt realizowany w latach 2017 – 2019 we współpracy z organizacjami pozarządowymi i łódzkim Sejmikiem Osób Niepełnosprawnych, skierowany do osób zależnych lub niesamodzielnych, w tym osób starszych lub z niepełnosprawnościami, oraz do ich rodzin i opiekunów faktycznych. Jego celem było zwiększenie samodzielności oraz zdolności do uczestniczenia w życiu społecznym, zawodowym, edukacyjnym osób zależnych lub niesamodzielnych poprzez kompleksowe rozwijanie usług, w następstwie umożliwiające ich opiekunom powrót na rynek pracy. Działania nakierowane były na świadczenie usług w warunkach domowych i środowisku naturalnym, i na przygotowanie najbliższego środowiska do pomocy osobom zależnym/ niesamodzielnym.

■ AKTYWNA ŁÓDŹ. Projekt realizowany w latach 2018 – 2020, skierowany do osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo, klientów MOPS, zamieszkujących obszar rewitalizacji. Celem projektu jest aktywizacja zawodowa uczestników projektu. W ramach reintegracji społecznej zastosowano następujące instrumenty oddziaływania: warsztat rozwoju osobistego, Program Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, streetworking, szkolenie z podstaw obsługi komputera, terapię uzależnień, grupy wsparcia, kurs prawo jazdy kat. b. W ramach reintegracji zawodowej zastosowano z kolei takie instrumenty oddziaływania jak: poradnictwo zawodowe grupowe i indywidualne, szkolenia zawodowe.

■ RODZINA W ŁODZI DO CELU. Projekt realizowany w latach 2018 – 2021, skierowany do rodzin biologicznych i rodzin zastępczych. Celem projektu jest wzmocnienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych uczestników, wsparcie procesu rozwiązywania problemów rodzin wynikających



z głębokich i utrwalonych zaburzeń emocjonalnych zarówno rodziców, jak i dzieci oraz, w rezultacie, poprawienie funkcjonowania rodzin. W przypadku rodzin, którym zabrano dzieci aktywność projektowa nakierowana jest na działania zmierzające do powrotu dziecka do rodziny biologicznej, w przypadku rodzin, którym grozi odebranie dzieci aktywność dotyczy działań prewencyjnych.

■ **AKTYWIZACJA PLUS.** Projekt realizowany w latach 2019 – 2021 skierowany do osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo, klientów MOPS. Celem projektu jest aktywizacja zawodowa uczestników projektu. W ramach reintegracji społecznej zastosowano następujące instrumenty oddziaływania: warsztat rozwoju osobistego, poradnictwo specjalistyczne, szkolenie z podstaw obsługi komputera, terapię uzależnień, grupy wsparcia, kurs prawo jazdy kat. b. W ramach reintegracji zawodowej zastosowano z kolei takie instrumenty oddziaływania jak: poradnictwo zawodowe grupowe i indywidualne, szkolenia zawodowe.

■ **NASZE ŚWIETLICE.** Projekt realizowany w latach 2019 – 2022, którego celem jest poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców oraz niwelowanie deficytów rozwojowych i braków edukacyjnych u dzieci, poprzez rozszerzenie oferty wsparcia świetlic środowiskowych funkcjonujących na terenie miasta.

Działania na rzecz aktywizacji zawodowej były realizowane w trzech obszarach:

■ **KLUBY INTEGRACJI SPOŁECZNEJ.** Wydano 106 skierowań do wykonywania prac społecznie użytecznych realizowanych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Łodzi, zorganizowano i zarządzano pracami społecznie użytecznymi dla 71 osób finansowanych z funduszu pracy, zorganizowano i zarządzano pracami społecznie użytecznymi dla 11 osób finansowanych z rezerw MRPiPS w ramach Programu Aktywizacja i Integracja Aktywny Krok (wydanych skierowań - 16).

■ **PROGRAM AKTYWIZACJA I INTEGRACJA (PAI).** Program ma na celu integrację społeczną i zawodową osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łodzi i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w szczególności realizujących kontrakt socjalny. Uczestnikami programu były osoby zrekrutowane do projektu „Aktywizacja plus”, który był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Działania w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych były realizowane w ramach prac społecznie użytecznych, natomiast działania w zakresie integracji społecznej bezrobotnych były realizowane poprzez grupowe poradnictwo specjalistyczne oraz treningi umiejętności społecznych. Prace społecznie użyteczne w ramach PAI wykonywane były w 8 podmiotach na terenie Łodzi, w wymiarze 10 godzin tygodniowo. Do ww. prac skierowano 16 osób. Program Aktywizacja i Integracja w 2019 roku ukończyło 12 osób.

■ **PRACE SPOŁECZNIE UŻYTECZNE.** Do wykonywania prac społecznie użytecznych kierowane były osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej. Bezrobotni kierowani byli do wykonywania prac społecznie użytecznych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub działalnością na rzecz społeczności lokalnej po uwzględnieniu ich umiejętności, miejsca zamieszkania oraz potrzeb danej placówki. W pracach społecznie użytecznych wzięło udział 12 miejskich jednostek organizacyjnych oraz 4 organizacje pozarządowe, skierowano narastająco 71 osób (41 kobiet i 30 mężczyzn), z czego 3 osoby spełniając oczekiwania w zakresie sumienności, rzetelności i odpowiedzialności w wykonywaniu prac społecznie użytecznych otrzymały zatrudnienie na umowę o pracę w tych placówkach, w których wykonywały te prace.

W 2019 r. współpraca z organizacjami pozarządowymi, polegająca na organizacji konkursów ofert, zawierania umów i ich rozliczania pod względem finansowym w ramach realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz innych ustaw, należała do zadań Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych UMŁ.

Miasto Łódź zleciło powyższe zadania 42 podmiotom.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi współpracował z Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych UMŁ przy realizacji następujących zadań:

- Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- Rozwój pieczy zastępczej,
- Zespół ds. Usamodzielnień, współpraca z Fundacjami „Robinson” i „Piękny Świat” oraz Młodzieżowym Biurem Pracy OHP w celu wspierania usamodzielniania się młodzieży wychodzącej z pieczy zastępczej, z rodzin ubogich,
- Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędego ubrania osobom tego pozbawionym,
- Organizowanie i świadczenie pomocy osobom, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność, chorobę lub inne przyczyny, potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu bądź wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostki całodobowej opieki,
- Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w zakresie zmniejszania negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie,
- Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie ograniczenia zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wy-

wołanych nadużywaniem alkoholu, przemocą i innymi czynnikami niszczącymi życie rodzinne i społeczne,

- Realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w zakresie ograniczenia zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych używaniem substancji psychoaktywnych.

W 2019 r. trwały prace w ramach projektu: „Budowa systemów teleinformatycznych wspierających realizację I Etapu Programu Inteligentna Polityka Społeczna w Łodzi – IPS” – całkowita wartość projektu 9,7 mln zł, w tym dofinansowanie 6,7 mln zł (środki UE 5,9 mln zł, Budżet Państwa 0,8 mln zł). Celem projektu jest zwiększenie integracji usług świadczonych w obszarze polityki społecznej oraz usprawnienie komunikacji z mieszkańcami w tym obszarze. Projekt, realizowany jest przez Łódzki Ośrodek Geodezji, na potrzeby i przy udziale: Urzędu Miasta Łodzi (Biura ds. Rewitalizacji, Wydziału Kontakt z Mieszkańcami, Wydziału Edukacji oraz Wydziału Zdrowia), Centrum Świadczeń Socjalnych, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy i Zarządu Lokali Miejskich.

W opisywanym roku dokonano wdrożenia wsparcia obsługi działań pomocy społecznej w zakresie aplikacji wspomagających:

- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,

- obsługę procesu umieszczania dzieci w pieczy instytucjonalnej i rodzinnej,
- działania wspierające rodziny z dysfunkcjami wychowawczymi,
- przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych,
- sporządzanie raportów analitycznych, dotyczących usług i instrumentów rynku pracy.

Rozpoczęto realizację zamówienia, „IPS – wdrożenie elektronicznych usług”, którego celem jest uruchomienie nowych usług elektronicznych dla mieszkańców w obszarze usług społecznych.

W 2019 r. kontynuowano program „Łódzka Karta Dużej Rodziny”. Od 1 października 2019 r. obsługę karty w całości przejął Wydział Zarządzania Kontaktami z Mieszkańcami, nadzór pełni Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych. Od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. wnioski o wydanie kart złożyło 1 554 rodziny, w tym 444 nowych. Pozostałe wnioski dotyczyły przedłużenia ważności kart, wydania ich duplikatów bądź wymiany kart typu „3” na „4+”, wydano 70 duplikatów. W 2019 r. wydano 7 810 kart, natomiast od początku funkcjonowania programu 34 649. W ubiegłym roku wzbogacona została oferta Łódzkiej Karty – deklaracje udziału w programie zgłosiło 15 partnerów, w tym sklepy i punkty usługowe różnych branż, instytucje edukacyjne i kulturalne





oraz podmioty świadczące usługi medyczne. W realizacji programu uczestniczą jednostki organizacyjne Miasta, podmioty zależne od Miasta oraz szereg partnerów zewnętrznych. Jako partnerzy publiczni uczestniczą miejskie teatry, muzea, galerie sztuki, domy kultury, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Zarząd Dróg i Transportu w Łodzi, Zarząd Zieleni Miejskiej, Miejski Ogród Zoologiczny, szkoły dysponujące pływalniami, przedszkola publiczne i żłobki miejskie.

Program „Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny” uruchomiony 16 czerwca 2014 r. jako zadanie zlecone z zakresu administracji publicznej, koordynowany jest przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i skierowany do rodzin wielodzietnych, z trójką lub większą liczbą dzieci w celu zapewnienia im nowych ulg i uprawnień. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci - do 18 roku życia lub do ukończenia nauki. Osoby niepełnosprawne otrzymują kartę na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności. Od 1 października 2019 r. obsługę Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny przejął od Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Wydział Zarządzania Kontaktami z Mieszkańcami. Do 30 września 2019 r. przyjęto 473 wnioski o dodanie nowej rodziny, 627 wniosków o dodanie rodziny – wnioski tylko dla rodziców, 11 o uzupełnienie rodziny. Przyznano 725 kart jako dodatkowe formy karty (karty elektroniczne), 47 tradycyjnych i 25 elektronicznych kart dla nowego członka rodziny, 209 tradycyjnych i 171 elektronicznych nowych kart dla osób, które były już posiadaczami oraz 58 duplikatów kart tradycyjnych i 47 w postaci elektronicznej. Łącznie, na podstawie wszystkich zestawień wydano w tym czasie 3 644 kart tradycyjnych oraz 2 704 karty elektroniczne, w tym 2 692 karty zarówno tradycyjne jak i elektroniczne dla jednej osoby.

Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej lub transportowej na terenie całego kraju. Dzięki Karcie osoby z rodzin wielodzietnych otrzymują m.in. ustawowe zniżki na przejazdy kolejowe (rodzice lub małżonkowie rodziców 37% na bilety jednorazowe oraz 49% na miesięczne); zniżki w opłatach paszportowych (75% w przypadku dzieci i 50% dla rodziców i małżonków rodziców) oraz darmowe albo zniżkowe wstępy do wielu instytucji i placówek.

W 2019 roku w ramach zadania „Pomoc dla cudzoziemców” realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi w formie Indywidualnego Programu Integracji uchodźców objętych było 10 rodzin.

W 2019 r. wydatkowano na realizację zadania kwotę 66,9 tys. zł oraz opłacono składki na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 522,45 zł. Cudzoziemcy objęci byli także wsparciem w formie pracy socjalnej, która polega na monitorowaniu postępów w procesie integracji oraz wsparciu w kontaktach cudzoziemców z instytucjami (szkołami, do których uczęszczają dzieci, szkołami językowymi, Powiatowym Urzędem Pracy i organizacjami pozarządowymi). Pracownik socjalny wspiera cudzoziemców w rozwiązywaniu codziennych problemów, wyjaśnia formalności administracyjne, towarzyszy podczas wizyt w instytucjach, proponuje kontakt z organizacjami, mogącymi wesprzeć cudzoziemca.

W 2019 roku w ramach zadania „Pomoc dla repatriantów” realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi w formie wypłaty świadczeń zrealizowano 8 decyzji, tj.:

- 4 decyzje Pełnomocnika Rządu ds. Repatriacji w ramach pomocy ze środków z budżetu państwa na pokrycie kosztów przejazdu, zagospodarowania i bieżącego utrzymania na łączną kwotę 56 951, 12 zł.
- 4 decyzje Prezydenta Miasta Łodzi w ramach pomocy finansowej na częściowe pokrycie poniesionych kosztów remontu i wyposażenia lokalu mieszkalnego na kwotę 24 871,76 zł.

Repatrianci mogą skorzystać także ze wsparcia pracownika socjalnego, jeśli zgłoszą taką potrzebę.

W związku z realizacją zadania wynikającego z ustawy o Karcie Polaka, związanego z wypłatą świadczeń pieniężnych osobom, które złożyły wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt stały, w 2019 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi zrealizował świadczenia na podstawie 181 decyzji, na łączną kwotę 1,5 mln zł.

Istotną rolę w zakresie budowania wysokiej jakości kapitału społecznego spełnia sport i działania realizowane przez Miasto w tym zakresie.

W 2019 r. przeprowadzono inwestycje:

- „Stawy Jana” (1,6 mln zł): modernizacja infrastruktury zbiornika rekreacyjnego – wykonanie dokumentacji 681 tys. zł, zainstalowano monitoring – 29 tys. zł, powiększono teren wypoczynkowy – zadanie realizowane z Budżetu Obywatelskiego – 554 tys. zł, ukończono budowę ścieżki biegowej dla biegaczy i osób uprawiających Nordic Walking – 183 tys. zł, rozbudowano plac zabaw urządzeniami dla dzieci z niepełnosprawnościami – zadanie z Budżetu Obywatelskiego – 152 tys. zł.
- „Stawy Stefańskiego”: Zainstalowano monitoring wraz z doświetleniem terenu – 298 tys. zł.

- „Młynek”: Doposażono plac zabaw – zadanie z Budżetu Obywatelskiego – 438 tys. zł,
- Obiekty sportowe przy ul. Małachowskiego (60 tys. zł): modernizacja kompleksu boisk – 25 tys. zł, zakup nagłośnienia do hali sportowej – 35 tys. zł.
- Pływalnia przy ul. Sobolowej: wyposażono pływalnię w Elektroniczny System Obsługi Klienta – 350 tys. zł,
- Remonty, modernizacja i konserwacja bazy sportowej użytkowanej przez kluby sportowe na kwotę 309 tys. zł (obiekty przy ul.: Lumumby - AZS, 6 Sierpnia – Klub Sportowy Orzeł, Sobolowej – Uczniowski Klub Sportowy Anilana, Srebrzyńskiej – Ł.K.P Kolejarz, Łagiewnickiej – Łódzki Klub Jeździecki, Jachowicza – M. KS, Żeromskiego - MKT, Północnej – K.S. Społem, Potokowej – Milan Klub Polonia i Rudzkiej – RKS)

W 2019 r. w drodze konkursowej i naborów wniosków podpisano 169 umów, w ramach których w aktywnościach uczestniczyło 41,5 tys. osób. Środki przeznaczone na ten cel wyniosły 14,6 mln zł. Konkursy i nabory dotyczyły zadań:



Plac zabaw na „Młynku”

- „Wspieranie rozwoju sportu” – wsparcie finansowe uczestnictwa łódzkich zespołów w rozgrywkach ligowych.
- „Wspieranie szkolenia sportowego”, w łódzkich klubach sportowych, a także uczestnictwa łódzkich drużyn ligowych we współzawodnictwie sportowym.
- „Upowszechnianie sportu wśród dzieci i młodzieży szkolnej”, którego celem jest organizacja współzawodnictwa międzyszkolnego w co najmniej 5 dyscyplinach sportowych oraz rywalizacja sportowa uczniów szkolnictwa specjalnego.
- „Organizacja imprez sportowo–rekreacyjnych”, polegająca na wsparciu imprez sportowych o zasięgu lokalnym, krajowym i międzynarodowym, a także na realizacji różnorodnych przedsięwzięć o charakterze rekreacyjnym.

- „Organizacja zajęć sportowych w grach zespołowych dla kobiet aktywnych zawodowo”.
- „Organizacja imprez i zajęć sportowych z udziałem osób z niepełnosprawnością”, których głównym celem jest integracja osób niepełnosprawnych, poprawa ich sprawności fizycznej oraz osiąganych wyników we współzawodnictwie sportowym.

W ramach aktywności finansowanych z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych udział wzięło 35,3 tys. osób, przekazano 66 dotacji na kwotę 990 tys. zł, przeprowadzono działania:

- „ŁÓDŹ SPORTOWA – organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych” mające na celu zapobieganie uzależnieniom alkoholowym, kształtowanie umiejętności współżycia w grupie, a także promowanie zdrowego i aktywnego trybu życia,
- „TRENER OSIEDLOWY” w obiektach sportowych przy 10 łódzkich placówkach edukacyjnych, pod opieką trenerów osiedlowych przeprowadzono zajęcia sportowo-rekreacyjne dla dzieci i młodzieży,
- „UPOWSZECHNIANIE SPORTU wśród dzieci i młodzieży szkolnej”, mające na celu zapobieganie uzależnieniom alkoholowym, a także promowanie zdrowego i aktywnego trybu życia poprzez uczestnictwo uczniów łódzkich szkół niebędących czynnymi zawodnikami klubów sportowych oraz uczniów szkolnictwa specjalnego w bloku zawodów promujących kulturę fizyczną,
- „LUBIĘ SPORT - ogólnodostępne zajęcia i imprezy sportowe dla najmłodszych łodzian”, których celem jest tworzenie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

W ramach aktywności realizowanych z Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii udział wzięło 1,5 tys. osób, przekazano 24 dotacje na kwotę 450 tys. zł, przeprowadzono działania:

- „SPORT TO ZDROWIE – udział we współzawodnictwie sportowym w kategoriach młodzików i juniorów”, którego celem jest tworzenie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz promowanie aktywności fizycznej poprzez systematyczne treningi i udział we współzawodnictwie sportowym.

Dodatkowo w działaniach związanych z budżetem obywatelskim w 2019 r. przyznano 126,4 tys. zł dotacji 3 organizacjom, a w działaniach uczestniczyło 330 osób. Natomiast w ramach inicjatywy lokalnej zrealizowano Fiero! Cup 2019 – Sportowy Piknik Rodzinny. Wydatkowano 10 tys. zł, a w działaniu uczestniczyło 300 osób, w turniejach i konkurencjach oraz ok. 1,8 tys. mieszkańców odwiedzających piknik.

W ramach „Organizacji spektakularnych imprez międzynarodowych” wydatkowano 4,6 mln zł, w których uczestniczyło ponad 7,5 tys. zawodników z różnych



„Stawy Stefańskiego” – plac zabaw i siłownia

krajów oraz ponad 24 tys. widzów. Podejmowano czynności mające na celu zwiększenie udziału mieszkańców w imprezach rangi międzynarodowej, w których rywalizują drużyny lub reprezentanci Polski (Finał Marcin Gortat Camp, DOZ Maraton Łódź R, Mistrzostwa Europy w siatkówce kobiet 2019 oraz Siatkarskiej Ligi Narodów mężczyzn 2020, Mistrzostwa Świata FIFA U-20 w piłce nożnej, Międzynarodowy Halowy Mityng Lekkoatletyczny, Mistrzostwa Europy i mecze reprezentacji Polski w rugby).

W Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji zorganizowano 46 imprez, w których uczestniczyło 34,1 tys. osób. Odbyły się m. in.: Grand Prix City Trail, Mini basket Liga, XII Puchar Łodzi - Zawody w łyżwiarstwie Figurowym, Ogólnopolskie XIII Zawody Mikołajkowe w łyżwiarstwie figurowym, Parkrun – cotygodniowe biegi w Parku J. Poniańskiego, Piknik Rodzinny, Kiermasz Działkowca.



Bieg Sylwesterowy

Najważniejsze imprezy sportowe odbywające się w Łodzi w 2019:

- Mistrzostwa Świata FIFA U-20 w piłce nożnej
- DOZ Maraton Łódź,
- Mistrzostwa Europy w Siatkówce Kobiet 2019,
- Bieg Ulicą Piotrkowską Rossmann Run,
- Mecz reprezentacji Polski w rugby 15,
- Mistrzostwa Europy w Rugby 7,
- Otylia Swim Tour,
- Ogólnopolski Finał „Czwartków Lekkoatletycznych”,
- Halowy Mityng Lekkoatletyczny „Orlen Cup”,
- Treningi z Mariuszem Wlazłym,
- Międzynarodowy Wyścig Kolarski „Solidarności” i Olimpijczyków,
- Finał Marcin Gortat Camp,
- Lodomania z Czerkawskim,
- Mini Bieg Ulicą Piotrkowską,
- Akademickie Mistrzostwa Świata w lekkoatletyce,
- Grand Prix - Puchar Polski w pływaniu,
- Dzień marzyciela – II edycja,
- Bieg Niepodległości,
- Bieg Sylwestrowy.

Na podstawie regulaminu nagród sportowych dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym, a także dla zmotywowania sportowców do dalszego rozwoju oraz dla uhonorowania łódzkich szkoleniowców, których zawodnicy osiągnęli wysokie wyniki w 2019 r., przyznano nagrody 107 zawodnikom, 13 zespołom oraz 35 trenerom, a ich wartość wyniosła 535 tys. zł.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji zapewnia szeroki dostęp do równomiernie rozmieszczonej bazy rekreacyjno-sportowej. Z usług na terenach pływalni (krytych i sezonowych), lodowisk (krytych i sezonowych), sal gimnastycznych, hal i boisk sportowych, rolkowiska i przystani w 2019 r. skorzystało ponad 303 tys. osób. Z obiektów tych korzystają również łódzkie kluby sportowe i stowarzyszenia wykorzystując je jako bazę treningową oraz rozgrywając mecze. W sezonie letnim z kąpielisk łódzkich skorzystało ok. 65 tys. osób.

Miasto wspierało finansowo szkolenie sportowe ponad 5 tys. zawodniczek i zawodników, dzięki czemu udało się utrzymać korzystny bilans punktowy w Systemie Sportu Młodzieżowego (klasyfikacja współzawodnictwa dzieci i młodzieży w krajowych zawodach mistrzowskich w kategoriach: młodzik, junior młodszy, junior oraz młodzieżowiec). Miasto zajmuje piąte miejsce w klasyfikacji gmin. Należy zaznaczyć, że uzyskany wynik punktowy jest jednym z najwyższych w ostatnich latach. Rozwój poszczególnych sportów oparty na poprawie warunków szkoleniowych stanowi odzwierciedlenie nakładów wydatkowanych w obszarze kultury fizycznej (w 2019 roku Łódź zdobyła 4 854,99 pkt. – ponad 23 punktów więcej niż w 2018 r.) i przekłada się na popularyzację sportu wśród młodzieży.

W 2019 r. liczba organizacji sportowych wynosiła 394, w tym 266 klubów sportowych (97 uczniowskich i 169 klubów działających w formie stowarzyszenia), 128 stowarzyszeń kultury fizycznej (91 stowarzyszeń i 37 związków sportowych).

W ubiegłym roku zarejestrowano 14 nowych organizacji, w tym 4 stowarzyszenia sportowe oraz 10 klubów sportowych, swoją działalność zakończyło 6 klubów, a 3 związki sportowe zostały wykreślone z rejestru sądowego.

Łódzka Rada Sportu w 2019 r. obradowała 5 razy wydając przy tym 6 uchwał. Na tle rad sportu działających w innych samorządach, Łódzka Rada Sportu wyróżnia się aktywnością i inwencją w podejmowaniu tematów.

W zajęciach cyklicznych prowadzonych w ramach programów sportowo-rekreacyjnych w 2019 r. wzięło udział prawie 43 tys. osób:

- „Sprawny Przedszkolak” – autorski program MOSiR; zajęcia ogólnorozwojowe odbywające się w przedszkolach.
- „Gimnastyka sportowa dla dzieci” – program współorganizowany przez MOSiR oraz REGIMIS Studio Sportu i Rekreacji Jacka Włuki. Zajęcia z gimnastyki sportowej odbywały się w hali sportowej przy ul. Karpackiej.



łódzki bieg rodzinny

- „Gimnastyka sportowa dla dorosłych” – program współorganizowany przez MOSiR oraz firmę ADGIM. Zajęcia z gimnastyki sportowej odbywały się w hali sportowej przy ul. Karpackiej.
- „Gimnastyka sportowa dla rodzin” – program współorganizowany przez MOSiR, REGIMIS oraz ADGIM. Zajęcia z gimnastyki sportowej prowadzone były w hali sportowej przy ul. Karpackiej.
- „Akademia Młodych Orłów” – program współorganizowany przez PZPN, ŁZPN oraz UMŁ w imieniu, których działa MOSiR. Treningi piłkarskie od poniedziałku do piątku dla, wyselekcjonowanych podczas „Dni Talentu”, grup dzieci.
- Zajęcia z nauki jazdy na łyżwach dla dzieci realizowane z Budżetu Obywatelskiego w ramach programu „Nauka jazdy na łyżwach dla dzieci na lodowisku Retkinia”. Instruktorzy Łódzkiego Klubu Hokejowego prowadzili zajęcia dla dzieci.
- „Technikum Piłkarskie MOSiR Łódź” – autorski program MOSiR; treningi piłki nożnej dla dzieci.
- „Sprawny Senior” – autorski program MOSiR w skład, którego wchodzi szeroka oferta bezpłatnych zajęć dedykowanych łódzkim seniorom: nordic walking, gimnastyka w wodzie, ćwiczenia w wodzie wzmacniające mięśnie przykręgosłupowe i brzucha, gimnastyka ogólnorozwojowa, aerobik dla seniorów, tai chi.
- „Aktywizacja Podopiecznych z Miejskich Domów Pomocy Społecznej” – autorski program MOSiR; instruktor sportu prowadzi cotygodniowe zajęcia ruchowe dla podopiecznych DPS.
- „Bądź bezpieczny z MOSiR” – program autorski MOSiR w skład, którego wchodzi samoobrona dla kobiet oraz WSL Combat; zajęcia prowadzone były w hali sportowej przy ul. ks. Skorupki.
- Dużym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia cykliczne takie, jak: nordic walking, tai chi, Ving Tsun Kung Fu, samoobrona dla kobiet, warsztaty aikido.



2. KULTURA U PODSTAW

Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze dzięki efektywnemu wykorzystaniu potencjału kulturalnego i kreatywnego łodzi

W Łodzi działają 23 miejskie instytucje kultury, które w większości podlegają nadzorowi Wydziału Kultury Urzędu Miasta Łodzi. Na tę liczbę składają się: 5 instytucji artystycznych (Teatr Nowy im. Kazimierza Dejmka, Teatr Powszechny, Teatr Muzyczny, Teatr „Pinokio”, Teatr Lalek „Arlekin”), 4 muzea (Muzeum Miasta Łodzi, Muzeum Kinematografii, Centralne Muzeum Włókiennictwa, Muzeum Tradycji Niepodległościowych), Miejska Galeria Sztuki, Biblioteka Miejska w Łodzi, 7 domów kultury (Akademicki Ośrodek Inicjatyw Artystycznych, Bałucki Ośrodek Kultury, Centrum Kultury Młodych, Ośrodek Kultury „Górna”, Poleski Ośrodek Sztuki, Widzewskie Domy Kultury, Dom Literatury Łodzi) oraz 5 instytucji określonych w klasyfikacji budżetowej jako „pozostałe”: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana, EC1-Łódź Miasto Kultury, Fabryka Sztuki, Łódzkie Centrum Wydarzeń, a także utworzona w 2019 r. inŁodz21.

2019 rok w łódzkiej kulturze to rok wielu znaczących działań w zakresie budowania strategii, partycypacji i rozwijania kompetencji edukacyjnych mieszkańców i zaangażowania w przygotowanie i przeprowadzenie inwestycji infrastrukturalnych. Był to czas inwestycji w jakościową zmianę w warunkach odbioru instytucji kultury m.in. Muzeum Miasta Łodzi, Muzeum Tradycji Niepodległościowych, siedziby łódzkich bibliotek oraz inwestycji zaplanowanych w domach kultury. Kolejnym, po inwestycjach znaczącym kontekstem rozwijania obszaru kultury w Łodzi jest partycypacja. Oddolne, wielośrodowiskowe zaangażowanie w budowanie oferty sprawia, że nikt w Łodzi nie utożsamia kultury jedynie z kulturą instytucjonalną.

Rok 2019 to okres intensywnych prac nad budowaniem Programu Wsparcia i Rozwoju Edukacji Kulturalnej w Łodzi. Partycypacyjny model pracy obowiązywał podczas całego procesu przygotowań do ogłoszenia programu. Do dyskusji zapraszano przedstawicieli różnych środowisk: ekspertów, naukowców, przedstawicieli instytucji kultury, organizacji pozarządowych, animatorów, nauczycieli i urzędników. Efektem jego wdrażania ma być nie tylko podniesienie jakości edukacji kulturalnej w Łodzi oraz poszerzenie dostępu do niej, ale również uporządkowanie tego typu działań oraz zapewnienie lepszej koordynacji pomiędzy podmiotami, które się nimi w tym

mieście zajmują. Szczególny nacisk został przy tym położony na stworzenie silniejszych powiązań pomiędzy sferą kultury i sferą oświaty, w taki sposób, by łączyć wysiłki szkoły, instytucji kultury oraz niezależnych artystów, animatorów oraz edukatorów we wzmacnianiu edukacji kulturalnej, w czynieniu jej nowocześniejszą, bardziej dostępną i efektywną. Dodatkowo Program ma też zmieniać sposób myślenia o edukacji kulturalnej w taki sposób, by przestawała być ona traktowana jak wysublimowana forma rozrywki o fakultatywnym charakterze, a stawała się jednym z najważniejszych narzędzi kształtowania kompetencji społecznych oraz kulturowych, a poprzez to podnosiła społeczny dobrostan, wzmacniała tożsamość i więzi, rodziła twórcze postawy i innowacje. Od marca 2019 roku mamy w Łodzi Program wsparcia i rozwoju edukacji kulturalnej w Łodzi, które podlegają nadzorowi Wydziału Kultury Urzędu Miasta Łodzi. Hasło LUDZIE ODWAGA DZIAŁANIA ZWIĄZKI opisuje charakter Programu opartego na dialogu sztuki, kultury, oświaty i samorządu, w wyniku którego wspólnie realizowane będą przez twórców kultury, ekspertów, animatorów, artystów, pedagogów i urzędników odważne, twórcze i innowacyjne projekty edukacyjne. Jednymi najważniejszych celów, realizacyjnych programu jest jakość pracy kadr kultury i oświaty oraz samouczenie. W listopadzie ubiegłego roku odbyło się I Forum dla edukacji kulturalnej w Łodzi, podczas którego odbyło się dziewięć warsztatów, mających na celu zebranie narzędzi do wzbogacenia kompetencji zawodowych.

W 2019 r. z myślą o poprawie warunków odbioru kultury realizowano inwestycje w miejskich instytucjach kultury, na łączną kwotę ponad 21 mln zł, m.in. w ramach niżej wymienionych projektów:

- „MODERNIZACJA, rozszerzenie funkcji i wyposażenie bibliotek” – całkowita wartość realizowanych prac 8,6 mln zł, w tym dofinansowanie ze środków UE 5,5 mln zł. Przedmiotem projektu jest rozwój potencjału infrastrukturalnego i sprzętowego łódzkich bibliotek publicznych, celem stworzenia warunków do rozwoju prowadzonej przez nie działalności kulturalnej oraz ułatwienie dostępu do zasobów bibliotecznych, w tym zakup wyposażenia dla wszystkich filii bibliotecznych oraz wdrożenie zintegrowanego systemu bibliotecznego Łódzkiej Karty Bibliotecznej.
- „NOWA KULTURA. Zwiększenie atrakcyjności i dostępności łódzkich domów kultury” – całkowita wartość projektu 8 mln zł, w tym dofinansowanie ze środków UE 5,2 mln zł. Przedmiotem projektu jest nadanie nowych funkcji łódzким domom kultury (Poleski Ośrodek Sztuki, Widzewskie Domy Kultury i Ośrodek Kultury „Górna”) wraz adaptacją kolejnych pomieszczeń na cele kulturalne i edukacyjne i z zakupem wyposażenia.

■ Kolejną przygotowywaną inwestycją z zakresu poprawy warunków odbioru kultury jest projekt pn. NOWA PRZESTRZEŃ, nowe możliwości w Widzewskich Domach Kultury - filia WIDOK" obejmującego prace remontowo modernizacyjne, dostosowanie istniejących obiektów do pełnienia nowych funkcji kulturalnych poprzez adaptację kolejnych pomieszczeń na cele kulturalne i edukacyjne i zakup wyposażenia – szacowana wartość projektu 3,4 mln zł, planowana wartość dofinansowania UE 2,3 mln zł.

Oferta 5 miejskich teatrów w ubiegłym roku obejmowała 34 premiery i 1568 przedstawień. Przedstawienia teatralne obejrzało ponad 326 tys. widzów i była to jedna z największych liczb widzów, jaką dotąd osiągnęły łódzkie teatry.

TAB. 11. | **DZIAŁALNOŚĆ ŁÓDZKICH TEATRÓW MIEJSKICH W 2019 R.**

	WSKAŹNIKI	2019
Teatr Nowy im. K. Dejmka	Liczba premier	7
	Liczba przedstawień	385
	Liczba widzów	42 841
Teatr Powszechny	Liczba premier	10
	Liczba przedstawień	409
	Liczba widzów	122 200
Teatr Lalek „Arlekin”	Liczba premier	7
	Liczba przedstawień	330
	Liczba widzów	36 655
Teatr „Pinokio”	Liczba premier	5
	Liczba przedstawień	324
	Liczba widzów	33 781
Teatr Muzyczny	Liczba premier	5
	Liczba przedstawień	120
	Liczba widzów	91 240
Razem	Liczba premier	34
	Liczba przedstawień	1 568
	Liczba widzów	326 717

Źródło: UMŁ

W 2019 roku łódzkie teatry otrzymały ze środków zewnętrznych i sponsorskich łącznie ponad 1,79 mln zł (Teatr Pinokio – 710,58 tys. zł, Teatr Powszechny w Łodzi – 452,5 tys. zł, Teatr Nowy – 207 tys. zł, Teatr Lalek Arlekin – 210,5 tys. zł, Teatr Muzyczny – 205 tys. zł). Prawie 75% dofinansowania pochodziła z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (łącna kwota pozyskana z MKiDN przez teatry miejskie wyniosła 1,34 mln zł).

Pod względem liczby teatrów Łódź znajduje się na trzecim miejscu z pośród 12 miast (na terenie miasta działa 9 teatrów i instytucji muzycznych). Na pierwszym miejscu jest Warszawa (25 teatrów i instytucji muzycznych) a na drugim miejscu jest Kraków (17 teatrów i instytucji muzycznych). Pod względem liczby widowisk realizowanych w stałych salach teatrów i instytucji muzycznych Łódź również znajduje się na trzecim miejscu (2 420 przedstawienia) obok Warszawy i Krakowa.

W 2019 r. w 7 łódzkich domach kultury odbyło się ponad 1,5 tys. imprez, podczas których goszczono 152 zespoły, a wzięło w nich udział ponad 120 tys. osób.

TAB. 12. | **DZIAŁALNOŚĆ ŁÓDZKICH DOMÓW I OŚRODKÓW KULTURY W LATACH 2016 - 2019**

	WSKAŹNIKI	2019
Akademicki Ośrodek Inicjatyw Artystycznych	Liczba imprez	182
	Liczba zespołów	24
	Liczba uczestników	20 267
Bałucki Ośrodek Kultury	Liczba imprez	386
	Liczba zespołów	19
	Liczba uczestników	25 492
Centrum Kultury Młodych	Liczba imprez	132
	Liczba zespołów	24
	Liczba uczestników	8 923
Ośrodek Kultury „Górna”	Liczba imprez	153
	Liczba zespołów	47
	Liczba uczestników	20 454
Poleski Ośrodek Sztuki	Liczba imprez	320
	Liczba zespołów	16
	Liczba uczestników	21 663
Dom Literatury w Łodzi	Liczba imprez	176
	Liczba zespołów	8
	Liczba uczestników	9 351
Widzewskie Domy Kultury	Liczba imprez	243
	Liczba zespołów	14
	Liczba uczestników	14 634
Razem	Liczba imprez	1 592
	Liczba zespołów	152
	Liczba uczestników	120 784

Źródło: UMŁ

Łódzkie domy kultury w 2019 r. otrzymały łącznie ze środków zewnętrznych, w tym sponsorskich 689,71 tys. zł (Poleski Ośrodek Kultury – 228,9 tys. zł, Widzewskie Domy Kultury – 24,06 tys. zł, Ośrodek Kultury Górna – 76 tys. zł, Centrum Kultury Młodych – 28,19 tys. zł, Dom Literatury w Łodzi – 141,5 tys. zł, Akademicki Ośrodek Inicjatyw Artystycznych – 84,53 tys. zł, Bałucki Ośrodek Kultury – 197,67 tys. zł).

Najważniejsze wydarzenia i inicjatywy domów kultury w 2019 r.:

- kontynuacja akcji „Dotknij Teatru” przygotowana przez Poleski Ośrodek Sztuki;
- Międzynarodowe Biennale XIV Spotkań Teatralnych „Terapia i Teatr” - poświęcone prezentacji, wykorzystaniu i upowszechnianiu nowoczesnych polskich i światowych technik stosowanych w teatrotterapii dla osiągnięcia celów edukacyjnych, artystycznych i terapeutycznych; organizatorem festiwalu jest Poleski Ośrodek Sztuki w Łodzi;
- Międzypokoleniowe Laboratorium Cyrkowe – O. K. Górna,
- Rodzinne Warsztaty Artystyczne – O. K. Górna,
- „Dzień dla Matki z Dzieckiem” - Centrum Kultury Młodych,



- „Dzień Dziecka” na Stawach Jana - Centrum Kultury Młodych,
- powołanie Samorządowego Uniwersytetu III Wieku, którego operatorem został wyłoniony w trybie naboru ofert Bałucki Ośrodek Kultury.

Łódzkie muzea i galeria w 2019 r. przygotowały 27 wystaw stałych oraz 90 wystaw czasowych. Liczba odwiedzających w odniesieniu do lat ubiegłych wzrosła i osiągnęła poziom 363,3 tys. osób. Najwięcej osób odwiedziło Muzeum Tradycji Niepodległościowych (ponad 214 tys.).

TAB. 13. DZIAŁALNOŚĆ ŁÓDZKICH MUZEÓW I GALERII W LATACH 2017 - 2019

INSTYTUCJA	WSKAŹNIKI	2019
Muzeum Miasta Łodzi	liczba wystaw stałych	13
	liczba wystaw czasowych	7
	liczba zwiedzających	62 754
Muzeum Kinematografii	liczba wystaw stałych	7
	liczba wystaw czasowych	15
	liczba zwiedzających	26 384
Centralne Muzeum Włókiennictwa	liczba wystaw stałych	3
	liczba wystaw czasowych	17
	liczba zwiedzających	38 647
Muzeum Tradycji Niepodległościowych	liczba wystaw stałych	4
	liczba wystaw czasowych	12
	liczba zwiedzających	214 209
Miejska Galeria Sztuki	liczba wystaw stałych	0
	liczba wystaw czasowych	39
	liczba zwiedzających	21 337
Razem	liczba wystaw stałych	27
	liczba wystaw czasowych	90
	liczba zwiedzających	363 331

Źródło: UMT

Łódzkie muzea i galeria otrzymały łącznie ze środków zewnętrznych i sponsorskich 14,02 mln zł (Muzeum Tradycji Niepodległościowych – 4,5 mln zł, Centralne Muzeum Włókiennictwa – 7,32 mln zł, Muzeum Kinematografii – 1,9 mln zł, Miejska Galeria Sztuki w Łodzi – 59,81 tys. zł, Muzeum Miasta Łodzi – 252,22 tys. zł).

Najważniejsze wydarzenia i inicjatywy muzealne w 2019 r.:

- 16 Międzynarodowe Triennale Tkaniny w Centralnym Muzeum Włókiennictwa w Łodzi, najstarszej i najważniejszej prezentacji zjawisk związanych z medium tkaniny. Po raz pierwszy w historii łódzkich spotkań Triennale objęła opieką kurator. Wprowadzenie do formuły Triennale istotnej roli kuratora zaowocowało kolejną zmianą. Po raz pierwszy cała prezentacja skupiona była wokół tematu przewodniego „Przekraczanie granic”.
- Kontynuacja projektu pn. „Wzbogacenie oferty Centralnego Muzeum Włókiennictwa w Łodzi poprzez moderni-

zację infrastruktury, prace konserwatorskie i zakup wyposażenia”, który otrzymał dofinansowanie z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020. Całkowita wartość projektu wyniesie ponad 13 mln złotych, w tym dofinansowanie z UE to 9 mln zł. Projekt zakłada remonty elewacji zachodniej, południowej i północnej oraz wewnątrz najstarszego skrzydła zabytkowej fabryki - budynku A, a także renowację południowej elewacji sąsiadującego z parkiem Reymonta budynku C. Inwestycja obejmie również przebudowę pomieszczeń w pozostałych skrzydłach Białej Fabryki, tj. budynkach B i D, a także prace w Skansenie Łódzkiej Architektury Drewnianej (instalację centralnego ogrzewania, docieplenie oraz przebudowę zabytkowych domków, zagospodarowanie terenu).

- Realizacja projektu pn. „Rewitalizacja, modernizacja i poprawa infrastruktury zabytkowego obiektu Muzeum Miasta Łodzi – Pałacu Poznańskich w części użytkowanej przez Muzeum Miasta Łodzi” – całkowita wartość projektu 20,9 mln zł, w tym dofinansowanie ze środków UE 14,2 mln zł. Przedmiotem projektu są prace modernizacyjne i remontowe, w tym udostępnienie nowej przestrzeni wystawienniczej do prowadzenia działalności kulturalnej i zakup wyposażenia.
- Realizacja projektu pn. „Budowanie nowoczesnego muzeum dzięki innowacyjnym rozwiązaniom. Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi placówką kreatywną.” – całkowita wartość projektu 7,9 mln zł, w tym dofinansowanie ze środków UE 4 mln zł. Przedmiotem projektu jest dostosowanie Oddziału Martyrologii Radogoszcz i Oddział Stacja Radegast dotychczasowej przestrzeni ekspozycyjnej i wystawienniczej muzeum do współczesnych standardów wystawienniczych.
- Realizacja projektu pn. „Zwiększenie dostępności dorobku polskiej kinematografii poprzez zachowanie zabytkowej infrastruktury Pałacu Scheiblera” – całkowita wartość projektu 8,1 mln zł, w tym dofinansowanie ze środków UE 5,1 mln zł. Przedmiotem projektu są prace budowlane i konserwatorskie, jak również adaptacja powierzchni na przestrzenie wystawiennicze umożliwiające wzrost atrakcyjności przestrzeni dla zwiedzających oraz uzyskanie większych możliwości adaptacyjnych pomieszczeń do organizowania wystaw stałych i czasowych.

Od 2014 r. 3 miejskie instytucje kultury: EC1, Fabryka Sztuki i Centrum Dialogu im. Marka Edelmana ze względu na charakter prowadzonej działalności kwalifikowane są do kategorii pozostałe instytucje kultury.

W 2019 r. liczba uczestników odwiedzających pozostałe instytucje kultury wyniosła prawie 180 tys. Największą popularnością cieszyła się Fabryka Sztuki w Łodzi. Instytucje te otrzymały ze środków Miasta oraz środków zewnętrznych łącznie 3,03 mln zł dofinansowania



Ekspozycja w Muzeum Kinematografii

(EC1 – 636,36 tys. zł, Fabryka Sztuki - 238 tys. zł, Centrum Dialogu im. Marka Edelmana – 2,15 mln zł).

Dobra oferta kulturalna buduje wizerunek Miasta. 2019 r. to ważny rok dla Łodzi filmowej i realizacji najważniejszych festiwali filmowych w mieście: 10. Festiwal Krytyków Sztuki Filmowej Kamera Akcja; Filmleractive finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego; oraz 24. Forum Kina Europejskiego Cinergia – impreza związana z Łodzią już od 1992 roku, a zarazem jedyny w Polsce festiwal poświęcony głównie kinematografii Starego Kontynentu. Miłośnicy komiksu i świata superbohaterów mieli okazję uczestniczyć w otwarciu wystawy „Sztuka DC. Świt Superbohaterów”. EC1 Łódź – Miasto Kultury, DC Entertainment, Warner Bros. Consumer Products oraz Art Ludique – Le Musée połączyły siły, aby po raz pierwszy w tej części Europy zaprezentować unikalną i jedyną w swym rodzaju wystawę, która celebrowała historię DC.

Z początkiem 2018 r. pięć miejskich bibliotek dzielnicowych: Miejską Bibliotekę Publiczną Łódź-Bałuty im. Stanisława Czernika, Miejską Bibliotekę Publiczną Łódź-Górna im. Władysława Stanisława Reymonta, Miejską Bibliotekę Publiczną Łódź-Polesie, Miejską Bibliotekę Publiczną Łódź-Śródmieście im. Andrzeja Struga oraz Miejską Bibliotekę Publiczną Łódź-Widzew im. Lucjana Rudnickiego wraz z 73 filiami połączono w jedną nową instytucję kultury pn. Biblioteka Miejska w Łodzi.

W celu usprawnienia korzystania z zasobów Biblioteki Miejskiej w Łodzi w grudniu 2018 r. wprowadzono wspólną łódzką Kartę Biblioteczną. Karta umożliwia mieszkańcom wypożyczanie książek na terenie całego miasta i oddawanie ich w dowolnej filii. Występuje w 3 wersjach adresowanych do trzech różnych grup wiekowych mieszkańców: dzieci w wieku 0-4 („fiszka” różowa), czytelników w wieku 4-18 („fiszka” niebieska) oraz osób dorosłych („fiszka” czarna).

Posiadacze karty bibliotecznego będą na bieżąco informowani o nowych pozycjach książkowych w ofercie biblioteki miejskiej, a także otrzymywać na podstawie profilu i zainteresowań spersonalizowane propozycje najciekawszych tytułów do wypożyczenia. W ramach promocji czytelnictwa, oprócz przygotowania i wprowadzenia zintegrowanego systemu wypożyczeń oraz karty bibliotecznego zakupione zostaną nowe wolumeny oraz powstaną punkty do samodzielnego zwrotu książek funkcjonujące niezależnie od godzin pracy instytucji. Od stycznia 2018 roku Biblioteka Miejska w Łodzi jest największą instytucją kultury w Łodzi oraz największą siecią biblioteczną w Polsce. Od początku realizacji projektu biblioteka pracuje nad unowocześnieniem usług i dostosowaniem oferty do potrzeb współczesnych odbiorców, dlatego w ramach prowadzonej działalności organizuje wydarzenia kulturalne, popularyzuje kulturę czytania, edukuje i wykorzystuje nowe media. Stwarza przestrzeń dla działalności czytelników i wspiera inicjatywy oddolne. Modernizacji podlegają też przestrzenie biblioteczne, w ramach prowadzonych prac remontowych systematycznie doposażone są filie biblioteczne (m.in. nowe regały na książki, ławki, poduchy dla dzieci, stoliki oraz fotele). W nowych bibliotekach takich jak Biblioteka Słówka oraz Biblioteka Rozgrywka regularnie odbywają się cykle spotkań autorskich, wydarzeń i warsztatów. Ich celem jest zachęcenie mieszkańców do uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych i korzystania z oferty bałuckich bibliotek, które przeszły gruntowny remont. Tej metamorfozie towarzyszą unowocześnienia w zakresie ich funkcjonowania z uwzględnieniem potrzeb różnorodnych grup odbiorców.



Na chwilę obecną biblioteka ma zarejestrowanych prawie 106 tys. czytelników, którzy w 2019 r. ponad 2 mln razy wypożyczyli zasoby biblioteczne. Biblioteka posiada ponad 871 tys. woluminów, z których mogą korzystać czytelnicy. W 2019 r. Miejska Biblioteka w Łodzi otrzymała ze środków zewnętrznych i sponsorskich łącznie 170,85 tys. zł m.in. na zakup nowości wydawniczych. W 2019 r. realizowano projekty: „Bibliotekarz kompetentny animator życia społeczno-kulturalnego”, „Biblioteki – odrodzenie” oraz „EDU DZIECIAKI”.

Imprezy na terenach parków i zieleńców są organizowane przez Zarząd Zieleni Miejskiej (ZZM) oraz Wydział Kultury. Projekt Zielona Łódź prowadzony jest przez Zarząd Zieleni Miejskiej od 2013 roku. Obejmuje wszelkie działania promujące tereny zielone, w szczególności miejskie parki, Ogród Botaniczny i Leśnictwo Miejskie. Celem Zielonej Łodzi jest organizowanie w przestrzeni publicznej różnego rodzaju otwartych imprez oraz aktywności skierowanych do wszystkich mieszkańców naszego miasta. Zwiększenie potencjału rekreacyjnego parków i jednostek podległych ZZM osiągane jest we współpracy z organizacjami, instytucjami, placówkami, z którymi Zarząd wspólnie organizuje wydarzenia kulturalne i sportowe, plenerowe koncerty, zajęcia warsztatowe, spacer, itp. Dzięki projektowi stworzono dodatkowe udogodnienia dla osób aktywnie spędzających czas w parkach, wyznaczono trasy dla narciarzy i biegaczy. W 2019 r. w imprezach organizowanych przez Zarząd Zieleni Miejskiej udział wzięło ponad 15,8 tys. osób. Ogromnym zainteresowaniem cieszą się koncerty, które odbywają się w łódzkich parkach. Największą liczbę słuchaczy przyciągają Letnie koncerty w Altanie Parku Źródlika I (organizowane przez Zieloną Łódź i Akademię Muzyczną w Łodzi), w których udział wzięło ponad 6 tys. słuchaczy. Dużym zainteresowaniem cieszył się również koncert muzyki klasycznej, którego wysłuchało 400 osób oraz Koncert Orkiestry Dętej Akademii Muzycznej w Łodzi, którego wysłuchało ponad 300 osób.

Bardzo popularne są także bezpłatne zajęcia związane z aktywnością fizyczną, szczególnie cykl zajęć jogi, fitness oraz tai chi w parkach, w których łącznie wzięło udział ponad 2,4 tys. osób. Popularność miały również zajęcia narciarskie, nartorolkarskie oraz spacer, biegi z przewodnikiem i wycieczki rowerowe, ponad 3,1 tys. osób. Dużym zainteresowaniem cieszyły się również zajęcia warsztatowe z tańca argentyńskiego i stepowania oraz tańca hula, w których udział wzięło prawie 400 osób, warsztaty kuglarskie i gry w bule – ok. 300 osób,

oraz warsztaty fotograficzne, rysunkowe i astronomiczne, w których udział wzięło ponad 1,5 tys. osób. Ponad 900 osób uczestniczyło też w powitaniu jesieni – pikniku zorganizowanym w Parku im. A. Mickiewicza. Zajęcia odbywają się w miesiącach wiosenno-letnich i mają charakter otwarty.

W ramach projektu funkcjonuje profil [facebook.com/Zielonalodz](https://www.facebook.com/Zielonalodz), na którym ogłaszane są również konkursy oraz quizy sprawdzające wiedzę przyrodniczą.

Działania realizowane przez Zarząd Zieleni Miejskiej w znaczny sposób przyczyniają się do aktywizacji społeczności lokalnych, w szczególności seniorów. Pozytywnym skutkiem jest również podnoszenie świadomości mieszkańców na temat otaczającej ich przestrzeni oraz możliwości, jakie im ona daje, np. poprzez możliwość aktywnego spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu.

Ważnym elementem kulturalnej aktywizacji mieszkańców są imprezy kulturalne odbywające się w otwartej przestrzeni miejskiej i organizowane przez instytucje kultury, organizacje pozarządowe lub indywidualnych artystów, którzy wykorzystują do swoich działań m.in. tereny parków, zieleńców, skwerów, a także miejskie place, dziedzińce i podwórka. Są to m.in.:

- LDZ Alternatywa - jedno z ważniejszych wydarzeń na muzycznej letniej mapie Łodzi. Organizowany przez



Kino sferyczne w EC 1



Kino letnie

Fabrykę Sztuki wakacyjny cykl bezpłatnych koncertów prezentuje publiczności najciekawsze zjawiska polskiej (a okazjonalnie także zagranicznej) sceny alternatywnej. Dzięki starannemu doborowi wykonawców cotygodniowe koncerty regularnie gromadzą kilkusetosobową publiczność spragnioną muzyki pomijanej na ogół przez komercyjne media.

- Letni Festiwal Filmowy „Polówka” – kolejna wakacyjna propozycja filmowa projekcji plenerowych. Pokazy odbywały się od czerwca do września w kilku lokalizacjach: w Centralnym Muzeum Włókiennictwa, Parku Źródlińska, na terenach Stawów Jana, w EC1 – NCKF, Parku na Zdrowiu, Parku Julianowskim, na dziedzińcu Starego Kina (ul. Piotrkowska 120) oraz na Starym Rynku.
- Teatralna Karuzela - spektakle, warsztaty, projekcje, debaty, koncerty, animacje i inne wydarzenia organizowane przez Teatr Pinokio w jego siedzibie oraz na terenie Parku Źródlińska I - w 2019 roku pod hasłem „Kula Fabuła”.
- Festiwal Kultury Szkolnej DZIATWA – korowód ul. Piotrkowską do parku Julianowskiego Bałucki Ośrodek Kultury.
- Bałuty po łódzku – Pikniki artystyczne w parku im. Adama Mickiewicza (Park Julianowski) - Bałucki Ośrodek Kultury.
- Plenerowa potańcówka – Park Źródlińska - Ośrodek Kultury Górna.
- Piknik przy Paryskiej – zieleniec przy Paryskiej - Widzewskie domy kultury.
- Podwieczorek folkowy w ramach 33. Międzynarodowych Warsztatów Folklorystycznych w parku im. Baden-

-Powella - Widzewskie Domy Kultury.

- Festiwal Filmów Piłkarskich na Stawach Jana - Muzeum Kinematografii w Łodzi.

W ramach realizacji Polityki Rozwoju Kultury dla Miasta Łodzi 2020+, której aktualizacja została przyjęta przez Radę Miejską w Łodzi w 2018 r. (Uchwała Nr LXXV/2049/18 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 19 września 2018 r. w sprawie aktualizacji „Polityki Rozwoju Kultury 2020+ dla Miasta Łodzi”) miasto współpracuje z placówkami edukacyjnymi, instytucjami społeczno-kulturalnymi, organizacjami pozarządowymi oraz artystami i niezależnymi animatorami. W 2019 roku w ramach współpracy:

- kontynuowano prace w ramach projektu pn. Program Edukacji Kulturalnej realizując jeden z zapisów zaktualizowanego dokumentu PRK 2020+. W 2019 r. budżet realizacji programu wyniósł 150 000 zł. Dodatkowo w ramach zapewnienia realizacji programu została powołana Rada „Programu Wsparcia i Rozwoju Edukacji Kulturalnej w Łodzi” pełniąca funkcję doradczą oraz opiniującą w zakresie wdrażania strategii edukacji kulturalnej. W listopadzie po raz pierwszy w Łodzi zostało zorganizowane I Forum dla edukacji kulturalnej w Łodzi. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele instytucji kultury, organizacji pozarządowych, animatorów, nauczycieli i artystów zajmujących się edukacją kulturalną. Podczas Forum odbyło się dziewięć warsztatów, mających na celu zebranie narzędzi do wzbogacenia kompetencji zawodowych. Efektem jego wdrażania ma być nie tylko podniesienie jakości edukacji kulturalnej w Łodzi oraz poszerzenie dostępu do niej, ale również uporządkowanie tego typu działań oraz zapew-



nienie lepszej koordynacji pomiędzy podmiotami, które się nimi zajmują. Szczególny nacisk został przy tym położony na stworzenie silniejszych powiązań między sferą kultury i sferą oświaty, w taki sposób, by łączyć wysiłki szkoły, instytucji kultury oraz niezależnych artystów, animatorów oraz edukatorów we wzmacnianiu edukacji kulturalnej, w czynieniu jej nowocześniejszą, bardziej dostępną i efektywną. Dodatkowo Program ma też zmieniać sposób myślenia o edukacji kulturalnej w taki sposób, by przestawała być ona traktowana jak ambitna forma rozrywki o fakultatywnym charakterze, a stawała się jednym z najważniejszych narzędzi kształtowania kompetencji społecznych oraz kulturowych, podnosząc społeczny dobrostan, wzmacniając tożsamość i więzi oraz inspirując twórcze postawy i innowacje.

- W 2019 r. podjęto działania w celu opracowania jednolitego systemu monitoringu sektora kultury i jego wdrożenie. Szczegółowe zadania 2019 r. obejmowały:
- Aktualizacja szablonu sprawozdania, do którego wskaźniki i mierniki zostaną wypracowywane podczas warsztatów z przedstawicielami miejskich instytucji kultury. Szablon ten zostanie wykorzystany do stałej sprawozdawczości prowadzonej przez Wydział Kultury UMŁ jako element systemowego rozwiązania. Pierwsza część szkolenia odbyła się w grudniu 2018 r. w Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi. Szkolenie skierowane było dla pracowników miejskich instytucji kultury obejmowało prezentację najnowszych systemów monitoringu jakości działań prowadzonych w kulturze (8 godzin dydaktycznych). Cele kluczowe: poprawa jakości gromadzenia danych o miejskich instytucjach kultury w Łodzi, wypracowanie rekomendacji do nowego schematu / modelu informacji sprawozdawczej dotyczącej działalności miejskich instytucji kultury. Celem szkolenia było wypracowanie rekomendacji służących opracowaniu nowego modelu sprawozdawczego w obszarze kultury. Szablon Raport z rekomendacjami uzyskanymi podczas szkolenia został przesłany do wszystkich miejskich instytucji kultury. W grudniu 2019 r. odbyła się druga część szkolenia, tym razem dedykowaną już konkretnym typom instytucji kultury- grupą docelową byli pracownicy domów kultury. Kontynuacja szkolenia dla pozostałych pracowników miejskich instytucji kultury przewidziana jest w 2020 r.
- podnoszono kompetencje kadry kultury poprzez szkolenia skierowane do pracowników sektora kultury w tym przedstawicieli miejskich instytucji kultury, organizacji pozarządowych, twórców i animatorów, edukatorów oraz pracowników Wydziału Kultury, np.:
 - II Forum Animatorów Kultury „Hauzerak na ścieżkach animacji” – Bałucki Ośrodek Kultury,
 - „Włącz teatr” projekt rozwoju komutacji dla nauczycieli oraz wychowawców klas 4-6 szkół podstawowych - Teatr Pinokio w Łodzi
 - Uratuj spektakl - gra teatralna - warsztaty z inscenizowaną podróżą po teatrze na wzór gry planszowej dla uczniów

i nauczycieli – Teatr Nowy w Łodzi,

- przeprowadzono cykl wizyt studyjnych adresowany do przedstawicieli sektora kultury mających na celu wymianę doświadczeń, dobrych praktyk oraz budowanie relacji zawodowych. W czerwcu odwiedzono Centrum Spotkania Kultur w Lublinie w celu poznania dobrych praktyk związanych z funkcjonowaniem instytucji. Wizyty studyjne podnoszą kompetencje przedstawicieli sektora kultury, ukazują dobre praktyki i siecią środowisko.
- kontynuowanie programu „Aktywizacja 60+” w pięciu miejskich ośrodkach kultury, w których funkcjonują Centra Aktywnego Seniora. CAS to wieloelementowy, interdyscyplinarny projekt o charakterze społeczno-edukacyjnym, którego istotą jest kształtowanie wśród seniorów nawyków do czynnego, kreatywnego spędzania wolnego czasu, rozwoju umiejętności, nauki radzenia sobie w nowych sytuacjach oraz dostosowania się do szybko zmieniającej się rzeczywistości. Centra służą wszechstronnej aktywizacji oraz integracji społecznej osób po 60 roku życia, w miejscu ich zamieszkania. Systematycznie prowadzone są działania w ramach cyklicznego wydarzenia pt. Akademia Seniora. Działania prowadzone są w oparciu o formę warsztatową oraz program edukacyjny. Oferta poszerzona jest o konsultacje z zakresu wsparcia prawnego dla seniorów.
- Strefa Kultury Otwartej – filia Ośrodka Kultury Górna - Do 2017 roku Strefa Kultury Otwartej działała na terenie osiedla Olechów w dwóch lokalnych szkołach: Szkole Podstawowej nr 205 i 141. Od roku 2017 działalność filii: Ośrodka Kultury Górna odbywa się w niezależnym lokalu mieszkalnym nr 216 usytuowanym przy ul. A. Jagiellonki 4 w lokalu nr 43 (wejście od strony ul. Hetmańskiej). Działania Strefy Kultury Otwartej ukierunkowane są nie tylko na rozwój kompetencji kulturalnych dzieci i młodzieży, ale również aktywizację dorosłych oraz seniorów. Strefa Kultury Otwartej to przedsięwzięcie zainicjowane przez Ośrodek Kultury „Górna” i Radę Osiedla Olechów-Janów, przy poparciu Wydziału Kultury i Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Łodzi.
- „Wyspę Kultury” - ośrodek terenowy Bałuckiego Ośrodka Kultury, którego działalność została zainaugurowana w kwietniu 2018 roku. Usytuowana jest w centrum osiedla mieszkaniowego „Radogoszcz Zachód” przy ulicy Stawowej 28 w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 4. Priorytetem działalności „Wyspy Kultury” są projekty upowszechniające kulturę z dziedziny edukacji i animacji kulturalnej oraz działania wspierające integrację społeczną. W ofercie Ośrodka są propozycje zajęć artystycznych dla dzieci i młodzieży: zajęcia plastyczne, warsztaty ceramiki, zajęcia taneczne, filmowe, wokalne, teatralne. Ze względu na usytuowanie w siedzibie Zespołu Szkół i sąsiedztwa szkoły podstawowej oraz przedszkola, dzieci i młodzież stanowią największą liczbę odbiorców oferty.
- Kontynuowano działania Samorządowego Uniwersytetu III Wieku, którego operatorem w trybie naboru ofert został

Bałucki Ośrodek Kultury. Projekt jest adresowany do mieszkańców Łodzi, którzy ukończyli 60 lat i są emerytami lub rencistami. Uczestnictwo w SUIIIW jest bezpłatne. Status słuchacza SUIIIW uzyskuje się na jeden sezon kulturalny (od października do czerwca). Program SUIIIW składa się z 4 bloków tematycznych (modułów):

- ŁÓDŹ - zajęcia, których celem jest przybliżenie zasad funkcjonowania samorządu, możliwości uzyskiwania wsparcia i pomocy z jego strony oraz promocja aktywnego uczestnictwa w życiu samorządowym i obywatelskim;
- KULTURA – zajęcia, które przybliżają wiedzę o kulturze (łódzkiej i nie tylko) i jej twórcach, rozwijają zainteresowanie kulturą, rozbudzają potrzeby kulturalne i kształtują wśród Łożdzian trzeciego wieku nawyki aktywnego uczestnictwa w kulturze i korzystania z oferty miejskich instytucji kultury;
- HISTORIA – zajęcia przybliżające dzieje Łodzi, kraju i świata, zachęcające do dyskusji i refleksji historycznej.;
- ROZWÓJ – zajęcia pobudzające wszechstronny rozwój zarówno jednostkowy, indywidualny, jak i całego seniorskiego środowiska Łodzi.



Akademia Kultury - program dla seniorów

- kontynuowano współpracę z organizacjami pozarządowymi w ramach Komisji Dialogu Obywatelskiego ds. Kultury. (w 2019 r. odbyły się 3 spotkania).
- Działania realizowane na rzecz dzieci i osób w wieku 60+ w 2019 r.:
 - „Wieczór dla seniora” – Widzewskie Domy Kultury (60+),
 - „Potańcówka dla seniora” - Widzewskie Domy Kultury (60+),
 - Plac zabaw twórczych – Ośrodek Kultury Górna (5+),
 - Sensorki, czyli sensobrudząca plastyka dla najmłodszych - O. K. Górna,
 - Mały Książkomaniak” - Widzewskie Domy Kultury (5+),

- Cyrkomotoryka - rodzinne warsztaty artystyczne O. K. Górna (bez ograniczeń wiekowych),
- „Klub Miłośników Sztuk Pięknych” - Poleski Ośrodek Sztuki (60+),
- „Wieczór z pasją” – O. K. Górna (60+),
- Klub Uniwersytetu Trzeciego Wieku - Dom Literatury (60+),
- Piątkowa Milonga - Dom Literatury (60+),
- „Senioralnia” w instytucjach Kultury (60+),
- Klub Seniora „Przy kominku” – Bałucki Ośrodek Kultury (60+),
- „Koło Miłośników Teatru” - Bałucki Ośrodek Kultury (60+),
- Koło Seniora – Centrum Kultury Młodych - Klub „Dąbrowa”.

■ realizowano system ulg i preferencji oferowanych przez miejskie instytucje kultury członkom rodzin wielodzietnych zamieszkałych na terenie Łodzi, a także system ulg i zniżek dla osób powyżej 60 roku życia w nadzorowanych instytucjach:

- Teatr Arlekin – niższe ceny biletów wstępu z: Kartą Dużej Rodziny, Miejską Kartą Seniora, Kartą Absolwenta Uniwersytetu Łódzkiego;
- Teatr Pinokio - niższe ceny biletów wstępu z: Kartą Dużej Rodziny, Miejską Kartą Seniora, „Taniej z Migawką”, Kartetem Stałego Widza
- Teatr Nowy - niższe ceny biletów wstępu z: Kartą Dużej Rodziny, Miejską Kartą Seniora, „Taniej z Migawką” oraz dla studentów
- Teatr Powszechny - niższe ceny biletów wstępu z: Kartą Dużej Rodziny oraz dla emerytów, bezrobotnych; bezpłatny wstęp na premiery Teatru dla niewidomych i słabo widzących; bilety za symboliczną złotówkę na premiery w ramach cyklu „Dziecko w sytuacji”
- Teatr Muzyczny - bilety ulgowe dla uczniów i studentów, emerytów, rencistów; cena klubowicza dla członków Klubu Teatru Muzycznego w Łodzi; bilety tańsze dla posiadaczy Karty Dużej Rodziny; „Akcja 60+” (jeden wskazany spektakl w miesiącu).

- kontynuowano konkurs „Dygot w mieście Łodzi.” Z inicjatywy Wydziału Kultury zorganizowano wieloetapowy konkurs na łódzkie opowiadanie kryminalne w formie sztafety literackiej. W 2017 roku odbyły się dwa etapy, w 2018 projekt był kontynuowany. Konkurs został rozstrzygnięty we wrześniu 2018 r. Wybrano pięciu laureatów, których prace ukażą się we wspólnym tomie wydanym staraniami Wydziału Kultury w 2019 r. Główną nagrodą do wygrania w 2019 r. było 500 zł w gotówce, a dla pierwszych 100 osób/teamów była książka „Dygot w mieście Łodzi”.
- przyznano po raz IV Nagrodę „Mecenas łódzkiej kultury”. Laureatami zostali: w kategorii duży przedsiębiorca mBank



w uznaniu finansowego wsparcia ubiegłorocznej edycji Festiwalu Łódź 4 Kultur oraz promocji sponsoringu kultury i sztuki rozumianej nie tylko jako narzędzie marketingowe firm, lecz jako formę długofalowej współpracy. W kategorii mały przedsiębiorca: Okręgowa Izba Radców Prawnych w Łodzi w uznaniu promocji postaw patriotycznych i wzorców obywatelskich związanych z upowszechnianiem wiedzy historycznej. W 2018 r. OIRP w Łodzi stała się partnerem Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi w ramach uroczystych obchodów 100-lecia Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej. Członkowie Łódzkiej OIRP brali czynny udział w ubiegłorocznej odsłonie akcji Narodowego Czytania.

W ramach rozwoju kapitału kulturowego i kreatywnego podnoszącego atrakcyjność miasta jako miejsca zamieszkania realizowanych jest kilka programów umożliwiających rozwój artystyczny twórców. Do tych programów należą m.in. pracownie artystyczne, rezydencje artystyczne oraz konkursy dotacyjne.

Zgodnie z zasadami określonymi w 2012 r. prawo do najmu pracowni przysługuje twórcom deklarującym wybór Łodzi na miejsce życia i twórczości. Przyznanie pracowni odbywa się w drodze konkursu, a komisja konkursowa składa się z przedstawicieli środowiska artystycznego, przedstawicieli Komisji Kultury Rady Miejskiej w Łodzi oraz pracowników Urzędu Miasta. Pracownie twórcze są częścią mecenatu sprawowanego przez Samorząd Łódzki i stanowią istotne narzędzia kształtowania polityki kulturalnej, zachęcając przedstawicieli sektora kultury, i tych początkujących i tych ze znaczącym dorobkiem, do wybierania Łodzi jako miejsca swoich działań.

Prawo do najmu pracowni przysługuje twórcom:

- malarzom, rzeźbiarzom, fotografikom, grafikom (z wyjątkiem twórców posługujących się wyłącznie techniką komputerową) artystom z dziedziny form przemysłowych, tkaniny artystycznej, ceramiki, szkła artystycznego, artystom sztuk projektowych, będącymi absolwentami uczelni artystycznych lub członkami związków i stowarzyszeń twórczych, których średni miesięczny dochód w przeliczeniu na jedną osobę nie przekracza:
 - 750% najniższej emerytury w gospodarstwie domowym jednoosobowym,
 - 600% najniższej emerytury w gospodarstwie domowym wieloosobowym.

W 2019 r. przeprowadzono cztery komisje oraz przyznano 14 pracowni twórczych. Ogółem obecnie Miasto wynajmuje 136 pracowni twórczych.

W 2018 r. rozpoczęto program pn.: Rezydencje Artystyczne, wpisany w aktualizację Polityki Rozwoju Kultury

i przygotowany z myślą o organizacji pobytów rezydencjonalnych dla twórców z różnych dziedzin sztuki.

W 2018 r. z inicjatywy Wydziału Kultury został utworzony społeczny zespół Miejskiego Programu Rezydencji.

Formuła programu rezydencji artystycznych jest obecnie opracowywana przez Wydział Kultury przy współudziale przedstawicieli środowiska artystycznego, organizacji pozarządowych oraz pracowników miejskich instytucji kultury. W 2019 r. w ramach konkursu złożono sześć ofert, z których komisja rekomendowała do realizacji projekt pt. „AIR Łódź” zgłoszony przez Fundację In Search



Teatr w parku, czyli „Latający Dom Kultury” - plenerowe rozrywka dla najmłodszych

Of... Projekt składał się z czterech krótkoterminowych, międzynarodowych rezydencji artystycznych. Program rezydencyjny polega na zaproszeniu czterech uznanych, międzynarodowych artystów, z których każdy miał możliwość odbycia kilkutygodniowego pobytu w naszym mieście. Realizator zadania zapewniał zakwaterowanie, pracownię, pomoc logistyczną, publiczną prezentację własnej aktywności artystycznej, wizyty w pracowniach lokalnych twórców oraz wystawę kończącą rezydencję. Artyści zostali wybrani w ramach otwartego ogłoszenia tzw. open call, dystrybuowanego poprzez najpopularniejsze międzynarodowe portale internetowe propagujące mobilność artystów. Efekty realizacji artystycznej zostały zaprezentowane podczas konferencji w Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi poświęconej znaczeniu funkcjonowania międzynarodowych rezydencji artystycznych dla lokalnej kultury i promocji Łodzi.

Konkursy ofert na realizację zadań publicznych w dziedzinie kultury są podstawowym mechanizmem przekazywania środków finansowych podmiotom III sektora. Zgodnie z art. 11 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecenie zadań może odbywać

się w formie wspierania realizacji zadania publicznego (dofinansowania kosztów zadania) oraz powierzania realizacji zadania publicznego (sfinansowania całkowitych kosztów zadania).

Konkursy są ogłaszane przez Prezydenta Miasta i obsługiwane przez właściwe merytorycznie komórki organizacyjne Miasta. Wydział Kultury corocznie ustala zadania priorytetowe, w ramach których zostaje szczegółowo określony zakres tematyczny konkursów. W 2019 r. zorganizowano 4 konkursy ofert dla organizacji pozarządowych, pierwszy ogłoszony w grudniu 2018 r., kolejne w 2019 r., w ramach których oferenci składali oferty na następujące zadania:

- wspieranie imprez kulturalnych, w szczególności z zakresu filmu, sztuk wizualnych oraz muzyki,
- upowszechnianie kultury poprzez produkcję i prezentację wydarzeń artystycznych z różnych dziedzin sztuki,
- edukacja kulturowa i animacja społeczno-kulturalna na rzecz dzieci i młodzieży, w tym promocja dokonań artystycznych, działania włączające dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym na podstawie założeń do Programu wsparcia i rozwoju edukacji kulturalnej w Łodzi,
- wspieranie artystycznej twórczości amatorskiej, ze szczególnym uwzględnieniem osób 60+,
- wspieranie realizacji przedsięwzięć przybliżających łodzianom sylwetki wielkich twórców kultury łódzkiej,
- wymiana dorobku, informacji i doświadczeń z zakresu kultury: wspieranie projektów analityczno-diagnostycznych, prac badawczych, konferencji, szkoleń i debat z dziedziny kultury,
- działania kulturalne związane z upamiętnieniem i ochroną polskiego dziedzictwa muzycznego z okazji ogłoszonego w 2019 r. Roku Moniuszkowskiego i obchodów przypadającej 200. rocznicy urodzin kompozytora,
- działania kulturalne związane z upamiętnieniem i ochroną polskiego dziedzictwa z okazji ustanowienia przez Radę Miejską w Łodzi roku 2019 Rokiem Marka Edelmana na terenie Miasta Łodzi,
- działania z obszaru edukacji kulturowej i animacji społeczno-kulturalnej mające na celu budowanie poczucia wspólnej tożsamości i solidarności na podstawie założeń do Programu wsparcia i rozwoju edukacji kulturalnej w Łodzi,
- działania artystyczne, działania z obszaru edukacji kulturowej, animacji społeczno-kulturalnej służące rewitalizacji na podstawie założeń do Programu wsparcia i rozwoju edukacji kulturalnej w Łodzi,
- działania, w tym wydarzenia artystyczne, związane z upamiętnianiem i ochroną dziedzictwa narodowego oraz nim inspirowane, a także przedsięwzięcia stawiają-

ce pytania o znaczenie historycznego dziedzictwa narodowego dla współczesnych praktyk kulturowych.

Dodatkowo Wydział Kultury zorganizował konkursy:

- Konkurs wydawniczy na wsparcie realizacji zadania publicznego w zakresie wydawania niskonakładowych, niekomercyjnych publikacji związanych z Łodzią z wykorzystaniem różnych nośników zapisu, a w szczególności:
 - oryginalnych utworów literackich łódzkich autorów,
 - wydawnictw dokumentujących działalność łódzkich instytucji, stowarzyszeń, organizacji i grup artystycznych,
 - wydawnictw mniejszości narodowych związanych z dziedzictwem kulturowym Łodzi,
 - almanachów, ksiąg zbiorowych, druków ulotnych i specjalnych (także reprintów, planów, map) związanych z kulturą dawnej lub współczesnej Łodzi.
- Jeden otwarty konkurs ofert w formie powierzenia realizacji zadań publicznych w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w zakresie projektów wyłonionych w konsultacjach społecznych dotyczących budżetu obywatelskiego na 2019 rok:
 - „Kino plenerowe – Stawy Stefańskiego”,
 - „Filmowy Kurort w Pasażu Róży”,
 - „Odnowa Teofilowa. Plenerowe kino letnie na Teofilowie edycja III”,
 - „Kiermasz staroci na Księżym Młynie”.

W konkursie wyłoniono realizatorów zadań nr 1,2,3. Zadanie „Kiermasz staroci na Księżym Młynie” ze względu na brak ofert ze strony organizacji pozarządowych oraz zbliżający się termin rozpoczęcia zadania zostało powierzone do realizacji w ramach dotacji celowej jednej z miejskich instytucji kultury (Ośrodek Kultury Górna).

- W ramach trybu uproszczonego, tzw. małych grantów, w którym wartość dofinansowania nie przekracza 10 tys. zł, w II połowie 2019 r. podpisano 1 umowę.
- Jeden konkurs na dofinansowanie projektów kulturalnych miejskich instytucji kultury. Dofinansowanie w formie dotacji celowych w 2019 roku otrzymało 21 instytucji w tym: 62 projekty w ramach budżetu obywatelskiego i 56 projektów na realizację przedsięwzięć. W ramach zadań wyłonionych w programie Budżet Obywatelski do realizacji w 2019 roku zostało zleconych 66 projektów w tym: 62 w formie dotacji celowych dla miejskich instytucji kultury i 4 projekty powierzone do realizacji organizacjom pozarządowym. Powierzenie organizacjom pozarządowym zadań z zakresu kultury, w ramach otwartego konkursu ofert w formie wsparcia realizacji zadań publicznych w zakresie:
 - kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w 2019 r. spośród zgłoszonych 153 propozycji zostało wybranych do realizacji 47 projektów;



■ w ramach otwartego konkursu ofert w formie wsparcia realizacji zadania publicznego w zakresie wydawania w 2019 r. niskonakładowych, niekomercyjnych publikacji związanych z łodzią, z wykorzystaniem różnych nośników zapisu wpłynęło 20 ofert, z których komisja konkursowa wybrała do realizacji 7 propozycji wydawniczych.

Dodatkowo Wydział Kultury w 2019 r. kontynuował proces powierzenia organizacjom pozarządowym środków finansowych na realizację zadań publicznych w trybie pozakonkursowym. Łącznie wsparcie w ramach trybu uproszczonego otrzymało 21 organizacji pozarządowych.

Stypendia artystyczne skierowane są do osób, które nie ukończyły 35 roku życia zajmujących się twórczością artystyczną oraz upowszechnianiem i animacją kultury. Przyznawane są w następujących dziedzinach: sztuki wizualne, film, teatr, muzyka, taniec, literatura, moda i antropologia kultury, animacji kultury, organizacji wydarzeń kulturalnych, edukacji kulturalnej i artystycznej oraz badań nad kulturą. Ubiegać się o nie mogą osoby prowadzące działalność twórczą w łodzi. Wysokość indywidualnego stypendium wynosi 10 tys. zł.

W 2019 roku odbyła się już 7 edycja programu. Wpłynęło 50 wniosków, z których komisja przyznała 12 stypendiów. Budżet realizacji indywidualnego projektu wynosił 10 tys. zł.

Jednym z najciekawszych projektów stypendialnych był projekt „Łodzianki. Atlas Piękna” Agnieszki Cytackiej i polegał na wieloletniej obserwacji działalności kobiet w szeroko rozumianej sferze kulturalno-społecznej łodzi, nieoczywistej fascynacji naszym miastem. Dzięki wykonaniu aż stu sesji fotograficznych w „małych ojczyznach” bohaterki portretów zostanie przedstawione szerokie spektrum łódzkich plenerów.

Inne projekty stypendialne mające swoją premierę w 2019 roku to: artystyczny reportaż radiowy poświęcony postaci patrona roku 2019 w łodzi – Marka Edelmana, skoncentrowany na powojennych latach jego życia, projekt „CZEŚĆ” polegający na realizacji 30 – 40 min filmu dokumentalnego, którego głównymi bohaterami są osoby urodzone poza granicami Polski, a które wybrały łódź, jako swoje miejsce do życia.

Dużym zainteresowaniem cieszył się również projekt polegający na jazzowych aranżacjach utworów Stanisława Moniuszki inspirowany obchodami 200 rocznicy urodzin kompozytora. Napisanie jazzowych aranżacji na skład: fortepian, kontrabas, perkusja, trąbka, saksofon tenorowy oraz puzon umożliwi współczesnemu odbiorcy zapoznanie się z tymi wspaniałymi utworami oraz rozpowszechnienie

nienie twórczości Stanisława Moniuszki. Uwieńczeniem projektu byłby koncert zawierający ten materiał. Muzycy zaangażowani w projekt to wybitny pianista Dominik Wania, kontrabasista Paweł Wszolek, perkusista Szymon Madej, puzonista Karol Makowski, trębacz Przemysław Kostrzewa.

Warte uwagi są także: realizacja pełnowymiarowego spektaklu taneczno-teatralnego oraz warsztatu tanecznego, który odegra grupa osób z zespołem Downa, wywiady z łódzkimi dziećmi w wieku 7-12 lat pt. „Ucho nie ma powieki”, gdzie dzieci są jednocześnie bohaterami i twórcami filmu, projekt „Potwory z morskich głębin” zakładający stworzenie performatywnej wystawy teatralnych lalek-lampionów – (wernisaż odbędzie się w Teatrze Pinokio) oraz projekt polegający na przygotowaniu „nowej” formy scenicznej prezentacji – perfodramu, gdzie widz zostaje zaproszony do uczestnictwa w jednym z wariantów historii, nie mając świadomości, którą z nich otrzyma, performer rozpoczyna swoje działanie ze świadomością udziału w grze pod okiem reżysera.

Pozostałe stypendia artystyczne przyznano na: projekt „Więc to już?” - spektakl podejmujący tematykę starości i śmierci, pracę artystyczną, w przestrzeni miejskiej w formie przewodnika „Korzeniowi Miasta”. Performatywny przewodnik po rzece Łódce”, autorski spektakl taneczno-teatralny „Sentymenty”, wydanie płyty CD ze słuchowiskiem dotyczącym funkcjonowania organizacji Lebensborn oraz procesu germanizacji na terenie woj. łódzkiego w trakcie II Wojny Światowej.

Łódzkie Centrum Wydarzeń prowadzi projekt Kultugranty - program wsparcia opracowany w odpowiedzi na wyjątkową kreatywność łodzian w zakresie kultury. Środki można wykorzystać np. na organizację koncertów, happeningów, spektakli czy wydarzeń plenerowych o charakterze kulturalnym (maksymalnie 10 tys. zł). Liczba projektów zrealizowanych w ramach Kultugrantów zależy od jakości złożonych wniosków. Dofinansowane zostają najwyższej ocenione projekty, do wyczerpania puli środków w danej edycji. Wnioski ocenia czteroosobowa komisja konkursowa. Wnioski mogą składać nie tylko fundacje i stowarzyszenia, ale również kreatywni ludzie, za którymi nie stoją żadne organizacje. Liczy się przede wszystkim dobrze napisany projekt. Ważnym założeniem Kultugrantów jest też brak ograniczeń co do wieku czy wykształcenia. Miejsce realizacji projektu, sprawia, że projekty bardzo często odpowiadają na bezpośrednie zapotrzebowanie mieszkańców, jak również sprzyjają nawiązywaniu i budowaniu relacji między różnymi gru-



EC1

pami społecznymi. W 2019 r. odbyła się trzecia edycja programu. W ramach edycji 2019 r. zrealizowano 7 projektów wybranych z 27 propozycji.

W 2019 r. odbyła się IV edycja konkursu pt. „Przeciek sztuki”. W ramach tego konkursu młodzi artyści mają szansę uzyskać wsparcie finansowe dla swoich projektów plastycznych w przestrzeni miejskiej. Celem „Przecieków sztuki” jest umożliwienie działania młodszym i mniej znanym twórcom, którzy nie mają jeszcze wyrobionej marki, a których pomysły artystyczne mogą być równie interesujące. Artyści mogą wykazać się kreatywnością na określonych polach: przygotować instalacje artystyczne, rzeźby lub płaskorzeźby. W ramach konkursu, zrealizowany został projekt pt. „Nostalgia” – instalacja artystyczna z kwiatów i żywicy epoksydowej na przystanku tramwajowym przy placu Dąbrowskiego, autorstwa Dominiki Cebuli. Instalacja przyczyniła się do promocji Łodzi na międzynarodową skalę. Informacje o niej odbiły się szerokim echem na takich portalach jak: boredpanda.com, thisiscolossal.com, designyourtrust.com, fubiz.net, ellle.pl czy bryla.pl. Na kolejne edycje zwiększono środki na działania w wyniku czego łączna kwota na wsparcie wyniosła 40 tys. zł na 2 projekty (maksymalnie 20 tys. zł).

Znaczący wkład w ofertę kulturalną miasta ma instytucja kultury „EC1 Łódź – Miasto Kultury”. Kompleks EC1 pełni funkcje kulturalno-artystyczne oraz edukacyjne. Łącząc wzorce architektoniczne z początku ubiegłego stulecia oraz nowoczesnego nurtu postindustrialnego EC1 to przestrzeń otwarta dla artystów różnych dziedzin, przystosowana do twórczości indywidualnej, warsztatów oraz imprez grupowych, z wymaganą do tego infrastrukturą. W 2019 r.:

- Najważniejszym wydarzeniem w działalności merytorycznej „EC1 Łódź – Miasto Kultury” w Łodzi było sprowadzenie do Łodzi wystawy „Sztuka DC. Świt superbohaterów”. Wystawa ta jest jedną z najbardziej spektakularnych ekspozycji dostępnych na światowym rynku wystawienniczym. Prezentowana do tej pory w prestiżowych przestrzeniach Paryża, Londynu i Abu Dhabi, w 2019 roku zagościła w Łodzi w Hali Maszyn EC1. Na wystawę składa się ponad 250 oryginalnych plansz komiksów, prawie trzysta szkiców koncepcyjnych i kilkanaście ikonicznych kostiumów z hollywoodzkich „blockbusterów”, makiety scenograficzne, projekcje i inne obiekty pokazujące historię i teraźniejszość jednego z najważniejszych wydawnictw komiksowych DC, jego uniwersum superbohaterów oraz adaptacje filmowe wyprodukowane przez Warner Bros. Twórcy wystawy, Art Ludique le Musee, to doświadczona i uznana w świecie wystawienniczym instytucja współpracująca z największy-



mi studiami filmowymi, takimi jak Disney/Pixar, Studio Ghibli, MarvelComics. Partnerem projektu Art of DC – Dawn of Superheroes jest wytwórnia Warner Bros. Wystawa w EC1 została uzupełniona o liczne warsztaty (filmowe, komiksowe, plastyczne, teatralne) dostępne dla klientów indywidualnych oraz grup szkolnych, a także o spotkania z artystami np. z Reedem Tuckerem.

- łączna liczba osób, które skorzystały z atrakcji oferowanych przez „EC1 Łódź – Miasto Kultury” w Łodzi, a także gościła na wydarzeniach organizowanych w przestrzeniach EC1 na zasadach komercyjnych, wyniosła około 280 tys. osób.
- Działalność instytucji doceniona również została przyznaniem po raz kolejny prestiżowych nagród
- Tytuł Doskonałości Mody 2018 w kategorii Miejsce Roku - Nagroda przyznana w Warszawie w styczniu 2019 roku przez magazyn „Twój Styl” za miejsce konferencyjno-eventowe.
- MocArty 2018 - Centrum Nauki i Techniki EC1 - nagroda w ogólnopolskim plebiscytcie MocArty 2018 organizowanym przez RMF Classic, w kategorii „Rzecz z klasą” – marzec 2019 r.
- Certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej – listopad 2019 - Centrum Nauki i Techniki EC1 - najważniejsza krajowa nagroda branży turystycznej.

EC1 to również:

- największe w Polsce Centrum Nauki i Techniki ze sferycznym kinem 3D, najnowocześniejszym w Polsce i jednym z najnowocześniejszych w Europie planetarium i ścieżkami edukacyjnymi. Dzięki zachowaniu części dawnych instalacji i urządzeń oraz połączeniu ich z nowoczesnymi formami prezentacji, uzyskano unikatową możliwość zdobywania wiedzy m.in. na temat przetwarzania energii. oprócz zwiedzania 3 ścieżek tematycznych: „Przetwarzanie energii”, „Rozwój wiedzy i cywilizacji” oraz „Mikroświat – Makroświat”, oferowano zajęcia dodatkowe na ekspozycji: warsztaty tematyczne, gry na ekspozycji, „zajęcia z klasą”. Pierwsza z proponowanych ścieżek dydaktycznych „Przetwarzanie energii” bazuje na historycznej infrastrukturze obiektu i poświęcona jest problematyce wytwarzania energii elektrycznej. Dwie pozostałe ścieżki, „Rozwój wiedzy i cywilizacji” i „Mikroświat–makroświat”, przedstawiają wybrane pojęcia, prawa i zjawiska fizyczne i chemiczne.

- otwarto dla odwiedzających całą ekspozycję stałą. Ostatnia jej część – strefa „Rozwój wiedzy i cywilizacji” – została w pełni udostępniona dla odwiedzających w lutym 2019 r. Wraz z ekspozycją stałą uruchomiono Kino Sferyczne 3D, stanowiące integralną część strefy „Mikroświat – makroświat” oraz przygotowaną wspólnie z Planetarium EC1 strefę „Człowiek w kosmosie”,
- udostępniona została również pierwsza w pełni autorska wystawa przygotowana przez zespół pracowników

Centrum Nauki i Techniki – „Tajemnica pyłków”, w ramach której odwiedzający pierwsi na świecie mogą nie tylko zobaczyć efektowne kształty pyłków na płaskich zdjęciach, ale również dotknąć ich i obejrzeć w trójwymiarze powiększone nawet kilkanaście tysięcy razy,

- wprowadzono również szereg zajęć i wydarzeń towarzyszących, uatrakcyjnających zwiedzanie ekspozycji, zarówno dla klientów indywidualnych, jak i grup szkolnych. Na ekspozycji prowadzone były „Zajęcia z klasą”, uruchomiono Laboratoria, w których przeprowadzane są cykle tematycznych warsztatów – „Wulkan energii”, warsztaty walentynkowe, warsztaty z kodowania (we współpracy z Urzędem Komunikacji Elektronicznej), „Zaplątani czyli...w sieci polimerów”, 1-0-1 światło, czy warsztaty świąteczne,
- wprowadzono do oferty dla klientów zajęcia półkolonijne na czas wakacji,
- udostępniono dla osób zwiedzających taras widokowy na chłodni kominowej umożliwiający podziwianie panoramy Łodzi z wysokości 40 m,
- zorganizowano również wydarzenia tematyczne, jak Dni Ziemi, Dni Wody, Dni Liczby π , poszerzono dostępną ofertę o wystawy czasowe na ekspozycji, a także włączono się w udział wydarzeń zewnętrznych, jak Urodziny Łodzi, Noc Muzeów, Dni Funduszy Europejskich, itp.
- W Planetarium wprowadzono nowe projekcje popularno-naukowe, warsztaty „Tajemnice słonecznych promieni”: pokazy astronomiczne połączone z zajęciami praktycznymi o tematyce słonecznej dla uczniów z regionu łódzkiego. Kontynuowany był także cieszący się niestabnącą popularnością cykl pokazów muzycznych połączonych z projekcjami na kopule Planetarium – koncerty U2, Pink Floyd. Zrealizowano kolejne koncerty muzyki na żywo w ramach projektu „Sfera Muzyki”. W Planetarium, ze swoimi występami, gościli m.in. Tomala Due& Monika Woźniak oraz Krzemiński Reunion Projekt. Planetarium EC1 zorganizowało również coroczne spotkanie w Parku Źródłiska w ramach nocy Perseidów, a także obchody 50 rocznicy lądowania na Księżycu.

Narodowe Centrum Kultury Filmowej (zainauguowało działalność z początkiem 2016 r.) - centralny w Polsce i unikatowy w tej części Europy ośrodek kulturalno-edukacyjny dla osób zainteresowanych światem filmu i kinematografii. Ogłoszono postępowanie na wybór wykonawcy prac budowlanych i wyposażenia NCKF. Po zakończeniu tych działań inwestycyjnych, NCKF stanie się centralnym w Polsce i unikatowym w tej części Europy ośrodkiem kulturalnym i edukacyjno-ekspozycyjnym poświęconym kulturze filmowej.

Działania w 2019 r.:

- Kontynuacja projektu „Łódź Miasto Filmu UNESCO” – realizowanego we współpracy z Siecią Miast Kreatywnych UNESCO, prezentacja podczas Annual Meeting – dorocznych spotkań,
- Z okazji 2. rocznicy członkostwa w Sieci Miast Kreatywnych UNESCO i przypadającego 27 października Światowego Dnia Dziedzictwa Audiowizualnego blisko dwadzieścia podmiotów związanych z filmową Łodzią zaprosiło mieszkańców i gości na projekcje, warsztaty, spotkania i filmowy koncert Stanisławy Celińskiej, organizowane w ramach wydarzenia Weekend w Łodzi Mieście Filmu,
- Łódzka Aleja Gwiazd - odsłonięto kolejne gwiazdy: Wojciecha Marczewskiego, Bolesława Lewickiego, Artura Rubinsteina, Piotra Dzięcioła, Katarzyny Figury i Jerzego Stuhra,
- Historie Przyszłości – czyli warsztaty filmowe dla grup uczniów ostatnich klas szkół podstawowych, gimnazjalistów, licealistów i studentów. Uczestnicy oglądali wybrane polskie filmy, by następnie poddać je analizie: poznać zasady budowy scenariusza, konstrukcję świata przedstawionego i zabiegi estetyczne; w kolejnym etapie wymyślali dodatkowe sceny; swoje pomysły przekładają na scenariusze i dialogi, następnie: na storyboardsy, by ostatecznie wejść na plan filmowy, zrealizować zaproponowane sceny i przeprowadzić postprodukcję zarejestrowanego materiału. Ze współpracy ze scenarzystami, storyboardzistami, reżyserką, operatorem, dźwiękowcami, oświetleniowcami, montażyстами i scenografami powstały cztery nowe sceny i cztery filmowe eseje.
- Zorganizowano również premierę „Powrotu birbanta” podczas 44. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni: Projekt rekonstrukcji biopleografu i odtworzenia „Powrotu Birbanta” był pierwszym tego typu przedsięwzięciem w Polsce związanym z techniką filmową, które zakończyło się sukcesem. Podczas festiwalu odbyła się premiera zrekonstruowanego filmu. Uczestnicy mogli też oglądać zrekonstruowany, działający biopleograf. Odbyło się też spotkanie z pomysłodawcami projektu, rekonstruktorem Januszem Królem oraz reżyserem Piotrem Szczepańskim,
- Kinotechnika: Projekcje filmów dokumentalnych od producentów festiwalu Filmowego Doc Against Gravity, poświęconych wyzwaniom współczesnego świata, realizowane we współpracy Narodowego Centrum Kultury Filmowej, Centrum Nauki i Techniki EC1 oraz Against Gravity,
- Łódź Film Commission – instytucja udzielająca filmowcom kompleksowej pomocy (od poszukiwania planów filmowych po wsparcie w uzyskaniu pozwoleń niezbędnych do realizacji projektu filmowego, członek Międzynarodowego Stowarzyszenia Komisarzy Filmowych (AFCI), Cine-Regio, Polskiej Komisji Filmowej oraz sekcji regionalnych funduszy filmowych w Krajowej Izbie Producentów Audiowizualnych); ŁFC jest także operatorem Łódzkiego Funduszu Filmowego, pierwszego i jednego z największych regionalnych funduszy filmowych w Polsce, z którego producent może otrzymać do-

finansowanie na film fabularny, dokumentalny lub animowany. Rok 2019 był jubileuszowym, dziesiątym rokiem działalności Łódź Film Commission, pierwszej utworzonej w Polsce komisji filmowej. „EC1 Łódź – Miasto Kultury” w Łodzi jako koproducent filmów, wsparło w 2019 r., w ramach Łódzkiego Funduszu Filmowego (dzięki środkom pochodzącym z budżetu Miasta Łódź) – łącznie 9 produkcji filmów animowanych, dokumentalnych i fabularnych.:

- Produkcje fabularne – 620 tys. zł: „Sweat”, „Geniusze”, „Sucha Ziemia”,
- Filmy dokumentalne – 128,5 tys. zł: „Granica”, „@miamfrompoland”,
- Filmy animowane – 573,7 tys. zł: „Most”, „Zapomniana książka”, „Było sobie morze”, „Jak zostałem superłotem”.

Rok 2019 obfitował w liczne dowody uznania dla filmów powstałych z udziałem środków pochodzących z Łódzkiego Funduszu Filmowego. Największym uznaniem cieszyła się „Zimna wojna” Pawła Pawlikowskiego. Film otrzymał trzy nominacje do Oscarów, co jest historycznym sukcesem polskiego kina, zdobył także 7 statuetek Orłów - Polskich Nagród Filmowych, zaś w grudniu zwyciężył w głosowaniu publiczności Europejskich Nagród Filmowych. Jednak nie był to jedyny nagradzany w ubiegłym roku film, w którego finansowanie zaangażowane było „EC1 Łódź – Miasto Kultury” w Łodzi. Nagrody zdobywały także „Diagnosis” (m. in. Nagroda „Cierpliwe oko” im. Kazimierza Karabasza i „Kryształowe Jabłko” - główna nagroda w Konkursie Polskich Debiutów i Filmów Drugich) i „Monument” (3 nagrody na Brooklyn Horror Film Festival). Natomiast dokumentalny serial dla dzieci i młodzieży „Wojna i ja” otrzymał nominację do nagrody International Emmy Awards w kategorii Kids: TV Movie/Mini-Series.

W 2019 roku na polskich i zagranicznych ekranach można było premierowo zobaczyć aż 9 tytułów koprodukowanych przez „EC1 Łódź – Miasto Kultury”. Były to: „Ułaskawienie” Jana Jakuba Kolskiego, „Wspomnienie lata” Adama Guzińskiego, „Monument” Jagody Szelc, „Ja teraz kłamię” Pawła Borowskiego, „Diagnosis” Ewy Podgórskiej, czwarty sezon animowanego serialu „Pamiętnik Floriki”, dokumentalny serial „Wojna i ja” Matthiasa Zirzowa, a także „Martwą naturę” Sławomira Grünberga i „Naszą małą Polskę” Mateja Bobrika.

W minionym roku Łódź Film Commission angażowała się również w działania pozaprodukcyjne, poświęcone profesjonalizacji przedstawicieli branży filmowej, jak:

- współpraca przy warsztatach „Sztuka tworzenia lalki”,
- udział w uijnym projekcie Green Screen realizowanym przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego,



poświęconego wdrażaniu rozwiązań służących organizacji produkcji filmowej w sposób przyjazny dla środowiska naturalnego (tzw. greenfilming).

- pokaz filmu Michaela Haneke pt. „Kod nieznan” organizowany we współpracy z Festiwalem Kamera Akcja w ramach cyklu „A season of classic films”, który jest ini-

dwóch nowych seriali realizowanych dla TVP: „Ludzie i bogowie” „Osiecka” a także 13. już serię „Komisarza Alexa”. Ponadto, na zlecenie stacji AXN łódzki Opus Film realizował zdjęcia do drugiego sezonu „Ultraviolet”, zaś AurumFilms wyprodukował dla Canal+ serialową adaptację powieści „Król” Szczepana Twardocha.



Centrum Komiksu i Narracji Interaktywnej - wizualizacja

cyatywą Komisji Europejskiej poświęconą kultywowaniu europejskiego dziedzictwa kulturalnego.

Zdając sobie sprawę z tego, jak mało przyjazna dla środowiska naturalnego bywa produkcja filmowa, Łódź Film Commission postanowiło podjąć kroki prowadzące do wdrożenia i popularyzacji ekologicznych rozwiązań na planie filmowym, m. in. opracowując przewodnik dla producentów filmowych. Elementy poświęcone Greenfilmingowi znalazły się również w dokumentach aplikacyjnych Łódzkiego Funduszu Filmowego.

Rok zakończył nabór projektów do 13 edycji Łódzkiego Funduszu Filmowego. W tej edycji Funduszu złożono 24 wnioski, w tym 10 dotyczących filmów animowanych, 8 - filmów fabularnych i 6 - dokumentalnych. Rozstrzygnięcie naboru spodziewane jest w 2020 roku.

Rok 2019 na niespotykaną dotychczas skalę obfitował w zdjęcia realizowane na terenie Łodzi przez ekipy serialowe. Spośród 258 wszystkich dni zdjęciowych, aż 212 przypadło na produkcję serii powstających na zlecenie nadawców telewizyjnych. W Łodzi nakręcono odcinki

Centrum Komiksu i Narracji Interaktywnej, którego trzon tworzy renomowany Międzynarodowy Festiwal Komiksu i Gier Komputerowych. Działania w 2019 r.:

- prowadziło cykl warsztatów dla uczniów w zakresie sztuki komiksu i tworzenia komiksów, połączony z konkursem na wykonanie własnego komiksu na zadany temat.
- Zorganizowano 30. Międzynarodowy Festiwal Gier i Komiksu (MFGiK). Festiwal, który jest największą tego typu imprezą w Polsce i Europie Środkowej, przyciągnął około 20 tys. odwiedzających. Program festiwalu obejmował:
 - Strefę komiksu - spotkania z rysownikami i scenarzystami komiksów, wydawcami i znawcami tematu.
 - Strefę gier: turnieje w gry „pecetowe” i konsolowe; turnieje, nauka i wolne granie w planszówki, spotkania z twórcami i wydawcami gier oraz badaczami tematyki gamingowej.
 - Strefę targową: na festiwalowych stoiskach, oprócz nowości, można kupić stare i nowe komiksy z całego świata, gadżety, gry i książki. W części targowej wystawiają się też producenci profesjonalnego sprzętu dla grafików.

- Międzynarodowy konkurs na krótką formę komiksową - najważniejszy w Polsce konkurs dla twórców komiksu. Artyści przysyłają do Łodzi prace o dowolnej tematyce, których objętość nie przekracza 8 stron. Komiksy pokazywane są na wystawie, a wybrane trafiają do festiwalowego katalogu. Najlepszą pracę jury nagradza statuetką Grand Prix.
- Warsztaty tematyczne, rysunkowe i scenariuszowe.
- Strefa Star Wars, Manga Corner.
- Konkurs Cosplay.
- Zorganizowano wydarzenie dla fanów gier komputerowych – Fighting Games Challenge.

Wiele inicjatyw podejmowanych w ramach instytucji „EC1 Łódź - Miasto Kultury” ma charakter społeczny i prowadzi do zwiększenia integracji i aktywizacji społecznej.

2019 rok był dla „EC1 Łódź – Miasto Kultury” rokiem znaczącego wzrostu liczby oferowanych aktywności, a co za tym idzie – także znaczącego wzrostu liczby odwiedzających. Łącznie EC1 zorganizowało lub współorganizowało ponad 70 wydarzeń na terenie Łodzi oraz w innych instytucjach w kraju.

Działania realizowane przez instytucję w 2019 r. wpisywały się swoim charakterem w Politykę Rozwoju Kultury 2020+:

- Aktywizacja pokolenia 60+:
 - Warsztaty dla Uniwersytetu III Wieku
 - Zwiedzanie Centrum Nauki i Techniki przez seniorów
- Wyrównywanie szans najmłodszych Łoździan w dostępie do kultury:
 - Warsztaty plastyczne w ramach 30. MFKiG.
 - Warsztaty tematyczne w Centrum Nauki i Techniki m.in.: Wystawa pyłków.
- Działania w obszarze rewitalizacji społecznej:
 - Otwarte prezentacje działalności w ramach Nocy Muzeów, Urodzin Łodzi, Nocy Perseidów, Dnia Dziecka.
- Działania kształtujące odbiórę kultury:
 - Warsztaty i wystawy w ramach 30. MFKiG.
 - Historie przyszłości. Reinterpretacje polskiego kina.
 - Warsztaty filmowe w ramach półkolonii.
 - Superbohaterowie na plan – warsztaty w ramach Wystawy DC Comics.
 - 5 warsztatów organizowanych w ramach Weekend w Łodzi Mieście Filmu.
 - Projekcja filmu „Przynęta”.
 - „Kinotechnika”.

- Projekcje Filmów dofinansowanych w ramach Łódzkiego Funduszu Filmowego, pokazy premierowe, pokaz filmu M. Haneke w związku z promowaniem dziedzictwa kulturowego Europy.
- Spotkanie promocyjne dotyczące książki „Fotosy: Renata Pajchel”.
- 4 otwarte spotkania towarzyszące odsłonięciu gwiazd w Łódzkiej Alei Gwiazd.
- Koncert Stanisławy Celińskiej z zespołem pod kierownictwem Macieja Muraszko.
- „Leonardo da Vinci – Energia Umysłu”.
- „Kino Kresów” i „Kazimierz Prószyński”.

Wydarzenia kulturalne w Łodzi realizowane są również przez Łódzkie Centrum Wydarzeń oraz Biuro Promocji i Nowych Mediów. Do ich podstawowych zadań należy organizowanie przedsięwzięć artystycznych, kulturalnych i rozrywkowych o charakterze lokalnym, krajowym i międzynarodowym, w tym festiwali i przeglądów, spektakli, koncertów, wystaw, warsztatów, konferencji, cyklicznych wydarzeń miejskich, jak również promocja wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie Łodzi. W wydarzeniach organizowanych przez miasto wzięło udział ponad 1,5 mln osób.

W 2019 r. zorganizowano m.in.:

- 596 Urodziny Łodzi – odbyły się liczne wycieczki po Łodzi, pikniki, gry miejskie, spacerzy z przewodnikiem, konkursy, obchody uświetniły koncerty: O.S.T.R., Happysad, Voo Voo, Łąki Łan i PRO8L3M., Kozak System, Smolasty, Daria Zawiałow i Sokół, Bruklin i Santabarbara, Andrzej Paseczny, Nocny Kochanek i DJ Gromee.
- Light Move Festival w 2019 r – tematyką 9 edycji festiwalu była „Przestrzeń”, odbyły się liczne wycieczki po Łodzi, pikniki, gry miejskie, spacerzy z przewodnikiem, nocne pływanie w Aquaparku Fala, warsztaty kulinarne oraz konkursy. To największy festiwal światła w Polsce i jeden z największych w Europie. Na program imprezy składają się artystyczne iluminacje na budynkach, mappingi 2D/3D, rzeźby i instalacje światła, a także widowiska audiowizualne.
- Po raz pierwszy zorganizowana została biletowana impreza masowa w Atlas Arenie – Łódź Stand-up Festiwal (blisko 11 tys. uczestników) oraz widowisko świetlnno-muzyczne „Air show” (pokaz dronów) w sylwestra.
- Powstały dwa nowe dzieła: neon „Wdech-Wydech” zamontowany na ścianie budynku przy ul. Narutowicza 21 oraz „Nostalgia” - unikatowa instalacja artystyczna na przystanku tramwajowym przy placu Dąbrowskiego, złożona z setek suszonych kwiatów i elementów roślinnych zatopionych w bezbarwnej żywicy epoksydowej.



Festiwal Świątła –EC1

- Ukończona została koordynacja działań związanych z postawieniem rzeźby jednorożca, autorstwa japońskiego artysty Tomohiro Inaby (projekt w ramach Budżetu Obywatelskiego). Stalowa rzeźba stanęła w centralnym punkcie miasta przy skrzyżowaniu ul. Piotrkowskiej z al. Piłsudskiego i od dnia premiery stała się jedną z wizytówek miasta.
- Kontynuację międzynarodowego Festiwalu Producentów Muzycznych SOUNDEDIT- organizowanego przez Fundację Art. Industry koncentrującego się wokół roli, jaką odgrywają producenci muzyczni. Wśród występujących artystów znaleźli się m.in.: Mick Harvey, Stanisław Soyka, Misia Furtak, Craig Leon.
- Songwriter Łódź Festiwal - Cykl sobotnich koncertów songwriterów na ulicy Piotrkowskiej. W roku 2019 wydarzenie odbywało się w każdą sobotę – od maja do września, a udział wzięło w nim kilkunastu songwriterów z całej Europy. Wyjątkowa edycja miała miejsce podczas Urodzin Łodzi, kiedy to po raz pierwszy wydarzenie zostało zorganizowane na Księżym Młynie.
- 9 edycja Transatlantyk Festival – festiwal filmowy, na który składają się konkursy kompozytorskie, kino kulinarne, warsztaty, prelekcje, pokazy filmowe, spotkania ze światowymi gwiazdami kina, kino łózkowe, pokazy filmowe. Tematem festiwalu było: „Ładowanie na Księżycu i inne zawieszane sny”.
- Międzynarodowy Festiwal Fotografii w Łodzi Fotofestiwal – tematem przewodnim 18 edycji festiwalu to „Supernatural” - ludzka egzystencja związana z nadprzyrodzonymi aspektami rzeczywistości, a także zjawiskami znajdującymi się w sferze spekulacji i hipotez, których wyjaśnienie nie jest możliwe.
- Łódź Design Festiwal – XIII edycja odbyła się pod hasłem przewodnim: DOBRE ŻYCIE.
- 16 edycja Festiwalu Dobrego Smaku, w ramach którego restauracje i kawiarnie przygotowywały specjalne dania. W 2019 roku motywem przewodnim były „Cztery Kolory. Cztery smaki”. Na festiwal składały się także warsztaty i konkursy na najlepsze danie, deser i najlepszy koktajl.
- Kolejna edycja Międzynarodowego Festiwalu Sztuki Ulicznej i Magii HOKUS-POKUS.
- 24 Forum Kina Europejskiego Orlen Cinergia - festiwal filmowy odbywający się od 1992 roku w Łodzi. Gośćmi wydarzenia byli m.in.: Roman Polański, Ewa Puszczyńska, Lenny Abrahamson, Joe Pantoliano. Tematem przewodnim edycji 2019 było pytanie: „Gdzie jest bohater?”, postawione w kontekście bohatera i postaci filmu fabularnego.
- Senioralia – VI edycja łódzkich senioraliów. Dwutygodniowe wydarzenie, którego inauguracja odbywa się w pasażu Schillera. W tej edycji koncert zagrali Skaldowie.
- Piotrkowska Kameralnie – trzecia edycja spotkań z muzyką na ul. Piotrkowskiej, które odbywały się w środy na pasażu Rubinsteina.
- Festiwal kulinarny Jemy w Łodzi III – dwutygodniowy festiwal kulinarny, w skład którego wchodzi tematyczne trasy kulinarne, specjalne menu degustacyjne haute cuisine, weekendowe uczyty oraz warsztaty, spotkania i prelekcje ze znanymi osobowościami świata gastronomii zaproszonymi do Łodzi specjalnie z tej okazji.
- Ogólnopolski Festiwal Piosenki Turystycznej Yapa – 44. edycja konkursu muzyki folkowej, piosenki turystycznej oraz autorskiej i poezji śpiewanej.
- Pl Music Video Awards – druga edycja festiwalu poświęconego w całości sztuce wideoklipu. Festiwal ma charakter konkursu, który kończy się rozdaniem nagród dla najlepszych polskich twórców wideoklipów.
- Miejski Dzień Dziecka na ulicy Piotrkowskiej – coroczne święto najmłodszych.
- Jarmark Bożonarodzeniowy i Wielkanocny – coroczne wydarzenie organizowane na ul. Piotrkowskiej i w pasażu Schillera. Jarmark to oprócz stoisk handlowych również seria wydarzeń towarzyszących (warsztatów, koncertów i konkursów).
- Stand up Piotrkowska - z udziałem jednych z najlepszych komików w Polsce.
- Teatralny Pasaż Róży III edycja.
- spacer po Piotrkowskiej – forma parady w klimacie retro przy akompaniamencie muzyki granej przez jazzband,
- Baśniowy Pasaż Róży - cykl spektakli skierowany do dzieci (przedstawienia odbywały się w każdą niedzielę wakacji).
- The Look of the Year – coroczny konkurs na najlepszego modela i modelkę wzmacniającej wizerunek Miasta, jako Centrum Przemysłów Kreatywnych w zakresie mody.
- Łódź Young Fashion – wydarzenie modowe skierowane do środowiska młodych twórców, organizowane przez Akademię Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi oraz miasto Łódź.
- Urbanator Days – XIII edycja – unikatowe wydarzenie artystyczne, stworzone przez Michała Urbaniaka. W ramach festiwalu odbywa się koncert z jam session oraz warsztaty

z zaproszonymi przez muzyka artystami. Festiwal gromadzi najbardziej gorące nazwiska światowej sceny jazzu, solu i rapu oraz pozwala na wymianę wiedzy między początkującymi muzykami, a doświadczonymi twórcami jazzowej sceny, skupionymi wokół osobowości Michała Urbaniaka.

Wydarzenia organizowane przez Miejską Arenę Kultury i Sportu (MAKiS).

W 2019 roku Miejska Arena Kultury i Sportu Sp. z o.o. zwiększyła liczbę imprez na dzierżawionych obiektach ze 184 w 2018 roku do 234 wydarzeń w 2019 roku. Łącznie w 2019 r. odbyło się 160 imprez sportowych, w których wzięło udział ponad 833 tys. uczestników, 19 imprez muzycznych, w których wzięło udział ponad 160 tys. osób, 10 imprez targowych, w których uczestniczyło ponad 48 tys. osób oraz 45 imprez o innym charakterze, w których wzięło udział ponad 21 tys. osób. Łącznie odbyły się 234 imprezy, w których udział wzięło ponad 1,2 mln. osób.

W 2019 roku Atlas Arena wciąż była jedną z najważniejszych hal na muzycznej mapie Polski. W koncertach organizowanych w obiekcie administrowanym przez MAKiS, wzięło udział ponad 161 tys. osób. Magnesem dla publiczności były gwiazdy światowego formatu: Michael Bublé, Nicki Minaj oraz Twenty One Pilots. Do Łodzi wrócił Lenny Kravitz, André Rieu, Florence + The Machine, Slash z Myles'em Kennedy'm oraz zespołem The Conspirators i David Garrett. MAKiS był też współorganizatorem koncertów Łódź Disco Fest oraz I am Hardstyle. W 2019 roku w Atlas Arenie znacznie wzrosła liczba imprez z kategorii inne (rewie, targi, konferencje, szkolenia itp.). Ma to związek m.in. z rozszerzeniem działalności hali o aktywności realizowane na parkingu hali, takie jak Nacze-pomania, zlot foodtrucków Wielka Szama czy otwarcie sezonu motocyklowego.

Po połączeniu Miejskiej Areny Kultury i Sportu z Międzynarodowymi Targami Łódzkimi w 2018 roku spółka rozwija swoją działalność targową. W 2019 roku zorganizowała targi NATURA FOOD & be ECO, Film Video Foto, Na Styku Kultur, Pet Fair, Salon Ciekawej Książki, Play Arena, Murawy, Garden Contracting, Łódzkie Targi Edukacyjne oraz Łódzkie Regionalne Targi Pracy i Rozwoju Osobistego. Odwiedziło je ponad 48 tys. osób.

W 2019 roku MAKiS zacieśniał współpracę z klubami wynajmującymi obiekty. Spółka nie tylko zajmowała się promocją wydarzeń organizowanych przez kluby, ale też wspierała podejmowane przez nie inicjatywy prospołeczne i aktywizujące środowiska dziecięco-młodzieżowe. Działo się to zarówno poprzez udostępnianie obiektów

jak i niezbędnego do ich obsługi sprzętu. Sukcesem zakończyła się współorganizowana z RTS Widzew Łódź ubiegłoroczna impreza pn. Widzewska choinka na Stadionie Miejskim przy al. Piłsudskiego 138.

W 2019 roku spółka uzupełniała branding obiektów przejętych przez MAKiS w 2018 roku. Oprócz tego zajmowała się dostosowaniem Stadionów Miejskich do spełnienia wymogów Podręcznika Licencyjnego dla klubów Ekstraklasy na sezon 2019, 2020 i następne oraz FIFA niezbędnych do organizacji meczów Mistrzostwa Świata FIFA U-20 w piłce nożnej.

Miejska Arena Kultury i Sportu w 2019 roku angażowała się w szereg działań prospołecznych. Były to aktywności nie generujące znacznych kosztów m.in. darmowe wycieczki po obiektach MAKiS. Spółka wspierała również wydarzenia charytatywne materiałami reklamowymi i technicznymi (m.in. smycze reklamowe, wynajem sceny, krzesła i barierki etc.) oraz brała udział w regionalnych plebiscytach np. na Turystyczną Ikonę Łodzi (wygrał Stadion Miejski przy al. Piłsudskiego 138) czy instytucję przyjazną osobom niepełnosprawnym (Wyróżniono Atlas Arenę). W 2019 roku MAKiS zobowiązał się również do bezpłatnego wstępu dla weteranów wojennych na swoje imprezy targowe oraz włączył się w organizację Miejskiej Wigilii dla osób samotnych.

Miejska Arena Kultury i Sportu czerpała z doświadczenia organizatorów wydarzeń odbywających się na administrowanych przez nią obiektach. Zdobyte doświadczenie wykorzystano przy kreacji własnych imprez. MAKiS współorganizowała: mecze piłkarskie męskiej reprezentacji Polski U-20, U-21, żeńskiej U-19 oraz Pucharu Polski w piłce nożnej kobiet, wspomniany już Łódź Disco Fest i koncert I am Hardstyle oraz nowe aktywności – Kino samochodowe na parkingu Atlas Areny czy zawody zdalnie sterowanych samochodów Xray Racing Series Poland.

W 2019 r. Stadion Miejski przy Al. Unii przyciągnął ogólną liczbę blisko 98 tys. widzów podczas wydarzeń sportowych. Dodatkowo odbyły się 3 imprezy o innym niż sportowy charakterze, w których wzięło udział 4,2 tys. widzów.

Stadion Miejski przy Al. Piłsudskiego gościł w 2019 roku ponad 410 tys. widzów podczas 37 wydarzeń związanych przede wszystkim z rozgrywkami klubowymi piłkarzy drużyny Widzew Łódź.

Stadion Żużlowy gościł u siebie na wydarzeniach sportowych ponad 44 tys. osób.



3. ŁÓDŹ UCZĄCA SIĘ

Utworzenie wysokiej rangi centrum działalności akademickiej i badawczo-rozwojowej kształcącej i doskonalącej kadry dla inwestorów w nowoczesnych branżach kluczowych dla rozwoju Łodzi, w tym wspieranie szkolnictwa zawodowego oraz stałe powiększanie zasobów utalentowanych mieszkańców miasta.

System łódzkiej oświaty obejmuje placówki publiczne, niepubliczne oraz publiczne prowadzone przez osoby fizyczne bądź prawne niezaliczane do sektora finansów publicznych. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. Miasto Łódź było organem prowadzącym dla 314 szkół i placówek oświatowych:

- 139 Przedszkoli Miejskich,
- 1 Zespołu Przedszkoli Miejskich,
- 6 Zespołów Szkolno-Przedszkolnych,
- 83 Szkół Podstawowych,
- 9 Szkół Podstawowych Specjalnych,
- 1 Zespołu Szkół Ogólnokształcących,
- 27 Liceów Ogólnokształcących,
- 16 Zespołów Szkół Ponadgimnazjalnych,
- 1 Technikum,
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego,
- 9 Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych i specjalistycznych,
- 1 Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego,
- 4 Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii,
- Szkolnego Schroniska Młodzieżowego,
- Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia,
- Pałacu Młodzieży,
- 3 Centrów Zajęć Pozaszkolnych,
- 2 Burs Szkolnych,
- Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego,
- Centrum Usług Wspólnych Oświaty.

Prezydent Miasta Łodzi prowadzi ewidencję szkół i placówek niepublicznych prowadzonych przez osoby fizyczne bądź prawne niezaliczane do sektora finansów publicznych. Zgodnie z ewidencją na terenie Łodzi działają 244 takie placówki:

TAB. 14 | JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE OŚWIATY – PLACÓWKI NIEPUBLICZNE

LP.	JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE OŚWIATY	STAN NA 01.09.2019
1	Przedszkola niepubliczne	63
2	Przedszkola specjalne	5
3	Punkty przedszkolne	18
4	Szkoły podstawowe	31
5	Szkoły podstawowe specjalne	6
6	Gimnazja	0
7	Gimnazja specjalne	0
8	Licea Ogólnokształcące	38
9	Licea specjalne	1
10	Technikum	11
11	Branżowe szkoły I stopnia	3
12	Branżowe szkoły I stopnia specjalne	1
13	Szkoły Policealne	58
14	Szkoła Specjalna przysposabiająca do pracy	3
15	Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze	1
16	Młodzieżowe ośrodki socjoterapii	2
17	Bursy szkolne	3
RAZEM		244

Źródło: UMŁ

Siec szkół i placówek funkcjonujących na terenie Miasta Łodzi uzupełniają szkoły i placówki publiczne prowadzone przez osoby fizyczne i prawne nie zaliczane do sektora finansów publicznych. Szkoły i placówki publiczne, wpisane do ewidencji wg. stanu na 1 września 2019 r. przedstawia poniżej zamieszczona tabela.

TAB. 15 | JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE OŚWIATY PROWADZONE PRZEZ OSOBY PRAWNE

LP.	JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE OŚWIATY PROWADZONE PRZEZ OSOBY PRAWNE	STAN NA 01.09.2019
1	Przedszkola publiczne	7
2	Szkoły podstawowe publiczne	3
3	Gimnazja dla młodzieży publiczne	0
4	Licea Ogólnokształcące publiczne	5
5	Szkoły Policealne publiczne	5
6	Technika publiczne	1
6	Bursy szkolne publiczne	1
RAZEM		22

Źródło: UMŁ

W roku 2018, Miasto udzieliło dotacji szkołom i placówkom niepublicznym i publicznym niezaliczanym do sektora finansów publicznych w łącznej kwocie 155,8 mln zł. Natomiast w 2019 roku Miasto udzieliło dotacji szkołom i placówkom niepublicznym i publicznym niezaliczanym do sektora finansów publicznych w łącznej kwocie 172,9 mln zł.

Miasto prowadzi również rozliczenia z innymi gminami z tytułu zwrotu kosztów dotacji udzielonej przez Miasto Łódź na dzieci zamieszkałe na terenie innych gmin, a częściej do przedszkoli niepublicznych na terenie

Miasta oraz zwrot kosztów dotacji udzielonej przez inne gminy na dzieci będące mieszkańcami Łodzi, a uczęszczające do przedszkoli niepublicznych na terenie innych gmin. W roku 2019 roku inne gminy zwróciły Miastu kwotę 1,9 mln zł z tytułu zwrotu kosztów dotacji wypłaconej na dzieci niebędące mieszkańcami Miasta, podczas gdy Miasto Łódź zapłaciło innym gminom kwotę 1,37 mln zł z tego tytułu.

W roku szkolnym 2019/2020 o 3 zmniejszyła się liczba oddziałów (712) oraz o 27 liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli publicznych miejskich (17 143). Natomiast o 1 zwiększyła się liczba oddziałów (1 886 w tym 30 oddziałów przedszkolnych w oddziałach szkolno-przedszkolnych) przy spadku o 499 liczby dzieci uczęszczających do szkół podstawowych, w tym do zespołów szkolno-przedszkolnych (40 470). Średnia liczba dzieci w oddziale w roku szkolnym 2019/2020 wyniosła 21,5. W związku z reformą edukacji i wygaszeniem gimnazjów wzrosła liczba oddziałów oraz liczba uczniów w liceach.

TAB. 16 | LICZBA ODDZIAŁÓW I UCZNIÓW W LICEACH OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH

TYP SZKOŁY	LICZBA ODDZIAŁÓW		LICZBA UCZNIÓW		ŚREDNIA LICZBA UCZNIÓW W ODDZIALE	
	2018/2019	2019/2020	2018/2019	2019/2020	2018/2019	2019/2020
Licea ogólnokształcące	330	462	9 159	12 487	27,75	27

Źródło: UMi

W roku szkolnym 2019/2020 wychowaniem przedszkolnym z populacji dzieci w wieku 3-5 lat (16 941) objętych było 99,5%, a poziom skolaryzacji podwyższył się w stosunku do poprzedniego roku szkolnego o 7,23 punktu procentowego.

TAB. 17 | DZIECI OBJĘTE WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM (3-5 LAT)

ROK	POPULACJA DZIECI W WIEKU 3-5	DZIECI UCZĘSZCZAJĄCE DO PRZEDSZKOLI MIEJSKICH	DZIECI UCZĘSZCZAJĄCE DO PŁACÓWEK NIEPROWADZONYCH PRZEZ MIASTO	LICZBA DZIECI OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM	POZIOM SKOLARYZACJI
2018/19	16 679	12 931	3 363	16 297	97,7%
2019/20	16 941	12 586	3 341	16 416	99,5%

Źródło: UMi

W roku szkolnym 2019/2020 do przedszkoli przyjęto o 161 dzieci więcej niż w poprzednim roku (17 795 nowoprzyjętych i kontynuujących). Wszystkim dzieciom biorącym udział w postępowaniu rekrutacyjnym zostało wskazane miejsce, zgodnie z art.31 ust.11 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe.

W roku szkolnym 2019/2020 liczba uczniów pierwszych klas publicznych szkół podstawowych nieznacznie się zmniejszyła i wyniosła 4 967.

TAB. 18 | WYNIKI NABORU DO SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH

TYP SZKOŁY	LICZBA ODDZIAŁÓW		LICZBA UCZNIÓW		LICZBA UCZNIÓW KLAS I	
	2018/2019	2019/2020	2018/2019	2019/2020	2018/2019	2019/2020
Licea ogólnokształcące	330	462	9159	12487	3258	6446
Szkoły zawodowe	310	371	7117	8879	2236	3903

Źródło: UMi

W wyniku rekrutacji 2019/2020 do szkół ponadgimnazjalnych do liceów ogólnokształcących przyjęto 6 446 uczniów (o 3 188 więcej niż w roku poprzednim) i utworzono 462 oddziały (o 132 więcej), w szkołach zawodowych przyjęto 3 903 uczniów (o 1 667 więcej) i utworzono 371 oddziałów.

W roku szkolnym 2019/2020 Miasto zapewnia ofertę kształcenia językowego w szkołach podstawowych i w szkołach ponadpodstawowych, na którą składa się:

- 20 oddziałów dwujęzycznych w szkołach podstawowych, w których uczy się łącznie 479 uczniów,
- 29 oddziałów/grup dwujęzycznych w szkołach ponadpodstawowych, w których uczy się łącznie 683 uczniów.

Dodatkowo w IV Liceum Ogólnokształcącym funkcjonują 2 oddziały przygotowujące do międzynarodowej matury – 1 oddział na poziomie klasy II i 1 oddział na poziomie klasy III, w których uczy się łącznie 94 uczniów.

Kształcenie sportowe w różnych dyscyplinach (gimnastyka sportowa, gimnastyka artystyczna, łyżwiarstwo figurowe, lekkoatletyka, pływanie, siatkówka, piłka nożna, rugby, koszykówka, piłka ręczna, strzelectwo sportowe) prowadziło 12 szkół podstawowych (43 oddziały sportowe, w których kształcą się 991 uczniów) i 3 licea ogólnokształcące (11 oddziałów, w których kształcą się 236 uczniów).

W roku szkolnym 2018/2019 egzamin ósmoklasisty przeprowadzono w dniach 15 -17 kwietnia 2019 roku. Egzamin był przeprowadzony w formie pisemnej. Uczniowie przystępowali do egzaminu z trzech przedmiotów obowiązkowych, tj. języka polskiego, matematyki oraz języka obcego nowożytnego.

Porównanie średnich procentowych wyników z egzaminu ósmoklasisty w 2019 r. w publicznych szkołach podstawowych prowadzonych przez Miasto w stosunku do województwa łódzkiego i kraju.

TAB. 19 | PORÓWNANIE WYNIKÓW EGZAMINU ÓSMOKLASISTY

WYSZCZEGÓLNIENIE	JĘZYK POLSKI	MATEMATYKA	JĘZYK ANGIELSKI
kraj	63	45	59
woj. łódzkie	63	45	58
Łódź	65	49	66

Źródło: UMi



W roku szkolnym 2018/2019 egzamin gimnazjalny przeprowadzono w dniach 10 -12 kwietnia 2019 roku. Egzamin gimnazjalny składał się z trzech części. W części pierwszej – humanistycznej – gimnazjaliści rozwiązywali zadania z historii i wiedzy o społeczeństwie oraz z języka polskiego (w dwóch odrębnych arkuszach), a w części drugiej – matematyczno-przyrodniczej – zadania z przedmiotów przyrodniczych: biologii, chemii, fizyki i geografii oraz z matematyki (również w dwóch odrębnych arkuszach). W trzeciej części egzaminu uczniowie rozwiązywali zadania z wybranego języka obcego nowożytnego na poziomie podstawowym albo na poziomie podstawowym i rozszerzonym.

Porównanie średnich procentowych wyników z egzaminu gimnazjalnego w 2019 r. w publicznych gimnazjach prowadzonych przez Miasto w stosunku do województwa łódzkiego i kraju.

TAB. 20 | **PORÓWNANIE WYNIKÓW EGZAMINU GIMNAZJALNEGO**

WYSZCZEGÓLNIENIE	HISTORIA I WOS	JĘZYK POLSKI	PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE	MATEMATYKA	JĘZYK ANGIELSKI	
					PP	PR
kraj	59	63	49	43	68	53
woj. łódzkie	59	63	50	43	68	52
Łódź	62	64	52	45	73	59

Źródło: UMŁ

Wyniki egzaminu maturalnego wyniosły odpowiednio: język polski – 49,24, matematyka – 54,99. Zdawalność egzaminu maturalnego w szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych przez Miasto Łódź wyniosła – 76,7.

1. Przystępujący do egzaminu maturalnego.

Część absolwentów liceów ogólnokształcących oraz

techników nie przystępuje do egzaminu maturalnego. W liceach ogólnokształcących na 2 923 uczniów uczących się w klasach maturalnych, do egzaminu maturalnego przystąpiło 2 629 uczniów, co stanowi 89,9%. W technikum na 1 291 uczących się w klasach maturalnych do egzaminu maturalnego przystąpiło 1 055 uczniów, co stanowi 81,7%.

2. Średnie wyniki procentowe w porównaniu z krajem.

Średnie wyniki procentowe z egzaminu maturalnego piśmennego na poziomie podstawowym z języka polskiego i z matematyki są niższe niż średnie wyniki w kraju. Spośród 27 liceów ogólnokształcących prowadzonych przez Miasto Łódź, w których odbyły się egzaminy maturalne, 17 szkół osiągnęło średni procentowy wynik z egzaminu maturalnego z języka polskiego i 13 szkół z matematyki osiągnęło wynik wyższy niż w kraju. Wśród 18 techników – 2 szkoły uzyskały średni wynik z języka polskiego wyższy, niż w kraju oraz 4 szkoły z matematyki. Średni procentowy wynik egzaminu maturalnego w technikumach zwykle jest niższy niż w liceach ogólnokształcących.

3. Zdawalność egzaminów, odsetek sukcesów.

Pięć liceów, tj. I Liceum Ogólnokształcące, XXI Liceum Ogólnokształcące, VIII Liceum Ogólnokształcące, XXVI Liceum Ogólnokształcące, XXXI Liceum Ogólnokształcące, a dodatkowo 15 liceów i 5 techników osiągnęło zdawalność powyżej średniej w województwie.

Analizując uzyskane wyniki, jak też biorąc pod uwagę poziom zdawalności egzaminu maturalnego po raz kolejny w roku szkolnym 2018/2019 podjęto inicjatywę organizacji „Miejskich korepetycji” dla uczniów, którzy nie uzyskali pozytywnego wyniku z egzaminu maturalnego i planowali zdawać w tym roku egzaminy poprawkowe.



Zajęcia dla maturzystów z języka polskiego i matematyki zorganizowane zostały w okresie wakacyjnym w dniach od 29 lipca do 9 sierpnia w siedzibie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łodzi, przy ul. Żeromskiego 115. Analiza wyników matury poprawkowej uczniów, którzy do niej przystąpili pozwala stwierdzić, iż zdawalność z matematyki kształtowała się na poziomie ok. 57%.

Zdawalność egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie:

1. Egzamin przeprowadzony zgodnie z podstawą programową z 2012 r. - do obydwu części (teoretycznej i praktycznej) egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie w technikach przystąpiło 1 383 uczniów techników, z których 1 004 zdało egzamin potwierdzający daną kwalifikację w zawodzie. Stanowi to średnio 72,6% zdawalności egzaminów w technikach.
2. Egzamin przeprowadzony zgodnie z podstawą programową z 2017 r.- do obydwu części (teoretycznej i praktycznej) egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie w technikach przystąpiło 712 uczniów techników, z których 496 zdało egzamin potwierdzający daną kwa-

lifikację w zawodzie. Stanowi to średnio 69,66% zdawalności egzaminów w technikach.

3. W branżowych szkołach I stopnia egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe przeprowadzony był zgodnie z podstawą programową z 2012 r. - do obydwu części (teoretycznej i praktycznej) egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie w branżowych szkołach I stopnia przystąpiło 111 uczniów, z których 83 zdało egzamin potwierdzający daną kwalifikację w zawodzie. Stanowi to średnio 74,77% zdawalności egzaminów w branżowych szkołach I stopnia.

Celem zwiększenia dostępu do wysokiej jakości edukacji przygotowano do realizacji Program edukacji ogólnej, który obejmuje przeprowadzenie prac remontowych oraz zakup niezbędnego wyposażenia do wybranych placówek, w tym dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z różnym stopniem niepełnosprawności. Docelowo ma to przyczynić się do możliwości zaoferowania uczniom wysokiej jakości kształcenia oraz bardziej indywidualnej opieki edukacyjnej dzięki nowoczesnym metodom nauczania z pomocą pełnego zakresu sprzętu dydaktycznego, np. w postaci stworzenia sali terapii dla dzieci z niepełnosprawnościami lub innymi trudnościami, które czynią proces zdobywania wiedzy przez dziecko bardziej problematycznym, np. kłopoty ze skupieniem uwagi i koncentracją, dzieci z zespołem Aspergera. Przełoży się to na nabywanie przez nich kompetencji opartych na indywidualnych predyspozycjach i rozwijanie umiejętności ułatwiających dostosowanie do zmieniających się warunków i potrzeb. Opisane działania są współfinansowane ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa łódzkiego na lata 2014-2020. Umowy o dofinansowanie zostały podpisane w 2019 r. i działaniami zostało objętych 6 placówek kształcenia ogólnego: Szkoła Podstawowa Nr 111 przy ul. Jaracza 44/46, Szkoła Podstawowa Nr 36 przy ul. Więckowskiego 35, Szkoła Podstawowa Nr 152 przy ul. 28 Pułku Strzelców Kaniowskich 52/54, Szkoła Podstawowa Nr 173 przy ul. Sienkiewicza 46, Szkoła Podstawowa Nr 175 przy ul. Pomorska 27. Planowana wartość programu to 7 650 326 zł. w tym 5 290 910 zł. dofinansowania w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Miasto Łódź było organem prowadzącym dla 17 zespołów szkół ponadpodstawowych oraz Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, w których łącznie funkcjonuje 18 techników i 13 branżowych szkół I stopnia. Oferta kształcenia zawodowego w roku szkolnym 2019/2020 zawiera 50 zawodów w technikum oraz 20 zawodów w branżowej szkole I stopnia.





TAB. 21 | KIERUNKI KSZTAŁCENIA W SZKOŁACH ZAWODOWYCH

NAZWA ZAWODU	LICZBA UCZNIÓW W R.SZK. 2018/19	LICZBA UCZNIÓW W R.SZK. 2019/20
Blacharz samochodowy	29	41
Cukiernik	72	90
Elektromechanik pojazdów samochodowych	44	82
Elektryk	19	7
Fryzjer	77	109
Kierowca mechanicznej	85	91
Kucharz	128	154
Lakiernik	26	14
Lakiernik samochodowy	0	23
Magazynier - logistyk	20	42
Mechanik motocyklowy	19	19
Mechanik pojazdów samochodowych	22	50
*Monter mechatronik / mechatronik	38	33
Monter nawierzchni kolejowej	7	7
Monter sieci i instalacji sanitarnych	13	27
Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	30	53
Murarz-tylnik	5	4
Piekarz	19	17
Sprzedawca	49	45
Stolarz	9	25
Fototechnik / technik fotografii i multimediów	211	290
Kelner/technik usług kelnerskich	0	11
Technik analityk	34	50
Technik architektury krajobrazu	52	69
Technik automatyk	46	74
Technik budownictwa	76	97
Technik chłodnictwa i klimatyzacji	53	65
*Technik cyfrowych procesów graficznych / technik grafiki i poligrafii cyfrowej	233	343
Technik dróg i mostów kolejowych	3	0
Technik ekonomista	265	344
Technik eksploatacji portów i terminali	74	103
Technik elektronik	161	192
Technik elektryk	108	118
Technik energetyk	60	62
Technik gazownictwa	57	62
Technik geodeta	119	150
Technik geolog	5	0
Technik handlowiec	75	54
Technik hodowca koni	60	92

NAZWA ZAWODU	LICZBA UCZNIÓW W R.SZK. 2018/19	LICZBA UCZNIÓW W R.SZK. 2019/20
Technik hotelarstwa	217	229
Technik informatyk	999	1250
Technik kontroli jakości i bezpieczeństwa żywności - eksperyment	28	34
Technik leśnik	50	92
Technik logistyk	447	561
Technik mechanicznej	52	103
Technik mechatronik	617	763
Technik mechatronik pojazdów samochodowych	65	51
Technik naprawy nadwozi pojazdów samochodowych eksperyment ped.	23	14
Technik obsługi turystycznej/technik organizacji turystyki	208	286
Technik ochrony środowiska	8	7
Technik ogrodnik	21	17
Technik optyk	32	33
Technik organizacji reklamy/technik reklamy	136	201
Technik pojazdów samochodowych	321	414
Technik procesów drukowania	31	71
Technik przemysłu mody	84	109
Technik renowacji elementów architektury	6	4
Technik robót wykończeniowych w budownictwie	11	21
Technik spedytor	80	90
Technik technologii drewna	22	37
Technik technologii żywności	97	114
Technik teleinformatyk	96	129
Technik transportu drogowego	0	20
Technik transportu kolejowego	60	63
Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	119	166
Technik urządzeń dźwigowych	33	32
*Technik urządzeń sanitarnych /technik inżynierii sanitarnej	81	95
Technik usług fryzjerskich	104	146
Technik weterynarii	123	142
Technik włókienniczych wyrobów dekoracyjnych	20	23
Technik włókiennik	24	10
Technik żywienia i usług gastronomicznych	499	558
Suma:	7117	8994

* zmiana nazwy zawodu zgodnie z rozporządzeniem MEN w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnych

Źródło: UMŁ

Od kilku lat Miasto Łódź finansuje działalność Obserwatorium Rynku Pracy dla Edukacji, funkcjonujące w Łódzkim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego. Obserwatorium prowadzi systematyczne badania rynku pracy dla potrzeb edukacji, opracowuje analizy, przygotowuje opinie. Na podstawie opinii i analiz płynących z Obserwatorium Rynku Pracy dla Edukacji rozwijana jest oferta szkół zawodowych. W roku 2018/2019 organ prowadzący zaakceptował wprowadzenie do oferty szkół zawodowych następujących

nowych kierunków kształcenia zawodowego: ślusarz, pszczelarz, zegarmistrz - na poziomie branżowej szkoły I stopnia.

Aby właściwie realizować trzeci cel strategiczny ujęty w Polityce rozwoju edukacji Miasta Łodzi 2020+, „szkoły i placówki oświatowe otwarte na potrzeby rynku pracy i kształcenie ustawiczne, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia zawodowego”, rozwijają współpracę z pracodawcami. W wyniku szeregu działań stworzono sieć współpracy pracodawców ze szkołami zawodowy-

mi. Dzięki tej współpracy dla absolwentów otwierają się szanse na dobry start zawodowy i nowe perspektywy kariery zawodowej, a proces edukacji staje się bardziej efektywny.

Do najważniejszych form współpracy należy:

- prowadzenie zajęć praktycznych objętych programem kształcenia,
- prowadzenie praktyk zawodowych,
- szkolenia dla nauczycieli i uczniów,
- wycieczki zawodoznawcze,
- doposażanie pracowni specjalistycznych,
- zapewnianie miejsc pracy dla absolwentów,
- zajęcia specjalizujące dla uczniów prowadzone przez pracowników zakładu,
- finansowanie stypendiów dla uczniów,
- organizowanie staży dla uczniów.

Zajęcia praktyczne objęte programem kształcenia, prowadzone są najczęściej w zakładzie pracy przez pracownika firmy. W regionie łódzkim zajęcia te organizuje około 120 przedsiębiorstw, w tym małych, średnich i dużych. Praktyki zawodowe dla uczniów łódzkich szkół zawodowych odbywają się w ponad 700 przedsiębiorstwach, a umowę patronacką ze szkołami zawarło 49 firm. Patronatem pracodawców objęte są szkoły kształcące w branży ekonomicznej, mechanicznej, elektrycznej, energetycznej, mechatronicznej, budowlanej, włókienniczo-odzieżowej, motoryzacyjnej, urządzeń sanitarnych i gazowniczych, odnawialnych źródeł energii. Są to następujący pracodawcy: Hotel Andels, DHL Express Polska, Polska Spółka Gazownictwa Spółka z o.o., Zakład Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o., HERZ Armatura i Systemy Grzewcze Spółka z o.o., Famas S.A., GAZSYSTEM Sp. z o.o., Zakłady Przetwórstwa Mięsnego „Zbyszko”, Thermaflex Izolacje Sp. z o.o., Politechnika Łódzka - Wydział Elektrotechniki, Elektroniki, Informatyki i Automatyki, Wydział Technologii Materiałowych i Wzornictwa Tekstyliów, Wydział Mechaniczny; Wydział Chemiczny, PKP PLK S.A. Zakład Linii Kolejowych w Łodzi, LEROY MERLIN Polska Sp. z o.o, PPG Industrial Polska, GLOBCOLOR, AUTOSYSTEM Jan Sobański, łódzkie Stowarzyszenie Przewoźników Międzynarodowych i Spedytorów, Veolia Energia Łódź, BSH Sprzęt Gospodarstwa Domowego Spółka z o.o., Mapei Polska Spółka z o.o., Atlas Sp. z o.o., KNAUF Sp. z o.o, FAKRO, Polskie Stowarzyszenie Dekarzy, Procter & Gamble, ABB S.A. Teatr Muzyczny w Łodzi, Herkules PC Components Sp. z o.o, Łódzka Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT - Łódź, Galmet, F&F, Schindler Polska, UDT, Ariadna S.A. Fabryka Nici, Zakład

Włókienniczy Biliński, BRICOMAN, Carrefour Polska Sp. z o.o, Prima Fabryka Pierścieni Tłokowych, ARSEM, Common, Erbud, 3Energy, Thermex Technika Grzewcza, Polskie Stowarzyszenie Producentów Dźwigów, Kone, Elektromonter, Kisan.

W roku szkolnym 2018/2019 szkoły zawarły nowe liczne porozumienia o współpracy z pracodawcami. Były to m.in.:

- Porozumienie między Miastem Łódź i Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnych nr 20 o objęcie patronatem przez firmy: Kone, Elektromonter, Kisan.
- Porozumienie między Miastem Łódź i Technikum nr 3 o objęcie patronatem przez firmy: GAZSYSTEM Sp. z o.o, Famas S.A., Zakłady Przetwórstwa Mięsnego „Zbyszko”, HERZ Armatura i Systemy Grzewcze Spółka z o.o, Thermaflex Izolacje Sp. z o.o.
- Porozumienie między Miastem Łódź i Zespołem Szkół Samochodowych o objęcie patronatem przez firmę łódzkie Stowarzyszenie Przewoźników Międzynarodowych i Spedytorów.

W 2019 roku odbyło się podsumowanie VII edycji konkursu „Pracodawca kreujący i wspierający edukację 2018” – łódzkie łabędzie. Konkurs Prezydenta Miasta Łodzi „Pracodawca Kreujący i Wspierający Edukację” organizowany wspólnie z łódzkim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego pozwala na prezentację ciekawych przykładów współpracy pracodawców z łódzkimi szkołami. Udział w konkursie stanowi również inspirację dla pracodawców do tworzenia pozytywnego wizerunku współczesnej szkoły zawodowej i podnoszenia jej prestiżu.

Komisja przyznała wyróżnienia następującym firmom: Mechatronik Artur Grochowski, Lasy Państwowe Nadleśnictwo Grotniki, Stowarzyszenie Elektryków Polskich Oddział Łódzki, BSH Sprzęt Gospodarstwa Domowego, Coats Polska, Nadwiślański Oddział Straży Granicznej im. Powstania Warszawskiego, PGE Polska Grupa Energetyczna, Państwowa Inspekcja Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Łodzi, Polkomtel, Schindler Polska, Transgourmet Polska – Selgros Cash&Carry Łódź.

Statuetki łódzkich łabędzi - uzyskały następujące firmy: Ilsa-Serwis Mariusz Łodkowski, Globcolor, Arche – Hotel Tobacco, Veolia Energia Łódź.

Nagrodą specjalną za kreowanie procesów kształcenia i wspieranie szkolnego systemu edukacji w skali kraju uhonorowano firmę Abplanalp.

Kształcenie dorosłych w formach szkolnych odbywało się w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego na poziomie szkoły podstawowej (160 słuchaczy), gim-



nazjum (36), liceum ogólnokształcącego (183) i szkoły policealnej (60).

W roku szkolnym 2018/19 Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego zorganizowało 10 grup kwalifikacyjnych kursów zawodowych, w których uczestniczyło 239 osób. Na realizację tych form kształcenia przeznaczono ponad 7 tys. godzin.

Celem zwiększenia dostępu do wysokiej jakości kształcenia przygotowano do realizacji Program kształcenia zawodowego i ustawicznego, który obejmuje przeprowadzenie niezbędnych prac remontowych oraz zakup niezbędnego wyposażenia, w tym dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z różnym stopniem niepełnosprawności, celem zwiększenia dostępu do wysokiej jakości kształcenia zawodowego i ustawicznego. Docelowo ma to przyczynić się do możliwości zaoferowania uczniom bardziej indywidualnej i wyspecjalizowanej opieki edukacyjnej oraz kształcenia wyższej jakości, dopasowanego do potrzeb rynku pracy, co przełoży się na nabywanie przez nich kompetencji opartych na indywidualnych predyspozycjach i posiadanie umiejętności ułatwiających dostosowanie do zmieniających się warunków i potrzeb. Opisane działania są współfinansowane ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020. Umowy o dofinansowanie zostały podpisane w 2019 r. i działaniami zostało objętych 4 placówki kształcenia zawodowego: Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, ul. Żeromskiego 115, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 przy ul. Kilińskiego 159/163, Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych przy al. Politechniki, Zespół Szkół Zawodowych Specjalnych Nr 2. Planowana wartość programu to 11 422 054 zł, w tym 8 055 731 zł dofinansowania w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W roku 2018/2019 na działalność profilaktyczną na rzecz dzieci i młodzieży przeznaczono ponad 1 mln zł (740 000 zł na realizację programów przeciwdziałania alkoholizmowi i 425 000 zł na zapobieganie narkomanii). W ramach programu zapobiegania alkoholizmowi organizowano imprezy promujące zdrowie i zajęcia dodatkowe - zadanie realizowane przez szkoły i placówki oświatowe na terenie Łodzi. Corocznie w ramach tego zadania przeprowadza się ponad 2,5 tys. godzin zajęć dodatkowych, w których uczestniczy ok. 15,5 tys. uczniów. Prowadzono również zajęcia dodatkowe - zadanie realizowane przez placówki oświatowe. Corocznie w ramach tego zadania przeprowadza się ponad 1,5 tys. godzin zajęć dodatkowych, w których uczestniczy ok. 2,5 tys. uczniów. W 2018/19 r. ponad 75% zajęć dodatkowych

prowadzona była poza szkołami i placówkami, z wykorzystaniem miejskich zasobów kultury (muzea, domy kultury, galerie) oraz w innych instytucjach i placówkach świadczących usługi dla dzieci i młodzieży.

W ramach programu przeciwdziałanie narkomanii organizowano imprezy promujące zdrowie. Zadanie realizowane było przez szkoły. W szkołach zrealizowano ponad 600 godzin programów, w tym cykl zajęć dla liderów grup młodzieżowych, promujących pozytywne postawy społeczne. Prowadzono także zajęcia dodatkowe - zadanie realizowane we współpracy ze szkołami w ramach którego realizowano 750 godzin zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży łódzkich szkół podstawowych i gimnazjalnych.

W roku 2019 baza sportowa powiększona została o 4 nowe boiska wielofunkcyjne (Szkoła Podstawowa nr 7, 45, 164, XIII Liceum Ogólnokształcące) i 1 boisko do piłki plażowej (Szkoła Podstawowa nr 91), 4 bieżnie (Szkoła Podstawowa nr 55, 164, 190, Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2).

W wyniku tych działań, aktualnie bazę sportową stanowią:

- a. w grupie 84 szkół podstawowych - 24 boiska typu ORLIK, 41 boiska wielofunkcyjne, 1 boisko do piłki nożnej z nawierzchnią ze sztucznej trawy, 1 boisko do piłki nożnej z nawierzchnią trawiastą, 6 boisk do piłki plażowej, 4 korty tenisowe i 6 pływalni, 8 bieżni;
- b. w grupie 45 szkół ponadpodstawowych (licea ogólnokształcące, zespoły szkół ogólnokształcących, zespoły szkół ponadpodstawowych, technikum) - 11 boisk typu ORLIK (w tym 8 przy liceach ogólnokształcących i 3 przy zespołach szkół ponadgimnazjalnych), 13 boisk wielofunkcyjnych (w tym 9 przy liceach ogólnokształcących, 2 przy zespołach szkół ogólnokształcących i 1 przy zespole szkół ponadpodstawowych), 1 pływalnia (przy liceum ogólnokształcącym).

W ramach konkursów współfinansowanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi na realizację programu:

- a. „Edukacja ekologiczna” zawarto:
 - w edycji 2018/19, 15 umów na łączną kwotę dofinansowania 284 569 zł.
 - w edycji 2019/2020 14 umów na łączną kwotę dofinansowania 293 405 zł.
- b. „Ekopracownia” zawarto:
 - w edycji 2018/19, 14 umów na łączną kwotę dofinansowania 546 341 zł.
 - w edycji 2019/20, 13 umów na łączną kwotę 542 598 zł.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa łódzkiego na lata 2014-2020 realizowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach osi priorytetowej XI „Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności” w roku 2019 rozpoczęto realizację przygotowanych przez Miasto Łódź 45 umów na łączną kwotę 48,1 mln zł w tym:

- Edukacja przedszkolna, 5 umów o łącznej wartości 3 mln zł.
 - Kształcenie Ogólne, 21 umów o łącznej wartości 18,8 mln zł.
 - Kształcenie Zawodowe, 19 umów o łącznej wartości 26,5 mln zł.
- a. W ramach dofinansowania z ramienia FRSE i na zasadach Programu Erasmus+ Miasto przygotowało i zawarło łącznie 13 umów na łączną kwotę dofinansowania 248 568 Euro i 1,4 mln zł.
- b. W ramach Programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych „Aktywna tablica” w edycji 2019 zrealizowano umowę pomiędzy Wojewodą łódzkim (reprezentowanym przez łódzkiego Kuratora Oświaty), a Miastem Łódź obejmującą dotacją 20 szkół podstawowych oraz 3 szkoły podstawowe specjalne na łączną kwotę (wg umowy) 384 800 zł. Natomiast rzeczywisty koszt całkowity wyniósł 395 149 zł.

Miasto prowadzi dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metody pracy:

- a. oddziały przedszkolne zorganizowane w 4 szkołach podstawowych specjalnych oraz w 2 specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych,
- b. szkoły specjalne wszystkich typów, w tym szkoły przysposabiające do pracy oraz szkoły, w których prowadzone są grupy rewalidacyjno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim – 39,
- c. specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze – 4,
- d. młodzieżowe ośrodki wychowawcze – 1,
- e. młodzieżowe ośrodki socjoterapii – 4.

Łódzkie szkoły i placówki specjalne prowadzone są dla dzieci i młodzieży z różnymi rodzajami zaburzeń oraz z różnymi niepełnosprawnościami i dzielą się na kilka charakterystycznych grup:

- a. szkoły specjalne dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami intelektualnymi i niepełnosprawnością sprzężo-

ną, w tym 1 szkoła specjalna specjalizująca się w pracy z dziećmi i młodzieżą z autyzmem – 6,

- b. szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży przewlekłe chorych zorganizowane w podmiotach leczniczych – 3, w tym jedna z czterema filiami,
- c. branżowe szkoły I st. specjalne dla młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, słabo słyszającej i niesłyszącej, słabo widzącej i niewidomej – 2,
- d. szkoły przysposabiające do pracy – 3,
- e. branżowe szkoły I st. specjalne dla młodzieży niedostosowanej społecznie – 2,
- f. licea ogólnokształcące dla młodzieży słabo słyszającej i niesłyszącej, słabo widzącej i niewidomej, z niepełnosprawnością ruchową – 2,
- g. specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną oraz z dysfunkcjami narządów zmysłu – 4,
- h. młodzieżowe ośrodki wychowawcze dla młodzieży niedostosowanej społecznie – 1,
- i. młodzieżowe ośrodki socjoterapii dla młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym – 4,
- j. szkoła podstawowa specjalna zorganizowana przy jednostce pomocy społecznej dla dzieci z interwencji i placówek opiekuńczo-wychowawczych – 1.

Ofertę edukacyjną szkolnictwa specjalnego uzupełniają Zespoły Wczesnego Wspomagania Rozwoju, które propozycję terapeutyczno-rewalidacyjną kierują do rodzin z małym, niepełnosprawnym lub zagrożonym niepełnosprawnością dzieckiem.

Do szkół i placówek specjalnych przyjmowane były dzieci i młodzież posiadające orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, wydane przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne. W roku szkolnym 2018/19 roku wydano 336 skierowań do szkół specjalnych. Do młodzieżowych ośrodków socjoterapii przyjmowani są nieletni wyłącznie na podstawie wniosku rodziców (prawnych opiekunów). Niezbędne jest także orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez zespół orzekający publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej. W roku 2018/19 wydano 176 skierowań do młodzieżowych ośrodków wychowawczych oraz 110 skierowania do młodzieżowych ośrodków socjoterapii.

W roku szkolnym 2018/2019 uczniowie szkół specjalnych korzystali z bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską, z Przewozów Specjalnych realizowanych przez MPK, a rodzice/opiekunowie sprawujący opiekę w cza-



TAB. 22 | ZESPOŁY WCZESNEGO WSPOMAGANIA ROZWOJU

L.P.	ZESPOŁY WCZESNEGO WSPOMAGANIA ROZWOJU	OFERTA	2017/2018	2018/2019
			LICZBA DZIECI	LICZBA DZIECI
1.	Szkoła Podstawowa Specjalna nr 128 ul. Niciarniana 2a	Dla dzieci o nieharmonijnym rozwoju i obniżonych możliwościach intelektualnych, niepełnosprawność sprzężona, autyzm	42	51
2.	Szkoła Podstawowa Specjalna nr 168, ul. Plantowa 7	Dla dzieci o nieharmonijnym rozwoju i obniżonych możliwościach intelektualnych, niepełnosprawność sprzężona.	72	79
3.	Szkoła Podstawowa Specjalna nr 194, ul. Siarczana 29/35	Dla dzieci o nieharmonijnym rozwoju i obniżonych możliwościach intelektualnych, niepełnosprawność sprzężona.	76	81
4.	Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy nr 4, ul. Krzywickiego 20	Dla dzieci niesłyszących, słabo słyszących, z afazją, w tym z niepełnosprawnością sprzężoną	62	60
5.	Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy nr 6, ul. Dziewanny 24	Dla dzieci słabo widzących, niewidomych, a tym z niepełnosprawnością sprzężoną.	89	78
6.	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna nr 2, ul. Motylowa 3	Dla dzieci o nieharmonijnym rozwoju i obniżonych możliwościach intelektualnych, niepełnosprawność sprzężona.	62	64
7.	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna nr 3, ul. Dowborczyków 5	Dla dzieci o nieharmonijnym rozwoju i obniżonych możliwościach intelektualnych, niepełnosprawność sprzężona.	17	21

Źródło: UMŁ

się dojazdu dziecka do i ze szkoły (dotyczy uczniów korzystających z komunikacji miejskiej) z jednorazowych biletów specjalnych, refundowane były również dowozy transportem własnym rodziców. W roku szkolnym 2018/2019 245 uczniów, którym niepełnosprawność uniemożliwiła korzystanie z komunikacji miejskiej objętych było Przewozami Specjalnymi, a 356 rodziców otrzymywało bilety specjalne, 72 rodziców korzystało z refundacji dowozu własnym transportem.

Dofinansowanie do zakupu podręczników w ramach programu „Wyprawka szkolna” w roku 2019 otrzymało 549 uczniów na kwotę 146 549, 86 zł. Poza dofinansowaniem do zakupu podręczników w ramach realizacji programu „Wyprawka szkolna” w 2019 r. uczniowie szkół podstawowych otrzymali darmowe podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe.

W mieście funkcjonuje 8 placówek oświatowo-wychowawczych:

- 2 Bursy Szkolne,
- 1 Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia,
- 3 Centra Zajęć Pozaszkolnych,
- 1 Pałac Młodzieży,
- 1 Szkolne Schronisko Młodzieżowe.

Placówki pracy pozaszkolnej wspierają i uzupełniają zadania szkół w kształtowaniu i rozwijaniu zainteresowań dzieci i młodzieży. Efektywnie wykorzystują czas wolny prowadząc stałe zajęcia klubowe, świetlicowe, sportowe, artystyczne, ekologiczne, a także z bezpieczeństwa ruchu drogowego. Rocznie w zajęciach i imprezach organizowanych w tych placówkach bierze udział ponad 20 tys. uczestników.

W bursach przygotowano 688 miejsc, zaś Szkolne Schronisko Młodzieżowe zorganizowało w roku szkolnym 2018/2019 ponad 25 tys. noclegów. Szkolne Schronisko Młodzieżowe jest także realizatorem, ciesząc się nie-

zwykłym zainteresowaniem wśród szkół, cyklu wycieczek po Łodzi, połączonych z warsztatami dla dzieci oraz ciekawymi zajęciami interdyscyplinarnymi. Projekt nosi nazwę „Odkrywcy Łodzi”. Od stycznia 2018 r. Schronisko jest administratorem nieruchomości położonej w gminie Zgierz w miejscowości Grotniki, gdzie w dwóch obiektach wypoczynkowych zorganizowało wypoczynek dla 300 uczniów łódzkich szkół.

W Łodzi funkcjonuje 9 poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, w tym 3 poradnie specjalistyczne. Poradnie rejonowe świadczą usługi na rzecz dzieci i młodzieży będących uczniami szkół i placówek funkcjonujących w rejonie działania poszczególnych poradni. Poradnie specjalistyczne udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej wszystkim zgodnie z ustalonym zakresem. Jedna poradnia specjalistyczna świadczy usługi psychologiczno-pedagogiczne na rzecz dwóch powiatów: łódzkiego Wschodniego oraz Powiatu Pabianickiego.

TAB. 23 | DZIAŁANIA PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH

Wyszczególnienie	2017/2018	2018/2019
Liczba godzin „dyżurów” w szkołach/placówkach	11 987	12 098
Liczba wykonanych diagnoz/badań psychologiczno-pedagogicznych	15 678	15 765
Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego	923	989
Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego	621	598
Liczba wydanych opinii	4 983	5 876
Liczba udzielonych porad i konsultacji	19 789 w poradniach 15 010 w szkołach	20 078 w poradniach 14 998 w szkołach
Liczba godzin z doradztwa zawodowego prowadzonego w szkołach i placówkach	623	635
Liczba uczniów objętych terapią logopedyczną (indywidualną)	1 369	1 467
Liczba uczniów objętych terapią psychologiczno-pedagogiczną (indywidualną)	2 438	2 876
Liczba zajęć grupowych	2919	2 467

Źródło: UMŁ

W roku szkolnym 2018/2019 Miasto dofinansowało zimowy i letni wypoczynek dzieci i młodzieży szkolnej, organizowany przez szkoły i placówki pracy pozaszkolnej oraz organizacje pozarządowe. Oferta obejmowała:

- zajęcia zamknięte (półkolonie),
- zajęcia otwarte,
- wyjazdowe formy wypoczynku w okresie wakacji letnich.

Łącznie na organizację wypoczynku Miasto przeznaczyło 2 mln. zł. Ogółem w czasie półkolonii zimowych i letnich przygotowano 6 600 miejsc, z których skorzystało 7 456. dzieci. 300 najmłodszych dzieci wzięło udział w koloniach letnich organizowanych w ośrodku wypoczynkowym w Grotnikach.

Miasto Łódź prowadzi 30 miejskich żłobków, tworzących Miejski Zespół Żłobków (MZŻ), oferując 2 260 miejsc. Placówki rozmieszczone są na terenie całego miasta. Zgodnie z ustawą o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, prowadzenie żłobka i klubu dziecięcego jest działalnością regulowaną i wymaga wpisu do rejestru Prezydenta Miasta. W roku 2019 w takim rejestrze znajdowały się 24 żłobki niepubliczne i 12 klubów dziecięcych, oferujących łącznie 914 miejsc. W rekrutacji do żłobków wzięło udział 3 540 dzieci, a z oferowanych w żłobkach i klubach dziecięcych miejsc skorzystało 2 613 dzieci.

RYS. 5 | ROZMIESZCZENIE I LICZBA ŻŁOBKÓW MIEJSKICH W POSZCZEGÓLNYCH REJONACH MIASTA



Źródło: UMŁ.

Budowanie wysokiej rangi centrum działalności akademickiej i badawczo-rozwojowej oraz stałe powiększanie zasobu utalentowanych mieszkańców nie jest możliwe bez współpracy ze światem akademickim. W 2019 r., władze Miasta, doceniając rolę uczelni i studentów w rozwoju Łodzi, wsparły łódzką naukę kwotą 305 tys. zł. Ogłoszono otwarty konkurs pn. „Łódź naukowa, Łódź akademicka 2019”, w wyniku którego dofinansowanie otrzymały następujące projekty:

1. Fundacja Uniwersytetu Medycznego w Łodzi „Visiting Professor: Professor Jonh T. Manning - propagowanie interdyscyplinarnych metod badawczych w naukach medycznych.” – 19 500,00 zł
1. Fundacja Uniwersytetu Medycznego w Łodzi FUMED edukuje – studium w Łodzi – 22 098,00 zł
2. Stowarzyszenie Pola Designu (Design Fields) Udział Studentów ASP w XII Międzynarodowym Sympozjum Graficznym w Urbino” – 16 450,00 zł
3. Stowarzyszenie Edukacyjno-Kulturalne „Venae Artis” „Wykłady prof. Bregt Lameris w Łodzi” – 6 870,00 zł
4. Stowarzyszenie Inicjatyw Studenckich „Łódź Akademicka – Studia i praca w mieście biznesu, sztuki, muzyki i filmu” – 21 741,00 zł
5. Stowarzyszenie Klub Yakumo-Goto „Międzynarodowa Konferencja Naukowa: UE – Japonia. Nadzór Korporacyjny, efektywność i społeczna odpowiedzialność biznesu” – 21 500,00 zł
6. Fundacja In Search Of ... „Muzyka i sztuka dźwięku w dobie nowych technologii – Wykłady Prof. Atau Tanaki w Łodzi” – 16 000,00 zł
7. Fundacja KOLOROWO „Escher - fenomen logicznego designu” – 12 000,00 zł
8. Fundacja Politechniki Łódzkiej „Prezentacja osiągnięć naukowych studentów Wydziału Chemicznego Politechniki Łódzkiej zrzeszonych w Student Chapter of the American Chemical Society Rubber Division połączona z nawiązaniem współpracy z Centrum naukowo badawczym firmy TRINSEO (Niemcy)” - 22 301,00 zł
9. Stowarzyszenie Promocji Inicjatyw Artystycznych OPERATIVA – „Letnia Akademia Muzyki i Sztuki 2019” – 13 779,00 zł
10. Centrum Innowacji - Akcelerator Technologii Fundacja Uniwersytetu Łódzkiego „GGULIVRR@Lodz2019 – Międzynarodowe Warsztaty Informatyczne na Wydziale Fizyki Uniwersytetu Łódzkiego” – 12 000,00 zł
11. Stowarzyszenie Inicjatyw Studenckich „Drzwi otwarte Łódź Akademickiej” – 22 236,00 zł
12. Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół WPiA „Udział studentów Wydziału Prawa i Administracji UŁ w międzynarodowych konkursach typu Moot Court” – 13 055,00 zł



13. Fundacja Miasto Projekt „Generative Urban Small Turbine” – 16 714,00 zł

14. Stowarzyszenie Nauczycieli Akademickich na Rzecz Krzewienia Kultury Języków Europejskich „Stare i Nowe - Spotkania filmowe” – 9 774,00 zł

Ponadto, w ramach otwartego konkursu ofert w formie realizacji zadania publicznego w zakresie przygotowania i przeprowadzenia przedsięwzięcia naukowego (w latach 2019 i 2020) mającego na celu prezentację twórczej roli nauki w rozwoju gospodarczym i kulturalnym Łodzi oraz integrującego środowisko akademickie, wsparcie uzyskała XIX edycja Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki w Łodzi (8-15 kwietnia 2019 r.). Współorganizatorami Festiwalu są wszystkie łódzkie uczelnie, Oddział łódzki PAN i wiele łódzkich instytucji kulturalnych. Celem Festiwalu jest prezentacja twórczej roli nauki w rozwoju gospodarczym i kulturalnym Miasta, uświadamianie społeczeństwu tej roli, popularyzacja i prezentacja osiągnięć naukowych oraz artystycznych, zachęcenie młodzieży do zdobywania i pogłębiania wiedzy, integrowanie środowiska akademickiego. Kilkaset imprez festiwalowych odbyło się na terenach uczelni, muzeów, teatrów, w siedzibie łódzkiego Towarzystwa Naukowego (ŁTN), PAN-u, na rynku „Manufaktury”. W wydarzeniu bierze udział co roku ok. 80 tys. osób. W 2019 r. Miasto wsparło organizację Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki kwotą 110.000,00 zł brutto.

ŁTN jest też pomysłodawcą i realizatorem wyróżnienia „łódzkie Eureka” przyznawanego łódzkim naukowcom przez Radę ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki przy Prezydencie Miasta Łodzi za wybitne osiągnięcia naukowe, techniczne i artystyczne, które zostały dostrzeżone i nagrodzone w kraju i za granicą. Celem wyróżnienia jest promocja twórców (lub zespołów), działających na rzecz rozwoju Łodzi. Statuetki „łódzkie Eureka” tradycyjnie wręczane są przez Prezydenta Miasta Łodzi w pierwszym dniu Festiwalu.

Dodatkowo w trybie pozakonkursowym na podstawie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zawarto łącznie 1 umowę na realizację zadania publicznego na łączną kwotę: 5 000,00 zł brutto. ze Stowarzyszeniem Pola Designu (Design Fields) na wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą: XXXVI konkurs im. Wł. Strzemińskiego – Sztuki Piękne.

Jak co roku Miasto inauguruje łódzkie Juwenalia. W ramach realizacji tego przedsięwzięcia odbył się uroczysty korowód (16 maja 2019 r.), który przeszedł ulicą Piotrkowską od pasażu im. L. Schillera do pl. Wolności oraz koncert zespołu Normalsi. Podczas tego wydarzenia



W Łodzi funkcjonuje 30 żłobków miejskich

nastąpiło symboliczne przekazanie kluczy do bram Miasta przedstawicielom samorządów studenckich łódzkich uczelni.

W celu zachęcenia do studiowania w Łodzi Miasto kontynuuje program stypendiów miejskich. 8 maja 2019 r. Rada Miejska w Łodzi podjęła nową uchwałę Nr IX/319/19 w sprawie przyjęcia „Regulaminu przyznawania stypendiów naukowych Miasta Łodzi dla studentów z terenu Miasta Łodzi”. Najważniejsze zmiany w stosunku do poprzedniej uchwały dotyczyły zniesienia przyznawania pierwszeństwa w uzyskaniu stypendium zarówno spośród laureatów, jak i spośród finalistów osobom reprezentującym olimpiady przedmiotowe i tematyczne, których przedmioty wywodzą się z nauk ścisłych, przyrodniczych i językowych. Za pośrednictwem Rady ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki stanowiącej ciało doradcze Prezydenta Miasta Łodzi w obszarze Łodzi Akademickiej (członkowie wchodzi w skład Komisji Stypendialnej odpowiadającej za ocenę merytoryczną wniosków stypendialnych) zgłoszony został postulat by z uwagi na różnorodność i bardzo wysoki poziom zgłaszanych wniosków wprowadzić jednakowy system oceny dla wszystkich kandydatów na stypendystów bez względu na rodzaj dziedziny naukowej, w której osiągnęli oni olimpijskie sukcesy. Pozostałe założenia programu stypendialnego nie uległy zmianie. Przyciąganie zdolnej, ambitnej młodzieży, również spoza regionu, w połączeniu z wysokiej jakości procesami dydaktycznymi na łódzkich uczelniach, sprzyja wzrostowi wysoko wykwalifikowanej kadry wychodzącej na rynek pracy, o którą zabiegają przedsiębiorcy. W ramach IX edycji miejskiego programu stypendialnego Miasto przyznało wybranym studentom - laureatom i finalistom olimpiad stypendia w wysokości od 1000 zł/

mc do 1500 zł/m-c. Stypendia będą wypłacane przez jeden rok akademicki, od listopada 2019 r. do lipca 2020 r. łącznie przyznano 33 stypendia. łączna kwota przeznaczona na stypendia w roku akademickim 2019/2020 wynosi 355.500,00 zł.

Kolejną inicjatywą zachęcającą do studiowania w Łodzi są Drzwi Otwarte Łodzi Akademickiej. W organizację tego przedsięwzięcia, każdego roku, włączają się władze miasta, Stowarzyszenie Inicjatyw Studenckich oraz trzy największe lokalne uczelnie: Uniwersytet Łódzki, Politechnika Łódzka i Uniwersytet Medyczny w Łodzi. Drzwi Otwarte mają na celu przede wszystkim promocję łódzkich uczelni, zapoznanie z aktualną ofertą edukacyjną oraz zachęcenie młodych ludzi z regionu, aby studiowali właśnie w Łodzi. Na Drzwi Otwarte Łodzi Akademickiej w 2019 r. w dniu 13 listopada przyjechało ponad 500 licealistów z 6 miast województwa łódzkiego: Bełchatowa, Łęczycy, Piotrkowa Trybunalskiego, Tomaszowa Mazowieckiego, Sieradza i Łodzi. Po inauguracji autokary rozwiozły młodzież na łódzkie uczelnie (PŁ, UŁ, UMED) oraz na Festiwal DYSONANSE ŁDZ 2019 gdzie licealiści po raz kolejny zapoznali się z ofertą uczelni oraz wzięli udział w przygotowanych specjalnie dla nich warsztatach.

Dodatkowo w 2019 roku odbyły się dwie edycje projektu „Zasmakuj studiowania w Łodzi”, podczas którego uczniowie oraz nauczyciele z Łodzi i regionu sprawdzali na własnej skórze jak studiuje się w naszym mieście. W dniach 5-6 kwietnia 2019 w spotkaniu udział wzięli najlepsi uczniowie z wybranych łódzkich szkół, laureaci miejskiego programu Mia100 Talentów natomiast w dniach 27-28 września 2019 nauczyciele, pedagodzy, dyrektorzy szkół z regionu łódzkiego w tym m.in. z Piotrkowa Trybunalskiego, Łowicza, Kleszczowa, Białej Rawskiej, Działoszyna, Tomaszowa Mazowieckiego. Uczelnie zapewniły młodym ludziom możliwość udziału w zajęciach tematycznych związanych z ich zainteresowaniami, oraz noclegi na poszczególnych kampusach. Dodatkowo uczestnicy wydarzenia mogli zjeść posiłek w studenckiej stołówce, pobawić się w studenckim klubie oraz na koncercie Ani Dąbrowskiej lub Happy Sad, a także zwiedzić Centrum Nauki i Techniki EC1. Uczestnicy wydarzenia mogli wziąć udział w konkursie na najczęstiej „lajkowaną” relację z pobytu w Łodzi zamieszczoną w mediach społecznościowych. Główną nagrodą w konkursie był czytnik e-booków. W jesiennej edycji wydarzenia zaproszeni przedstawiciele kadry nauczycielskiej mieli okazję uczestniczyć w Festiwalu Światła,





zajęciach w Centrum Nauki i Techniki EC1 oraz spektaklu w Teatrze Powszechnym. W projekcie udział wzięło łącznie 30 uczniów oraz 27 nauczycieli.

Prowadzono rozwój platformy internetowej pod adresem www.studyinlodz.com.pl w polskiej i angielskiej wersji językowej, przeznaczonej dla osób zainteresowanych podjęciem studiów w Łodzi. Serwis zawiera przejrzystą i kompleksową ofertę Łodzi Akademickiej opartą o informacje na temat łódzkich uczelni publicznych i niepublicznych oraz Miasta Łodzi w jednym miejscu wraz z wyszukiwarką kierunków studiów dostępnych na łódzkich uczelniach. Strona ma także na celu pokazanie Łodzi i jej wyjątkowego klimatu do studiowania oraz usprawnienie komunikacji łódzkiego środowiska akademickiego ze środowiskiem młodzieży z Polski i zagranicy, potencjalnie zainteresowanej studiami w Łodzi.

Miasto Łódź z sukcesem kontynuuje realizację programu „Młodzi w Łodzi”. Aktualnie z UMŁ aktywnie współpracuje 290 firm oraz największe łódzkie uczelnie publiczne i niepubliczne. W 2019 r. realizowane były następujące inicjatywy Programu:

- a. XII edycja programu stypendialnego Młodzi w Łodzi

TAB. 24 | **PROGRAM STYPENDIALNY „MŁODZI W ŁODZI”**

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba stypendiów	24	21	16	24	23	29
Zwrot kosztów zakwaterowania	1	7	9	6	6	11
Kurs programowania	-	-	11	12	-	-
Dodatkowy lektorat z j. obcego	17	15	15	38	23	23
Liczba aplikacji	400	350	360	420	400	480

Źródło: UMŁ

- b. Portal praktyk i staży - stworzony w celu wspierania studentów łódzkich uczelni oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych w zdobywaniu dodatkowych kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego. W 2019 r. opublikowano 655 ofert. Stronę odwiedza średnio 6,9 tys. unikalnych użytkowników miesięcznie.
- c. IX edycja programu płatnych staży wakacyjnych „Praktykuj w Łodzi!” – corocznie najlepsi stażyści otrzymują propozycje zatrudnienia u swojego pracodawcy (ok. 75%).

TAB. 25 | **PROGRAM PŁATNYCH STAŻY WAKACYJNYCH „PRAKTYKUJ W ŁODZI!”**

	2016	2017	2018	2019
Liczba płatnych staży	350	390	320	420
Minimalna wartość stażu brutto w zł	900	1 300	2 100	2 250
Liczba aplikacji	3 500	4 500	6 000	4 000

Źródło: UMŁ

- d. X edycja konkursu na najlepszy biznesplan. Dziewięć dotychczasowych edycji dostarczyło: 1500 pomysłów

biznesowych, ponad 360 profesjonalnych biznesplanów oraz 250 funkcjonujących firm. Od 2018 r. konkurs realizowany jest w nowej formule pod nową nazwą Mam Pomysł na Startup.

- e. Bezpłatne szkolenia dla studentów „Twoja Kariera w Twoich Rękach” – w 2019 r. z 68 szkoleń skorzystało 728 uczestników.
- f. Wizyty w łódzkich firmach „Poznaj łódzkich Pracodawców”
 ➤ W okresie od stycznia do grudnia 2019 r. studenci odwiedzili następujące łódzkie firmy: DELL, ABB, NORDEA, MABION, BSS, P&G, Hydro. łącznie w dniach otwartych udział wzięło 152 uczestników.
- g. Karta rabatowa Młodzi w Łodzi
 ➤ Dzięki Karcie Rabatowej studenci łódzkich uczelni oraz uczniowie objęci programem Mia100 Talentów, mogą uzyskać rabaty na produkty i usługi oferowane przez partnerów, m.in. teatry, szkoły językowe, szkoły tańca, auto szkoły, kluby fitness, centra rozrywki oraz lokale gastronomiczne. Karta wydawana jest bezpłatnie. Do końca 2019 roku przez zarejestrowanie się w systemie chęć posiadania karty wyraziło 33 123 osób, wydano łącznie 21 046 kart. Na koniec 2019 r. rabaty w ramach karty oferowało 116 partnerów.
- h. Mia100 Talentów
 ➤ Program Mia100 Talentów to inicjatywa, realizowana w ramach programu „Młodzi w Łodzi”, mająca na celu promowanie i wspieranie wybitnych uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Do współpracy włączyły się największe łódzkie uczelnie oraz szkoły ponadgimnazjalne z Łodzi. W roku 2019 wyróżnionych zostało 28 uczniów klas maturalnych. Uczniowie ci są również promowani na stronie programu Młodzi w Łodzi. Na stronie dostępna jest również m.in. oferta łódzkich uczelni dedykowana osobom wybitnym, wachlarz stypendiów oraz informacje o wydarzeniach o charakterze akademickim, adresowanych do tej grupy odbiorców. Program Mia100 Talentów ma w założeniu również zachęcać zdolną i ambitną młodzież do wiązania swojej przyszłości edukacyjnej, prywatnej i w dalszej perspektywie - zawodowej z naszym miastem.

Kontynuowany jest program „Mieszkania dla młodych” – dla najzdolniejszych studentów i absolwentów łódzkich uczelni. W 2019 r. przydzielono z mieszkaniowego zasobu Miasta Łodzi 7 lokali dla studentów ostatniego roku i absolwentów, którzy nie ukończyli 30 roku życia. Komisja do wyboru najemców lokali dokonała przydziału na rzecz najzdolniejszych osób, które poprzez zatrudnienie pozostaną w Łodzi i zwiążą z miastem swoją przyszłość.

FILAR: PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

Łódź atrakcyjna, bezpieczna i zdrowa – poprawa jakości życia mieszkańców dzięki zwiększeniu atrakcyjności przestrzeni publicznej, rewitalizacji kluczowych obszarów Miasta, wykorzystaniu potencjału środowiska przyrodniczego i rozwoju zrównoważonego transportu miejskiego.

1. REWITALIZACJA ŚRÓDMIEŚCIA

Wzrost poziomu życia Łódzian poprzez zwiększenie atrakcyjności centralnych obszarów miasta, odbudowę historycznej tkanki miejskiej przy nadaniu jej nowych funkcji.



Zrewitalizowana kamienica przy ul. Kilińskiego 26

W ramach wdrażania Strategii Zintegrowanego Rozwoju Łodzi 2020+ Łódź realizuje Program Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi wraz z szeroko rozumianą rewitalizacją społeczną. Program obejmuje wybrane, centralnie położone w strefie wysokiej zabudowy śródmiejskiej, kwartały miejskie. Łączna wartość projektów, uwzględniająca 2 projekty realizowane w partnerstwie i udział finansowy partnerów wynosi 980,7 mln zł (umowy o dofinansowanie podpisano w 2017 r.). Ogółem w ośmiu projektach rewitalizacji obszarowej realizowanych jest 120 zadań inwestycyjnych, w tym 69 remontów budynków oraz 51 inwestycji drogowych i związanych z zielenią (trzy parki, dwa pasáže, Stary Rynek, dwa place oraz park kieszonkowy). Realizacja projektów przewidziana jest do końca 2023 r.

W globalny proces rewitalizacji śródmieścia wpisuje się także odnowa obiektów zabytkowych (m.in. pałac Steinerów), budowa Nowego Centrum Łodzi, rozszerzanie funkcji kompleksu EC1 oraz rewitalizacja Księżego Młyna. Szeroki pakiet inwestycji poprawiających infrastrukturę i funkcjonowanie dotyczy również inwestycji kultury - muzea, domy kultury i biblioteki.

RYS. 6. OBSZAR REWITALIZACJI



Źródło: Zarząd Inwestycji Miejskich

W 2019 r. kontynuowano wyłanianie wykonawców dla zadań inwestycyjnych zaplanowanych w ramach Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi, rozpoczynano i kontynuowano prace budowlane przy projektach w ramach



ROĆt oraz oddawano do użytku ukończone inwestycje. Do użytku oddane zostały ulica Traugutta na odcinku od ul. Sienkiewicza do ul. Kilińskiego i ul. Jaracza od ul. Piotrkowskiej do ul. Kilińskiego. Na ukończeniu były prace nad przebudową parków Moniuszki i Sienkiewicza i modernizacją budynków przy ul. Piotrkowskiej 106 i ul. Kilińskiego 26. Zapewniono także przejezdność ulic: Ogrodowej od ul. Zachodniej do ul. Gdańskiej, ul. Tuwima od ul. Targowej do ul. Kilińskiego, Nawrot od ul. Piotrkowskiej do ul. Kilińskiego, przy czym prace wykończeniowe i odbiory trwały do końca 2019 r. i miały zakończyć się w 2020 r.

TAB. 26 | **DOFINANSOWANIE PROJEKTÓW
REWITALIZACJI OBSZAROWEJ
CENTRUM ŁODZI W MLN ZŁ.**

NR PROJEKTU	WARTOŚĆ CAŁKOWITA	DOFINANSOWANIE		KRAJOWE ŚRODKI PUBLICZNE	
		BUDŻET PAŃSTWA	EFRR	WKŁAD WŁASNY	BUDŻET PAŃSTWA PARTNERA
Projekt Nr 1	228,95	4,48	101,22	123,25	0,00
Projekt Nr 2	126,67	1,84	70,04	39,81	14,97
Projekt Nr 3	77,10	3,00	31,11	42,99	0,00
Projekt Nr 4	150,07	5,32	69,21	75,53	0,00
Projekt Nr 5	116,57	6,35	44,26	65,97	0,00
Projekt Nr 6	93,53	2,53	33,34	57,26	0,00
Projekt Nr 7	136,28	3,06	59,69	73,53	0,00
Projekt Nr 8	51,91	1,22	23,23	27,47	0,00
RAZEM	981,08	27,79	432,10	505,82	14,97

Źródło: Centrum Usług Wspólnych

Trwały prace nad budową, modernizacją lub adaptacją: budynków (wraz z zagospodarowaniem terenu) przy ul. Kilińskiego 26, ul. Jaracza 26, ul. Włókienniczej 4, 6, 8, 12, 14, 16, 3, 5 i 7, ul. Wschodniej 20, 23, 24, 42, 54, ul. Gdańskiej 1 i 8, ul. Piotrkowskiej 77, 106 i 142, ul. Narutowicza 4 i 12, ul. Tuwima 33, 35, 46 i 52, ul. Roosevelta 17, ul. Sienkiewicza 56 i 79, ul. Rewolucji 1905 r. 29 i 31. Trwały prace nad modernizacją ulic: Kilińskiego od ul. Narutowicza do ul. Rewolucji 1905 r., Wschodniej od ul. Jaracza do ul. Północnej, Ogrodowej od ul. Zachodniej do ul. Gdańskiej oraz Sienkiewicza na odcinku od al. Piłsudskiego do ul. Tuwima. Realizowana była budowa przebiecia międzykwartałowego od posesji przy ul. Legionów 15 do ulic Zachodniej i Ogrodowej, przebiecia od ul. Legionów 25 do ul. Ogrodowej 20 i ul. Gdańskiej 8. Prowadzone były prace w Parku im. St. Moniuszki i modernizacja Skweru Aliny Margolis-Edelman – Kilińskiego 40. Trwały prace projektowe dla zadań: ul. Pogonowskiego 34, ul. Rewolucji 1905 r. 13, 15, 17, 29, 31, ul. Włókiennicza 2, 11, 15, 22, ul. Wschodnia 50 (ostatecznie budynek został wyburzony z uwagi na bardzo zły stan techniczny) i 52, ul. Pomorska 11, ul. Wschodnia 20, 23, 42, 35, ul. Legionów 37a, ul. Zachodnia 56 oraz opracowanie do-

kumentacji projektowej wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego dla zadania: Remont, przebudowa i adaptacja obiektu pofabrycznego przy ulicy Sienkiewicza 75/77 wraz z zagospodarowaniem terenu, na potrzeby Teatru Pinokio oraz budowa ciągu pieszo-jezdnego w kwartale ulic Nawrot – Piotrkowska – Roosevelta – Sienkiewicza. Realizowano także projekty na przebudowę ulic, placów i pasaży: pl. Wolności, Pasażu Róży, ul. Nowomiejskiej od pl. Wolności do ul. Ogrodowej, ul. Ogrodowej – Północnej od ul. Zachodniej do ul. Kilińskiego, ul. Rewolucji 1905 r. od ul. Piotrkowskiej do ul. Kilińskiego, ul. Próchnika od ul. Zachodniej do ul. Piotrkowskiej, ul. Zachodniej od ul. Próchnika do ul. Legionów, ul. Sienkiewicza na odcinku od ul. Narutowicza do ul. Tuwima, tzw. „Pasażu Majewskiego”, ul. Włókienniczej i drogi łączącej ul. Wschodnią z ul. Sienkiewicza. Należy podkreślić, iż ogłoszono ponowne przetargi na prace remontowe dla nieruchomości: Włókiennicza 2 w pakiecie z ul. Wschodnią 52. Wybrano wykonawcę prac dla budynków zlokalizowanych przy ul. Wschodniej 45.

Przygotowano i ogłoszono postępowania przetargowe na inwestycje kubaturowe: ul. Kilińskiego 36, 28, ul. Wschodnia 45, ul. Północna 7, ul. Północna 23, ul. Legionów 20, 37a i 44, ul. Mielczarskiego 3, 15, 22, 33, ul. Sienkiewicza 22 i 63 i ul. Piotrkowska 118. Ogłoszono także postępowania przetargowe na inwestycje polegające na budowie albo modernizacji przestrzeni publicznych: przebiecia od ul. Mielczarskiego 33 i ul. Mielczarskiego 25 do tzw. „Ogrodów Karskiego”, przebiecia od ul. Legionów 57 do ul. Mielczarskiego 26, przebiecia od ul. Ogrodowej 28 do tzw. „Ogrodów Karskiego”, ulicy Cmentarnej, ulicy Legionów od ul. Żeligowskiego do ul. Gdańskiej i od ul. Gdańskiej do ul. Zachodniej, ulicy Mielczarskiego oraz Pasażu Schillera.

Miasto prowadzi również inne działania rewitalizacyjne, m. in. kompleksowe prace restauracyjne, modernizacyjne i remontowe części zespołu fabryczno-rezydencjonalnego Izraela K. Poznańskiego w Łodzi (Pałacu Poznańskich). Inwestycja dotyczy części zespołu fabryczno-rezydencjonalnego uznanego za Pomnik Historii („Łódź – wielokulturowy krajobraz miasta przemysłowego”) i obejmuje swym zakresem zarówno prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich oraz robót budowlanych, jak i zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej. Modernizacja i poprawa infrastruktury zabytkowego obiektu Muzeum Miasta Łodzi – Pałacu Poznańskich w części użytkowanej przez Muzeum Miasta Łodzi współfinansowana jest ze środków UE (patrz Naj-

ważniejsze wydarzenia i inicjatywy muzealne w 2019 r.). Całkowity koszt prac inwestycyjnych przy obiekcie wynosi 36,9 mln zł, w tym 20,9 mln zł projekt UE.

Kolejna inwestycja realizowana przez Miasto w tym obszarze to pałac braci Karola i Emila Steinertów znajdujący się przy ulicy Piotrkowskiej 272 a i b, budynki dawnej Drukarni i Farbiarni przy ulicy Piotrkowskiej 274 oraz budynek gospodarczy. Wykonano remont konserwatorski wszystkich elewacji Pałacu oraz remont konserwatorski wewnątrz Pałacu Steinertów z odtworzeniem pierwotnego, bogatego wystroju. Pomieszczenia poprzez wprowadzenie nowoczesnych instalacji zyskały nowe funkcje takie jak: restauracja z zapleczem kuchennym w parterze budynku z dostępem do tarasów zewnętrznych w dwóch poziomach, pomieszczenia biurowe, pomieszczenia do prezentacji audio-wizualnych, pomieszczenia sali konferencyjnych oraz pomieszczenia apartotelu. Dwa pozostałe obiekty na terenie objętym projektem to budynki tzw. Drukarni i Farbiarni, które wskutek całkowitej przebudowy dostosowane zostały do roli pomieszczeń biurowych. Odtworzony został również ogród z nowymi nasadzeniami drzew i krzewów, ścieżkami pieszymi i drogą wewnętrzną wraz ze stanowiskami postojowymi. W ogrodzie odtworzono budynek gospodarczy nr 12 oraz dawny budynek lodowni, wykonano nowe oświetlenie zewnętrzne, elementy małej architektury, ogrodzenia oraz system nawadniania roślin. Prace budowlane zakończono w grudniu 2019 r., a w roku 2020 poszukiwani będą najemcy dla poszczególnych nowych funkcji obiektów. Wartość projektu: 38,5 mln zł, w tym dofinansowanie z UE w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych - 19,9 mln zł.

Największą inwestycją realizowaną poza programem rewitalizacji obszarowej jest kompleksowy projekt partnerski „Szlakiem architektury włókienniczej. Rewitalizacja Księżego Młyna”, realizowany ze wsparciem funduszy UE w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, który prowadzi do odnowy jednej z największych łódzkich atrakcji turystycznych. W ramach projektu o łącznej wartości 60,1 mln zł (dofinansowanie z UE w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych - 39,2 mln zł) w 2019 r. zmodernizowano przestrzeń publiczną obejmującą bocznice kolejową, chodnik oraz zagospodarowano zielenią działkę nr 85 przy ul. Fabrycznej nr 17a i wybudowano „zielony” parking na działce przy ul. Fabrycznej nr 17a w Łodzi. Przeprowadzono też remont budynków przy ul. Księży Młyn 2, 8, 10, Klubu Księżego Młyna przy ul. Tymienieckiego 32 / ul. Księży Młyn 2, zagospodarowano działkę w obszarze F wraz z remon-

tem budynków gospodarczych. Realizowano także prace przy zagospodarowaniu przestrzeni publicznej – restauracja, Księży Młyn 11A oraz modernizacji przestrzeni publicznej podwórka przy ul. Fabrycznej 21 wraz z komórkami, przy czym w 2019 r. zakończono remont budynku komórek. W przygotowaniu jest kolejny etap prac dla tego obszaru miasta w ramach projektu pn. „Szlakiem Architektury Włókienniczej. Rewitalizacja Księżego Młyna. Etap II”, który uzupełnia inwestycje niezbędne dla rewitalizacji zabytkowego obszaru Księżego Młyna – szacowana wartość projektu 21,5 mln zł, planowane dofinansowanie UE 14,5 mln zł.

Równoległe do prowadzonych działań inwestycyjnych realizowane były projekty i działania o charakterze społecznym.

Od 1 stycznia 2017 r. na zlecenie Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju (obecnie Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej) Łódź realizowała projekt Pilotażowy pn. „Opracowanie modelu prowadzenia rewitalizacji obszarów miejskich na wybranym obszarze w Mieście Łodzi – etap 2” (projekt Pilotażowy II). Realizację projektu zakończono w dniu 31 grudnia 2019 r. W 2019 roku projekt objął następujące działania:

1. Zespół Gospodarzy Obszarów i Latarników Społecznych kontynuował działania mające na celu kompleksowe wsparcie ponad 100 środowisk w procesie przeprowadzek oraz pomoc w rozwiązywaniu życiowych trudności. Rozpoczął się także monitoring ponad 100 rodzin przeprowadzonych w ubiegłych latach, mający na celu sprawdzenie sytuacji lokatorów w ich nowym miejscu zamieszkania. Zespół miał wpływ także na zasiedlanie całych nieruchomości, jak np. lokali tymczasowych przy ul. Objazdowej 17 czy Domu Wielopokoleniowego przy ul. Wólczańskiej 168, a także lokali z najmem socjalnym zlokalizowanych przy ul. Rogozińskiego 15. Zespół uczestniczył również w rekrutacji uczestników do projektów aktywizujących zawodowo i społecznie. Latarnicy Społeczni prowadzili działania o charakterze aktywizacyjnym, wspierali mieszkańców w podejmowaniu ważnych życiowych decyzji, doradzali, pomagali rozwiązywać problemy, stojące na przeszkodzie do poprawy jakości życia.
2. Kontynuowano superwizje indywidualne dla Gospodarzy Obszarów i Latarników Społecznych - superwizje rozumiane jako metoda szkolenia i wzbogacania kompetencji w zawodach i funkcjach polegających na pracy z ludźmi, w których metodyczne działanie w relacjach interpersonalnych jest ważnym aspektem praktyki zawodowej.
3. Zasiedlono Dom Wielopokoleniowy przy ul. Wólczańskiej 168, zgodnie z założeniami wypracowanego, w ramach projektu Pilotażowego II, Programu zasiedlenia i funkcjo-



Przykład rewitalizacji posesji przy ul. Przędzalnianej 91

- nowania Domu Wielopokoleniowego. W otwartym konkursie ofert, wyłoniono Operatora Klubu Sąsiedzkiego.
4. Opracowano model funkcjonowania łódzkiego Centrum Usług Społecznych (obecnie Centrum Wsparcia i Rozwoju Społecznego w Łodzi), przy ul. Pogonowskiego 34 w Łodzi.
 5. Specjalista ds. komunikacji z przedsiębiorcami przez cały rok 2019 był w stałym kontakcie z przedsiębiorcami, których lokale znajdują się w nieruchomościach przeznaczonych do remontu w ramach ROCL.
 6. W ramach Działania 6. „Działania edukacyjne” zorganizowano „I Ogólnopolskie Spotkanie Przedstawicieli Komitetów Rewitalizacji”.
 7. Również w ramach Działania 6. „Działania edukacyjne” przeprowadzono tzw. „Lekcje modelowe nt. rewitalizacji” czyli działania edukacyjne podzielone na dwie części:
 - a. działania szkoleniowo-doradcze skierowane do Rady Pedagogicznej, Rady Rodziców, Samorządu Uczniowskiego Szkoły Podstawowej nr 70 w Łodzi.
 - a. sondaż opinii młodzieży licealnej (przygotowano i przeprowadzono ankiety wśród 400 uczniów w wieku powyżej 16 roku życia uczęszczających do III L.O. im. Tadeusza Kościuszki w Łodzi, mieszczącego się na terenie Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi) w zakresie wiedzy, opinii i postaw młodzieży na temat rewitalizacji Łodzi.
 8. Odbyła się Konferencja „Łódź Rewitalizuje – działania społeczne szyte na miarę”.

Poza wsparciem mieszkańców gminnych nieruchomości przeznaczonych do remontu w ramach ROCL i związaną z tym koniecznością zmiany miejsca zamieszkania pracownicy Zespołu ds. Integracji Społecznej kontynuowali spotkania grupowe z mieszkańcami. Wśród tematów ponad 20 zebrań dominowały: prowadzone inwestycje drogowe, bezpieczeństwo w przestrzeni miejskiej, stan techniczny i sytuacja prawna nieruchomości czy wycinka drzew.

Pod adresem www.rewitalizacja.uml.lodz.pl funkcjonuje zintegrowany portal informacyjny, na którym znajdują się wszystkie najważniejsze informacje o prowadzonych przez miasto działaniach rewitalizacyjnych. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 6212/VII/17 Prezydenta Miasta Łodzi funkcjonował także 34 osobowy Komitet Rewitalizacji. Na początku 2019 r. w związku ze złożeniem rezygnacji oraz z wygaśnięciem funkcji członków Komitetu przeprowadzono nabór uzupełniający. W nowym składzie Komitet pracował przez cały rok 2019 - odbyło się 11 posiedzeń Komitetu, a pomiędzy posiedzeniami pracowało 6 zespołów roboczych.

Zostały utworzone dwie Lokalne Grupy Działania (ang. Urbact Local Group). To działanie wpisujące się w międzynarodowy projekt „URBAN-REGENERATION-MIX”, które skupia instytucje, stowarzyszenia, fundacje, związki wyznaniowe, lokalnych liderów i mieszkańców. Ich przedstawiciele wspólnie diagnozują potrzeby danej okolicy i tworzą bazę zasobów, z których może czerpać lokalna społeczność.

Miasto Łódź dzięki realizacji projektu Rewitalizacja Księżego Młyna otrzymało tytuł „Dobrej Praktyki URBACT” jako jedno z 97 miast w Europie w ramach naboru na dobre praktyki miejskie organizowanego w unijnym Programie URBACT. (Program URBACT polega na wymianie wiedzy i doświadczeń, pomaga miastom wypracować praktyczne, innowacyjne i zrównoważone rozwiązania, łączące wymiary gospodarczy, społeczny i środowiskowy). Dzięki temu od 4 kwietnia 2018 r. do 4 grudnia 2018 r. realizowana była I faza międzynarodowego projektu pn. „URBAN-REGENERATION-MIX” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Od 4 grudnia 2018 r. rozpoczęła się realizacja II fazy projektu, która trwała cały 2019 r. i zakończy się w czerwcu 2021 r. Projekt jest realizowany przez siedem miast partnerskich z różnych części Europy, które odpowiadają na wyzwania obecne na zdegradowanych obszarach, z jakimi zmagają się ich mieszkańcy. Składa się z serii działań mających na celu wymianę doświadczeń i doskonalenie praktyk we wszystkich miastach partnerskich w ramach sieci, do której należą:

- Łódź, Polska – lider projektu,
- Baena, Hiszpania,
- Birmingham, Wielka Brytania,
- Bolonia, Włochy,
- Braga, Portugalia,
- Tuluza, Francja,
- Zagrzeb, Chorwacja.

W ramach jednego z działań projektu „Urban-Regeneration-Mix”, została utworzona Lokalna Grupa Wsparcia URBACT – (ang. URBACT Local Group), która skupia lokalnych liderów, mieszkańców, instytucje, stowarzyszenia, fundacje i związki wyznaniowe funkcjonujące na jednym obszarze. Ich przedstawiciele wspólnie diagnozują potrzeby danej okolicy i tworzą bazę zasobów, z których może czerpać lokalna społeczność. W 2019 r. kładzono też nacisk na działania animacyjne i docieranie do mieszkańców z informacją o dostępności środków finansowych na „działania podwórkowe”. Dzięki środkom pozyskanym z Miejskiego Programu Mikrograntów, na podwórku przy ul. Legionów 50 powstał baśniowy mural oraz mała infrastruktura w postaci mebli ogrodowych.

Realizowane było 7 projektów z dofinansowaniem Europejskiego Funduszu Społecznego dla ponad 300 mieszkańców obszaru rewitalizacji: bezrobotnych, zagrożonych utratą mieszkania lub bezdomnych, uzależnionych lub w trakcie terapii odwykowej, z niepełnosprawnościami, w tym z deficytami intelektualnymi. Wartość projektów to prawie 9,2 mln zł. W 2019 roku zostało opracowanych kolejne 7 projektów z realizacją do 2023 roku, w których kwota 9,3 mln zł zostanie przeznaczona na wsparcie najbardziej potrzebujących i oddalonych od rynku pracy mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Ponadto 2019 roku w ramach dotychczasowych (jako kontynuacja) lub nowych umów realizowano 7 projektów o wartości ponad 12 mln zł na realizację przedsięwzięć skierowanych do niepracujących mieszkańców obszaru rewitalizacji po 29 r.ż. Projekty te są bardzo atrakcyjną ofertą dla odbiorców ze względu na zapewnienie subsydiowanego zatrudnienia u pracodawcy w okresie nawet do 24 miesięcy.

Miasto Łódź podjęło również intensywne działania w zakresie promocji i wsparcia rozwoju mikroprzedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji Miasta Łodzi. W ramach trzech projektów rozpoczętych przez Miasto w 2019 roku - „Przedsiębiorcza Łódź na obszarze rewitalizacji”, „Mój biznes – wsparcie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji Miasta Łodzi” oraz „Łódzka



Rewita II” wspieramy rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji otrzymali możliwość pozyskania jednorazowej dotacji na rozwój własnego biznesu (prawie 28 000 zł) oraz wsparcie pomostowe na comiesięczne koszty prowadzenia własnej firmy w wysokości do 2 100 zł/m-c w okresie pierwszego roku działalności. Łącznie, w ostatnim kwartale 2019 roku, w ramach powyższych dwóch projektów, zostało zarejestrowanych 82 firmy prowadzone przez mieszkańców obszaru rewitalizacji. W 2019 roku zostało zatwierdzone do dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego 8 kolejnych projektów o wartości prawie 28 mln zł, w ramach których mieszkańcy obszaru rewitalizacji w kolejnych latach będą mieli możliwość uruchomienia własnej firmy z dużym wsparciem bezzwrotnej dotacji z UE. Przewiduje się, że w ramach powyższych przedsięwzięć szansę uruchomienia własnych firm uzyska prawie 600 osób z obszaru rewitalizacji.

Zrealizowano 11 projektów przedszkoli specjalnych lub z oddziałami integracyjnymi o wartości całkowitej ponad 10 mln zł. W ramach każdego przedsięwzięcia placówki poszerzą swoją ofertę o dodatkowych specjalistów (m.in. logopeda, psycholog, terapeuta), podniosą poziom kompetencji kadry, jak również znacznie doposażą placówki pomocami dydaktycznymi niezbędnymi w terapii dzieci z niepełnosprawnościami. Wsparcie skierowane zostanie do 566 dzieci i 145 nauczycieli.

Co więcej 23 placówki kształcenia ogólnego z obszaru rewitalizacji realizowały projekty podnoszące kompetencje uczniów niezbędne na rynku pracy (tj. dodatkowe zajęcia wyrównawcze, specjalistyczne, rozwijające) w ramach których skierowały nauczycieli na wysokiej jakości kursy, szkolenia i studia podyplomowe oraz doposażyły pracownie w wysokiej jakości sprzęt informatyczny oraz w inne pomoce dydaktyczne. Łączna wartość projektów to blisko 20 mln zł, która miała być wydatkowana dla ponad 5 000 uczniów oraz 617 nauczycieli do 2020 roku.

Działania Miasta skierowane są również do mieszkańców w celu podniesienia ich kompetencji językowych (języki: angielski, niemiecki, francuski). W tym celu został przygotowany projekt językowy dla 360 mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy z własnej inicjatywy są zainteresowani nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności oraz kompetencji lub kwalifikacji językowych. Projekt cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem, szczególnie wśród grupy osób w wieku 50+. To zainteresowanie nauką języków obcych dało podstawy do zamknięcia wniosku o kolejne środki z Regionalnego Programu

Operacyjnego Województwa łódzkiego na lata 2014–2020 na doskonalenie kompetencji językowych, ale również cyfrowych. W tym celu zostały nawiązane kolejne partnerstwa i złożyliśmy wnioski na 4 projekty szkoleniowe o łącznej wartości 3,5 mln zł dla 1 330 mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym 868 w wieku 50+.

Działania edukacyjne Miasta podjęte zostały również w sferze kształcenia zawodowego, czego dowodem jest realizacja w 2019 roku 11 projektów unijnych przez 9 placówek znajdujących się na obszarze rewitalizacji Miasta Łodzi o łącznej wartości 14,6 mln zł. Celem wszystkich projektów było podniesienie jakości nauczania zawodowego w kilkunastu zawodach, w których kształcą placówki, poprzez zorganizowanie zajęć dodatkowych/specjalistycznych dla uczniów, podwyższenie kompetencji/kwalifikacji nauczycieli oraz doposażenie pracowni zawodowych. Wsparcie zostało skierowane do 850 uczniów i 85 nauczycieli.

W 2019 r. kontynuowano monitorowanie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Łodzi, m.in. w zakresie realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych do niego wpisanych oraz innych zadań realizowanych przez miejskie komórki i jednostki organizacyjne, które wykonują cele rewitalizacji w ramach projektu „Informatyczne usługi przestrzenne w rewitalizowanej strefie wielkomiejskiej miasta Łodzi” wdrożono elektroniczny system monitorowania Programu, pozwalający na zbieranie informacji na temat realizacji przedsięwzięć wskazanych w GPR za pomocą formularzy znajdujących się na portalu rewitalizacja.uml.lodz.pl oraz ich analizę za pomocą aplikacji klasy business intelligence. Monitorowanie realizacji Programu obejmuje także analizy stanu obszaru rewitalizacji w oparciu o wybrane wskaźniki statystyczne (np. bezrobocie, korzystanie z zasiłków czy poziom czytelnictwa). Ich nasilenie i rozkład przestrzenny są analizowane w celu zaobserwowania kierunków zmian zachodzących na obszarze.

W 2019 r. kontynuowano, realizowany od 2011 r. program „Miasto Kamienic”, którego celem jest poprawa stanu technicznego kamienic będących własnością Miasta oraz przywrócenie historycznego charakteru zabytkowym budynkom, poprzez renowację i odtworzenie zniszczonych elementów architektoniczno-konserwatorskich. W 2019 r. realizowano 2 inwestycje:

- Tuwima 17 – wykonanie zabytkowej bramy wjazdowej z furtką wraz z odtworzeniem fragmentu historycznego ogrodzenia przy zabytkowym obiekcie – domu Otto Gehliga.

- Gdańska 114 – rozpoczęto realizację remontu i przebudowy budynku. Wykonano roboty zabezpieczające konstrukcyjne tj. wzmocnienie i przemurowanie nadproży na elewacjach, usunięcie odparzonych tynków, wymiana stropu nad parterem, roboty rozbiórkowe elementów wewnętrznych budynku.



Odnowiony dawny domu Otto Gehliga przy ul. Tuwima 17

Od 2011 r. łączny budżet programów „Mia 100 Kamienic” oraz „Miasto Kamienic” wyniósł ponad 275 mln zł.

Liczba wspólnot mieszkaniowych, w których znajdują się lokale miejskie na koniec 2019 roku wyniosła 2 063 i zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 20. Tendencja spadkowa została odnotowana we wspólnotach z udziałem miasta przekraczającym 80% i 50%. Wspólnot z ponad 80% udziałem Miasta było 137 (w 2018 r. - 157), z udziałem od 50% do 80% - 315 (w 2018 r. - 326), a wspólnot z mniejszościowym udziałem miasta – 1 611 (w 2018 r. – 1 600).

20 listopada 2019 r. Rada Miejska w Łodzi przyjęła Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Łodzi na lata 2019 - 2022. W roku 2019 dokonana została weryfikacja i uzupełnienie bazy danych obiektów zabytkowych. Wykonano dokumentację fotograficzną oraz kwe-

rendę archiwalną dla obiektów figurujących w ewidencji lub planowanych do włączenia do ewidencji.

Miasto Łódź podejmowało się dofinansowania prac przy budynkach zabytkowych niebędących własnością miasta. W roku 2019 udzielono 13 dotacji na łączną kwotę 1,7 mln zł na roboty budowlane polegające na remoncie lub przebudowie oraz na prace konserwatorskie i prace restauratorskie w odniesieniu do nieruchomości niewpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji. Udzielono także 17 dotacji na łączną kwotę 2,3 mln zł na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze miasta Łodzi.

W roku 2019 zakończono były prace przy inwestycji polegającej na remoncie i przebudowie budynków przy al. Kościuszki 19 i ul. Wólczańskiej 36 w Łodzi na potrzeby siedzib MPU i BAM wraz z utworzeniem wystawy stałej Lapidarium Detalu i Magazynu Detalu.

W ramach poprawy estetyki ulicy Piotrkowskiej w roku 2019 systematycznie monitorowano wszystkie obiekty pod kątem stanu urządzeń reklamowych. Wdrożone były zapisy Uchwały Nr XXI/483/15 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 9 grudnia 2015 roku w sprawie utworzenia Parku Kulturowego ulicy Piotrkowskiej. Z ulicy Piotrkowskiej i jej przecznicy zniknęły z witryn folie reklamowe i kasetony, z balkonów usunięto banery, usunięto nielegalne reklamy, w tym reklamy wielkoformatowe i billboardy, a część reklam niezgodnych z wytycznymi konserwatorskimi została wymieniona na nowe. Świadomość konieczności dbania o estetykę przestrzeni publicznej wśród najemców oraz właścicieli lokali przy ulicy Piotrkowskiej systematycznie rośnie. Najemcy i właściciele zdają sobie sprawę z wyjątkowości ulicy Piotrkowskiej, chcą dbać o jej estetyczny wygląd i mają świadomość tego, jakimi środkami i działaniami tę estetykę mogą poprawić.

W skład mieszkaniowego zasobu gminy Łódź wchodzi 43 732 lokale mieszkalne (spadek o prawie 2%), w tym 8 424 nieziasiedlone lokale mieszkalne wyłączone z użytkowania głównie z powodu złego stanu technicznego czy planowanej rewitalizacji (wzrost o prawie 12%). Wskaźnik złożonych wniosków o przyznanie pomieszczeń tymczasowych dla osób nieposiadających prawa do lokalu socjalnego zwiększył się o 8,09% w stosunku do 2018 r., natomiast o 42,98% wzrósł wskaźnik zawartych umów na najem socjalny. Liczba zawartych umów na najem socjalny wyniosła 948.



Wskaźnik spraw dotyczących najmu lokali z mieszkaniowego zasobu GMŁ przechodzących z 2018r. do realizacji w 2019 roku zmniejszył się o 6,85% - były to ogółem 9 884 sprawy, spośród których:

- zawarto 1 813 umów najmu,
- podpisano 1 341 aneksów umów,
- rozwiązano 980 umów najmu.

Zgodnie z założeniami Polityki Miasta Łodzi dotyczącymi gminnego zasobu mieszkaniowego 2020+ zapewniono 35 mieszkań komunalnych - osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka i 7 mieszkań - absolwentom łódzkich szkół i uczelni.

TAB. 27 | LICZBA WSZCZĘTYCH POSTĘPOWAŃ O WYNAJEM LOKALI WCHODZĄCYCH W SKŁAD MIESZKANIOWEGO ZASOBU MIASTA ŁODZI W 2018 I 2019 R.

Postępowanie - zgodnie z Uchwałą XLIV/827/12 w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Łodzi Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 29 czerwca 2012 r., z późn. zmianami	Ilość spraw		Wydane skierowanie	
	2018	2019	2018	2019
Wyroki z prawem do lokalu socjalnego	3 343	476	3 481	337
Wyroki bez prawa do lokalu socjalnego	1 363	120	1 145	102
Przedłużenie umów najmu na lokale socjalne	886	785	1 350	513
Wykwaterowania	971	139	1 173	181
Znaczny stopień niepełnosprawności	229	11	319	4
Lokale przyległe	113	32	272	-*
Regulacja stanu prawnego do lokalu - po jego opuszczeniu, po zgonie najemcy, po spłacie zadłużenia, art. 691 KC	513	383	1 312	296*
Komisja Gospodarki Mieszkaniowej i Komunalnej	838	173	1 647	185
Lokale komunalne udostępnione absolwentom	84	12	27	7
Najem socjalny lokalu	42	0	2111	254
Inne	-	-	-	125
Razem	8 382	2 231	12 837	2 004

Uwagi: * w przypadku postępowań dotyczących lokali przyległych nie są wydawane skierowania - zawierany jest aneks do umowy najmu

* * z tytułu art. 691 KC wydano dodatkowo 85 stwierdzeń wstąpienia w najem

Źródło: Zarząd Lokali Miejskich, UMŁ

W 2019 r. wszczęto 12 837 postępowań oraz wydano 2004 skierowania na wynajem lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Łodzi (zgodnie z Uchwałą XLIV/827/12).

Realizując założenia Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Łodzi, w 2019 r. zrealizowano 88 wzajemnych zamian mieszkań na podstawie zaakceptowanej rekomendacji przez Biuro Gospodarki Mieszkaniowej.

Do Bazy Zamiany Mieszkań wpłynęło 213 ofert od kontrahentów (spadek o ok. 34%), w tym:

- 20 ofert lokali zadłużonych,
- 127 ofert najemców deklarujących spłatę zadłużenia,
- 66 ofert najemców, którzy w wyniku zamiany chcą poprawić swoje warunki mieszkaniowe bądź nie radzą sobie z kosztami utrzymania lokali o większych parametrach.

W wyniku wzajemnej zamiany odzyskano 90,3 tys. zł zadłużenia poprzez przejęcie wierzytelności przez kontrahentów, którzy w jej wyniku poprawili swoje warunki mieszkaniowe. Miasto odzyskało należności, natomiast dotychczasowy najemca miał możliwość zamiany lokalu na mniejszy, o niższym standardzie oraz o niższych kosztach utrzymania, adekwatnych do możliwości finansowych gospodarstwa domowego.

Wartość należności czynszowych w zasobie gminnych lokali mieszkalnych, socjalnych i użytkowych, w 2019 r. wyniosła 519,9 mln zł (z tego 307,1 mln zł to zadłużenie byłych użytkowników). Kwoty te obejmują należność główną, odsetki i koszty poboczne.

TAB. 28 | DŁUŻNICY W LATACH 2017-2019

LICZBA OSÓB ZALEGAJĄCYCH W OPŁATACH	2017	2018	2019
W zasobie gminnym w podziale na:	37 059	36 009	32 385
najemców	12 900	11 398	8 030
bez tytułu prawnego	8 369	8 023	8 534
byłych najemców	15 790	16 588	15 821
W pozostałym administrowanym zasobie (prywatne, współwłasne, skarb państwa)	3 888	3 586	3 389
Razem	40 947	39 595	35 774

Źródło: Zarząd Lokali Miejskich

W 2019 r. ogólna liczba zalegających w opłatach z tytułu najmu zmniejszyła się o 3 821 w stosunku do roku 2018, z tego w zasobie gminnym o 3 624, a w zasobie prywatnym o 197.

W 2019 r. liczba dłużników w komunalnych lokalach mieszkalnych (najemców oraz osób, którym wypowiedziano umowy najmu) wyniosła 13 423, a w lokalach socjalnych 947.

Wskaźnik ściągalskości długu w 2019 r. kształtował się następująco:

- wskaźnik ściągalskości bieżącej - wyliczony jako iloraz wpłat na poczet bieżących opłat czynszowych do wartości naliczonego przypisu – 82,63% (założony 76,99%),
- wskaźnik zaległości czynszowych - wyliczony jako iloraz wartości zaległości czynszowych (zaległość główna) do wartości rocznych przychodów z najmu lokali należących do zasobu komunalnego – 154,88% (założony 151,60%).

Działania windykacyjne w 2019 r. wobec dłużników lokali mieszkalnych i użytkowych:

- wnioski o wykonanie eksmisji przekazane do komorników sądowych: 321 – lokale mieszkalne, 40 – lokale użytkowe,
- wnioski skierowane do komorników sądowych o egzekucję należności 1 986 – lokale mieszkalne, 139 – lokale użytkowe,
- upomnienia, wezwania do zapłaty i wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy najmu (26,7 tys. – lokale mieszkalne, 5,7 tys. – lokale użytkowe),
- wezwania do zapłaty i dobrowolnego zdania lokalu, wezwania przedsądowe 2,9 tys. – lokale mieszkalne, 430 – lokale użytkowe,
- informacje o niedopłacie – 28 tys. w lokalach mieszkalnych.

Po dokonaniu weryfikacji wysokości zadłużenia zostały skierowane wnioski do komorników sądowych o przeprowadzenie eksmisji. W 2019 r. wykonano eksmisje do noclegowni – 84 (w 2018 r. - 106), do lokalu socjalnego – 42 (w 2018 – 44), z lokali użytkowych – 22 (w 2018 - 24).

W roku 2019 kontynuowano program odpracowania zaległości dłużników, jako wprowadzenia możliwości spłaty zadłużenia z tytułu opłat za korzystanie z lokali mieszkalnych w formie świadczenia rzeczowego. Wzorem lat poprzednich przedmiotem świadczenia były prace porządkowe, prace remontowo-konserwatorskie oraz pomocnicze prace administracyjne i usługowe świadczone na rzecz Miasta. W roku 2019 wpłynęło 220 wniosków o odpracowanie zadłużenia (podpisano 179 porozumień), odpracowane zostały długi o wartości 624,1 tys. zł. Ogółem od 2015 roku z programu skorzystało 517 osób, a łączna kwota odpracowana w wyniku zawartych porozumień wyniosła ponad 2,5 mln zł, w tym zadłużenie o wartości 105 894,46 zł spłaciło 12 osób, które zrezygnowały z wykonywania świadczenia.

Wystąpiono 688 razy na drogę sądową wobec dłużników lokali mieszkalnych i użytkowych (wzrost o 28%), na kwotę 8,7 mln zł (wzrost o ponad 78%). Uzyskano 647 prawomocnych orzeczeń o wartości 5,8 mln zł.

Na podstawie uchwały Rady Miejskiej z 2014 r. w 2019 r. dokonano:

- umorzenia należności 38 dłużnikom na kwotę 497 tys. zł,
- zawarcia 1 006 ugód na kwotę 10,9 mln zł.

W 2019 r. liczba wystawionych wezwań do zapłaty skierowanych do ZLM przez właścicieli nieruchomości zgłaszających roszczenie o wypłatę odszkodowania wyniosła 301, a liczba zawartych porozumień 66.

W przypadku, gdy wyrok eksmisyjny nie został zrealizowany, właścicielowi proponowano zawarcie porozumienia o rezygnacji z roszczeń odszkodowawczych za niedostarczenie lokalu w zamian za wskazanie lokalu z najmem socjalnym w terminie od 6 do 12 miesięcy od daty zawarcia porozumienia.

W 2019 roku kontynuowano dotychczasową politykę gospodarowania lokalami użytkowymi znajdującymi się w zasobie Miasta, której podstawowymi założeniami było zaspokojenie potrzeb lokalowych podmiotów działających na rzecz społeczności lokalnej oraz zasada jawności dysponowania lokalami.

W 2019 roku zorganizowano 8 publicznych przetargów na wysokość stawki czynszu najmu lokali użytkowych w wyniku, których, wynajęto ogółem 142 lokale. Ponadto 195 lokali użytkowych wynajęto w trybie bezprzetargowym.

TAB. 29 | ZAGOSPODAROWANIE GMINNYCH LOKALI UŻYTKOWYCH W 2019 R.

	2018	2019
Liczba lokali użytkowych (lokale użytkowe, garaże i pracownie twórcze z wyłączeniem komórek, pomieszczeń gospodarczych i boksów garażowych)	5 934	6 002
Liczba zajętych lokali użytkowych - najem, użyczenie, porozumienie, inne tytuły prawne	3 993	4 062
w tym na rzecz organizacji pozarządowych	280	281
Liczba zajętych lokali użytkowych - zajmowane bezumownie	217	179
Lokali nieużytkowanych:	1 724	1 761
w tym pustostanów	424	484
w tym lokale wyłączone z użytkowania:	1 300	1 277
na stałe	473	466
tymczasowo	827	811

Źródło: Zarząd Lokali Miejskich

W 2019 r. w stosunku do roku 2018 odnotowano zwiększenie liczby wolnych lokali o ok. 2%. Liczba lokali użytkowych w zasobie gminy wyniosła 6 024.

Na techniczne utrzymanie w 2019 r. zasobu mieszkaniowego Miasta tzn. na remonty bieżące, konserwacje, rozbiórki wydatkowano 31,6 mln zł, w tym:

- na remonty lokali zamiennych – 4,6 mln zł,
- na remonty lokali socjalnych i tymczasowych – 4,8 mln zł,
- na rozbiórki i zabezpieczenia budynków – 673 tys. zł,
- na remonty bieżące i konserwacje – 21,5 mln zł.



TAB. 30 | **UZYSKANE EFEKTY RZECZOWE**

RODZAJ PRAC	2018	2019
remont lokali wolnych przeznaczonych do ponownego zasiedlenia (lokale zamienne) w tym:	402	128
lokale użytkowe	121	64
remont lokali wolnych przeznaczonych do ponownego zasiedlenia (lokale socjalne, pomieszczenia tymczasowe)	298	194
remont lokali zamieszkałych	12	58
rozbiórki budynków mieszkalnych w tym:	11	17
w strefie wielkomiejskiej	5	13
pozostałych	6	4
roboty dekarские	21	10
wymiana stolarki okiennej i drzwiowej	29	192
remont balkonów	0	1
roboty zabezpieczające konstrukcję budynków /ściagi, stemple/	0	2
remont instalacji wewnętrznych /gazowej, elektrycznej, wodociągowej, kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania/	12	110

Źródło: Zarząd Lokali Miejskich

W roku 2019 wydatki miejskie na gospodarkę mieszkaniową wynosiły 3 426 zł na 1 mieszkańca zamieszkującego w lokalach miejskich.

W omawianym roku wydano 2 004 skierowania do zawarcia umowy najmu i przydzielono 7 lokali z przeznaczeniem do wynajmowania na czas trwania stosunku pracy na terenie Miasta Łodzi dla studentów i absolwentów szkół wyższych w Łodzi wybranych przez Komisję do oceny wniosków i wyboru najemców lokali mieszkalnych wynajmowanych na czas trwania stosunku pracy Rady Miejskiej.



Park Źródliśka

2. ZIELONA, UPORZĄDKOWANA ŁÓDŹ

Poprawa jakości życia Łoździan i zwiększenie atrakcyjności miasta dzięki wykorzystaniu potencjału środowiska przyrodniczego, zachowaniu i porządkowaniu przestrzeni aktywnej biologicznie i obszarów służących rekreacji i budowaniu zdrowego stylu życia.

Działania związane z tym celem realizowane były w obszarze polityki przestrzennej, komunalnej i ochrony środowiska zgodnie z uchwalonymi przez Radę Miejską 16 stycznia 2013 r. politykami sektorowymi: „Polityką komunalną i ochrony środowiska Miasta Łodzi 2020+” oraz „Strategią przestrzennego rozwoju Łodzi 2020+”.

Dokumentem planistycznym obowiązującym obecnie dla całego obszaru miasta jest „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi”. W 2018 r. Rada Miejska przyjęła nowe studium uwarunkowań, które zawiera rzeczywisty obraz miasta oraz wskazuje optymalne i realne perspektywy jego rozwoju. W marcu 2019 r. studium zostało zaktualizowane w zakresie dotyczącym określenia obszaru przestrzeni publicznej oraz obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - uchwała Nr VI/215/19 Rady Miejskiej w Łodzi. Obecnie trwają prace nad zmianą Studium w zakresie uznania za obszary przestrzeni publicznej projektowanych na obszarze miasta dróg kluczowych dla poprawy funkcjonowania systemu transportowego miasta – realizacja Uchwały Nr XIX/735/20 Rady Miejskiej w Łodzi. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi” w zakresie dotyczącym określenia obszarów przestrzeni publicznej - projektowanych dróg.

W odpowiedzi na wyzwanie jakim jest planowanie nowoczesnego - i przyjaznego miasta w Studium przyjęto model rozwoju Miasta, który uznano za najlepiej realizujący wyznaczone w „Strategii przestrzennego rozwoju Łodzi 2020+” cele polityki przestrzennej. Realizacja tego scenariusza ma zapewnić dobrą jakość życia w Łodzi oraz zapobiec rozpraszaniu sił i środków w zarządzaniu miastem. Jego główne założenia to:

- Priorytet dla wykorzystania istniejących zasobów – przede wszystkim zabudowy w Strefie Wielkomiejskiej i jej otoczeniu, wykorzystania zasobu przemysłowego, a następnie dogęszczenia terenów już zurbanizowanych, a dopiero

po wykorzystaniu tych zasobów – otwierania nowych terenów.

- Budowa miasta o zwartej strukturze przestrzennej.
- Zachowanie obecnych terenów zurbanizowanych z prawem do zabudowy (pozwolenia na budowę).
- Planowanie rezerw rozwojowych adekwatne do faktycznych potrzeb i możliwości miasta (na poziomie 9% powierzchni miasta wskazanej jako nowe tereny rozwojowe) – dopasowanie rezerw inwestycyjnych do prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych miasta, w tym w zakresie zabudowy mieszkaniowej zapewnienie rezerwy terenów dla 40-60 tys. mieszkańców.

Zachowanie znacznych obszarów terenów otwartych jako aktywnych przyrodniczo, ewentualnie z możliwością wykorzystania części z nich w przyszłości na cele rozwoju przestrzennego miasta.

Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę wskazał potrzebę wyznaczenia nowych terenów dla rozwoju funkcji mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej na poziomie 1 462 ha (5% powierzchni miasta). Łączna powierzchnia terenowych rezerw inwestycyjnych wynosi 2 858 ha (9,75% powierzchni Łodzi).

Priorytetem jest opracowanie planów miejscowych dla obszarów centralnych (uporządkowanie struktury Strefy Wielkomiejskiej) jak również planów służących powstrzymaniu niekontrolowanej suburbanizacji oraz dla terenów zabudowy przemysłowo-usługowej (zapewnienie ładu przestrzennego w nowych terenach inwestycyjnych i usprawnienie procesów inwestowania).

TAB. 31 | **PRZYGOTOWANIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO (STAN NA 31.12.2019)**

ZAKRES INFORMACJI	POWIERZCHNIA OGÓŁEM [HA]					% UDZIAŁ W POWIERZCHNI MIASTA				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Powierzchnia obowiązujących mpzp	3 116	4 723	5 302	6 109,55	7 464	10,62	16,09	18,06	20,81	25,49
Uchwalone mpzp	656	1 583	600	812	1 393	1,93	5,47	2,05	2,77	4,75
Przystąpienia do sporządzenia mpzp	1 614	1 381	953	3 265	972	5,27	4,69	3,26	11,1	3,33
Mpzp w przygotowaniu	5 585	5 147	5 493	6 411	5 560,5	19,04	17,54	18,72	21,82	18,93

Źródło: UMiŁ na podstawie danych Miejskiej Pracowni Urbanistycznej

Prace projektowe prowadzone w roku 2019 doprowadziły do wzrostu stopnia pokrycia miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego o 4,74% dzięki czemu aktualnie wynosi on 25,49% - 7464 ha powierzchni miasta. Uchwalono następujące plany:

- POLESIE WIDZEWSKIE (117) dla części obszaru miasta Łodzi położonej w rejonie: ul. Konstytucyjnej, al. Mar-

szałka Józefa Piłsudskiego, ul. dr. Stefana Kopcińskiego oraz terenów kolejowych – plan został uchwalony na sesji Rady Miejskiej w dniu 6 marca 2019 roku, uchwała Nr VI/214/19,

- STARE POLESIE PÓŁNOC (118) dla części obszaru miasta Łodzi położonej w rejonie alei Tadeusza Kościuszki i ulic: 6 Sierpnia, Generała Lucjana Żeligowskiego, św. Jerzego, Cmentarnej, Legionów, Zachodniej i Wólczańskiej – plan został uchwalony na sesji Rady Miejskiej w dniu 6 marca 2019 roku, uchwała Nr VI/211/19,
- STARE POLESIE (116) dla części obszaru miasta Łodzi położonej w rejonie alei Tadeusza Kościuszki i ulic: Andrzeja Struga, Stefana Żeromskiego, Marii Skłodowskiej-Curie, Łąkowej, Generała Lucjana Żeligowskiego i 6 Sierpnia – plan został uchwalony na sesji Rady Miejskiej w dniu 6 marca 2019 roku, uchwała Nr VI/212/19,
- STARE POLESIE POŁUDNIE (119) dla części obszaru miasta Łodzi położonej w rejonie alei: Adama Mickiewicza i Tadeusza Kościuszki i ulic: Łąkowej, Marii Skłodowskiej-Curie, Stefana Żeromskiego, Andrzeja Struga, Gdańskiej, Mikołaja Kopernika i Wólczańskiej – plan został uchwalony na sesji Rady Miejskiej w dniu 6 marca 2019 roku, uchwała Nr VI/213/19,
- ZIMNA WODA (120) dla części obszaru miasta Łodzi obejmującej część osiedla Bałuty Zachodnie w rejonie rzek Zimnej Wody i Aniołówki – plan został uchwalony na sesji Rady Miejskiej w dniu 8 maja 2019 roku, uchwała Nr IX/315/19,
- PIŁSUDSKIEGO – KOPCIŃSKIEGO (121) dla części obszaru miasta Łodzi położonej w rejonie alei Marszałka Józefa Piłsudskiego oraz ulic: Przędzalnianej, Juliana Tuwima i dr. Stefana Kopcińskiego – plan został uchwalony na sesji Rady Miejskiej w dniu 8 maja 2019 roku, uchwała Nr IX/316/19,
- JĘDRZEJOWSKA (122) dla części obszaru miasta Łodzi położonej w rejonie ulic Tomaszowskiej i Jędrzejowskiej – plan został uchwalony na sesji Rady Miejskiej w dniu 28 sierpnia 2019 roku, uchwała Nr XIII/486/19,
- PIŁSUDSKIEGO – JEZUICI (125) dla części obszaru miasta Łodzi położonej w rejonie alei Marszałka Józefa Piłsudskiego oraz ulic: Henryka Sienkiewicza, Nawrot i płk. Jana Kilińskiego – plan został uchwalony na sesji Rady Miejskiej w dniu 16 października 2019 roku, uchwała Nr XV/635/19,
- OLECHOWSKA (123) dla części obszaru miasta Łodzi położonej w rejonie alei Ofiar Terroryzmu 11 Września oraz ulic: Tomaszowskiej, Olechowskiej i Transmisyjnej – plan został uchwalony na sesji Rady Miejskiej w dniu 16 października 2019 roku, uchwała Nr XV/636/19,
- ZAWISZY (124) dla części obszaru miasta Łodzi położonej w rejonie ulic: Łągowickiej, Spacerowej, Pasterskiej, Franciszkańskiej i płk. Berka Joselewicza - plan został uchwalony na sesji Rady Miejskiej w dniu 16 października 2019 roku, uchwała Nr XV/634/19,

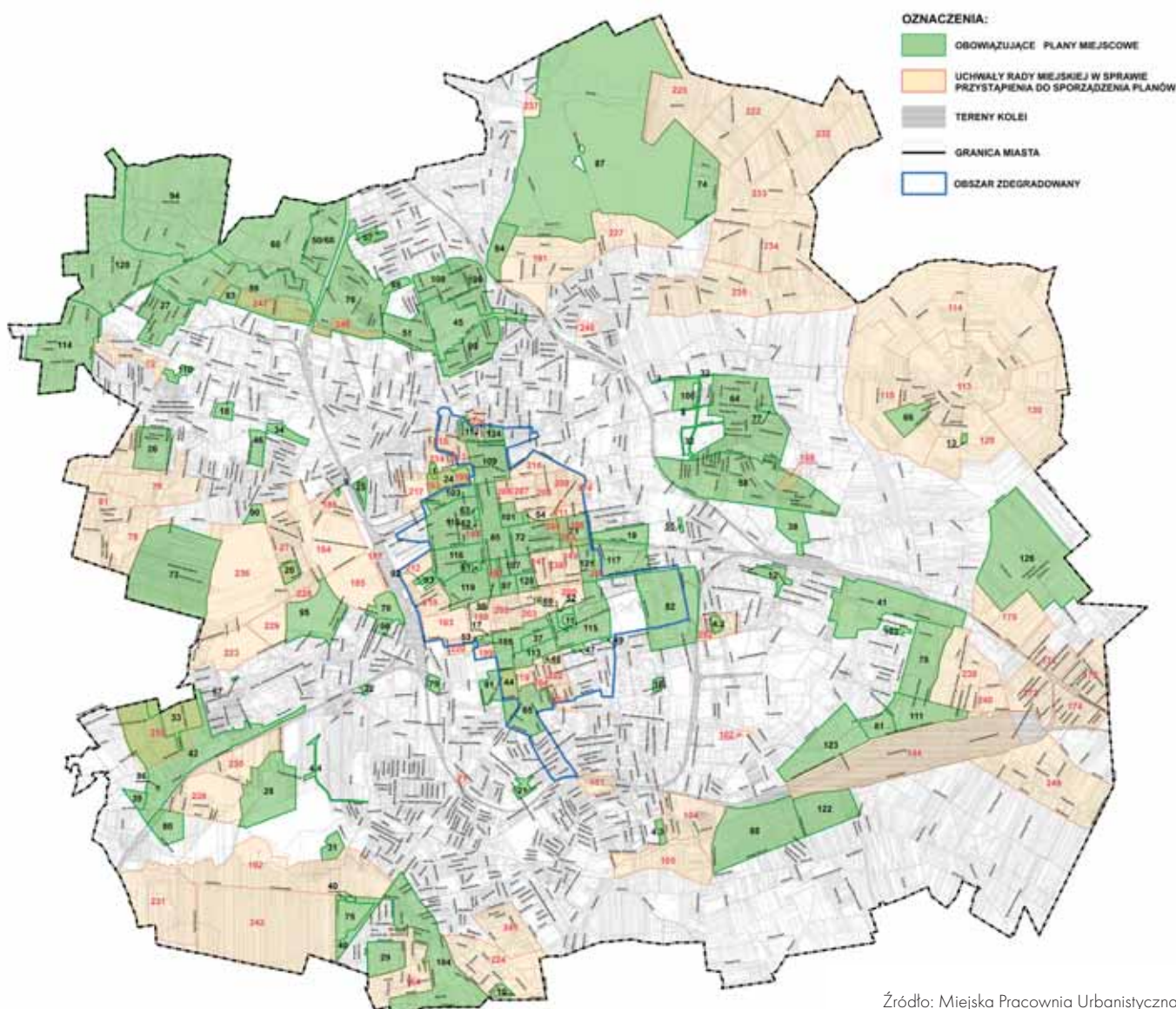


- MALOWNICZA (126) dla części obszaru miasta łodzi położonej w rejonie ulic Malowniczej i Macieja Rataja oraz autostrady A1 – plan został uchwalony na sesji Rady Miejskiej dnia 20 listopada 2019 roku, uchwała Nr XVI/672/19,
- ŁAGIEWNIKI II (127) dla części obszaru miasta łodzi położonej w rejonie ulic: Bażanciej, Wycieczkowej, Kasztelańskiej i Skrzydlatej oraz granic terenu kolejowego i Lasu łagiewnickiego – plan został uchwalony na sesji Rady Miejskiej w dniu 20 listopada 2019 roku, uchwała Nr XVI/673/19,
- PIŁSUDSKIEGO – PRZĘDZALNIANA (129) dla części obszaru miasta łodzi położonej w rejonie alei Marszałka Józefa Piłsudskiego oraz ulic: Wodnej, Juliana Tuwima i Przędzalnianej – plan został uchwalony na sesji Rady Miejskiej w dniu 11 grudnia 2019 roku, uchwała Nr XVII/712/19,
- ANDRZEJÓW - AUTOSTRADA (128) dla części obszaru miasta łodzi położonej w rejonie ulic: Taborowej i Malowniczej – plan został uchwalony na sesji Rady Miejskiej dnia 11 grudnia 2019 roku, uchwała Nr XVII/710/19,

- PARK PONIATOWSKIEGO (130) dla części obszaru miasta łodzi obejmującej Park im. księcia Józefa Poniatowskiego, położonej w rejonie alei: Jana Pawła II i Adama Mickiewicza oraz ulic: Stefana Żeromskiego, Radwańskiej, Inżynierskiej i Parkowej – plan został uchwalony na sesji Rady Miejskiej w dniu 11 grudnia 2019 roku, uchwała Nr XVII/711/19.

Obecnie Miejska Pracownia Urbanistyczna kontynuuje pracę nad projektami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w liczbie 65, o łącznej powierzchni 6061,5 ha – 20,63 % obszaru miasta.

RYS. 7 | OBSZARY OBJĘTE MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I OBSZARY, DLA KTÓRYCH PODJĘTO UCHWAŁĘ O PRYZYSTĄPIENIU DO SPORZĄDZENIA MPZP STAN NA DZIEŃ 31.12.2019



Źródło: Miejska Pracownia Urbanistyczna

Sporządzane dokumenty planistyczne, poza oczywistym znaczeniem dla kształtowania przestrzeni Łodzi, przyczyniają się także do promowania miasta w skali ponadregionalnej poprzez uznanie ich wysokiej wartości merytorycznej w ogólnopolskich konkursach. W 2019 r. MPU w Łodzi została zwycięzcą IV edycji Nagrody imienia Jerzego Regulskiego przyznawanej przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej oraz Towarzystwo Urbanistów Polskich. Nagrodę w Kategorii Idea otrzymała praca „Łódź. Powrót do miasta – realizacja idei rozwoju przestrzennego”, zawierająca opis działań planistycznych związanych z wdrażaniem w Łodzi idei wprowadzania nowej jakości życia w centrum miasta.

Łódź jest miastem o dużym udziale terenów zieleni, gdyż lasy zajmują 9,16% powierzchni, w tym największy las miejski w Polsce – Las Łągiewnicki. Ogólnie dostępne tereny zieleni urządzonej (parki, zieleńce i obiekty MO-SiR) stanowią 2,4% powierzchni, a powierzchnia terenów zieleni przypadająca na 1000 mieszkańców wynosi 2,73 ha.

TAB. 32 | LASY W ŁODZI (W % POW. MIASTA)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2019
Lasy komunalne	5,05
Lasy państwowe	0,69
Lasy niepubliczne	3,42
Razem	9,16

Źródło: UMŁ

Tereny objęte obszarowymi formami ochrony przyrody stanowią 9,2% powierzchni miasta. Ochrona lokalnej różnorodności biologicznej odbywa się poprzez zachowanie relikwów naturalnej przyrody i korytarzy ekologicznych łączących tereny zieleni urządzonej, ośrodki różnorodności biologicznej na obszarze zurbanizowanym i w strefie peryferyjnej miasta.

W 2019 r. 8 tys. drzew poddano pielęgnacji, posadzono ponad 2,5 tys. nowych drzew oraz ponad 300 tys. krzewów. W ciągu ostatnich kilku lat zwiększono liczbę nasadzeń, jak i wielkość sadzonek oraz obwody drzew, w wielu przypadkach kilkukrotnie. Wprowadzone zostały systemy, które pozwalają na łatwiejsze utrzymanie zieleni w trudnych warunkach miejskich jak i na wprowadzenie jej tam gdzie do tej pory jej nie było. Stosuje się systemy napowietrzająco-nawadniające, podłoża strukturalne, automatyczne nawadnianie, osłony przeciw podkaszaniu.

Gatunki drzew, krzewów i bylin wybierane do nasadzeń są dopasowywane do warunków danego miejsca pod

kątem wytrzymałości na słońce, wilgotność i zasobność gleby. Zwiększone obwody nasadzanych drzew pozwalają na łatwiejsze utrzymanie i szybsze przyjęcie się nasadzonego materiału. Aktualnie na inwestycjach nasadzone są drzewa o minimalnym obwodzie 25 cm na wysokości 100 cm, a w rejonie centrum miasta są to najczęściej drzewa o obwodach, 30 cm, 35 cm, 40 cm i większe. Miasto w przeciągu ostatnich kilku lat urozmaiciło gatunki nasadzonej roślinności oraz wprowadziło do nasadzeń również byliny i trawy ozdobne.

Zarząd Zieleni Miejskiej wydał 13,6 mln zł na utrzymanie istniejących terenów zieleni oraz tworzenie nowych. W zakresie retencjonowania wód opadowych i przeciwdziałania skutkom suszy w mieście wprowadza się podziemne zbiorniki retencyjne, nawierzchnie wodopruszczalne, a także na etapie projektowania zmniejsza się powierzchnie zabruku na rzecz zieleńców i nawierzchni przepuszczalnych celem odprowadzania wód opadowych. Zmniejszenie zabruku wpływa również pozytywnie na zmniejszenie miejskiej wyspy ciepła.

Przeprowadzono prace pielęgnacyjne przy 14 pomnikach przyrody, ustanowiono 9 nowych i wskazano 7 do objęcia tytułem pomnika ochrony przyrody. Kontynuowano działania mające na celu likwidację stanowiska barszczu Mantegazziego na nieruchomości przy ul. Tołstoja.

Działania z zakresu gospodarki leśnej prowadzone są przez Leśnictwo Miejskie w Łodzi.

Na terenie lasów komunalnych, w celu poprawy stanu lasu, zwiększenia jego naturalnej odporności, ochrony przed zagrożeniem pożarowym, zwiększenia atrakcyjności turystycznej przeprowadzono prace odnowieniowo-zalesieniowe i porządkowe na powierzchni 13 ha, wykonano lub naprawiono 343 sztuk obiektów zagospodarowania rekreacyjnego (ławek, ławo stołów, koszy na śmieci itp.) i 308 szt. obiektów wspomagających (paśniki, budki dla ptaków).

Zadania obejmujące nadzór nad gospodarką leśną w lasach niepaństwowych wykonywane były w formie lustracji terenowych i oceny stanu lasów prowadzonej przez leśniczych (503,96 ha).

Edukacja przyrodniczo-leśna prowadzona jest przez Leśnictwo Miejskie od 2000 roku, głównie w formie terenowych zajęć dla zorganizowanych grup dzieci i młodzieży. Prowadzone są również zajęcia stacjonarne, m.in. dla dzieci i młodzieży w szpitalach lub wychowanków Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych oraz Po-



Las łągiewnicki – „zielone płuca” łodzi

gotowia Opiekuńczego. W 2019 roku przeprowadzono zajęcia dydaktyczne i warsztaty dla 4 300 osób z łodzi i okolic.

W 2018 roku otrzymano także dotację Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2018 i 2019 na działania dydaktyczne w ramach edukacji ekologicznej mieszkańców województwa łódzkiego. Przygotowano edukacyjny kalendarz przyrodniczy, karty pracy oraz zeszyty edukacyjne dla dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach terenowych.

W ramach środków z Budżetu Obywatelskiego w kompleksie leśnym na Lublinku sfinansowano m.in. utrzymanie porządku i czystości, wykonano nową drewnianą altanę piknikową, dodatkowo wykonano zabieg oczyszczenia stawów śródleśnych w uroczysku Lublinek metodą biologiczną.

W ramach środków przekazanych z Rady Osiedla Lublinek-Pienista wykonano naprawę istniejących miejsc postojowych przy ul. Zamiejskiej, Rada Osiedla łągiewnicki

dofinansowała naprawę drewnianej wiaty przy miejscu piknikowym na łągiewnickiej 305.

Ponadto Leśnictwo zapewnia ochronę i bieżące utrzymanie dwóch zabytkowych kaplic drewnianych pw. św. Antoniego i św. Rocha.

Zadania związane z porządkowaniem oraz promowaniem przestrzeni zielonych w mieście są również prowadzone przez Zarząd Zieleni Miejskiej (ZZM). Realizowany przez ZZM projekt Zielona Łódź promując tereny zielone, skierowany jest do wszystkich mieszkańców naszego miasta. Zwiększenie potencjału rekreacyjnego parków i jednostek podległych Zarządowi Zieleni Miejskiej realizowane jest we współpracy z organizacjami, instytucjami i placówkami społecznymi.

Wykaz ważniejszych imprez w ramach Zielonej Łodzi:

- Zajęcia narciarskie w parku im. J. Piłsudskiego, 3 spotkania – łączna frekwencja: 500 osób;



Park Źródlika „Koncert w Altanie”

- Zajęcia nartorolkarskie w parku im. J. Piłsudskiego, 16 spotkań – łączna frekwencja: 160 osób;
- Warsztaty fotograficzne i animacji poklatkowej – 14 warsztatów w różnych parkach, ok. 20 osób na każdych zajęciach;
- Wycieczki z przewodnikiem – 37 spacerów po różnych parkach – frekwencja: 50-80 osób na każdym spacerze (cykl spacerów i wycieczek rowerowych);
- Koncert muzyki klasycznej, 5 maja – Park Źródlika I – frekwencja: ok. 400 osób;
- Koncert Orkiestry Dętej Akademii Muzycznej w Łodzi, 12 maja – Park Julianowski; frekwencja: ok. 300 osób;
- Obserwacje astronomiczne – frekwencja 50 osób;
- Spacer 12 godzinny po łódzkich parkach, lasach i zieleńcach – frekwencja 30 osób;
- Letnie Koncerty w Altanie w Parku Źródlika I – 8 koncertów po ok. 800 osób;
- Noc Spadających Gwiazd w Ogrodzie Botanicznym – ok. 900 osób;
- Warsztaty rysunku plenerowego – 8 spotkań w różnych parkach – ok. 40 osób na każdych zajęciach;
- Warsztaty kuglarskie w Parku na Zdrowiu – 4 spotkania po około 20 osób;
- Joga w parku, 3 lokalizacje, 25 spotkań po ok. 60 osób;
- Zajęcia fitness w Parku Zaruskiego – 16 spotkań po ok. 30 osób;
- Tai chi – 25 spotkań w różnych parkach – łączna frekwencja: ok. 400 osób;
- Warsztaty stepowania – 6 spotkań, łączna frekwencja ok. 60 osób;
- Warsztaty tańca argentyńskiego, ok. 20 osób;

- Zajęcia gry w bule w Parku Staromiejskim – 7 spotkań – łączna frekwencja: 200 osób;
- Warsztaty tańca hula – 1 spotkanie, ok. 15 osób;
- Powitanie Jesieni – piknik w Parku im. A. Mickiewicza – ok. 900 osób;
- Biegi z przewodnikiem – 6 spotkań po ok. 15 osób.

Na terenie łódzkich parków, zieleńców, Ogródu Botanicznego oraz lasów komunalnych w 2019 roku nie licząc projektu „Zielona Łódź” odbyło się około stu imprez o charakterze sportowym i kulturalnym, realizowanych przez podmioty zewnętrzne. Najważniejsze z nich:

- wystawa o Aleppo zorganizowana przez Dom Wschodni – Domus Orientalis;
- propagowanie sportu frisbee ultimate;
- szereg imprez biegowych, m.in.: Bieg po nowe, Gałgan Run, Pączek Run, Park Run, Pizza Run, bieg PCK, Zmobilizowani Run, Bieg pamięci o Rotmistrzu Pileckim;
- Festiwal Kultury Szkolnej organizowany przez BOK;
- plany filmowe do seriali, reklam, filmów komercyjnych oraz etiud szkolnych studentów szkoły filmowej;
- pikniki rodzinne;
- warsztaty capoeiry;
- Dzień Dziecka w Parku Źródlika;
- Festiwal Kolorów na łódzkich Błoniach;
- miniwyciąg kolarski „Solidarności” w Parku Poniatowskiego;
- warsztaty folklorystyczne i występy zespołów folklorystycznych;
- plenerowe ceremonie ślubne;
- koncerty i zajęcia sportowe z użyciem muzyki;
- Festiwal Sztuk Cyrkowych Hokus Pokus;



Fitness w parku



- pokazy kina plenerowego w Parku Zaruskiego;
- „Park Śniadaniowy w Parku Źródlika I;
- spektakle teatralne dla dzieci, m.in. „Piotruś Pan” w Parku Ocalałych w ramach Festiwalu Czterech Kultur;
- Festiwal Światła;
- Poczęstunek dla potrzebujących organizowany przez Homo Homini.

Ponadto Miasto kontynuuje realizację programu Zielone Podwórka dedykowanego Wspólnotom Mieszkaniowym, w których właścicielem lokali niewyodrębnionych jest Miasto oraz korzystających z nieruchomości na podstawie umów użyczenia zawartych z Miastem. Jego celem jest wspomaganie społeczności lokalnych w dążeniu do polepszenia standardu życia oraz warunków wypoczynku. Udział Miasta we współfinansowaniu projektu nie może przekroczyć 75%, natomiast maksymalna wartość dofinansowania nie może być wyższa niż 35 tys. zł. Komisja konkursowa rozpatrująca wnioski Wspólnot Mieszkaniowych o współfinansowanie przez Miasto Łódź Projektów realizowanych w ramach Programu „Zielone podwórka” wybrała do ww. Programu w 2019 r. następujące Wspólnoty Mieszkaniowe:

- Wspólnotę Mieszkaniową przy ul. Górnej 8/10,
- Wspólnotę Mieszkaniową przy ul. Ciesielskiej 16/22,
- Wspólnotę Mieszkaniową przy ul. Ciesielskiej 24/26,
- Wspólnotę Mieszkaniową przy ul. Marynarskiej 14/22 i ul. Organizacji WiN 41/45,
- Wspólnotę Mieszkaniową przy ul. Pietrusińskiego 12/14,
- Wspólnotę Mieszkaniową przy ul. Przewodniej 14,
- Wspólnotę Mieszkaniową przy ul. Głowackiego 5,
- Wspólnotę Mieszkaniową przy ul. Spornej 82/84.

Wykonano: remont nawierzchni ciągów pieszych, rekultywację terenów zielonych, nasadzenia roślin, montaż elementów małej architektury. Całkowita wartość programu „Zielone Podwórka” wyniosła 346 542,30 zł (środki finansowe po stronie miasta wyniosły 238 492,75 zł). Przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody prowadzone są również przez Ogród Botaniczny w Łodzi. Do podstawowych zadań ogrodów botanicznych należy prowadzenie udokumentowanych kolekcji roślinnych i edukacja przyrodnicza. Jednak w chwili obecnej najważniejszym zadaniem Ogrodu jest prowadzenie ochrony ex situ zagrożonych wyginięciem gatunków flory, ze szczególnym uwzględnieniem flory lokalnej, a następnie wprowadzanie jej do środowiska przyrodniczego. W 2019 r. taką

ochroną objętych było 46 gatunków roślin chronionych i zagrożonych wyginięciem, pochodzących ze stanowisk naturalnych.

W Ogrodzie Botanicznym kontynuowano prace związane z dotychczas realizowanymi regionalnymi programami ochrony gatunków roślin zagrożonych wyginięciem na terenie województwa łódzkiego. W ramach programów ochrony prowadzonych przez Ogród Botaniczny w październiku 2019 r. przeprowadzono restytucję części gatunków.

W związku z realizacją projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, pn. „Rozbudowa infrastruktury Ogrodu Botanicznego w Łodzi służącej ochronie różnorodności flory środkowej Polski”, w czerwcu 2019 r. przeprowadzono zbiór nasion zawilca wielkokwiatowego na terenie Przedborskiego Parku Krajobrazowego, a także monitoring stanowiska naturalnego goryczki krzyżowej i dzwonka bolońskiego w Górach Suchych na terenie Przedborskiego PK. Zbiór nasion roślin gatunków zagrożonych wyginięciem na stanowiskach naturalnych kontynuowano również we wrześniu.

W ramach działań realizowanych w Ogrodzie Botanicznym na rzecz ochrony przyrody, gromadzone są w kolekcjach szklarniowych gatunki roślin objęte Konwencją Waszyngtońską (CITES). Obecnie w zbiorach roślin egzotycznych Ogrodu Botanicznego znajduje się 1909 szt. roślin należących do 513 taksonów objętych Konwencją.

Istotnym elementem działalności Ogrodu Botanicznego jest również prowadzenie edukacji przyrodniczej. W ramach działalności edukacyjnej w 2019 roku na terenie Ogrodu Botanicznego i Palmiarni odbyło się dwadzieścia sześć wystaw i innych imprez o charakterze przyrodniczo-kulturalnym, w tym 6 imprez. Frekwencja na wszystkich ww. imprezach zorganizowanych w Ogrodzie i Palmiarni w 2019 roku wyniosła ponad 121 tys. osób. Na terenie Ogrodu Botanicznego odbyły się również trzy edycje ogólnopolskiego biegu z cyklu „Botaniczna Piątka” (wiosenna, letnia i jesienna), w których wzięły udział 1 263 osoby.

Ponadto W 2019 r. Ogród Botaniczny zdobył złoty medal za najlepszą ekspozycję (oraz kilka medali i wyróżnień za prezentowane rośliny z kolekcji) podczas „Międzynarodowej Wystawy Storczyków” organizowanej w Łodzi.

Miejski Ogród Zoologiczny (MOZ) w ramach działalności statutowej prowadzi hodowlę zwierząt zagrożonych wyginięciem w środowiskach naturalnych. Obecnie hoduje się 36 gatunków objętych międzynarodowymi pro-

gramami hodowanymi, z których najwartościowszymi gatunkami są: arirania, langur jawański, szpak balijski, lew azjatycki, lwiatka złotogłowa, daniel mezopotamski. W kolekcji znajdują się także 34 gatunki objęte księgami rodowodowymi dla zwierząt m. in.: koendu brazylijskie, binturong, kea, tamandua południowa, lemur katta.

W 2019 roku MOZ dokonał importu 37 gatunków zwierząt (dwukrotnie więcej niż w roku ubiegłym). Sprowadzenie tylu nowych zwierząt (ponad 100 osobników) możliwe było dzięki zakończonym ostatnio remontom i inwestycjom.

W omawianym okresie sprowadzono z Pilzna i z Montpellier 2 osobniki koendu brazylijskiego. Łódzki Ogród Zoologiczny jest jedynym miejscem w Polsce gdzie można zobaczyć te ciekawe zwierzęta. Populacja tych ssaków w europejskich ogrodach zoologicznych jest nielicz-

W 2019 r. na terenie łódzkiego zoo przeprowadzono 233 zajęcia edukacyjne, w których wzięło udział 4 580 uczestników z Łodzi, województwa łódzkiego i innych obszarów Polski. Przeprowadzono 18 imprez plenerowych (m. in. Walentynki w świecie zwierząt, Zwierzęta pustyni, Dzień żaby, Dzień dziecka, Sobota w paski, Puk, puk, kto tam – hipopotam, Powrót wielkich kotów, Świątowy dzień lemura, Dzień pandy małej) adresowanych do odbiorców indywidualnych oraz rodzin z dziećmi, w których uczestniczyło ponad 9 000 osób.

Łódzkie zoo uczestniczyło także w kilku imprezach promujących Ogród poza terenem, m.in. Festiwalu Nauki i Sztuki w Manufakturze, Targach Zoologicznych Pet Fair, Walentynkach w Sukcesji, Senioraliach na ul. Piotrkowskiej, Pikniku Edukacyjnym MPO, Superkowych Łamigłówkach.



W 2019 r. łódzkie Schronisko dla Zwierząt przyjęło i zaopiekowało się prawie 1900 psów i kotów

na (15 instytucji, 42 osobniki), dlatego też hodowla ich jest dużym wyzwaniem.

Ważnym wydarzeniem w 2019 roku był import hipopotama karłowatego z Holandii. Jest to pierwszy osobnik w historii łódzkiego zoo. Hodowle tych rzadkich i zagrożonych wyginięciem zwierząt jest możliwa dzięki zakończeniu inwestycji w ramach Budżetu Obywatelskiego.

Kolejną inwestycją w ramach Budżetu Obywatelskiego, zakończoną w 2019 roku była budowa nowego całorocznego pawilonu dla lemurów wari. Budynek połączony jest z otwartymi wyspami otoczonymi wodą, na które zwierzęta mogą swobodnie wychodzić i można je oglądać z kilku punktów widokowych. Część sprowadzonych zwierząt w niedalekiej przyszłości zamieszka w Orientarium. Oferta edukacyjna Ogródu była skierowana między innymi do placówek przedszkolnych, szkolnych, domów kultury, domów opieki społecznej, domów dziecka.

Ponadto łódzkie zoo było współorganizatorem Ekologicznego Konkursu Przyrodniczego „Przyjaciel Przyrody” oraz konkursu fotograficznego „Owad w Obiektywie”. W ramach obowiązującej aktualnie kampanii EAZA „Silent Forest. Milczący las” w pawilonach zoo rozstawiono tablice edukacyjne poświęcone problematyce ginących gatunków azjatyckich ptaków śpiewających oraz przeprowadzono cykl warsztatów edukacyjnych poświęconych ochronie ptaków z Azji Południowo – Wschodniej. Najważniejszą inwestycją realizowaną przez MOZ jest budowa „Orientarium”. łączny planowany koszt inwestycji netto wynosi 223,7 mln zł. Do końca 2019 r. Spółka poniosła łączne nakłady w wysokości 96,5 mln zł, z czego 79,5 mln zł w 2019 r. Wykonane zostały konstrukcje pawilonu wystawienniczego oraz dachu nad pawilonem wystawienniczym wraz z jego pokryciem. Rozpoczęto konstrukcję pawilonu wejściowego, a także zapoczątko-



wane zostały prace związane z montażem szyb akrylowych w zbiornikach oraz z wykonaniem wewnętrznych i zewnętrznych instalacji wodno-kanalizacyjnych, elektrycznych, LSS oraz prace związane z tematyką wybiegów. Roboty budowlane finansowane są środkami pochodzącymi z emisji obligacji. Planowany termin zakończenia inwestycji to kwiecień 2021 r. (uzyskanie pozwolenia na użytkowanie). Natomiast szacowany termin otwarcia dla zwiedzających to lipiec 2021 r. Realizowana inwestycja ożywi ogród zoologiczny, miasto Łódź, jak również uatrakcyjni cały region środkowej Polski. „Orientarium” będzie obiektem unikalnym w skali Polski i świata. Łódzkie zoo znajdzie się pod względem atrakcyjności ekspozycji w czołówce ogrodów europejskich.

W ramach opieki nad zwierzętami, zgodnie z ustawą o ochronie zwierząt z 21 sierpnia 1997 r., Urząd Miasta Łodzi zapewnia opiekę zwierzętom bezdomnym, obowiązkową sterylizację albo kastrację, opiekę kotom wolno żyjącym (zakup domków, dokarmianie, ograniczanie ich populacji), całodobową opiekę weterynaryjną w przypadkach zdarzeń drogowych, usypianie ślepych miotów, poszukiwanie nowych właścicieli dla bezdomnych zwierząt i fakultatywnie znakowanie zwierząt.

Celem edukacji prozwierzęcej corocznie przyjmowany jest „Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Łodzi”. Łódzkie Schronisko dla Zwierząt w ciągu roku przyjęło 1,4 tys. psów i 489 kotów. Do adopcji wydano 744 psów i 418 kotów. Oznakowano ponad 2,3 tys. zwierząt i wysterylizowano ponad 1,8 tys. kotów. W okresie sprawozdawczym liczba psów w Schronisku wynosiła: w styczniu 2019 r. - 387 szt., w grudniu 2019 r. - 325 szt. Dzięki metodzie znakowania zwierząt do swoich właścicieli wróciło 713 psów i 52 koty.

Z każdym rokiem wzrasta ilość zwierząt trafiających do Ośrodka Rehabilitacji Dzikich Zwierząt. W 2019 r. prowadzono leczenie i rehabilitację oraz udzielono pomocy i opieki 2 049 zwierzętom, w tym 1 608 objętym ochroną gatunkową. W ww. okresie zapewniono opiekę 571 osobnikom młodocianym, 177 zwierzętom rannym w kolizjach drogowych, 468 chorym oraz z obrażeniami wewnętrznymi, 122 zwierzętom zabłąkanym (wymagającym leczenia i opieki), 341 z urazami mechanicznymi oraz 370 zwierzętom pogryzionym i innym.

Systematycznie wzrasta ilość interwencji z udziałem zwierząt. Wzrasta też zagęszczenie populacji niektórych,

niepożądanych gatunków zwierząt łownych na terenie miasta Łodzi, głównie dzików oraz lisów.

W ramach kolejnego zadania z Budżetu Obywatelskiego dofinansowano działalność Ośrodka m.in. sfinansowano usługi weterynaryjne (2 etaty pielęgniarzy zwierząt), zakup karmy i leków dla zwierząt oraz utrzymano zwiększoną obsadę kadrową Ośrodka. Na terenie Ośrodka powstała zagroda dla dzików wraz z odłownią.

Realizując zadania ustawowe Miasto prowadzi politykę minimalizowania negatywnych oddziaływań na środowisko w różnych obszarach, w tym w gospodarce komunalnej.

Długość sieci sanitarnej w 2019 r. wynosiła 722 km, a sieć rozdzielcza i magistrale liczyły ponad 1,6 tys. km. W 2019 r. wykonano 584 nowych przyłączy do sieci wodociągowej (podłączeń) i 408 (podłączeń) do kanalizacyjnej, dzięki czemu 99,7% gospodarstw domowych w Łodzi korzystało z sieci wodociągowej (wraz ze zdrojami), a 98,3% z sieci kanalizacji sanitarnej. Zużycie wody z sieci wodociągowej wyniosło – 36 839 tys. m³, w tym gospodarstwa domowe 27 175 tys. m³. Przeciętne zużycie wody na 1 mieszkańca w 2019 r. wyniosło 109,1 litrów/dobę.

W 2019 r. poniesione zostały nakłady na gospodarkę wodno-ściekową w łącznej wysokości 70,0 mln zł, w tym Miasto – 10,52 mln zł, łSI Sp. z o.o. – 54,38 mln zł, GOŚ – 5,10 mln zł.

W 2019 r. ścieki dopływające wynosiły 60,2 mln m³, z czego oczyszczono mechanicznie około 99,9%. Z osadów ściekowych wyprodukowano 8,4 mln m³ biogazu, z którego na potrzeby oczyszczalni wykorzystano 88,5%. W 2019 działania inwestycyjne w gospodarce wodno-kanalizacyjnej obejmowały w szczególności:

- w zakresie inwestycji związanych z projektem pn. „Gospodarka ściekowa, faza III w Łodzi”, który obejmuje rozbudowę i modernizację łódzkiej oczyszczalni, poniesiono nakłady na jego obsługę. Projekt jest dofinansowany z Programu Infrastruktura i Środowisko w ramach działania 2.3, na podstawie umowy zawartej w dn. 26.06.2018 r. pomiędzy Miastem a NFOŚiGW (koszt projektu - 132,5 mln zł, z czego planowane dofinansowanie z POIiŚ wynosi 68,8 mln zł). Realizacja projektu przewidziana jest na lata 2017 – 2022. Projekt obejmuje min. rozbudowę dwóch zbiorników retencyjnych, modernizację instalacji odwadniania osadów.
- w ramach zadania System odwodnienia Miasta w 2019 r. poniesiono wydatki, w kwocie łącznej 4,3 mln zł m.in. na: zlecenie wykonania opracowania pn. „Ocena poprawności naliczania opłat wnoszonych przez Miasto Łódź na rzecz Wód Polskich”, „Opracowanie i wdrożenie

matematycznego modelu hydrodynamicznego sieci kanalizacji ogólnospławnej i deszczowej miasta Łodzi oraz opracowanie koncepcji programowo – przestrzennej programu inwestycyjnego optymalizacji pracy istniejących przelewów burzowych w oparciu o model hydrodynamiczny”. Ponadto W dn. 26.06.2019r. Miasto Łódź podpisało umowę o dofinansowanie Projektu „Odwodnienie Miasta Łodzi” w ramach działania 2.1 „Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska”, oś priorytetowa II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020.

- w ramach utrzymania rzek i zbiorników wodnych - wykonano prace konserwacyjne, przeciwpowodziowe, naprawcze oraz projektowe na rzekach i zbiornikach na terenie miasta o wartości 1,2 mln zł.
- dla zapewnienia właściwej eksploatacji systemu kanalizacji deszczowej, Miasto dzierżawi od Łódzkiej Spółki Infrastrukturalnej wytworzony majątek kanalizacji deszczowej w ramach projektu unijnego „Wodociągi i oczyszczalnia ścieków w Łodzi II” oraz ponosi koszty jego utrzymania, w tym również czynsz dzierżawny. Eksploatacja kanalizacji deszczowej została powierzona miejskiej spółce Zakład Wodociągów i Kanalizacji, który w 2019 r. wykonał m.in. konserwację kanałów, czyszczenie wpustów, konserwację podczyszczalni wód deszczowych, kontrolę zanieczyszczeń w separatorach.
- w zakresie poboru wody na cele przeciwpożarowe i socjalno-bytowe mieszkańców - kontynuowano prace polegające na zmniejszaniu liczby źródeł ulicznych w wyniku czego wyłączono z eksploatacji 14 źródeł.

Na gospodarkę komunalną poniesiono wydatki w wysokości przekraczającej 288,8 mln zł. Na poniesione wydatki składają się: odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych oraz ich segregacja, termomodernizacja obiektów gminnych, utrzymanie kanalizacji deszczowej oraz utrzymanie czystości w mieście.

Główne zadania w zakresie gospodarki odpadami:

- Kontynuowano odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych w poszczególnych sektorach miasta przez:

- Bałuty – Remondis Sp. z o.o.,
- Górna i Polesie – MPO – Łódź Sp. z o.o.,
- Śródmieście – PreZero Service Centrum Sp. z o.o. (wcześniej nazwa: Tonsmeier Centrum Sp. z o.o.),
- Widzew – Remondis Sp. z o.o.

■ W 2019 r. odpady surowcowe oraz wielkogabarytowe z miasta Łodzi kierowane były do instalacji znajdującej się przy ul. Zamiejskiej, prowadzonej przez MPO-Łódź Spółkę z o.o. Odpady zielone dostarczane były do miejskiej kompostowni znajdującej się przy ul. Sanitariuszek. Natomiast odpady zmieszane i kuchenne dostarczane były do instalacji znajdującej się w Ruszyczynie. W połowie roku zamówienia podstawowe zawarte z firmą prowadzącą tą instalację zostały wyczerpane. Przeprowadzone zostały zatem zamówienia polegające na powtórzeniu zleconej usługi. Zamówienia te wystarczyły do zagospodarowywania łódzkich odpadów do października 2019 r. W wyniku nierozstrzygniętego przetargu nieograniczonego - ostatecznie udzielono zamówienia w trybie z wolnej ręki. Odpady kierowane były do 5 różnych instalacji.

■ Prowadzono monitoring prawidłowości postępowania z odpadami komunalnymi zarówno po stronie firm odbierających odpady komunalne, jak i po stronie właścicieli nieruchomości.

■ Wystawiano upomnienia i tytuły wykonawcze do egzekucji z tytułu zadłużenia za opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz nadawano indywidualne rachunki bankowe do uiszczania opłaty.

■ Rozstawiono na terenie Miasta Łodzi kolejne pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów.

■ Na bieżąco aktualizowano strony internetowe poświęcone nowemu systemowi gospodarki odpadami: www.uml.lodz.pl/odpady oraz czystemiasto.uml.lodz.pl.

TAB. 34 | KONTROLE DOTYCZĄCE ODBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH

	WYSZCZEGÓLNIENIE	2019
Gospodarka odpadami	liczba zgłoszonych nieprawidłowości w zakresie odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości	2 388
	liczba przeprowadzonych kontroli odbioru odpadów komunalnych	3 346
	masa zebranych odpadów komunalnych (Mg)	232 373,6*

* dane niepełne z uwagi na wprowadzone ustawowo zmiany terminów sprawozdawczych Źródło: UMŁ

TAB. 33 | WYDATKI NA GOSPODARKĘ KOMUNALNĄ W MLN ZŁ

WYSZCZEGÓLNIENIE	ZAKRES	2019
Gospodarka odpadami	odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych oraz selektywna zbiórka odpadów komunalnych	153,64
Gospodarka wodnokanalizacyjna	utrzymanie kanalizacji deszczowej, utrzymanie rzek i zbiorników wodnych, utrzymanie przyłączy wod.-kan. do posesji gminnych, program małej retencji, inwestycje modernizacyjno- odtworzeniowe, regulacja rzek związanych z kanalizacją deszczową, inwestycje realizowane przez ŁSI	70,00
Energetyka miejska	Termomodernizacja obiektów gminnych, Termomodernizacja placówek oświatowych	25,20
Utrzymanie czystości	umowy na cykliczne i interwencyjne letnie i zimowe utrzymanie dróg publicznych, bieżące i interwencyjne utrzymanie terenów niezabudowanych i dróg wewnętrznych, usuwanie dzikich wysypisk śmieci, utrzymanie szaleatów miejskich, usuwanie graffiti, realizacja Programu „Zielone Podwórka”, zakup ulicznych koszy na śmieci, utrzymanie cmentarzy i pomników na terenie Miasta	39,95
Razem		288,8

Źródło: UMŁ



Inne działania wspierające utrzymywanie czystości w mieście w 2019 roku:

- kontynuacja programu zbiórki przeterminowanych leków i termometrów. Mieszkańcy mogą przeterminowane leki nieodpłatnie dostarczyć do 168 aptek, w których ustawiono specjalne pojemniki - zebrano 22 729 kg przeterminowanych leków,
- kontynuacja programu zbiórki nakrętek od butelek z tworzyw sztucznych - zebrano 168 kg,
- kontynuacja programu zbiórki niepotrzebnych płyt kompaktowych CD i DVD - zebrano około 30 kg płyt,
- kontynuacja programu „Posprzątaj, to nie jest kupa roboty” - zakupiono kolejnych 80 koszy ulicznych oraz 1,2 mln worków przeznaczonych do gromadzenia psich nieczystości.

W celu utrzymania w czystości w Łodzi stałym sprzętaniem objęta jest powierzchnia 701,5 ha, w tym:

- 339,9 ha w bieżącym utrzymaniu terenów gminnych niezabudowanych. Całoroczne stałe utrzymanie terenu - 5 dni w tygodniu w sezonie letnim, natomiast od 1 listopada do 31 marca - 7 dni w tygodniu.
- 360,2 ha w cyklicznym oczyszczaniu pasów dróg publicznych. Całoroczne stałe utrzymanie terenu - 5 dni w tygodniu w sezonie letnim, natomiast od 1 listopada do 31 marca - 7 dni w tygodniu.
- Rejon Śródmieścia objęty jest szczególnym utrzymaniem czystości i porządku. Podzielony jest on na trzy obszary: ul. Piotrkowską z placem Wolności, al. Schillera, Dworcem Fabrycznym i Woonerfami – powierzchnia 14,5 ha oraz tereny niezabudowane – powierzchnia 6,8 ha. Tereny te utrzymywane są 7 dni w tygodniu łącznie z sobotami, niedzielami i świętami.

Łącznie w roku 2019 na utrzymanie czystości w okresie letnim i zimowym na drogach publicznych i wewnętrznych oraz na terenach niezabudowanych wydatkowano 40 mln zł. W ramach tego zadania, na terenach nieobjętych stałym utrzymaniem, a należących do gminy, opróżniane były kosze na śmieci i psie nieczystości, koszone trawy, wykonano wiosenne i jesienne wygrabianie, utrzymywane były piaskownice i słupy ogłoszeniowe, przycinane żywopłoty oraz utrzymywane gazony z nasadzeniami kwiatowymi. Ponadto odśnieżane były chodniki, parkingi, dojścia, dojazdy, schody etc. Wykonywane było również pozimowe oczyszczanie dróg oraz mechaniczne i ręczne oczyszczanie jezdni wraz z opaskami przykrawężnikowymi.

W roku 2019 zlikwidowano 1192 dzikich wysypisk (w 2018 r. 734). Zwiększenie ilości tzw. „dzikich” wysypisk wynika z podwyższonej stawki za wywóz śmieci niesegregowanych, wyższych kosztów gospodarowania

odpadami oraz zakazu spalania odpadów w paleniskach domowych pod groźbą mandatu lub grzywny.

TAB. 35 | LIKWIDACJA DZIKICH WYSYPISK I MASA ZEBRANYCH ODPADÓW

ROK	ZLIKWIDOWANE DZIKIE WYSYPISKA	MASA ZEBRANYCH ODPADÓW W MG
2018	713	252 623,2
2019	1192	325 792,2

Źródło: UMŁ

W obszarze energetyki miejskiej w 2019 r. kontynuowano działania związane z kompleksową termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej. Prowadzi to do obniżenia kosztów ogrzewania i energii elektrycznej oraz poprawy estetyki i funkcjonalności budynków.

W 2019 roku zrealizowano roboty budowlane w 12 placówkach oświatowych w ramach projektów współfinansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa łódzkiego na lata 2014-2020. Wartość zadań osiągnęła poziom 25,2 mln zł.

Oprócz efektu energetycznego oraz korzyści ekonomicznych i estetycznych prace termomodernizacyjne wiążą się z osiągnięciem wymiernego efektu ekologicznego w postaci obniżenia emisji do atmosfery zanieczyszczeń gazowych i pyłowych.

W 2019 roku prowadzone były prace związane z aktualizacją zapisów „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Łodzi”. W dniu 20 listopada 2019 roku Rada Miejska w Łodzi podjęła uchwałę Nr XVI/670/19 w sprawie przyjęcia do realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Łodzi. Konieczność wprowadzenia aktualizacji wynikała z pojawienia się nowych zadań zgłoszonych przez interesariuszy.

Realizacja działań zaplanowanych w harmonogramie rzeczowo - finansowym do roku 2020 pozwoli na redukcję energii finalnej o 4,88% (828 108 MWh/rok) i redukcję emisji CO₂ o 9,50% (553 886,7 MgCO₂/rok). Nastąpi również zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych o 0,12%.

W celu racjonalnego zarządzania budżetem Miasta po raz kolejny powołano łódzką Grupę Zakupową. Najkorzystniejszą ofertę złożyła firma PGE Obrót S.A. z siedzibą w Rzeszowie z jednolitą stawką w poszczególnych grupach taryfowych 318,00 zł. netto za 1 MWh. Pomimo ogólnych wzrostów cen energii na rynku, w ramach łódzkiej Grupy Zakupowej 2020 udało się uzyskać w przetargu stawkę niższą o 18,63 zł. netto na 1 MWh w stosunku do poprzedniej umowy.

Ponadto, w związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw z dnia 28 grudnia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r., Poz. 2538) sprzedawcy energii zostali zobowiązani do przywrócenia w roku 2019 stawek obowiązujących w dn. 30.06.2018 r. i stosowania ich w rozliczeniach za energię elektryczną w roku 2019. Miasto Łódź wraz miejskimi jednostkami organizacyjnymi spełniającymi kryteria ustawowe w wyniku powrotu do stawki z 2018 r. (219,60 zł./MWh netto) zaoszczędziło łącznie w skali 2019 roku ok. 9,8 mln zł. brutto. Dodatkowe oszczędności w kwocie ok. 1,8 mln zł. brutto były udziałem jednostek kultury, zdrowia i spółek miejskich.



Park im. Rejtana

Przeciwdziałając niskiej emisji, kontynuowano program dotacyjny na wymianę źródeł ogrzewania z nieekologicznego na ekologiczne, na podstawie uchwały Nr IV/121/19 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 16 stycznia 2019 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji ce-

lowych z budżetu miasta Łodzi na przedsięwzięcia inwestycyjne służące ochronie powietrza, trybu postępowania w sprawie ich udzielania im sposobu rozliczania oraz zarządzenia Nr 505/VIII/19 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 7 lutego 2019 r. powołującego Komisję ds. Naboru opiniującą wnioski dotacyjne. W 2019 roku w budżecie Miasta zabezpieczono na ten cel - wymiany ogrzewania kwotę 4,5 mln zł. Po rozliczeniu dotacji faktyczne zaangażowanie wyniosło 2,2 mln zł. Beneficjentami dotacji były wspólnoty mieszkaniowe, właściciele kamienic i domków jednorodzinnych, właściciele i najemcy lokali mieszkalnych w budynkach komunalnych, wspólnotowych i prywatnych oraz inne podmioty. W wyniku działania programu zlikwidowano 618 pieców opalanych paliwami stałymi. Do sieci ciepłowniczej lub gazowej zostało podłączonych 20 budynków wielorodzinnych.

Miasto uzyskało prawa autorskie do Planu adaptacji do zmian klimatu Miasta Łodzi do roku 2030 przygotowanego we współpracy z Ministerstwem Środowiska. Przyjęcie Planu aktem prawa miejscowego planowane jest na 2020 r. Plan powstał w odpowiedzi na zmiany klimatu w czterech najbardziej wrażliwych sektorach miasta, to jest w zakresie zdrowia publicznego, gospodarki wodnej, transportu oraz zabudowy mieszkaniowej o wysokiej intensywności.

Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa w oparciu o dane z opracowanej mapy akustycznej Miasta Łodzi na lata 2017–2022, udostępnionej na stronie <http://mapa.lodz.pl/akustyczna/>, opracował Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Łodzi. Program jest dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunki działań o charakterze naprawczym, których celem jest polepszenie klimatu akustycznego, a tym samym podniesienie komfortu życia mieszkańców Łodzi. Dobór proponowanych w Programie rozwiązań uwzględniał możliwości finansowe miasta oraz efektywność dostępnych metod redukcji hałasu, co pozwoliło dostosować postawione w nim zadania do polityki ekologicznej, rozwojowej i finansowej miasta Łodzi. W 2020 r. planowane jest przyjęcie Programu aktem prawa miejscowego.

Ponadto w 2019 Miasto Łódź rozpoczęło realizację dwóch kolejnych przedsięwzięć związanych z szeroko rozumianą ochroną środowiska i adaptacją do zmian klimatu.

Z inicjatywy Prezydent Łodzi w lipcu 2019 r. Unia Metropolii Polskich przyjęła uchwałę, która powołała do życia zespół roboczy ds. „Ekostrategii”. Łódź została jego koordynatorem. Oprócz stolicy woj. łódzkiego w prace



nad dokumentem zaangażowało się 11 miast – członków UMP, m.in. Warszawa, Kraków, Wrocław, Poznań, Gdańsk, Katowice. W „EKOstrategii” już znalazła się baza dobrych praktyk i proekologicznych rozwiązań. To zbiór zadań realizowanych w największych polskich miastach, zrzeszonych w Unii Metropolii Polskich, dzięki którym w wymiarze lokalnym udaje się przeciwdziałać negatywnym skutkom zmian klimatycznych. Mając świadomość jednak, że aby skutecznie zapobiegać katastrofalnym skutkom klimatu potrzeba zintensyfikować aktywność, Zespół opracowuje model ekologicznego miasta, który będzie stanowił narzędzie do weryfikacji dotychczasowych działań oraz dodatkowy zbiór projektów, które pomogą przeciwdziałać skuteczniej zmianom klimatu. Ponadto Zespół pracuje nad propozycjami zmian ustawowych, które pozwolą na efektywniejszą realizację proekologicznych przedsięwzięć, ponieważ bez likwidacji wielu barier prawnych, samorządy nie mają możliwości skutecznego egzekwowania konkretnych rozwiązań.

Pod koniec 2019 r, zgodnie z wcześniejszymi deklaracjami Miasto przedstawiło „Ekopak dla Łodzi”, czyli nową politykę ekologiczną miasta do realizacji w formule partycypacyjnej. Dokument ma formę otwartą (w każdym momencie można do niego przystąpić), a do jego wdrażania zaproszeni zostali wszyscy zainteresowani: łodzianie, przedsiębiorcy, urzędy, stowarzyszenia, właściciele nieruchomości, uczelnie, parlamentarzyści, sąsiednie gminy. Ekopak obejmuje 5 głównych obszarów działania w sferze ochrony środowiska: dbałość o zieleń i maksymalne poszerzenie terenów zielonych w mieście, walkę o czyste powietrze poprzez termomodernizację oraz kompleksowy program wymiany źródeł ciepła na ekologiczne, gospodarkę odpadami nie tylko poprzez selekcję i ich zagospodarowanie, ale również ograniczenie ilości produkowanych śmieci, konieczną ochronę jakości wody i budowę zbiorników retencyjnych, a przede wszystkim edukację proekologiczną we wszystkich grupach społecznych od dzieci po seniorów.

„Ekopak dla Łodzi” określa również zakres konkretnych działań, sposoby ich realizacji i finansowania, a także wskaźniki i parametry, które chcemy osiągnąć w najbliższej dekadzie. Łódź ma być miastem zieleni, z czystym powietrzem, miastem wolnym od smogu i od plastiku.



Tężnie miejskie w Parku Podolskim

3. MIASTO ZRÓWNOWAŻONEJ KOMUNIKACJI

Wzrost jakości życia i atrakcyjności gospodarczej miasta dzięki rozwojowi przyjaznego i zrównoważonego systemu komunikacji publicznej, zintegrowanego w skali łódzkiego Obszaru Metropolitalnego.

Rok 2019 przyniósł kontynuację dużych projektów inwestycyjnych, wykonane zostały dalsze prace w ramach rewitalizacji obszarowej w kompleksowy sposób obejmującej zarówno działania społeczne, jak i budowlane w zakresie ulic, przestrzeni publicznych i budynków. Rozpoczęto także prace nad realizacją projektów przebudowy infrastruktury w ramach „Planu dla osiedli”, prowadzące do poprawy jakości życia poza obszarem objętym procesem rewitalizacji. Postępowała modernizacja torowisk w projekcie „Kompleksowy program integracji sieci niskiemisyjnego transportu publicznego w metropolii łódzkiej wraz z zakupem taboru do obsługi trasy W-Z oraz innych linii komunikacyjnych i modernizacją zajezdni tramwajowych w Łodzi” wartym łącznie 660 mln zł, a obejmującym budowę i kompleksową modernizację tras w południowo – wschodniej części miasta, zakup taboru i modernizację zajezdni Chocianowice. Tramwaj dla Łodzi to największy od lat program, który poprawi jakość podróżowania po mieście komunikacją miejską. Dzięki unijnemu dofinansowaniu w kwocie 411 mln zł, w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko jest remontowanych i budowanych 11 km torowisk wraz z wymianą nawierzchni dróg, chodników oraz nowymi drogami rowerowymi. To również przebudowana 31 skrzyżowań. Wszędzie tam gdzie zostaną przebudowane torowiska powstaną nowe podwyższone przystanki, wyposażone w płytki wskaźnikowe dla osób niepełnosprawnych. Zakupionych zostanie również 30 nowych niskopodłogowych tramwajów. Inwestycja jest realizowana etapowo, w planowanym okresie do 2022 r. Zakończono także uzupełnianie układu drogowego Nowego Centrum Łodzi. Prowadzono również szereg mniejszych modernizacji dróg, chodników i torowisk, a także realizowano prace przygotowawcze i projektowe dla kolejnych projektów modernizacyjnych w tym:

- projekt „Budowy i przebudowy linii tramwajowej w ulicy Wojska Polskiego na odc. od ul. Franciszkańskiej do ul. Strykowskiej wraz z przebudową układu drogowego i niezbędnej infrastruktury oraz budową połączenia tramwajowego wzdłuż ul. Strykowskiej z przystankiem ŁKA Łódź-Marysin” zgodnie z podpisaną umową o dofinansowanie będzie współfinansowany w kwocie ponad

73 mln zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Wł na lata 2014-2020,

- projekt „Przebudowa linii tramwajowej w ul. Przybyszewskiego na odcinku od Placu Reymonta do Kilińskiego wraz z budową węzła przesiadkowego i przebudową torowiska od wiaduktów Przybyszewskiego do ul. Lodowej” został złożony do dofinansowania w ramach konkursu ogłoszonego przez Zarząd Województwa łódzkiego w 2019 r., aplikuje o środki unijne w wysokości ponad 103 mln zł,
- projekt Kompleksowa modernizacja linii tramwajowej w ul. Konstytucyjnej na odcinku od pętli tramwajowej „Zdrowie” do granic miasta wraz z infrastrukturą towarzyszącą został zidentyfikowany w 2019 r. w ramach Strategii ZIT, będzie mógł ubiegać się o dofinansowanie w trybie pozakonkursowym w 2020 r., planowana wartość dofinansowania to ponad 20 mln zł.

Realizowane prace ze względu na szeroki zakres przestrzenny robót miały duży wpływ na mobilność mieszkańców i wymusiły zmiany w organizacji ruchu. Było to czasowe wprowadzanie dwóch kierunków ruchu na położonych w centrum ulicach jednokierunkowych (m. in. ul. Nawrot, ul. Tuwima, ul. Rewolucji 1905 r.), zajęcie części dróg, wprowadzenie zmian tras linii komunikacji publicznej i uruchamianie linii zastępczych za komunikację tramwajową. W związku z zaistniałą sytuacją ponownie wydłużono czas obowiązywania biletów jednorazowych czasowych w celu ułatwienia przemieszczania się pasażerów.

Ponadto prowadzone były prace nad budową pod miastem tunelu średnicowego – inwestycji PKP PLK S.A. Były to prace projektowe i przygotowawcze, dostawy sprzętu i elementów konstrukcyjnych a także prace nad budową komór startowych dla maszyn drążących.

Nie wiązały się one jeszcze z większymi utrudnieniami dla mieszkańców, spodziewanymi na dalszych etapach budowy. PKP PLK S.A. realizowała ponadto przebudowy linii Łódź Kaliska – Zduńska Wola, Łódź Kaliska – Zgierz i Łódź Widzew – Zgierz, co wiązało się z czasowym ograniczeniem kursowania pociągów na terenie Łodzi.

Utrzymane zostały główne zasady organizacji systemu transportu publicznego wprowadzone w ramach reformy w 2017 r., w tym wspólna częstotliwość linii układu podstawowego. Trasy linii i częstotliwości obsługi ulegały korektom w związku z dostosowywaniem do bieżącego zapotrzebowania. Ze względu na zamknięcia tras tramwajowych do remontu uruchamiane były także dodatkowe połączenia autobusową komunikacją zastępczą. Rozbudowana została sieć połączeń kolejowych – z my-



Podziemna ulica w NCŁ - wizualizacja

ślą o obsłudze terenów o funkcji magazynowo – przemysłowej w grudniu uruchomiono trasę Łódź Chojny – Łódź Olechów - Łódź Widzew.

Sukcesywnie rozszerzano na terenie aglomeracji łódzkiej funkcjonowanie przystanków „na żądanie”. W 2019

r. uruchomiono 312 takich przystanków i zaplanowano wprowadzenie kolejnych, w tym na całej sieci połączeń nocnych. Głównymi celami funkcjonowania przystanków na żądanie jest skrócenie czasów przejazdu i oszczędności eksploatacyjne po stronie przewoźnika.



Węzeł multimodalny Łódź Fabryczna



Kontynuowano wzajemne honorowanie biletów regionalnych przewoźników kolejowych i lokalnego transportu zbiorowego. Łódź była pierwszym miastem w Polsce, na terenie którego wprowadzono pełną i bezwarunkową możliwość podróżowania koleją, autobusami i tramwajami w ramach jednego biletu zarówno jednorazowego, jak i okresowego. Od tego momentu przewozy łódzką Koleją Aglomeracyjną na terenie miasta stale rosną. W 2019 r. były to ponownie wzrosty o kilkadziesiąt procent (najwięcej o 93% na stacji Łódź Andrzejów i 61% na stacji Łódź Pabianicka). Warto podkreślić, że wyniki te osiągnięte zostały mimo trwających w węźle łódzkim prac torowych wymuszających czasowe ograniczenie oferty przewoźników kolejowych.

W 2019 r. pojazdy komunikacji miejskiej wykonały 51,4

mln wozokilometrów, z czego na autobusy przypadało 28,8 mln wozokilometrów a na tramwaje 22,6 mln wozokilometrów.

Przychody łączne ze sprzedaży biletów Lokalnego Transportu Zbiorowego w Łodzi i wspólnych biletów (Aglomeracyjnego, Łódzko-Pabianickiego, Łódzko-Zgierskiego) wyniosły 150,8 mln zł. Wydatki na transport zbiorowy wyniosły 427,9 mln zł. Wpływy z biletów pokryły ponad 35% wydatków na transport zbiorowy. Liczba pasażerów oszacowana w oparciu o zmodyfikowaną metodę dotyczącą liczby sprzedanych biletów wyniosła 222,9 mln osób.

W 2019 r. MPK – Łódź eksploatowało 201 autobusów przegubowych, w tym 185 niskowejściowych, oraz





214 jednoczłonowych (wszystkie niskowejściowe) w tym 31 klasy midi. Oznacza to, że 96% taboru autobusowego było dostępne dla pasażerów z dysfunkcją narządów ruchu. Ponadto 249 autobusów posiadało klimatyzację. MPK eksploatowało 498 tramwajów, w tym 112 przegubowych. Z całego taboru tramwajowego 106 wagonów posiadało całkowicie lub częściowo niską podłogę (21% wagonów, 35% składów), a 44 były wyposażone w klimatyzację przestrzeni pasażerskiej. Ponadto w ramach działań mających na celu usprawnienie i rozwój systemu komunikacji zbiorowej rozpoczęto prace przygotowawcze do zakupu autobusów elektrycznych z możliwością doładowania poprzez stacje szybkiego ładowania zlokalizowane na pętlach oraz stacje wolnego ładowania na terenie Zajezdni Autobusowej przy ul. Limanowskiego, w ramach projektu pn. „Program niskoemisyjnego transportu miejskiego - zakup 17 autobusów



elektrycznych wraz z wybudowaniem infrastruktury niezbędnej do ich obsługi” – całkowita wartość projektu 64,5 mln zł, dofinansowanie UE 45 mln zł. Projekt będzie realizowany w Partnerstwie. Partnerami w projekcie będą: Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne - Łódź Sp. z o.o. – Lider, Miasto Łódź – Partner.

Nowością było wprowadzenie na mniej oblegane trasy 24 autobusów klasy midi, co pozwoliło na wyraźne zmniejszenie kosztów eksploatacji i lepsze dostosowanie obsługi do potrzeb. Wprowadzono też do eksploatacji łącznie 46 autobusów o długości 12 i 18 metrów spełniających normy emisji spalin Euro 6, wyposażonych w klimatyzację. W 2019 r. przewoźnik zakupił 14 używanych, niskowejściowych, dwukierunkowych tramwajów Siemens NF6D z Bochum. Rozstrzygnięty został także przetarg na dostawę 30 fabrycznie nowych niskopodłogowych tramwajów, które dostarczone zostaną do Łodzi w latach 2021-2022. Ponadto w zakładach remontowych

przewoźnika zakończono modernizację serii wagonów M8C do typu M8CN (wstawienie części niskopodłogowej, zmieniony design). Dzięki znacznemu wzrostowi liczby pojazdów wyposażonych w niską podłogę możliwe było wprowadzenie tramwajów dostępnych dla osób o ograniczonej sprawności ruchowej na nowe trasy (linie 1, 3, 7, 8, 17).

Łączna długość torów tramwajowych w Łodzi wynosi 221 km. Właścicielem infrastruktury torowo-sieciowej jest Miasto Łódź, a MPK – Łódź jest jej dzierżawcą. Na terenie miasta eksploatowane są linie dwutorowe wspólnie z jezdnią (31% torów), których okres eksploatacji wynosi 15 lat oraz dwutorowe (w większości) linie w pasach wydzielonych (69% torów) o okresie eksploatacji 20 lat. Infrastruktura tramwajowa jest systematycznie remontowana, a w 2019 r. odnowiono 11 km torów.

TAB. 36 | **REMONTY SIECI TRAMWAJOWEJ ZAKOŃCZONE W 2019 R.**

ULICA / ODCINEK	ZAKRES WYKONANYCH PRAC
al. Włókniarzy od ul. Andrzeja Struga do ul. Legionów	remont torowiska wydzielonego na odcinku ok. 1,9 km toru pojedynczego, remont sieci trakcyjnej, budowa peronów przystankowych, montaż wiat
ul. Dąbrowskiego od ul. Podgórznej do Rzgowskiej wraz ze skrzyżowaniami z ul. Rzgowską i Kilińskiego	kompleksowa modernizacja torowiska, sieci trakcyjnej wraz z systemem zasilania i infrastrukturą drogową uwzględniająca pełną separację trasy tramwajowej – ok. 3,2 km toru pojedynczego
ul. Kopernika, ul. Limanowskiego	korekcyjne szlifowanie szyn - 6 km toru pojedynczego

Źródło: UMŁ na podstawie danych Zarządu Dróg i Transportu

Jednym ze wskaźników jakości transportu zbiorowego jest jego punktualność. W 2019 r. skontrolowano 20 915 kursów (9 704 kursów tramwajowych i 11 211 kursów autobusowych), z czego 17 768 kursów zostało ocenionych pozytywnie (8 116 kursów tramwajowych i 9 652 kursów autobusowych). Wskaźniki te utrzymały się na podobnym poziomie co w poprzednich latach.

W 2019 r. Zarząd Dróg i Transportu przeprowadził badania jakości usług komunikacji miejskiej w Łodzi. Anonimowa ankieta składała się z 5 części (31 pytań), dotyczących m. in. zachowań komunikacyjnych podróżnych, oceny usług komunikacji miejskiej czy oceny pracowników MPK-Łódź Sp. z o.o. Badanie przeprowadzono na próbie 1 581 osób. Wywiady przeprowadzono w 90 punktach wyznaczonych na terenie miasta. Najważniejsze wnioski wyciągnięte na podstawie przeprowadzonych badań jakości usług komunikacji miejskiej w Łodzi w 2019 r.:

- 70% pasażerów dobrze ocenia funkcjonowanie komunikacji miejskiej w Łodzi,
- 57% respondentów codziennie lub prawie codziennie porusza się po mieście i aglomeracji łódzkiej komunikacją autobusową,

- 48% respondentów codziennie lub prawie codziennie porusza się po mieście i aglomeracji łódzkiej komunikacją tramwajową,
- 63% pasażerów dobrze ocenia łatwość przesiadania się w trakcie podróży komunikacją miejską w Łodzi,
- 71% pasażerów komunikacji miejskiej w Łodzi dobrze ocenia czytelność rozkładów jazdy na tabliczkach przystankowych,
- 40% pasażerów korzysta z aplikacji mobilnych, dotyczących funkcjonowania komunikacji miejskiej w Łodzi

Łączna długość dróg w Łodzi wynosi 1 461 km. Z punktu widzenia utrzymania nawierzchni są one podzielone na drogi o nawierzchniach utwardzonych (asfaltowe, betonowe, kamienne, brukowcowe) i o nawierzchniach nieulepszonych (gruntowe, tłuczniowe, z materiałów odzyskowych i inne)

TAB. 37 | **DROGI W PODZIALE NA KATEGORIE**

KATEGORIA DRÓG	DŁUGOŚĆ DRÓG (KM)	
	DROGI UTWARDZONE	DROGI NIEUTWARDZONE
krajowe	67,9	0
wojewódzkie	15,3	0
powiatowe	397,8	11,3
gminne	390,0	152,6
wewnętrzne	425,8	

Źródło: Zarząd Dróg i Transportu.

Na koniec omawianego roku ok 84% dróg publicznych miało nawierzchnię utwardzoną. Odrębną grupę stanowią ciągi piesze. Powierzchnia chodników na terenie miasta w 2019 r. wyniosła ok. 3 mln m².

W roku 2019 kontynuowane były prace w ramach rewitalizacji obszarowej centrum miasta, w tym modernizacja śródmiejskich ulic, budowa nowych ciągów komunikacyjnych i przebudowa przestrzeni publicznych. Ponadto zakończono prace uzupełniające przy układzie dróg Nowego Centrum, a także kontynuowano intensywne prace w ramach modernizacji transportu niskoemisyjnego obejmujące, poza budową torowisk tramwajowych, prace nad odcinkami ulic. W ramach prac nad modernizacją transportu niskoemisyjnego oddano do użytku po przebudowie ulicę Dąbrowskiego wraz ze skrzyżowaniami ze Rzgowską i Kilińskiego, a kontynuowano prace wzdłuż al. Śmigłego-Rydza.

Ubiegły rok przyniósł kolejne nowe rozwiązania organizacyjne transportu współdzielonego. Funkcjonowały system roweru publicznego organizowany przez Miasto oraz system roweru wojewódzkiego, zarządzane przez prywatnych operatorów systemu wynajmu na minuty sa-



Trasa Górna – ul. Rzgowska

mochodów osobowych, dostawczych i skuterów elektrycznych. Pojawiły się ponadto systemy wynajmu na minuty hulajnóg elektrycznych.

W ramach działań rewitalizacyjnych kontynuowano kompleksowe modernizacje śródmiejskich ulic. Oddano do użytku odcinki ulic Nawrot, Jaracza, Ogrodowej, Tuwima i Traugutta, a prace prowadzono także na ulicach Kilińskiego, Sienkiewicza i Wschodniej i Rewolucji 1905 roku. W ramach kompleksowej przebudowy ulic zmieniają się również ich funkcje. Pasy ruchu zwężane są do minimum wynikającego z przepisów, nawierzchnie wykonuje się ze szlachetnych materiałów. W przestrzeni ulic wprowadzane są nasadzenia licznych drzew o dobrze uformowanych koronach, a także meble miejskie. Organizacja ruchu zmieniają się pod kątem poprawy bezpieczeństwa i komfortu użytkowników niechronionych. Tworzone są wyniesione skrzyżowania i przejścia dla pieszych, wprowadzane są strefy ruchu uspokojonego bądź strefy zamieszkania. Pozwala to na rozszerzenie funkcji ulic z wyłącznie komunikacyjnej także na funkcje społeczne. W ramach projektów kluczowych oddano do użytku al. Grohmanów, a także kontynuowano prace przy przebudowie ul. Rokicińskiej. Rozpoczęto przygotowania do budowy drogi podziemnej pod Rynkiem Kobro w NCL. Rozpoczęto realizację modernizacji dróg w ramach „Planu dla osiedli”, która w 2019 roku objęła m. in. remonty ulic: Boya-Żeleńskiego, Chłodnikowej, Wapiennej, Liściastej, Wileńskiej, Lechickiej, Wyszyńskiego, Sikorskiego, Widzewskiej, rozpoczęto przebudowę ul. Zarzewskiej. Łącznie wykonano prace przy przebudowie lub utwardzeniu ponad 50 ulic lub odcinków ulic. Kontynuowane były inwestycje na terenie osiedli zabudowy jednorodzinnej, w ramach modernizacji ulic na Stokach, Sikawie i os. Andrzejów, a także przebudowa i uspokajanie ruchu na ulicach Starego Polesia. Kolejny rok z rządu

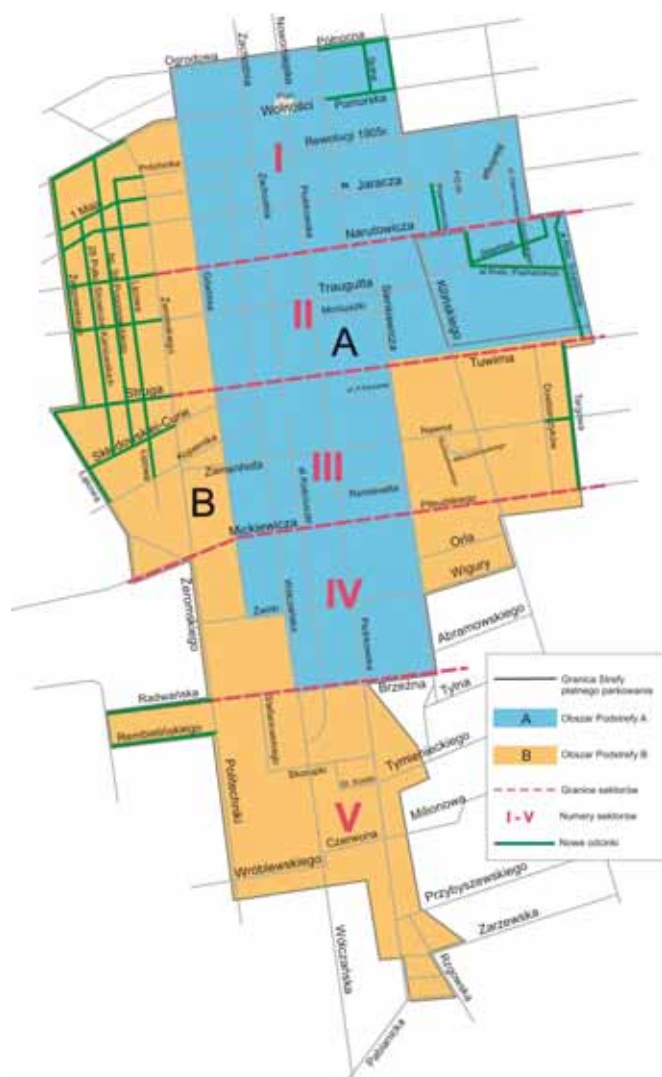


istotną rolę wśród działań inwestycyjnych obejmowała modernizacja ciągów pieszych. Powstawały one zarówno w ramach większych projektów, jak i jako samodzielne zadania. W 2019 r. wyremontowano lub wybudowano chodniki w ponad 60 lokalizacjach oraz przebudowywano oświetlenie uliczne.

W roku 2019 po raz drugi koordynowano planowanie i monitorowano kolejne etapy prac w pasach drogowych ulic znajdujących się na Siatce Dróg Krytycznych (141 ulic najistotniejszych dla drożności miasta) z wykorzystaniem Kalendarza Dostępów. W bazie zgromadzono informacje o ponad 1000 prac planowanych w horyzoncie czteroletnim na terenie całego miasta.

Strefa płatnego parkowania (SPP) w Łodzi jest podzielona na dwie podstrefy: wewnętrzną „A” i okalającą ją „B”. W strefie znajduje się ok. 4 490 miejsc postojowych.

RYS. 8 | STREFA PŁATNEGO PARKOWANIA W ŁODZI



Źródło: Zarząd Dróg i Transportu

W 2019 r. wprowadzono nowy sposób informowania kierowców o przeprowadzeniu kontroli w Strefie Płatnego Parkowania w Łodzi. W miejsce wezwań drukowanych i wkładanych przez kontrolerów za wycieraczki pojazdów zaczęto wysyłać za pośrednictwem poczty pisemne raporty z przeprowadzenia kontroli w Strefie Płatnego Parkowania w Łodzi. Dane właścicieli pojazdów ustalane są na podstawie informacji znajdujących się w Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców. Dodatkowo zwiększono ilość kontroli przeprowadzanych na wszystkich odcinkach ulic należących do Strefy Płatnego Parkowania w Łodzi z dwóch do minimum czterech dziennie. Dzięki powyższym zmianom nastąpił znaczący wzrost dochodów z opłat parkingowych stawki opłat w Strefie Płatnego Parkowania. Wpływy z opłat za parkowanie wyniosły 10,30 mln zł brutto, a z tytułu opłat dodatkowych za nieopłacony postój w Strefie Płatnego Parkowania w Łodzi 2,08 mln zł.

Ponadto uchwałą XV/641/19 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 16 października 2019 r. rozszerzono strefę płatnego parkowania o rejony bezpośrednio przylegające do obecnych granic, zlokalizowane na terenach osiedli: Stare Polesie, Śródmieście Wschód, Katedralna oraz Stary Widzew.

We wszystkich częściach miasta zostało wyznaczone łącznie 29 nowych miejsc postojowych dla niepełnosprawnych.

Miasto systematycznie rozbudowuje sieć dróg rowerowych. Od 2015 roku ich długość wzrosła o ponad 30 kilometrów. Na koniec roku 2019 wynosiła ona 166 km wydzielonych dróg rowerowych oraz 36 km wyznaczonych na jezdni pasów i kontrapasów rowerowych. W roku 2019 realizowane były odcinki wzdłuż realizowanych inwestycji drogowych, a także drogi rowerowe wzdłuż ciągu ulic Zachodniej i Zgierskiej oraz ul. Łągiewnickiej, które ukończone zostaną w roku 2020.

W ramach realizacji większych inwestycji drogowych wybudowano drogi rowerowe wzdłuż ul. Dąbrowskiego i al. Grohmanów. W realizacji w 2019 roku były też odcinki wzdłuż przebudowywanych al. Śmigłego-Rydza i ul. Rokicińskiej, która połączy sieci dróg rowerowych w Łodzi i gm. Andrespol.

Od 01.04.2019 do 30.11.2019 funkcjonował łódzki Rower Publiczny, posiadający ok. 81 tys. zarejestrowanych użytkowników, którzy wypożyczyli rowery ponad 1,4 mln razy. Średni czas wypożyczenia trwał 16 minut, przychody z funkcjonowania systemu wyniosły 503 tys. zł, a wydatki 4,8 mln zł.

4. MIASTO BEZPIECZNE

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa, poprawa porządku publicznego, czystości i estetyki miasta

Działania związane z poprawą poziomu bezpieczeństwa oraz porządku i czystości w mieście realizowane są m.in. przez straż miejską oraz policję.

Czynności Straży Miejskiej (SM) ukierunkowane są na poprawę ładu, porządku, stanu sanitarno-porządkowego oraz likwidację drobnych wykroczeń. Szczególne działania nakierowane są na utrzymanie bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz dbanie o wizerunek miasta.

W roku 2019 do SM wpłynęło 50 084 zgłoszeń interwencyjnych (spadek o 3,4%), a najwięcej dotyczyło zagrożeń w ruchu drogowym – 21 tys. (wzrost o 25%). W 2019 r. wystawiono 33 tys. mandatów (spadek o 5,3%), udzielono 16 tys. pouczeń (spadek o 13,5%) i sporządzono 525 notatek (spadek o 21,5%).

Podczas działań prewencyjnych strażnicy miejscy przeprowadzili 53,6 tys. kontroli (spadek o 10,7%), które dotyczyły pojazdów, terenów zielonych, placówek z alkoholem oraz rejonów szkół. W 2019 r. strażnicy uczestniczyli w zabezpieczeniu 199 zdarzeń, głównie poprzez udzielanie pierwszej pomocy, w mniejszym stopniu przy zabezpieczeniu wypadków drogowych i pożarów.

W 2019 r. mieszkańcy miasta zgłosili 2 272 interwencji dotyczących spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych. Za te wykroczenia strażnicy nałożyli 452 mandaty karne oraz 751 mandatów za próbę spożywania alkoholu w miejscach objętych zakazem. Funkcjonariusze wystawiali również mandaty za używanie w miejscach publicznych słów ogólnie uznanych za nieprzyzwoite (art. 141 kw.). Zjawisko to najczęściej występuje łącznie ze spożywaniem alkoholu. W wyniku podjętych interwencji wystawiono 452 mandaty (wzrost o 69%), 242 pouczenia (wzrost o 10,5%) i sporządzono 16 notatek urzędowych, stanowiących podstawę do kierowania do sądu wniosku o ukaranie (wzrost o 128%).

W ramach prowadzonych kontroli umieszczania plakatów, ulotek w miejscu do tego nieprzeznaczonym wystawiono 15 mandatów i 3 pouczenia.

TAB. 38 | REZULTATY INTERWENCJI DOTYCZĄCYCH KONTROLI HANDLU

ROK	MANDATY	POUCZENIA	INTERWENCJE ZGŁOSZONE PRZEZ MIESZKAŃCÓW NA TEL. ALARM. SM
2018	4 287	102	1 020
2019	3 325	75	1 034

Źródło: Straż Miejska w Łodzi.

Istotne miejsce w działalności Straży Miejskiej zajmują interwencje podejmowane wobec osób prowadzących działalność handlową w miejscach do tego celu niewyznaczonych – w 2019 r. nałożono 3,3 tys. mandatów, 75 pouczeń i spisano 16 notatek (odpowiednio mniej o 22%, 26% i 68%). Działania podejmowane na rzecz utrzymania właściwego stanu sanitarno-porządkowego na terenie Łodzi obejmowały przede wszystkim kontrole miejsc przeznaczonych do gromadzenia odpadów, a także czystości i porządku posesji oraz terenów do nich przyległych - przeprowadzono ponad 20,5 tys. kontroli w administracjach nieruchomości (o 19% mniej niż w roku poprzednim), 8,3 tys. w spółdzielniach mieszkaniowych i prawie 9,5 tys. na posesjach prywatnych (odpowiednio mniej o 11% i 6%).

TAB. 39 | INTERWENCJE NA RZECZ UTRZYMANIA WŁAŚCIWEGO STANU SANITARNO-PORZĄDKOWEGO

ROK	DZIAŁANIA	ADMINISTRACJE NIERUCHOMOŚCI	SPÓŁDZIELNIE MIESZKANIOWE	PRYWATNE	INNE	OGÓŁEM
2018	Kontrola posesji	25 259	9 253	10 111	6 603	51 226
	Wystawione pisemne polecenia i nakazy	42	-	29	619	690
2019	Kontrola posesji	20 503	8 257	9 459	4 247	42 466
	Wystawione pisemne polecenia i nakazy	68	1	31	665	765

Źródło: Straż Miejska w Łodzi.

Kolejny rodzaj kontroli obejmuje parkowanie pojazdów oraz korzystanie z miejsc wydzielonych w tym celu. W wyniku przeprowadzonych czynności w 2019 r. wystawiono 20 827 mandatów (spadek o 5%).

Na uwagę zasługują działania Sekcji Eko Patrol i Animal Patrol. Misją pierwszego z nich jest eliminowanie zjawisk mających wpływ na degradację środowiska naturalnego zarówno w skali mikro, jak i makroekologicznej. Prowadzi to do podniesienia standardów gospodarki odpadami, poprzez kontrole jakości palenia w piecach, poprawę gospodarki ściekowej miasta, w tym eliminowanie wylewania nieczystości płynnych, wyrzucania nieczystości stałych, itp. W 2019 r. podjęto ponad 2,9 tys. interwencji, wystawiono 831 mandatów oraz ponad 1150 pouczeń oraz skierowano 65 wniosków do sądu o ukaranie. Natomiast powstanie Sekcji Animal patrol to niewątpliwie kolejny krok, który podwyższył poziom interwencji związanych ze zwierzętami bez nadzoru, zwierzętami gospodarskimi i dziko żyjącymi, wymagających okresowej opieki człowieka w celu przywrócenia ich do środowiska przyrodniczego, czy zgłoszeń dotyczących znęcania się nad zwierzętami. Animal patrol w 2019 r. przeprowadził



prawie 5,4 tys. interwencji, wystawił 77 mandatów i 186 pouczeń i skierował 3 wnioski do sądu.

Do zadań Straży Miejskiej należy również inicjowanie i uczestnictwo w działaniach mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym. Priorytetowo traktowana jest poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w szkole i poza nią. Prowadzone są działania informacyjno-edukacyjne skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli, organizowane są alternatywne formy oddziaływań (gry, zabawy, konkursy, festyny, półkolonie letnie i zimowe), a także przeprowadzane są w szkołach kontrole z psem mające na celu odnalezienie osób posiadających substancje narkotyczne.

Programy profilaktyczne zostały dostosowane do wieku odbiorców i są to:

„Bezpieczny przedszkolak”, którego celem jest uświadomienie dzieciom zagrożeń, wynikających z dnia codziennego, zarówno w domu, jak i na podwórku.

„Bezpiecznie w domu, w szkole i na podwórku” - program dla dzieci klas I-V szkoły podstawowej, cel to uświadomienie, jakie sytuacje i zachowania mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia oraz wyposażenie dzieci w umiejętności prawidłowego reagowania na sytuacje zagrażające ich bezpieczeństwu.

„Warto wiedzieć – Odpowiedzialność prawna osób nieletnich” - program prowadzony od klasy VI szkoły podstawowej, poprzez klasy gimnazjalne i ponadgimnazjalne, mający na celu uświadomienie pojęcia prawa, odpowiedzialności i konsekwencji wynikających z jego łamania i nieprzestrzegania.

„Dziecko i ruch drogowy” mający przygotować najmłodszych do prawidłowego i samodzielnego uczestnictwa w ruchu drogowym.

„Bezpieczeństwo w sieci” – adresaci to uczniowie kl. V, którzy mają zostać wyposażeni w umiejętności i wiedzę, pozwalającą na bezpieczne korzystanie z sieci internetowej.

„Czy mam problem” - warsztaty dot. problematyki uzależnień dla młodzieży ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

„Młodzi przeciw przemocy” – warsztaty dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, których celem jest uświadomienie pojęcia prawa i odpowiedzialności. Pokazanie, czym może zakończyć się przemoc, jakie są jej skutki jeśli nikt nie zareaguje w odpowiednim czasie.

„Tolerancja czy jej brak” – warsztaty pokazujące problemy, związane z brakiem akceptacji wśród różnych grup społecznych.

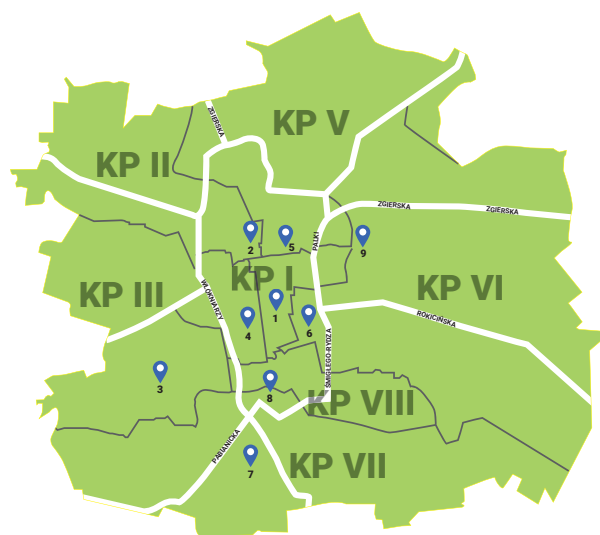
„Przeciwdziałanie prostytucji i handel ludźmi” – odbiorcy to młodzież od III klasy gimnazjum, program prowadzony w formie warsztatów, poruszający problematykę handlu ludźmi, wskazujący konsekwencje prawne, społeczne i zdrowotne prostytuowania się.

„Bezpieczna szkoła” - w ramach akcji funkcjonariusze dokonywali penetracji terenu wokół łódzkich placówek oświatowych w celu wyeliminowania istniejących zagrożeń. Działania te odbywały się na zaproszenie szkół. W 2019 r. przeprowadzono 1 356 takich kontroli a działaniami profilaktycznymi łącznie objęto 29,9 tys. uczniów z łódzkich placówek oświatowych.

Realizując zadanie z Budżetu Obywatelskiego, Straż Miejska w 2018 r. rozpoczęła realizację zadania własnego „Górniki 2018 – Budowa SMM”. Zakończenie budowy systemu nastąpiło w 2019 r. Rozpoczęto i realizowano w tej dziedzinie również cztery projekty z Budżetu Obywatelskiego oraz jeden własny (w sumie 61 kamer, projekty do kontynuacji w 2020 r.).

W Łodzi, w ramach struktury organizacyjnej Komendy Miejskiej Policji, funkcjonuje osiem Komisariatów Policji oraz Wydział Ruchu Drogowego.

RYS. 9 | PODZIAŁ TERYTORIALNY KOMISARIATÓW KMP ŁÓDŹ



Źródło: Komenda Miejska Policji w Łodzi

W 2019 roku w stosunku do roku poprzedniego, zgodnie z tendencją obserwowaną w ostatnich latach, ponownie nastąpiło zmniejszenie liczby stwierdzonych przestępstw (o 1,2%). Stwierdzono ich 15,3 tys. z czego wykryto ponad 7,8 tys. (wzrost o ok.0,3%), co daje wskaźnik wykrywalności na poziomie 50,8%.

FUNDAMENT

*Łódź efektywna i przyjazna
– wprowadzenie nowych standardów
usług publicznych, pełne wykorzystanie
atutów miasta, racjonalizacja
zarządzania majątkiem komunalnym.*

W 2019 r. w wyborach parlamentarnych mandaty poselskie zdobyli dwaj wiceprezydenci Łodzi: Tomasz Trela i Krzysztof Piątkowski. Po ogłoszeniu oficjalnych wyników Pani Prezydent Hanna Zdanowska powołała nowych zastępców. Miejsce Tomasza Treli zajęła Małgorzata Moskwa-Wodnicka, a Krzysztofa Piątkowskiego - Joanna Skrzydlewska. Obie zastępczynie p. Prezydent odpowiadają w urzędzie miasta za niemal dokładnie te same zadania co ich poprzednicy. Niemal, bo nadzór nad sportem przejęła wiceprezydent Joanna Skrzydlewska, a nad kulturą – wiceprezydent Małgorzata Moskwa-Wodnicka. Pierwszym wiceprezydentem został Wojciech Rosicki. Na stanowisku wiceprezydenta pozostał Adam Wieczorek. Na stanowisku Skarbnika Miasta pozostał Krzysztof Mączkowski a na stanowisku Sekretarza Miasta pozostała Barbara Mrozowska-Nieradko.

Prezydent Miasta Łodzi nadzoruje sprawy dotyczące: organizacji i funkcjonowania Urzędu Miasta Łodzi, polityki kadrowej, polityki finansowej miasta, pomocy prawnej, polityki informacyjnej i komunikacji społecznej, gospodarowania majątkiem Skarbu Państwa oraz gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa – wykonywane jako zadanie z zakresu administracji rządowej, współpracy z podmiotami krajowymi i zagranicznymi, wspierania aktywności gospodarczej i obsługi inwestorów, współpracy z uczelniami i instytucjami naukowymi, zgromadzeń i imprez masowych, koordynacji działań w przypadkach klęsk żywiołowych, katastrof cywilizacyjnych i innych zdarzeń szczególnych w tym obronnych, bezpieczeństwa, porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej, również sprawy kształtowania i ochrony środowiska naturalnego oraz rolnictwa a także związane z organizacją w Łodzi Międzynarodowej Wystawy EXPO 2024. Prezydent nadzoruje bezpośrednio pracę Departamentu Prezydenta oraz Departamentu Ekologii i Klimatu. Ponadto Prezydent nadzoruje sprawy powierzone wiceprezydentom Miasta Łodzi i Sekretarzowi Miasta Łodzi oraz prowadzone przez Skarbnika Miasta Łodzi.

Pierwszy wiceprezydent Wojciech Rosicki nadzoruje sprawy: urbanistyki i administracji architektoniczno-budowlanej, planowania przestrzennego i ochrony zabytków, programowania gospodarczego i strategii miasta, promocji i turystyki, pozyskiwania środków z funduszy europejskich na projekty inwestycyjne, zarządzania projektami strategicznymi miasta. Wiceprezydent nadzoruje również sprawy inwestycji miejskich, dróg i transportu publicznego a także związane z wykonywaniem nadzoru właścicielskiego w spółkach z kapitałowym udziałem miasta, z wyłączeniem spółek prowadzących działalność leczniczą. Pierwszy Wiceprezydent nadzoruje pracę Departamentu Architektury i Rozwoju oraz współpracuje z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego.

Wiceprezydent Miasta Łodzi Małgorzata Moskwa-Wodnicka nadzoruje sprawy dot. funkcjonowania urzędu pracy, tworzenia nowych miejsc pracy oraz pozyskiwania na ten cel zewnętrznych źródeł finansowania, działalności gospodarczej, wspierania przedsiębiorczości, kultury, edukacji i wychowania, programowania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi i oczyszczania miasta, energetyki miejskiej, infrastruktury technicznej, wodociągów i kanalizacji, ochrony informacji niejawnych oraz pracę Departamentu Pracy, Edukacji i Kultury.

Wiceprezydent Miasta Łodzi Joanna Skrzydlewska nadzoruje sprawy: rozwoju budownictwa mieszkaniowego i rewitalizacji, gospodarowania zasobem lokali mieszkalnych i użytkowych, kultury fizycznej i sportu, ochrony praw konsumentów oraz nadzoruje pracę Departamentu Rewitalizacji i Sportu.

Wiceprezydent Miasta Łodzi Adam Wieczorek nadzoruje sprawy: zaspokojenia potrzeb zdrowotnych mieszkańców, osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych, jednostek pomocniczych miasta, współpracy z organizacjami pozarządowymi, konsultacji społecznych oraz sprawy związane z wykonywaniem nadzoru właścicielskiego w spółkach z kapitałowym udziałem miasta prowadzących działalność leczniczą oraz nadzoruje pracę Departamentu Polityki Społecznej. Skarbnik Miasta Łodzi prowadzi m. in. sprawy związane z inicjowaniem i realizacją polityki finansowej miasta oraz nadzorem i kontrolą przy planowaniu i wykonywaniu budżetu miasta, kontrolą i egzekucją w zakresie spraw podatkowych i realizacją zadań dot. opłaty skarbowej oraz windykacją należności orzeczonych sądownie na rzecz miasta. Skarbnik Miasta Łodzi kieruje Departamentem Finansów Publicznych.

Sekretarz Miasta Łodzi prowadzi sprawy w zakresie zapewnienia sprawnego funkcjonowania Urzędu Miasta



Łodzi, warunków jego działania i organizowania pracy, w tym dot. m.in.: tworzenia organizacyjnych i materialno-technicznych warunków działalności urzędu, wprowadzania rozwiązań usprawniających organizację pracy urzędu, kontroli komórek organizacyjnych i miejskich jednostek organizacyjnych, tworzenia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, kształtowania sprawnego obiegu informacji i dokumentów oraz załatwiania skarg, wniosków i petycji, ochrony danych osobowych oraz zamówień publicznych. Ponadto Sekretarz Miasta Łodzi nadzoruje m.in. sprawy ewidencji pojazdów i wydawania praw jazdy, ewidencji ludności i dowodów osobistych, akt stanu cywilnego, stowarzyszeń i fundacji, zarządzania majątkiem miasta i gospodarowaniem nieruchomościami oraz geodezji. Sekretarz Miasta Łodzi nadzoruje prace: Departamentu Obsługi i Administracji, Departamentu Organizacji Urzędu i Obsługi Mieszkańców oraz Departamentu Gospodarowania Majątkiem.

Strategicznymi celami polityki budżetowej w najbliższych latach pozostaje:

- zachowanie prorozwojowej polityki Miasta w perspektywie długookresowej przy zachowaniu ograniczeń reguł fiskalnych wynikających z zapisów art. 242 i 243 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- utrzymanie wysokości nadwyżki operacyjnej umożliwiającej kontynuowanie polityki inwestycyjnej miasta Łodzi na poziomie wynikającym z podjętych zobowiązań oraz założeń perspektywy finansowej 2014-2020. Będzie to o tyle istotne gdyż w roku 2020 poziom zaplanowanych wydatków majątkowych jest również bardzo wysoki,
- zapewnienie stabilności finansowej miasta przez odpowiednią kontrolę deficytu i poziomu długu przy jednoczesnym utrzymaniu zdolności do zaciągania, obsługi i spłaty zadłużenia zapewniającego realizację programu inwestycyjnego miasta,
- koncentracja środków na dokończenie już rozpoczętych zadań inwestycyjnych w szczególności ujętych w ramach przedsięwzięć w obecnej WPF miasta Łodzi na lata 2020-2040, oraz Zarządzeniu Nr 785/VIII/19 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 20 marca 2019 r. w sprawie przygotowania inwestycyjnych projektów strategicznych Miasta Łodzi ubiegających się o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej oraz inwestycyjnych projektów komplementarnych Miasta Łodzi nie ubiegających się o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej, w okresie programowania 2014-2020, oraz na wygospodarowanie wkładu własnego na realizację ww. projektów, w tym przede wszystkim na projekty związane z rewitalizacją,
- tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju partycypacji społecznej, m.in. poprzez wykorzystanie formy budżetu obywatelskiego oraz dalszej realizacji Planu dla Osiedli.

W minionym roku Miasto optymalizowało gospodarowanie środkami publicznymi m.in. poprzez:

- finalizowanie wdrażania nowego systemu zarządzania finansami miasta. W roku 2019 trwały bardzo intensywne prace związane z testowaniem nowego systemu w zakresie migracji danych oraz działań w poszczególnych obszarach. W testowaniu systemu brały udział wszystkie jednostki miasta. W związku z pozytywnym zakończeniem testów podjęto decyzję o starcie produkcyjnym nowego systemu od 1 stycznia 2020 roku.
- uruchomienie kredytu zagranicznego w Europejskim Banku Inwestycyjnym w wysokości 100 mln zł z przeznaczeniem na inwestycje w zakresie rewitalizacji obszarowej oraz wyemitowanie obligacji komunalnych w wysokości 333,5 mln zł. Jako agent emisji wystąpił Dom Maklerski Banku BPS SA. Koszty obsługi zadłużenia w 2019 roku zrealizowano na poziomie 98,5% planu po zmianach (62 % budżetu uchwalonego).

TAB. 40. REALIZACJA BUDŻETU MIASTA

	2017		2018		2019	
		% PLANU		% PLANU		% PLANU
Dochody ogółem w mln zł	3 896,6	98,5	4 076,5	98,9	4 506,2	94,3
na 1 mieszkańca w zł	5 643,8	x	5 927,7	x	6 600	x
Wydatki ogółem w mln zł	3941,8	95,4	4 022,2	94,1	4 690,0	91,0
na 1 mieszkańca w zł	5 709,18	x	5 848,7	x	6 870	x
Wielkość nadwyżki operacyjnej w mln zł	273,6	124,6	324,7	157,3	359,9	140,7
Dochód z podatku PIT w mln zł	979,9	102,23	1 095,9	106,4	1 190,2	100,9
Dochód z podatku CIT w mln zł	70,9	91	84,8	105,7	101,6	116,8

uwagi: przyjęto liczbę mieszkańców wg stanu na 2019 rok: 682 679

Źródło: UMŁ

Miasto w 2019 r. poniosło deficyt na poziomie -183,8 mln zł (plan po zmianach: -377,5 mln zł). W dalszym ciągu utrzymuje wysoki poziom nadwyżki operacyjnej, wykonanie wyniosło 359,9 mln zł (plan po zmianach: 255,8 mln zł). Oznacza to, że miasto posiada niezbędne środki na kontynuację inwestycji i spłatę zaciągniętych zobowiązań. W roku 2019 realizacja wydatków inwestycyjnych była na poziomie 65,9 % planu po zmianach. W budżecie na rok 2020 zaplanowano na inwestycje kwotę 1 058 mln zł, co jest kwotą zbliżoną do planu w 2019 roku: 1 066 mln zł. Stosunkowo niskie wykonanie wydatków majątkowych w roku 2019 oznacza, że część niezrealizowanych inwestycji trzeba będzie odtworzyć w roku 2020.

W zakresie wydatków bieżących priorytetem było sfinansowanie wydatków obligatoryjnych, do których należą między innymi:

- obowiązkowe obciążenia na rzecz budżetu państwa,
- wydatki z tytułu obsługi długu,

- wydatki wynikające z zawartych umów wieloletnich, wydanych decyzji, pozwoleń, wyroków sądowych ustalających odszkodowania itp.,
- wydatki z tytułu wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń,
- wydatki zapewniające ciągłość działań miasta w zaspokojeniu potrzeb społecznych,

Utrzymanie dyscypliny w zakresie wydatków bieżących było realizowane, m. in. poprzez:

- racjonalizację poziomu wydatków administracyjnych, w szczególności poprzez zachowanie ogólnego limitu wydatków na wynagrodzenia na poziomie 2019 roku (z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów szczególnych oraz skutków decyzji podjętych w 2019 r.),
- kontynuację działań związanych z rozwojem Centrum Usług Wspólnych,
- utrzymanie ogólnego poziomu dotacji dla podmiotów realizujących zadania miasta w zakresie edukacji i pomocy społecznej na poziomie roku 2019, z uwzględnieniem skutków decyzji podjętych w 2019 roku,
- ustalenie poziomu dotacji dla miejskich instytucji kultury na poziomie 2019 r. z uwzględnieniem skutków decyzji podjętych w 2019 roku,
- utrzymanie poziomu pozostałych wydatków bieżących w wysokości nie wyższej niż w roku 2019, w zależności od charakteru realizowanych zadań (obligatoryjnych czy fakultatywnych).

W 2019 r. były kontynuowane działania mające na celu optymalizację gospodarowania środkami publicznymi m.in. poprzez:

- dalszą realizację projektów oszczędnościowych w zakresie kosztów energii w budynkach komunalnych,
- dalszą racjonalizację kosztów funkcjonowania placówek oświatowych i pomocy społecznej, poprzez opracowanie jednolitych w skali miasta wytycznych i standardów realizacji zadań bieżących w szczególności uwzględniające CUW,
- podniesienie efektywności ponoszonych wydatków w zakresie gospodarowania zasobem gminy,
- dokonanie przeglądu wydatków o charakterze fakultatywnym pod kątem możliwości ich ograniczenia,
- podniesienie efektywności gospodarowania środkami publicznymi w obszarach generujących najwyższe koszty bieżące, w tym komunikacji zbiorowej oraz spółkach miejskich wymagających pokrywania strat z budżetu miasta.

Realizując przyjęte kierunki rozwoju Miasto Łódź w 2019

roku programowało inwestycje miejskie w oparciu o listę inwestycyjnych projektów strategicznych Miasta Łodzi, które ubiegały się lub będą się ubiegały o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w okresie programowania 2014-2020 obejmującą inwestycje w takich obszarach jak rewitalizacja, transport (w tym inwestycje drogowe oraz w zakresie zakupu taboru), kultura, edukacja, ochrona środowiska, promocja gospodarcza oraz technologie informacyjno-komunikacyjne.

W 2019 roku Miasto Łódź było w trakcie realizacji 38 przedsięwzięć, których całkowita wartości ogółem stanowi przeszło 2,5 mld zł, w tym prawie 1,4 mld zł dofinansowania ze środków unijnych. W samym 2019 roku pozyskano na realizację projektów infrastrukturalnych środki w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego i Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w wysokości ponad 70 mln zł, całkowita wartość ww. inwestycji to ponad 99 mln zł. Zakończono realizację 4 projektów infrastrukturalnych i 1 projektu w obszarze promocji gospodarczej o łącznej wartości ponad 89,7 mln zł, w tym 52 mln zł dofinansowania. Większość realizowanych projektów infrastrukturalnych (w tym w szczególności projekty rewitalizacji obszarowej) to projekty wieloletnie z terminem zakończenia do końca 2023. Szczególne znaczenie miały inwestycje dotyczące infrastruktury drogowej oraz proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych miasta, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz mieszkańców, przestrzeni i gospodarki. Działania te, prowadzone są na podstawie gminnego programu rewitalizacji i są niezwykle istotne dla Łodzi, z uwagi na to, iż na jej terenie znajdują się liczne tereny przemysłowe i zaniedbane struktury śródmiejskie. Najważniejsze z nich to:

- Kompleksowy program integracji sieci niskoemisyjnego transportu publicznego w metropolii łódzkiej wraz z zakupem taboru do obsługi trasy W-Z oraz innych linii komunikacyjnych i modernizacją zajezdni tramwajowych w Łodzi o całkowitej wartości ponad 660 mln,
- 8 projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi o całkowitej wartości ponad 980 mln zł,
- Szlakiem Architektury Włókienniczej. Rewitalizacja Księżego Młyňa o całkowitej wartości ponad 60 mln zł,
- Rewitalizacja, modernizacja i poprawa infrastruktury zabytkowego obiektu Muzeum Miasta Łodzi o całkowitej wartości 20,9 mln zł.

Miasto realizuje również projekty rewitalizacji społecznej w obszarze włączenia społecznego, przedsiębiorczości, edukacji oraz projektów edukacyjnych miejskich placówek oświatowych, których wartość wynosi 200 mln zł i pozyskało



na ten cel ponad 186 mln zł, ze środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego, Programu Operacyjnego Urba III, Programu Erasmus +, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna.

W 2019 r. agencja ratingowa S&P's Global Rating potwierdziła długoterminowy rating kredytowy dla Miasta Łodzi oceną ratingową na poziomie „BBB+” z perspektywą stabilną (komunikat z 25 marca i 21 września).

W 2019 roku Miasto Łódź realizowało zadania własne i inne ważne dla rozwoju gminy poprzez następujące podmioty:

1. 12 spółek ze 100% udziałem Miasta Łodzi:

- a. Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o.
- b. MPK-Łódź sp. z o.o.
- c. MPO-Łódź sp. z o.o.
- d. Widzewskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o.
- e. Łódzka Spółka Infrastrukturalna sp. z o.o.
- f. Aqua Park Łódź sp. z o.o.
- g. Miejska Arena Kultury i Sportu sp. z o.o.
- h. EXPO-Łódź sp. z o.o.
- i. Miejski Ogród Zoologiczny w Łodzi sp. z o.o.
- j. Łódzkie Centrum Filmowe sp. z o.o.
- k. Centrum Medyczne im. dr Ludwika Rydygiera sp. z o.o.
- l. Zakład Drogownictwa i Inżynierii sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej

2. 3 podmioty z większościowym udziałem Miasta Łodzi:

- a. Port Lotniczy Łódź im. W. Reymonta sp. z o.o. – udział Miasta 95,62%
- b. Grupowa Oczyszczania Ścieków w Łodzi sp. z o.o. – udział Miasta 99,9%
- c. Bionanopark sp. z o.o. – udział Miasta 61,16%

3. 2 podmioty z mniejszościowym udziałem Miasta Łodzi:

- a. Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. – udział Miasta 25,55%
- b. ŁRH „Zjazdowa” S.A. – udział Miasta 20,04%

Spółki z udziałem Miasta Łodzi osiągnęły następujące wyniki 2019 roku:

1. Ogólny przewidywany wynik netto wypracowany przez spółki z udziałem Miasta Łodzi w 2019 r. to strata wynosząca 28,3 mln zł;

2. Złożyły się na nią zyski w wysokości 31,1 mln zł i straty sięgające 59,4 mln zł;

3. Przekazane przez Spółki wyniki za 2019 są wielkościami szacowanymi przed zamknięciem ksiąg oraz przed badaniem przez firmy audytorskie i mogą ulec zmianie.

Z 16 spółek 9 przyniosło zyski netto:

- Łódzka Spółka Infrastrukturalna sp. z o.o. – 13,4 mln zł
- Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. – 7,6 mln zł
- Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne – Łódź sp. z o.o. – 0,9 mln zł
- Aqua Park Łódź sp. z o.o. – 6,3 mln zł
- ŁRH „Zjazdowa” S.A. – 1,6 mln zł
- Widzewskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o. – 0,7 mln zł
- Łódzkie Centrum Filmowe sp. z o.o. – 0,4 mln zł
- Grupowa Oczyszczania Ścieków w Łodzi sp. z o.o. – 0,2 mln zł
- Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. – 0,04 mln zł

Straty wystąpiły w:

- Port Lotniczy Łódź im. W. Reymonta sp. z o.o. – 28,5 mln zł
- MPO-Łódź sp. z o.o. – 0,4 mln zł
- Miejska Arena Kultury i Sportu sp. z o.o. – 7,6 mln zł
- EXPO-Łódź sp. z o.o. – 1,5 mln zł
- Miejski Ogród Zoologiczny w Łodzi sp. z o.o. – 8,1 mln zł
- Bionanopark sp. z o.o. – 8,7 mln zł
- Centrum Medyczne im. dr Ludwika Rydygiera sp. z o.o. – 4,6 mln zł

Miasto Łódź zamknęło proces likwidacji Camerimage Łódź Center sp. z o.o., Rosyjskiego Domu Handlowego Sp. z o.o. Kontynuowano proces likwidacji Zakładu Drogownictwa i Inżynierii sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej. 2019 r. był drugim rokiem funkcjonowania zmian w „Zasadach nadzoru nad spółkami z kapitałowym udziałem Miasta Łodzi” w zakresie przedkładania projektów planów działalności, zwiększenia udziału komórek merytorycznych w wyznaczaniu kierunków rozwoju spółek oraz realizowania przez Rady Nadzorcze, co najmniej dwóch kontroli wybranych obszarów działalności Spółek.

Ponadto w 2019 r.:

- wprowadzono dwa kluczowe projekty przepisów prawa miejscowego regulujących: wyposażanie Spółek w majątek poprzez wnoszenie do nich w formie wkładu niepieniężnego nieruchomości oraz zasady wnoszenia, cofania i zbywania udziałów przez Prezydenta Miasta Łodzi,
- wspólnik skorzystał z prawa do indywidualnej kontroli przeprowadzając kontrole w dwóch Spółkach w zakre-

się przygotowywania wieloletnich planów inwestycyjnych oraz planów remontów i modernizacji,

- cyklicznie analizowano płynność Spółek.

Celem przygotowania zmian w funkcjonowaniu określonych obszarów usług komunalnych spółki aktywnie uczestniczyły, a nawet inicjowały przygotowanie przyszłościowych projektów inwestycyjnych, jak:

- ŁSI Sp. z o.o., GOŚ w Łodzi Sp. z o.o. oraz ZWIK Łódź Sp. z o.o. wraz z Miastem Łódź podjęły działania zmierzające do przygotowania i realizacji projektu mającego na celu optymalizację funkcjonowania systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie Miasta;
- rozpoczęto działania w celu koncentracji własności sieci kanalizacji deszczowej w rękach Miasta Łodzi;
- WTBS sp. z o.o. i Miasto Łódź kontynuowały działania w zakresie wspólnych projektów inwestycyjnych. Trwały prace nad analizą kilku terenów inwestycyjnych oraz analizą sposobu finansowania budownictwa mieszkaniowego ze wsparciem Funduszu dopłat Banku Gospodarstwa Krajowego. Tym samym postawiono na zasadność wykorzystania wszelkich środków poza budżetem Miasta dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego w Łodzi.

W wyniku wcześniejszych decyzji o realizacji dużych projektów inwestycyjnych za pośrednictwem spółek, Wspólnik – Miasto Łódź kontynuowało wsparcie ze środków budżetu Miasta na spłatę zobowiązań inwestycyjnych poprzez podwyższenie kapitału zakładowego spółek.

Wkłady pieniężne wniesione zostały do pięciu Spółek w łącznej wysokości 100,7 mln zł w tym:

- Port Lotniczy Łódź im. Wł. Reymonta sp. z o.o. – 17,3 mln zł
- Expo – Łódź sp. z o.o. – 3,8 mln zł
- MPK- Łódź sp. z o.o. – 67,5 mln zł
- Miejski Ogród Zoologiczny w Łodzi sp. z o.o. – 10,7 mln zł
- MAKIS sp. z o.o. – 1,3 mln zł.

Ponadto Miasto wniosło wkłady niepieniężne do:

- Expo – Łódź sp. z o.o. w postaci prawa własności działki gruntu nr 93/4 zlokalizowanej w Łodzi przy ul. Stefanowskiego o wartości 3,3 mln zł w celu stworzenia zintegrowanego obszaru przeznaczonego na organizację targów i eventów.

Według dokumentu Informacja o stanie mienia komunalnego za okres od 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r. wartość brutto majątku Miasta Łódź wg stanu na 31 grudnia 2019 r. wynosiła 23 mld zł i w porównaniu do stanu na 1 stycznia 2019 r. zmniejszyła się o kwotę 1,5 mld zł. Zmniejszenie wartości majątku Miasta nastąpiło głównie w wyniku zmiany ceny szacunko-

wej gruntów, które nie są ujęte w ewidencji księgowej oraz przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.

Na dzień 31.12.2019 r. powierzchnia gruntów komunalnych ogółem wynosiła 50 mln m² z tego:

1. powierzchnia gruntów stanowiących własność jednostki samorządu terytorialnego przekazanych w użytkowanie wieczyste objęte ewidencją księgową – 17,3 mln m² o wartości 3,9 mld zł.
2. powierzchnia gruntów nieobjętych ewidencją księgową:
 - pod terenami mieszkaniowymi: 4,1 mln m² o wartości szacunkowej 595,9 mln zł,
 - pod terenami pozostałymi: 28,6 mln m² o wartości szacunkowej 5,3 mld zł.

Wartość szacunkowa gruntów, nieujętych w ewidencji księgowej, wg stanu na 31 grudnia 2019 r. wynosiła 5,9 mld zł, co stanowi 25,03 % wartości majątku Miasta.

Wartość majątku Miasta bez uwzględnienia szacunkowej wartości gruntów na koniec 2019 r.:

- brutto – 17 605 mln zł - zmniejszenie o 106 mln zł tj. 0,60%,
- netto – 12 828 mln zł - zmniejszenie o 489 mln zł tj. 3,67%

Wartość majątku przypadająca na 1 mieszkańca, wynosiła:

- brutto 34 399,96 zł zmniejszenie o 1 985,96 zł, tj. 5,46 %;
- netto 27 402,18 zł zmniejszenie o 2 594,21 zł tj. 8,65 %.

Poza wydatkami, w wyniku których powstają nowe składniki majątku, bądź zwiększa się wartość użytkowanych środków trwałych, Miasto przeznacza corocznie znaczne środki finansowe na remonty posiadanego majątku. Wydatki te nie mają wpływu na wzrost wartości początkowej, jednak zwiększa się jego użyteczność. Ponadto w istotny sposób zostaje powstrzymany proces jego degradacji.

W 2019 r. konsekwentnie rozszerzano katalog usług elektronicznych, w których mieszkańcy i przedsiębiorcy mogą zwracać się do Urzędu z wykorzystaniem elektronicznej formy kontaktu. Elektroniczacja procedur w 2019 r. była realizowana w dwóch obszarach – wewnętrznym i zewnętrznym. Obszar wewnętrzny obejmował postępowanie z dokumentacją przebiegu załatwiania i rozstrzygnięcia spraw wewnątrz Urzędu z wykorzystaniem systemu Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją (EZD). Kontynuowano prace związane z utrzymaniem oraz usprawnianiem obiegu dokumentów. Jednocześnie rozszerzono katalog spraw prowadzonych wyłącznie w systemie Elek-



tronicznego Zarządzania Dokumentacją do 166 haseł klasyfikacyjnych.

Uwzględniając wszystkie działania związane z aktualizacją usług elektronicznych (udostępnianie nowych centralnych usług elektronicznych oraz rezygnację ze świadczenia lokalnych usług elektronicznych z uwagi na zmiany przepisów lub możliwość wykorzystania usług centralnych) Urząd Miasta Łodzi udostępniał na koniec 2019 r. łącznie 105 formularzy elektronicznych. W wyniku udostępnienia usług elektronicznych i wprowadzenia nowych rozwiązań w zakresie zarządzania dokumentacją na przestrzeni kilku ostatnich lat nastąpił znaczny wzrost wymiany informacji z Urzędem Miasta Łodzi z wykorzy-

staniem Elektronicznej Skrzynki Podawczej na platformie ePUAP. Łącznie w 2019 r. wpłynęło 61 154 dokumentów elektronicznych przez elektroniczną skrzynkę podawczą na platformie ePUAP, co stanowi o 75 % więcej w porównaniu z 2018 r.

Urząd Miasta Łodzi nie tylko przyjmuje korespondencję przesyłaną z wykorzystaniem platformy ePUAP, sam również coraz częściej komunikuje się w ten sposób z mieszkańcami, przedsiębiorcami i innymi urzędami. W 2019 r. przez elektroniczną skrzynkę podawczą na platformie ePUAP wysłano 120 389 dokumentów elektronicznych, tj. o 34% więcej w porównaniu do 2018 r.

INFORMACJA NA TEMAT REALIZACJI UCHWAŁ RADY MIEJSKIEJ W ŁODZI

W 2019 roku Rada Miejska w Łodzi podjęła 664 uchwały. Z powierzonych do realizacji Prezydentowi Miasta 449 uchwał:

- 372 – zrealizowano,
 - 74 – są w trakcie realizacji,
 - 3 – nie zrealizowano
- Nr VII/237/19 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 27 marca 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Systemu Informacji Miejskiej w Łodzi – powodem braku realizacji były stwierdzone przez łódzki Ośrodek Geodezji nieściśłości w zakresie wytyczenia obszaru Systemu Informacji Miejskiej (SIM), uniemożliwiające aktualizację treści tablic SIM, o czym został poinformowany projektodawca.
 - Nr XI/394/19 z dnia 26 czerwca 2019 r. w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż w drodze przetargu nieruchomości położonej w Łodzi przy ulicy Pomorskiej 53 i Pomorskiej bez numeru – Miasto odstąpiło od procedowania sprzedaży ww. nieruchomości, w wyniku zmiany ustaleń planistycznych.
 - Nr XI/395/19 z dnia 26 czerwca 2019 r. w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż w drodze przetargu nieruchomości położonych w Łodzi przy ul. Pomorskiej 76 i 78 – Miasto odstąpiło od procedowania sprzedaży ww. nieruchomości, w wyniku zmiany ustaleń planistycznych.

SPIS TABEL

Tab. 1. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu	17
Tab. 2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	27
Tab. 3. Środki przeznaczane na miejskie programy przeciwdziałania uzależnieniom w mln zł	30
Tab. 4. Osoby korzystające z pomocy MOPS	34
Tab. 5. Dysfunkcje występujące w środowiskach objętych pomocą	34
Tab. 6. Świadczenia realizowane przez MOPS	35
Tab. 7. Osoby korzystające z pomocy Centrum Świadczeń Socjalnych	36
Tab. 8. Świadczenia wypłacone przez Centrum Świadczeń Socjalnych	36
Tab. 9. Miejsca w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	37
Tab. 10. Rodzinne formy pieczy zastępczej	37
Tab. 11. Działalność łódzkich teatrów miejskich w 2019 r.	48
Tab. 12. Działalność łódzkich domów i ośrodków kultury w latach 2016 - 2019	48
Tab. 13. Działalność łódzkich muzeów i galerii w latach 2017 - 2019	49
Tab. 14. Jednostki organizacyjne oświaty – placówki niepubliczne	65
Tab. 15. Jednostki organizacyjne oświaty prowadzone przez osoby prawne	65
Tab. 16. Liczba oddziałów i uczniów w liceach ogólnokształcących	66
Tab. 17. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym (3-5 lat)	66
Tab. 18. Wyniki naboru do szkół ponadpodstawowych	66
Tab. 19. Porównanie wyników egzaminu ósmoklasisty	66
Tab. 20. Porównanie wyników egzaminu gimnazjalnego	67
Tab. 21. Kierunki kształcenia w szkołach zawodowych	69
Tab. 22. Zespoły wczesnego wspomagania rozwoju	73
Tab. 23. Działania poradni psychologiczno-pedagogicznych	73
Tab. 24. Program stypendialny Młodzi w Łodzi	77
Tab. 25. Program płatnych staży wakacyjnych Praktykuj w Łodzi!	77
Tab. 26. Dofinansowanie projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi w mln zł.	79
Tab. 27. Liczba wszczętych postępowań o wynajem lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu	85
Tab. 28. Dłużnicy w latach 2017-2019	85
Tab. 29. Zagospodarowanie gminnych lokali użytkowych w 2019 r.	86
Tab. 30. Uzyskane efekty rzeczowe	87
Tab. 31. Przygotowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (stan na 31.12.2019)	88
Tab. 32. Lasy w Łodzi (w % pow. miasta)	90
Tab. 33. Wydatki na gospodarkę komunalną w mln zł	96
Tab. 34. Kontrole dotyczące odbierania odpadów komunalnych	96
Tab. 35. Likwidacja dzikich wysypisk i masa zebranych odpadów	97
Tab. 36. Remonty sieci tramwajowej zakończone w 2019 r.	103
Tab. 37. Drogi w podziale na kategorie	104
Tab. 38. Rezultaty interwencji dotyczących kontroli handlu	106
Tab. 39. Interwencje na rzecz utrzymania właściwego stanu sanitarno-porządkowego	106
Tab. 40. Realizacja budżetu Miasta	109

SPIS RYSUNKÓW

Rys. 1. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw	3
Rys. 2. Ogólna ocena Łodzi	7
Rys. 3. Nowe Centrum Łodzi	9
Rys. 4. Liczba osób bezrobotnych w Łodzi	17
Rys. 5. Rozmieszczenie i liczba źłobków miejskich w poszczególnych rejonach miasta	74
Rys. 6. Obszar rewitalizacji	78
Rys. 7. Obszary objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego i obszary dla których podjęto uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia mpzp stan na dzień 31.12.2019	89
Rys. 8. Strefa Płatnego Parkowania w Łodzi	105
Rys. 9. Podział terytorialny Komisariatów KMP Łódź	107



DRUK NR 124/2020

PROJEKT Z DNIA 28 MAJA 2020 R.



URZĄD MIASTA ŁÓDZI
DEPARTAMENT ARCHITEKTURY I ROZWOJU
BIURO STRATEGII MIASTA
94-130 ŁÓDŹ, UL. PIOTRKOWSKA 113



ՀՈՆԷ
KREUJE

2020